

Рахункова палата

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Рахункової палати
11.11.2025 № 27-2

ЗВІТ

ПРО РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ
ДІЯЛЬНОСТІ (ЕФЕКТИВНОСТІ)

НА ТЕМУ

«ОРГАНІЗАЦІЙНЕ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ»

Відповідальний:

член Рахункової палати
Кирило КЛИМЕНКО

Київ

www.rp.gov.ua

ВСТУПНЕ СЛОВО

Ефективне функціонування судової системи є ключовим чинником утвердження верховенства права, захисту прав і свобод громадян, а також передумовою для реалізації євроінтеграційного курсу України. Під час повномасштабного вторгнення РФ в Україну особливої ваги набуло належне організаційне та фінансове забезпечення діяльності судів, адже від цього залежить спроможність держави гарантувати громадянам доступ до правосуддя та захист їхніх прав в умовах воєнного стану, переміщення населення та зростання кількості судових справ, пов'язаних із воєнними злочинами і втратою майна.

ДСА України виконує провідну роль у забезпеченні місцевих і апеляційних судів необхідними ресурсами — фінансуванням, персоналом апаратів судів, приміщеннями й обладнанням. Водночас окремі функції та повноваження щодо організаційного забезпечення діяльності судів поряд із ДСА України у межах своєї компетенції реалізують інші органи судової влади.

Цей аудит дав змогу оцінити стан забезпечення місцевих і апеляційних судів, виявити ключові проблеми, а також визначити напрями для покращення діяльності ДСА України.

Переконаний, що вжиті за результатами аудиту заходи сприятимуть оптимізації процесу організаційного й фінансового забезпечення судів, зміцненню довіри громадян до судової системи та забезпеченню належного функціонування судів у воєнний і повоєнний періоди.

Дякую Проєкту ЄС «Pravo-Justice» за експертну та методологічну підтримку, суддям та керівникам апаратів судів за співпрацю і надання інформації про фактичний стан забезпечення судів.

З повагою
член Рахункової палати

Кирило КЛИМЕНКО

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	2
РЕЗЮМЕ	4
ВСТУП	6
1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ	8
1.1. РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ МІЖ ОРГАНАМИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНЕ І ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ.....	8
1.2. ВЗАЄМОДІЯ ДСА УКРАЇНИ І ЇЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УПРАВЛІНЬ ІЗ МІСЦЕВИМИ І АПЕЛЯЦІЙНИМИ СУДАМИ	13
1.3. КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ.....	17
1.4. СТАН ОРГАНІЗАЦІЙНОГО (КАДРОВОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО) ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ.....	19
2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ДСА УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО І ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ	33
2.1. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ	35
2.2. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ.....	48
2.3. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ.....	57
2.3.1. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ БУДІВЛЯМИ І ПРИМІЩЕННЯМИ.....	57
2.3.2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ТА МЕБЛЯМИ	72
РЕКОМЕНДАЦІЇ	84
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АУДИТ	87
ДОДАТОК ДО ЗВІТУ	92
СПИСОК СКОРОЧЕНЬ	97

Чому Рахункова палата провела цей аудит

Ефективна робота судової системи є основою верховенства права та довіри громадян до правосуддя. Ключову роль у її забезпеченні в Україні відіграє ДСА України, від діяльності якої залежать умови функціонування місцевих і апеляційних судів. Упродовж 2020–2024 років судова система України діяла в умовах значних випробувань, спричинених пандемією COVID-19, обмеженими бюджетними ресурсами та військовою агресією РФ проти України.

Метою аудиту було оцінити ефективність діяльності ДСА України щодо забезпечення належних умов функціонування місцевих і апеляційних судів.

Рекомендації Рахункової палати спрямовані на розв'язання ключових проблем у діяльності ДСА України, зокрема:

- забезпечення під час формування орієнтовних граничних показників видатків державного бюджету для органів судової влади дотримання вимог щодо повного і своєчасного фінансування судів;
- удосконалення порядку взаємодії ДСА України з розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня;
- автоматизацію обліку приміщень та засобів інформатизації місцевих і апеляційних судів;
- доопрацювання нормативів фінансового, кадрового і матеріально-технічного забезпечення судів;
- розроблення регламенту взаємодії ДСА України з ТУ ДСА України та судами щодо організаційного забезпечення;
- довгострокове планування розвитку матеріально-технічної бази судів, спрямоване на поступове наближення до вимог ДБН.

Що виявила Рахункова палата

Діяльність ДСА України у 2023–2024 роках у межах реалізації покладених на неї повноважень та основних завдань не забезпечила ефективного функціонування системи організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів. Відсутність стратегічного бачення та чіткої вертикалі управління, дублювання функцій між ДСА України й ТУ ДСА України, різний підхід до планування потреб судів у регіонах і неналежна комунікація призвели до неузгодженості управлінських рішень, нерівномірного забезпечення судів ресурсами та затримок у реагуванні на їхні потреби.

Фінансове забезпечення

Аналіз рівня задоволення потреб у бюджетних коштах ДСА України у період 2015–2026 років засвідчив наявність системної та тривалої проблеми — постійного недофінансування органів судової влади. Протягом зазначеного періоду жодного разу не було досягнуто повного покриття потреби у фінансуванні. Так, у 2023 році рівень забезпечення потреби у фінансуванні ДСА України як головного розпорядника бюджетних коштів для місцевих і апеляційних судів становив 51,4 відс., а у 2024 році — 57,2 відсотка.

Водночас встановлено системні недоліки планування і розподілу бюджетних ресурсів, що призвели до низького рівня покриття потреб, нерівномірності фінансування, накопичення кредиторської заборгованості та повернення до бюджету неосвоєних коштів, навіть в умовах обмеженого фінансування. Зокрема, у 2023–2024 роках до державного бюджету було повернуто 972,0 млн грн невикористаних відкритих асигнувань.

Кадрове забезпечення

Кадрове забезпечення судів у 2023–2024 роках залишалося недостатнім. Упродовж 2019–2024 років кількість вакантних посад в апаратах судів подвоїлася і на початок 2025 року перевищила 5 тис., що становило 18,2 відс. штатної чисельності працівників апаратів судів. У 2023 році середній рівень плинності кадрів в апаратах місцевих загальних судів сягнув 28,6 відс., у 2024 році становив 26 відс., що вище за цільовий індикатор плинності кадрів, передбачений для посад державної служби (13 відсотків). Брак працівників апаратів судів та значна їх плинність істотно обмежували ефективність функціонування судової системи. Це зумовило перевантаження діючих суддів, збільшення строків розгляду справ і накопичення нерозглянутих проваджень.

Матеріально-технічне забезпечення

ДСА України не володіла повною та достовірною інформацією в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих і апеляційних судів щодо приміщень певних функціональних груп та про їхній стан. У 2023–2024 роках будівлі, в яких розмішувалися суди, відповідали державним будівельним нормам за площею на 44,5 відс. і 52,2 відс. відповідно, проте ДСА України не розробила планів поступового підвищення цього показника. Рівень забезпечення місцевих і апеляційних судів засобами інформатизації залишався середнім (70–89 відсотків). Значна частина техніки в судах була фізично і морально застарілою, а через недосконале планування бюджетних видатків та обмежене фінансове забезпечення закупівлі здійснювалися несвоєчасно. Так, станом на початок 2025 року підлягали списанню 19,3 відс. комп'ютерів, 22,6 відс. серверів, 17,4 відс. одиниць оргтехніки та 29,6 відс. засобів фіксації.

Результат діяльності ДСА України та стан системи судоустрою

2023 рік → 2024 рік		2023 рік → 2024 рік	
Кількість судів	598 → 589 ↓ Станом на вересень 2025 року територіальну підсудність судових справ змінено у 173 судах у зв'язку із неможливістю здійснювати правосуддя під час воєнного стану.	Вирішені справи з урахуванням залишку нерозглянутих справ	83,3 % → 82,3 % ↓ Через неврахування залишку нерозглянутих справ показник паспорта бюджетної програми «відсоток вирішених справ» викривлював реальні результати діяльності.
Відповіді ДСА України на запити судів	39,3 % → 42,1 % ↑ Обмін інформацією про фактичний стан забезпечення судів був несистемним.	Неукомплектованість посад суддів	48,0 % → 45,5 % ↓ Додатковою проблемою залишалася наявність суддів без повноважень.
Задоволення потреби ДСА України в коштах	51,4 % → 57,2 % ↑ Системна нерівномірність у розподілі Мінфіном бюджетних ресурсів між ДСА України та Верховним, Конституційним, Вищим антикорупційним судами.	Неукомплектованість посад працівників апаратів	16,6 % → 17,6 % ↑ Суттєво ускладнювало організацію роботи судів, знижувало своєчасність діловодства і збільшувало навантаження на наявний персонал та негативно впливало на ефективність функціонування судової системи загалом.
Частка видатків розвитку у загальному обсязі видатків	2,2 % → 3,7 % ↑ Затримки в забезпеченні судів обладнанням, будівлями, функціональними приміщеннями.	Плинність кадрів	28,6 % → 26,0 % ↓ Щороку майже третина персоналу на ключових посадах в апаратах місцевих загальних судів оновлювалася, що унеможливлювало формування сталого, професійного й мотивованого кадрового складу.
Неврахування потреби місцевих і апеляційних судів у коштах	25,3 % → 33,3 % ↑ Відсутність єдиного підходу до визначення потреб і розподілу бюджетних ресурсів у системі ДСА України = непропорційному фінансовому забезпеченню місцевих та апеляційних судів. ДСА України повною мірою не володіє інформацією щодо поданих розрахунків на рівні кожного суду.	Відповідність нормам ДБН	44,5 % → 52,2 % ↑ Відсутність методики розрахунку необхідної площі функціональних приміщень.
Залишки невикористаних асигнувань, млн грн	466,2 → 505,8 ↑ Можливе залучення невикористаних ресурсів з метою модернізації інфраструктури, створення нових «будинків правосуддя», фінансування капітальних проектів.	Забезпечення засобами інформатизації	85,2 % → 87,0 % ↑ Використання застарілого обладнання та відсутність оновлення призводили до затримок судових засідань та збільшення строків розгляду справ.
Кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд	4 352 082 → 4 422 806 + 1,6 % ↑	Кількість нерозглянутих справ і матеріалів	795 747 → 904 102 + 12,0 % ↑
Кількість розглянутих справ і матеріалів	4 193 526 → 4 295 648 + 2,4 % ↑	Кількість справ і матеріалів, розгляд яких тривав понад рік	119 166 → 147 102 + 19,0 % ↑

ВСТУП

Ефективне функціонування судової влади є однією з ключових умов побудови демократичної, правової держави та утвердження принципу верховенства права в Україні, а також необхідним чинником для вступу України до ЄС і подальшого отримання міжнародної підтримки та інвестицій¹. Доступність та ефективність правосуддя, зокрема, залежать від рівня фінансового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів.

ДСА України відповідно до Закону № 1402 здійснює організаційне (кадрове і матеріально-технічне) та фінансове забезпечення діяльності судів. Отже, ДСА України є центральною ланкою в механізмі забезпечення належних умов для здійснення судочинства та виконання судами конституційно визначених завдань.

Останні п'ять років (2020–2024) стали для судової системи України надзвичайно складними. Пандемія COVID-19, дефіцит бюджетних ресурсів і повномасштабна агресія РФ суттєво ускладнили її роботу та зумовили перегляд державної політики у сферах безпеки й правосуддя (змінено пріоритети фінансування, посилено фокус на захист прав людини в умовах воєнного стану, переміщення судів та забезпечення їх роботи в безпечних регіонах, відновлення судочинства на деокупованих територіях та документування воєнних злочинів).

Водночас аудит засвідчив, що діяльність ДСА України була переважно зосереджена на розв'язанні поточних проблем, а не на стратегічному розвитку механізмів організаційного та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів на належному рівні.

У 2020–2021 роках система судоустрою зіткнулася з дефіцитом фінансування. Потреби органів судової влади у коштах державного бюджету покривалися лише на 40,2–64,4 відс., а частка видатків розвитку не перевищувала 1,5 відсотка. Як наслідок, почала погіршуватися кадрова ситуація: зменшувалася чисельність працівників апаратів судів і суддів, що закономірно призводило до зростання кількості вакантних посад.

2022 рік став переломним: воєнний стан висунув на перший план питання безпеки працівників і відвідувачів судів, захист приміщень та облаштування укриттів. При цьому розвиток матеріально-технічної бази практично призупинився, тоді як цифровізація («Електронний суд») перетворилася на критично необхідний елемент підтримання безперервного судочинства.

¹ Дорожня карта з питань верховенства права, схвалена розпорядженням КМУ від 14 травня 2025 року № 475-р.

У 2023 році РСУ визнала незадовільною роботу ДСА України щодо організаційного та фінансового забезпечення діяльності органів судової влади за 2022 рік та січень — серпень 2023 року².

У 2023–2024 роках уперше за тривалий період зросли обсяги закупівель обладнання та активізувалося впровадження ЄСІТС. Водночас фінансування потреб органів судової влади залишалося на рівні 51,4–57,2 відс., а частка видатків розвитку — близько 2,2–3,7 відсотка. Кількість вакантних посад працівників апаратів судів стабільно трималася в межах 16,6–17,6 відс. (4569 у 2023 році та 4873 у 2024 році), що свідчить про наявність системної кризи кадрового забезпечення. Це не дало змоги забезпечити належне функціонування місцевих і апеляційних судів і розгляд справ у визначені законом строки.

Цей аудит спрямований на оцінку ефективності діяльності ДСА України щодо організаційного та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів у 2023–2024 роках, а також розроблення відповідних рекомендацій.

Вибір теми аудиту зумовлений важливістю забезпечення належних умов функціонування судової системи як одного з ключових механізмів захисту прав і свобод громадян, а також актуальністю реформування здійснення правосуддя в контексті реалізації **Плану для Ukraine Facility³ та Дорожньої карти з питань верховенства права**.

Під час попереднього дослідження виявлено низку ключових ризиків, що зумовили необхідність проведення аудиту, а саме:

- **дублювання функцій і управлінських рішень** між ДСА України та її територіальними управліннями;
- **кадрова нестабільність** у зв'язку з тривалим залишенням вакантними значної кількості посад суддів і працівників апаратів судів;
- **неузгодженість інформаційного обміну** між судами, територіальними управліннями та ДСА України, що може призвести до спотворення облікових даних;
- **неефективне використання бюджетних коштів** унаслідок відсутності єдиної методології планування потреб і розподілу асигнувань між судами;
- **недотримання принципу економічності** через розгалужену та застарілу систему управління, що призводить до надмірних адміністративних витрат.

Результати аудиту мають стати підґрунтям для ухвалення управлінських рішень щодо оптимізації структури ДСА України, підвищення прозорості фінансування судів і зміцнення інституційної спроможності судової системи у воєнний та повоєнний періоди.

² Рішення РСУ від 30.08.2023 № 36 «Про організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади» (<https://rsu.gov.ua/uploads/article/risenna-rsu-no-36-vid-30082023-p-afld78172b.pdf>).

³ План для Ukraine Facility — це технічний документ, необхідний для реалізації програми фінансової підтримки України від ЄС, схвалений розпорядженням КМУ від 18 березня 2024 року № 244-р (<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Система організаційного і фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів побудована за принципом багаторівневої адміністративної підпорядкованості. Формально вона передбачає централізоване управління через ДСА України, однак фактичне виконання повноважень є несистемним, що знижує результативність розподілу ресурсів і ускладнює координацію між ДСА України та розпорядниками нижчого рівня⁴.

1.1. РОЗПОДІЛ ФУНКЦІЙ МІЖ ОРГАНАМИ, ЩО ЗДІЙСНЮЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЙНЕ Й ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Наявна модель розподілу функцій між ДСА України та її територіальними управліннями формально охоплює всі напрями забезпечення діяльності судів, проте залишається перевантаженою та недостатньо скоординованою.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Організаційне та фінансове забезпечення місцевих і апеляційних судів здійснюється через уповноважені органи. Розподіл повноважень між ними наведено на рис. 1.

⁴ Розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня є: територіальні управління ДСА України, господарські суди, окружні адміністративні суди, апеляційні господарські суди, апеляційні адміністративні суди, апеляційні загальні суди.

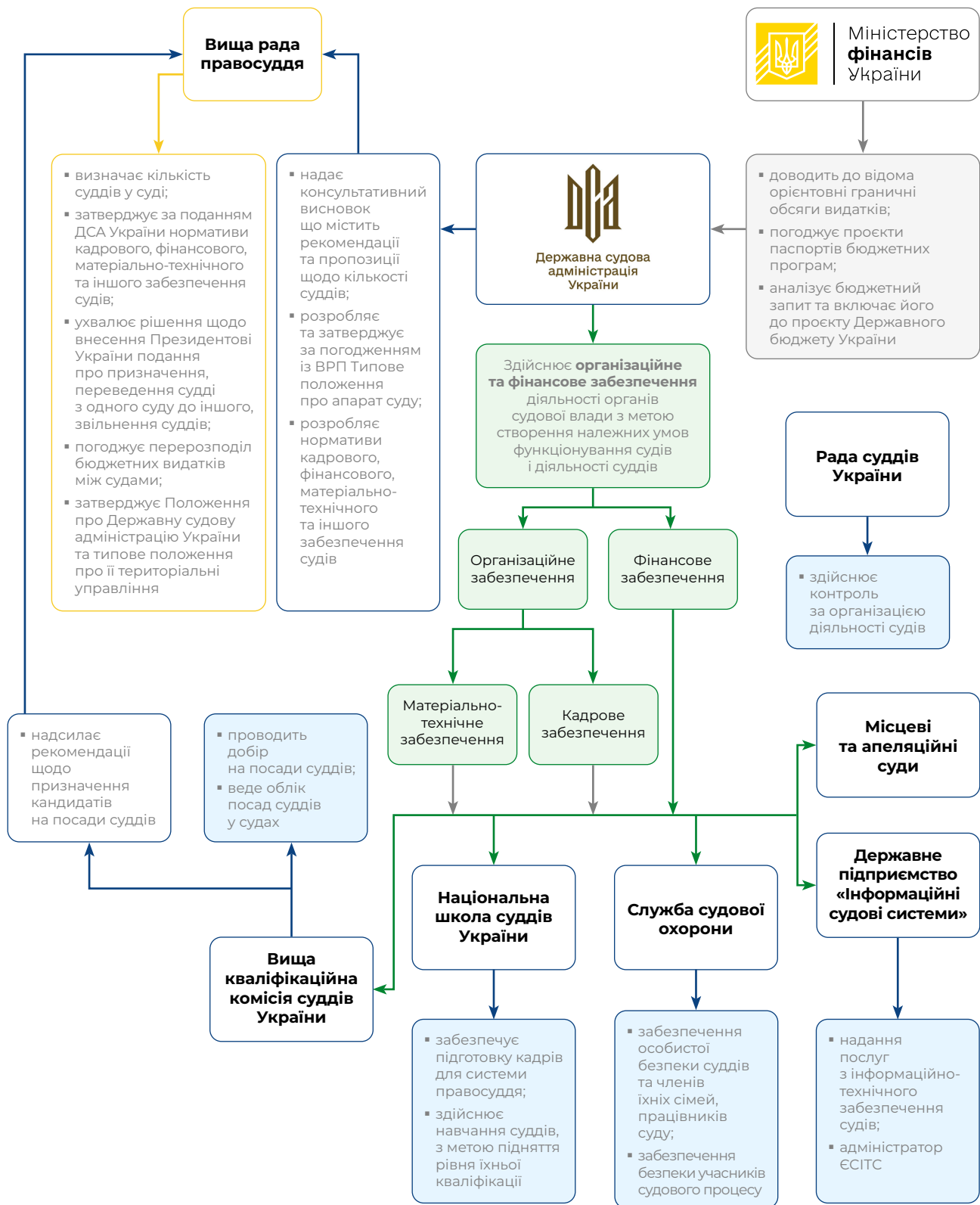

Рис. 1. Розподіл повноважень органів, що беруть участь в організаційному та фінансовому забезпеченні місцевих і апеляційних судів

ДСА України є державним органом у системі правосуддя, що здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності місцевих і апеляційних судів. Ці функції вона виконує як головний розпорядник бюджетних коштів щодо фінансового забезпечення діяльності всіх судів, крім вищих спеціалізованих судів та Верховного Суду.

Систему судоустрою України становлять: місцеві, апеляційні, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд.

Станом на кінець 2023 року судова мережа України налічувала 7 апеляційних адміністративних, 6 апеляційних господарських, 22 апеляційних суди, 23 окружних адміністративних, 24 господарських та 516 місцевих загальних судів. Упродовж 2024 року ця структура істотно не змінилася: кількість апеляційних, окружних адміністративних та господарських судів залишалася сталою, а місцевих загальних судів скоротилася до 507 (на 9 судів менше порівняно з попереднім роком) у зв'язку зі зміною територіальної підсудності судових справ⁵.

Станом на вересень 2025 року територіальну підсудність судових справ змінено у 173 судах у зв'язку із неможливістю здійснювати правосуддя під час воєнного стану⁶.

Забезпечення належних умов діяльності мережі місцевих і апеляційних судів покладено на ДСА України.

Основні завдання та повноваження ДСА України відображено на рис. 2.

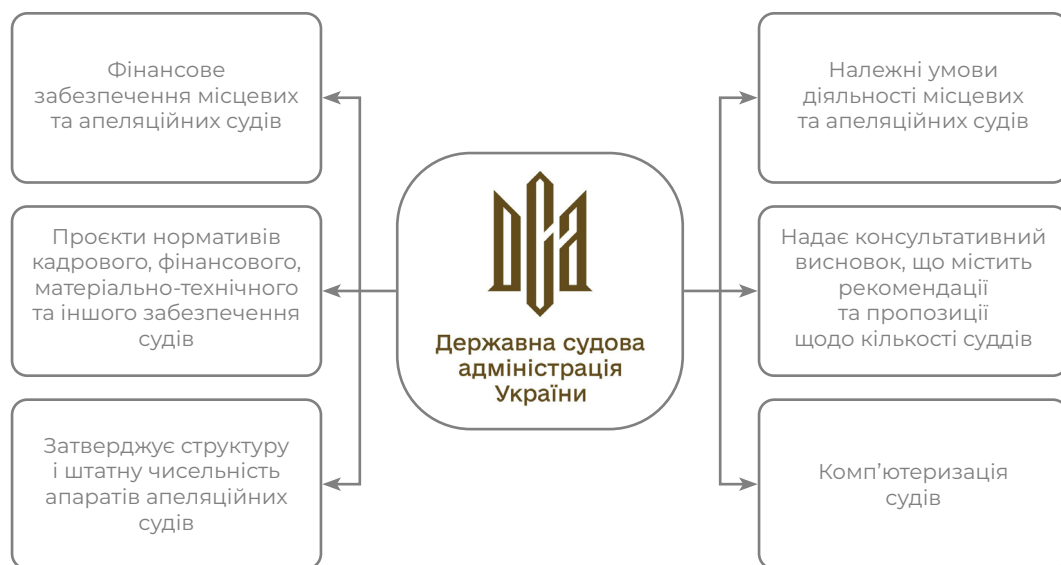

Рис. 2. Основні повноваження ДСА України щодо організаційного та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів

⁵ Інформація, надана ДСА України.

⁶ За даними інтерактивної онлайн-мапи судів, територіальну підсудність судових справ яких змінено (<https://hcj.gov.ua/pidsud-map>).

ДСА України також відповідальна за організацію ведення судової статистики та цифровізації системи правосуддя в межах виконання Україною міжнародних зобов'язань.

Зокрема, згідно з Дорожньою картою з питань верховенства права ДСА України визначена виконавцем щодо:

- ведення та оприлюднення судової статистики відповідно до стандартів СЕРЕJ;
- розробки та затвердження Концепції та Дорожньої карти з розроблення IT-рішень в судовій системі⁷;
- створення ефективної системи управління для реформування та підтримки IT в системі правосуддя.

Запровадження ДСА України нових IT-рішень у судовій системі передбачено і Планом для реалізації Ukraine Facility.

У системі ДСА України діють її територіальні управління в кожній області та м. Києві⁸, які мають забезпечувати належні умови діяльності місцевих загальних судів.

Повноваження ТУ ДСА України щодо організаційного і фінансового забезпечення судів наведено на рис. 3.

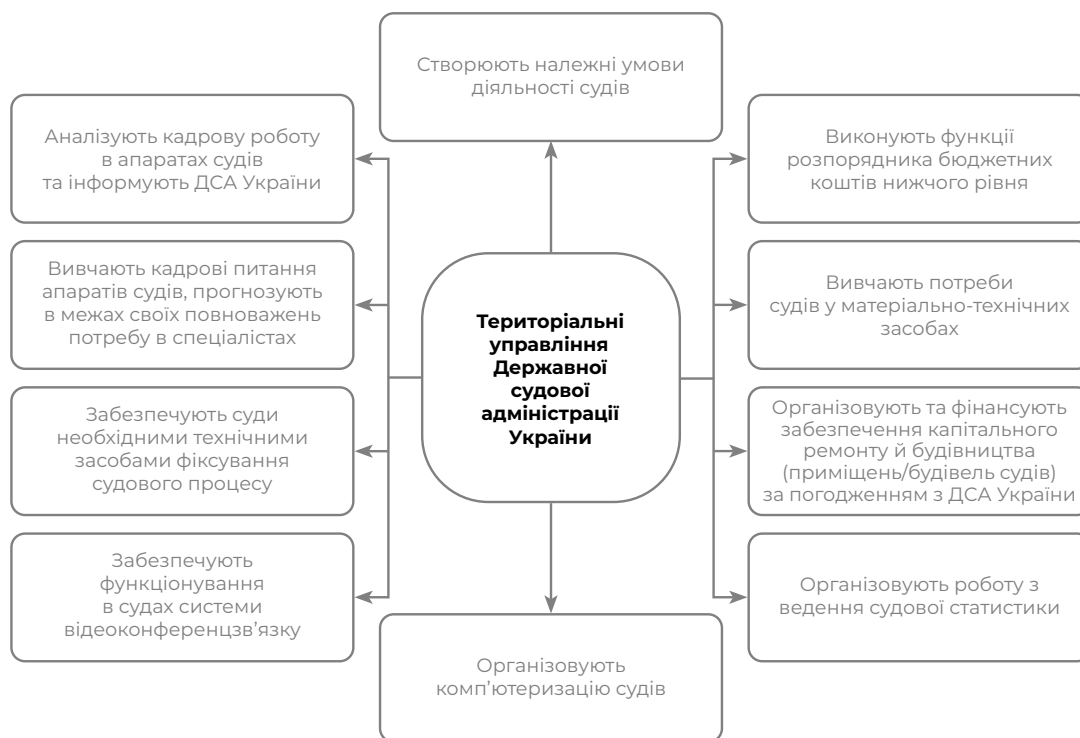

Рис. 3. Повноваження ТУ ДСА України щодо організаційного і фінансового забезпечення судів

⁷ Затверджена наказом ДСА України від 02.12.2024 № 534 «Про затвердження Дорожньої карти розвитку IT-рішень у судовій системі».

⁸ Стаття 154 Закону № 1402.

Водночас організаційна модель ДСА України не відповідає актуальним потребам судової системи та вимогам сучасного публічного управління, оскільки характеризується відсутністю чіткої вертикалі підпорядкування між центральним органом і територіальними управліннями (що призводить до дублювання функцій та неузгодженості управлінських рішень), низьким рівнем аналітики та цифровізації, а також браком стратегічного підходу до управління (ДСА України не має середньострокового стратегічного плану розвитку організаційного забезпечення судів). Такий стан справ не узгоджується з Принципами належного державного управління, визначеними OECD/SIGMA (2023 рік), зокрема принципами підзвітності, ефективності та дієвості.

Для підвищення ефективності діяльності ДСА України необхідним є комплексне реформування, зокрема: раціоналізація мережі територіальних управлінь, цифровізація ключових процесів та впровадження єдиної інтегрованої інформаційної системи. Це забезпечить можливість оперативного обліку, планування, моніторингу та контролю за ресурсним забезпеченням судів у режимі реального часу.

Визначення ролі ДСА України та її територіальних управлінь як відповідальних за організаційне забезпечення діяльності судів зумовлює необхідність аналізу механізмів їхньої взаємодії. Від ефективності цієї координації залежить узгодженість управлінських рішень і спроможність судової системи функціонувати належним чином.

1.2. ВЗАЄМОДІЯ ДСА УКРАЇНИ І ЇЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ УПРАВЛІНЬ ІЗ МІСЦЕВИМИ Й АПЕЛЯЦІЙНИМИ СУДАМИ

Механізм взаємодії між ДСА України, її територіальними управліннями та судами не забезпечує послідовного планування, моніторингу та контролю використання ресурсів. Взаємодія характеризується низьким рівнем координації, регламенти співпраці є застарілими, не передбачають процедур перевірки обґрунтованості бюджетних розрахунків, а обмін інформацією здійснюється переважно вручну та безсистемно. Як наслідок, потреби судів формуються без належної верифікації, процес планування залишається неструктурованим, а задоволення потреб судів — нерівномірним. Нормативна база, зокрема Порядок № 38, не забезпечує єдиної методології планування й моніторингу бюджетних витрат, що додатково ускладнює ефективне управління ресурсами.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Взаємодія між ДСА України, її територіальними управліннями та судами відбувається під час процесу планування потреб, розподілу бюджетних ресурсів, кадрового та матеріально-технічного забезпечення. Вона має передбачати постійний обмін інформацією, координацію дій під час реалізації управлінських рішень та оперативне реагування на потреби судів. Ефективність такої взаємодії впливає на безперервність їхньої діяльності.

Фінансове забезпечення

Аудитом встановлено, що **взаємодія між ДСА України та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня** врегульована Порядком № 38. Водночас цей Порядок **не передбачає:**

- перевірки правильності та обґрунтованості розрахунків потреби у видатках;
- єдиної централізованої системи збору, обліку й аналізу потреб розпорядників нижчого рівня;
- механізму зворотного зв'язку між ДСА України та розпорядниками нижчого рівня в бюджетному процесі;
- системного моніторингу, контролю та аналізу фактичного використання бюджетних асигнувань розпорядниками нижчого рівня.

Відсутність зазначених процедур суперечить принципам обґрунтованості, ефективності й результативності, публічності та прозорості⁹. Унаслідок цих прогалин у Порядку № 38 не

⁹ Пункти 5, 7, 10 частини першої статті 7 Бюджетного кодексу України.

забезпечується врахування обґрунтованої потреби при розрахунку обсягів видатків¹⁰, а також надання належних розрахунків і підтвердних документів у складі бюджетного запиту¹¹.

Отже, відсутність належних механізмів планування та контролю призвела до необ'єктивного визначення потреб судів.

Аудит також засвідчив, що через відсутність єдиного порядку організаційного забезпечення діяльності судів чинна **система фінансування місцевих судів не відповідає вимогам законодавства та порушує єдність системи судоустрою**¹².

Так, Закон № 1402 чітко встановлює єдиний підхід до фінансування всіх місцевих судів через ТУ ДСА України. Проте фактично згідно з Положенням № 229 територіальні управління виконують функції розпорядника коштів лише щодо місцевих загальних судів. Натомість господарські й окружні адміністративні суди залишаються окремими розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня.

Такий підхід фактично закріплює автономність господарських і окружних адміністративних судів у питаннях виконання власних кошторисів, здійснення закупівель і матеріально-технічного забезпечення. Водночас відповідні **норми Положення № 229 суперечать вимогам Закону № 1402.**

Довідково. У 2018–2019 роках ВРП ініціювала обговорення із судами та іншими органами системи правосуддя питання уніфікації підходу до фінансування всіх місцевих судів — передачі функцій розпорядника коштів для всіх місцевих судів на рівень ТУ ДСА України. Проте такий підхід до фінансування місцевих господарських та місцевих адміністративних судів був розкритикований судами¹³ з огляду на ризики надмірної бюрократизації, затримок у проведенні закупівель та втрати оперативності в управлінні фінансовими ресурсами. Позицію місцевих господарських та місцевих адміністративних судів підтримали Верховний Суд та РСУ¹⁴. Як наслідок, чинну на той час модель було збережено: місцеві господарські та місцеві адміністративні суди продовжують здійснювати функції розпорядників коштів.

Отже, питання розмежування функцій і підпорядкованості між ДСА України та окремими розпорядниками нижчого рівня досі не врегульоване.

¹⁰ Пункт 1 розділу III Інструкції з підготовки пропозицій до Бюджетної декларації, затвердженої наказом Мінфіну від 21 липня 2022 року № 207, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 04 серпня 2022 року за № 882/38218.

¹¹ Пункт 10 розділу I Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Мінфіну від 21 грудня 2022 року № 450, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 22 лютого 2023 року за № 322/39378.

¹² Пункт 6 частини четвертої статті 17 Закону № 1402.

¹³ Лист Східного апеляційного господарського суду від 22.11.2018 № 13-51/002430; лист Північно-західного апеляційного господарського суду від 14.11.2018 № 01-10/323/10; лист Київського окружного адміністративного суду від 19.11.2018 № 01-12/6121/18; лист Окружного адміністративного суду міста Києва від 16.11.2018 № 02.5-10/66/18.

¹⁴ Лист Верховного Суду від 19.11.2018 № 885/0/108-18; рішення РСУ від 20.09.2019 № 78.

Кадрове забезпечення

ДСА України відіграє важливу роль у кадровому забезпеченні місцевих і апеляційних судів: здійснює облік кадрів, організовує вивчення кадрових питань апаратів судів, а також забезпечує організацію та контроль кадрової роботи в ТУ ДСА України¹⁵.

Керівників апаратів апеляційних судів та їхніх заступників призначає і звільняє Голова ДСА України за погодженням із головами судів. Керівників апаратів місцевих судів та їхніх заступників — начальники відповідних ТУ ДСА України за погодженням із головами судів. Керівник апарату суду виконує повноваження керівника державної служби та забезпечує добір працівників апарату на конкурсній основі¹⁶.

Для отримання актуальної інформації про кадровий стан ДСА України зобов'язала керівників апаратів апеляційних, місцевих господарських та окружних адміністративних судів і начальників територіальних управлінь¹⁷ щомісяця подавати звіти про чисельність суддів і працівників апаратів, навіть за відсутності змін. Попри наявність інформаційно-аналітичної системи «Кадри-WEB»¹⁸, її не використовують для збору цих даних, що призводить до надмірних витрат часу та ресурсів і створює ризик помилок у звітності. Узагальнення наданої інформації здійснюється ДСА України до 10 числа кожного місяця.

Матеріально-технічне забезпечення

Аудитом встановлено, що ДСА України не розробила та не затвердила порядок, який регламентував би процедури взаємодії з розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня щодо матеріально-технічного забезпечення місцевих і апеляційних судів.

Відсутність такого порядку призвела до **несистемного обміну інформацією** про фактичний стан забезпечення судів.

Так, у 2023–2024 роках ДСА України направляла територіальним управлінням, апеляційним, а також господарським і окружним адміністративним судам, зокрема, такі листи-доручення:

- щоквартально — щодо проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно з метою інформування Фонду державного майна України;
- щорічно — щодо забезпечення судів належними приміщеннями;

¹⁵ Пункт 4 частини першої статті 152 Закону № 1402, підпункти 14, 17, 18 пункту 6 Положення про ДСА України, затвердженого рішенням ВРП від 07.12.2023 № 1231/0/15-23.

¹⁶ Частини четверта, п'ята статті 155 Закону № 1402.

¹⁷ Наказ ДСА України від 25.09.2023 № 443 «Про затвердження форми звіту про кількісний склад суду».

¹⁸ Запроваджена в ДСА України, її територіальних управлінь та в судах наказом ДСА України від 03.09.2015 № 163.

- протягом року у разі понадпланових надходжень зі спеціального фонду держбюджету — щодо нагальних потреб у проведенні будівельних і ремонтних робіт;
- щоквартально — щодо стану забезпечення судів засобами інформатизації.

Загалом протягом 2023–2024 років ДСА України надіслала розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня 57 запитів, **у середньому** один запит **раз на два тижні**, з питань управління об’єктами державної власності, потреби у проведенні будівельних і ремонтних робіт, забезпечення альтернативними джерелами енергії та стану приміщень¹⁹.

Взаємодія ТУ ДСА України із місцевими загальними судами переважно здійснювалася через електронне листування та систему електронного документообігу. У разі потреби — зокрема, коли вимагалось подання оригіналу документа, підписаного власноруч або завіреного печаткою, чи за відсутності доступу до мережі Інтернет — використовувалося паперове листування, а також проводилися робочі наради, зустрічі та виїзди на місця.

Місцеві загальні суди надсилали до ТУ ДСА України численні звернення щодо потреб у матеріально-технічному забезпеченні, зокрема проведення ремонтів, закупівлі та обслуговування обладнання. У 2023–2024 роках один місцевий загальний суд у середньому надсилав близько 18 таких звернень на рік до відповідного ТУ ДСА України.

¹⁹ Інформація, надана ДСА України.

1.3. КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Фінансове, кадрове та матеріально-технічне забезпечення становлять основу спроможності судової системи здійснювати правосуддя. Їхній рівень безпосередньо визначає ефективність діяльності судів, своєчасність розгляду справ, дотримання процесуальних строків та якість судових рішень.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Фінансові, кадрові та матеріально-технічні показники ресурсного забезпечення судів мають ключове значення для стабільного функціонування судової системи та гарантування громадянам права на доступ до правосуддя. Від їхнього рівня залежать спроможність судів забезпечувати безперервність судочинства, своєчасність розгляду судових справ, створення належних умов праці для суддів і працівників апаратів судів, розвиток інфраструктури.

У рекомендаціях Консультативної ради європейських суддів зазначено про необхідність забезпечення судів ресурсами. Зокрема, наголошено, що **якість судових рішень безпосередньо залежить від обсягу фінансування судової системи. Суди не можуть ефективно функціонувати без адекватних людських та матеріальних ресурсів**²⁰. Органи влади, які відповідають за організацію та функціонування судової системи, зобов'язані забезпечувати суддям умови, що дають їм змогу виконувати свою місію та досягати ефективності, захищаючи й поважаючи незалежність і неупередженість суддів²¹.

Фінансове забезпечення

Важливе значення має передусім належне фінансування, адже саме від його достатності та своєчасності залежить утримання будівель судів, забезпечення своєчасної виплати суддівської винагороди та заробітної плати працівникам апаратів судів, а також можливість придбання сучасних засобів інформатизації і розвитку інформаційно-комунікаційних технологій.

²⁰ Висновок № 11 (2008) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо якості судових рішень (https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/r_11_2008_.pdf).

²¹ Пункт 32 Рекомендацій CM/Rec (2010) 12 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалена Комітетом Міністрів Ради Європи 17 листопада 2010 року на 1098-му засіданні заступників міністрів (пункти 12, 32) (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a38#Text).

Кадрове забезпечення

Водночас важливим чинником стабільної роботи судової системи є кадрове забезпечення. Укомплектованість штату суддів, працівників апаратів судів, рівень їхньої професійної підготовки безпосередньо впливають на спроможність судової системи своєчасно та якісно розглядати справи. Недостатня кількість суддів, а також нестача кваліфікованих секретарів судових засідань і помічників суддів призводять до недотримання процесуальних строків, збільшення навантаження і, як наслідок, погіршують якість правосуддя.

Матеріально-технічне забезпечення

Відповідно до законодавства **ДСА України зобов'язана забезпечувати місцеві і апеляційні суди будівлями та приміщеннями**, що відповідають функціональним потребам здійснення судочинства, а також необхідним комп'ютерним, серверним та іншим обладнанням для виконання покладених на суди завдань. Вимоги до організації та функціональності приміщень судів визначені Законом № 1402²² та ДБН В.2.2-26:2010 «Суди». Передбачено, що кожен суд має бути в достатній кількості забезпечений, зокрема, залами судових засідань, кабінетами суддів і їхніх помічників, робочими місцями для секретарів судових засідань, канцелярією, архівом, приміщеннями для роботи з матеріалами справ, а також належними санітарними кімнатами для працівників, відвідувачів і підсудних. Обов'язковими є також зони очікування та атестовані приміщення для розгляду справ, що містять інформацію з обмеженим доступом.

Крім того, процесуальними кодексами передбачено обов'язкове фіксування судових засідань за допомогою звуко- та відеозаписувальних технічних засобів, що потребує відповідного технічного оснащення залів судових засідань²³.

Отже, **забезпечення судів належними будівлями, приміщеннями та сучасними технічними засобами є необхідною умовою організації судочинства** й важливим чинником формування довіри суспільства до системи правосуддя.

²² Частина восьма статті 11 Закону № 1402.

²³ Статті 212, 247 Цивільного процесуального кодексу України; статті 195, 229 Кодексу адміністративного судочинства України; статті 8, 197, 222 Господарського процесуального кодексу України; статті 27, 107, 232, 336 Кримінального процесуального кодексу України.

1.4. СТАН ОРГАНІЗАЦІЙНОГО (КАДРОВОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО) ТА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Протягом останніх семи років організаційна система забезпечення судів характеризується нестабільним фінансуванням, кадровим дефіцитом і зношеністю матеріально-технічної бази. Розроблення та впровадження нормативів забезпечення затягнулося майже на сім років, що призвело до хаотичного планування ресурсів і відсутності єдиних стандартів матеріально-технічного забезпечення. Унаслідок цього фактичний рівень забезпеченості судів не відповідає їхнім потребам, а результативність управлінських рішень залишається низькою.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Оцінка стану організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів засвідчила наявність системних проблем, що впливають на їхню діяльність.

Законом²⁴ визначено, що єдність системи судоустрою забезпечується, зокрема, єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності судів.

Упродовж останніх семи років рівень фінансування ДСА України як головного розпорядника бюджетних коштів був недостатнім. Мінфін неодноразово наголошував на необхідності формування нормативно обґрунтованого бюджету на підставі чітких і прозорих нормативів фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів, органів та установ системи правосуддя. Водночас ефективне та раціональне використання передбачених ДСА України коштів насамперед потребує справедливого перерозподілу наявного фінансового ресурсу між судами та установами системи правосуддя²⁵.

Завдання щодо розроблення та подання на затвердження ВРП нормативів кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів покладалося на ДСА України²⁶.

²⁴ Пункт 6 частини четвертої статті 17 Закону № 1402.

²⁵ Рішення ВРП від 20.07.2023 № 740/0/15-23 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/40744>).

²⁶ Підпункт 14 пункту 6 Положення про ДСА України, затвердженого рішенням ВРП від 17.01.2019 № 141/0/15-19 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/11278>).

У 2019 році ДСА України не розробила жодних нормативів²⁷, а упродовж 2020–2022 років розпочала підготовку проєктів лише після ухвалення ВРП окремих рішень²⁸.

У 2023 році в межах реалізації Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки ДСА України продовжила розроблення відповідних нормативів. Процес розроблення нормативів відображено на рис. 4.

Отже, ДСА України впродовж майже семи років не забезпечила виконання покладених на неї завдань і реалізацію повноважень щодо розроблення зазначених нормативів, які були затверджені ВРП лише 30 вересня 2025 року²⁹, під час проведення аудиту.

Рис. 4. Процес розробки нормативів кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів

Водночас аналіз цих нормативів фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів **свідчить про їхню обмежену результативність, несистемність і невідповідність актуальним потребам судової системи. Застосування затверджених ВРП нормативів кадрового забезпечення судів містить ризики скорочення чисельності працівників апарату суду та, відповідно, збільшення їхнього службового навантаження.**

Нормативи фінансового забезпечення враховують вартість розгляду однієї судової справи виключно в частині видатків споживання (без урахування видатків на оплату праці та нарахувань на заробітну плату, оплату комунальних послуг і енергоносіїв, що

²⁷ Рішення ВРП від 23.04.2020 № 1052/0/15-20 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/3706>).

²⁸ Рішення ВРП від 22.04.2021 № 929/0/15-21 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/5652>).

²⁹ Рішення ВРП від 30.09.2025 № 2015/0/15-25 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/54771>).

безпосередньо впливають на вартість судочинства), що становить лише 10,3 відс. видатків на судову систему у 2024 році.

Відповідно до розрахунку нормативу фінансового забезпечення вартість розгляду однієї судової справи за даними 2024 року становила 493,2 гривні³⁰.

Водночас у паспорті бюджетної програми за КПКВК 0501020 на 2025 рік прогнозний показник «Середня вартість розгляду однієї справи» становить 4,9 тис. гривень³¹.

За аналогічними розрахунками «Середня вартість розгляду однієї справи» становила у 2020 році 9,5 тис. грн, у 2021 році — 8,6 тис. грн, у 2022 році — 5,6 тис. грн, у 2023 році — 4,3 тис. грн, у 2024 році — 4,6 тис. гривень.

До загальної суми поточних видатків судів згідно з паспортами включаються, крім видатків на ДСА України, також видатки на забезпечення виконання функцій і завдань Службою судової охорони, Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, Національною школою суддів України.

Це свідчить, що застосована методика розрахунку показника «Середня вартість розгляду однієї справи», яка використовується для формування бюджетного запиту, не відображає повної вартості розгляду справи. Вона охоплює лише середні супутні витрати, пов'язані з її розглядом, і потребує доопрацювання, оскільки не забезпечує можливості об'єктивно оцінити фактичні витрати на розгляд однієї судової справи.

Отже, розрахований ДСА України норматив фінансового забезпечення не відповідає фактичним показникам вартості розгляду судових справ. Його рівень є суттєво заниженим порівняно з фактичними витратами, відображеними у звітах про виконання бюджетної програми за попередні роки. Така ситуація свідчить про недоліки методології формування нормативів, яка не забезпечує реалістичного планування бюджетних потреб судової системи.

Не враховано також пропозицію Мінфіну³² щодо запровадження показника обсягу витрат на одного працівника суду відповідної спеціалізації та виду суду. Такий підхід надав би можливість забезпечити ефективне й прогнозоване планування кадрових і фінансових ресурсів у судовій системі.

³⁰ 2 118 756,3 тис. грн ÷ 4 295 648 справ.

³¹ Співвідношення 22 095 305,2 тис. грн та 4 518 326 справ, що будуть вирішені.

³² Є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, державну політику у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів.

Окрім цього, норматив фінансового забезпечення має ґрунтуватися не лише на касових видатках споживання, а на фактичній вартості матеріальних ресурсів, використаних у процесі розгляду справ, з урахуванням змін у залишках таких ресурсів на початок і кінець відповідного бюджетного періоду.

Важливо також, щоб нормативи фінансового забезпечення визначалися не лише в розрізі видів судів (місцеві, апеляційні), а й з огляду на категорії судових справ у межах одного виду суду. Це дасть змогу точніше враховувати специфіку витрат і забезпечить більш обґрунтоване планування бюджетних потреб³³.

Окремо слід зазначити, що не була врахована позиція голови Робочої групи³⁴ щодо включення до вартості розгляду однієї справи суддівської винагороди та заробітної плати працівників апарату суду, що є невід'ємною частиною витрат, понесених при здійсненні правосуддя.

Крім того, із двох заходів, передбачених Державною антикорупційною програмою на 2023–2025 роки у частині розроблення нормативів, ДСА України один захід, щодо розроблення проєктів нормативів кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів (строк виконання: 01.01.2024–31.03.2024), виконала лише частково. Роботу над іншим — щодо створення проєкту регламенту прозорого планування й розподілу бюджетних ресурсів у судовій системі на основі об'єктивних і чітко визначених критеріїв, включно з урахуванням нормативів (термін виконання — 30.09.2025), — взагалі не розпочато³⁵.

Нормативи матеріально-технічного забезпечення судів не містять чітких технічних характеристик обладнання і строків його експлуатації, не передбачають вимог щодо оновлення або заміни морально застарілих технічних засобів.

Довідково. Відповідно до пункту 1 примітки до цих нормативів їх застосування здійснюється лише у міру списання наявних засобів після виведення з експлуатації, що не сприяє системному оновленню матеріально-технічної бази судів.

³³ Лист Мінфіну від 28.02.2024 № 08020-03/2-6/5987.

³⁴ Робоча група для розроблення та впровадження нормативів кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів України разом з Європейською комісією з питань ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕП) (протокол від 11.07.2025 № 1).

³⁵ За інформацією про стан, динаміку, повноту та ефективність виконання заходів, передбачених Державною антикорупційною програмою на 2023–2025 роки, а також досягнення очікуваних стратегічних результатів та вирішення ключових проблем, описаних в Антикорупційній стратегії на 2021–2025 роки (розміщеною в інформаційній системі моніторингу реалізації державної антикорупційної політики).

Нормативи кадрового забезпечення судів передбачають розрахунок кількості працівників апаратів судів залежно від кількості суддів у суді, однак не враховують навантаження на працівників апаратів судів, наприклад працівників канцелярії³⁶.

Довідково. Затвердження нормативів кадрового забезпечення судів може призвести до скорочення 32 посад працівників апарату Другого апеляційного адміністративного суду (штатна чисельність працівників цього суду становить 164 штатні одиниці за кількості суддів 36)³⁷.

У Полтавському окружному адміністративному суді штатна чисельність працівників канцелярії становить 16 осіб, а потреба — 23, водночас згідно з нормативами кадрового забезпечення судів чисельність працівників канцелярії має бути зменшена до 12 осіб³⁸.

В Устинівському районному суді Кіровоградської області штатним розписом передбачено 17,5 посади працівників апарату, натомість нормативами кадрового забезпечення судів — для 3 суддів 15 таких посад. При цьому для роботи суду потрібно щонайменше 4 працівники канцелярії, а не 2, як це встановлюють нормативи³⁹.

Водночас методологія CEPEJ-SATURN⁴⁰ пропонує більш комплексний, гнучкий та технологічний підхід до зважування справ та управління навантаженням. Впровадження системи, подібної до CEPEJ-SATURN, може потенційно підвищити ефективність та прозорість української судової системи. Це також дало би можливість краще оцінити потребу в суддях з урахуванням навантаження на них⁴¹.

³⁶ Працівники канцелярії здійснюють приймання, реєстрацію, сканування, передачу суддям та іншим працівникам вхідної кореспонденції суду, внесення інформації до автоматизованої системи про зворотні повідомлення про вручення поштових відправлень, відправлення вихідної кореспонденції, експедицію судових справ, виготовлення та видачу виконавчих документів, приєднання до матеріалів судових справ усієї кореспонденції, яка надходить до суду після передачі розглянутих справ у канцелярію, ведення архіву суду, формування номенклатури справ суду, контроль за здійсненням діловодства у суді.

³⁷ Лист Другого апеляційного адміністративного суду від 11.04.2024 вих. № 2.2-52/13290/24.

³⁸ Лист Полтавського окружного адміністративного суду від 29.03.2024 № 02-30/8327/24.

³⁹ Лист Устинівського районного суду Кіровоградської області від 01.04.2024 № 01-12т3/7/2024.

⁴⁰ CEPEJ-SATURN — це спеціальна робоча група, створена в межах Європейської комісії з питань ефективності правосуддя (CEPEJ) Ради Європи, яка займається розробкою та впровадженням практичних інструментів для вимірювання, аналізу та скорочення тривалості судових проваджень у державах — членах Ради Європи.

⁴¹ «Аналіз методології розрахунку необхідної кількості суддів у судах та оцінці (зважуванні) судових справ за складністю», здійснений Проектом ЄС «Право-Justice».

Фінансове забезпечення

Аналіз рівня задоволення потреб у бюджетних коштах ДСА України (КБК 050) у період **2015–2026 років** засвідчив наявність **системної та тривалої проблеми** — **постійного недофінансування органів судової влади**. Протягом цього періоду **жодного разу не було досягнуто повного покриття потреби у фінансуванні, що вказує на стійку негативну тенденцію недостатнього фінансування й відсутність прогнозованого підходу до формування бюджетної політики щодо органів судової влади** (див. рис. 5).

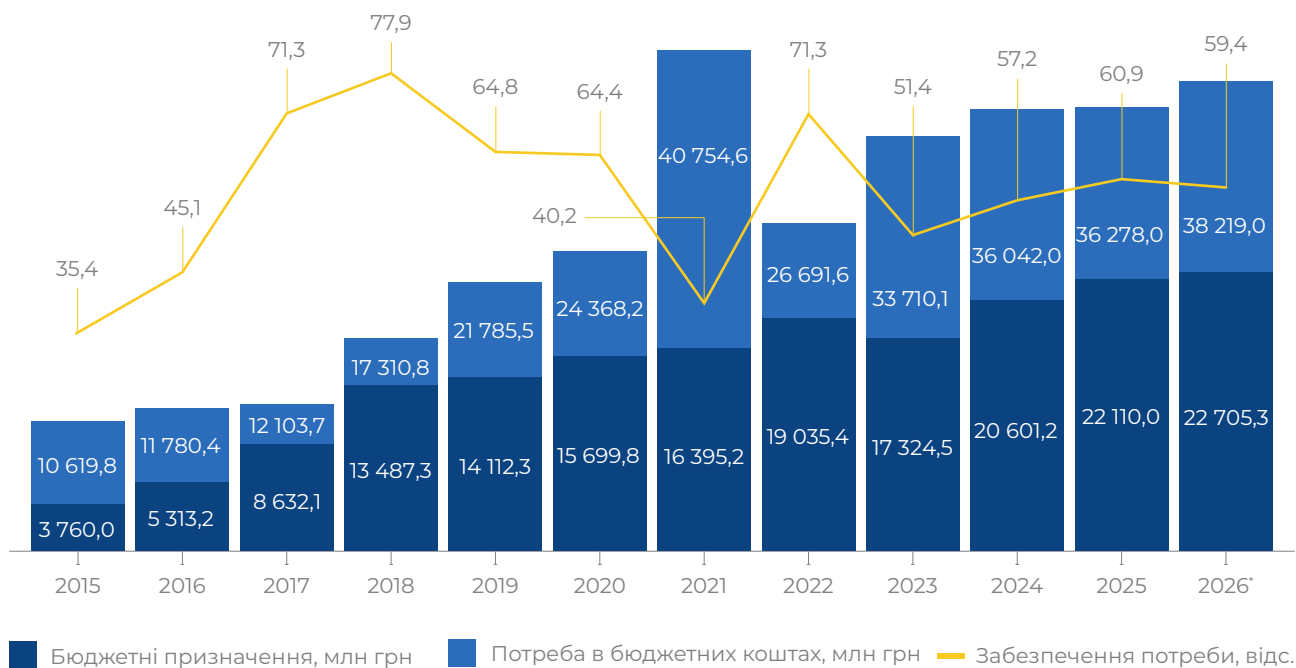

Рис. 5. Задоволення потреби в бюджетних коштах ДСА України, 2015–2026* роки (КБК 050)

* Показник фінансування на 2026 рік відображає обсяг, визначений у бюджетному запиті ДСА України.

Рівень задоволення потреби коливався **від 35,4 відс. у 2015 році до 77,9 відс. у 2018 році**. Однак позитивна динаміка не набула сталості: з **2019 року** показник знову почав знижуватися й **у 2021 році** впав до критично низького рівня — **40,2 відсотка**.

Така динаміка свідчить про **системне недофінансування судової системи та не забезпечує виконання вимоги щодо повного фінансування судів, передбаченої статтею 146 Закону № 1402**. При формуванні бюджетних запитів **ДСА України не було враховано у повному обсязі потреби судів**, що унеможливило забезпечення визначених законом гарантій належного фінансового забезпечення судової влади.

Кадрове забезпечення

Упродовж 2019–2024 років через неконкурентний рівень заробітної плати **кількість вакантних посад в апаратах судів збільшилася майже вдвічі** та на початок 2025 року перевищила 5 тис., або 18,2 відс. штатної чисельності працівників апаратів.

ДСА України не використовувала наявну інформацію щодо руху персоналу (звільнень і прийомів на роботу) для оцінювання рівня плинності кадрів у судах. Як наслідок, ДСА України своєчасно не виявляла ризики кадрової нестабільності, зокрема в розрізі окремих посад або установ.

Інформація про штатну і фактичну чисельність суддів та працівників апаратів у судах наведена на рис. 6.

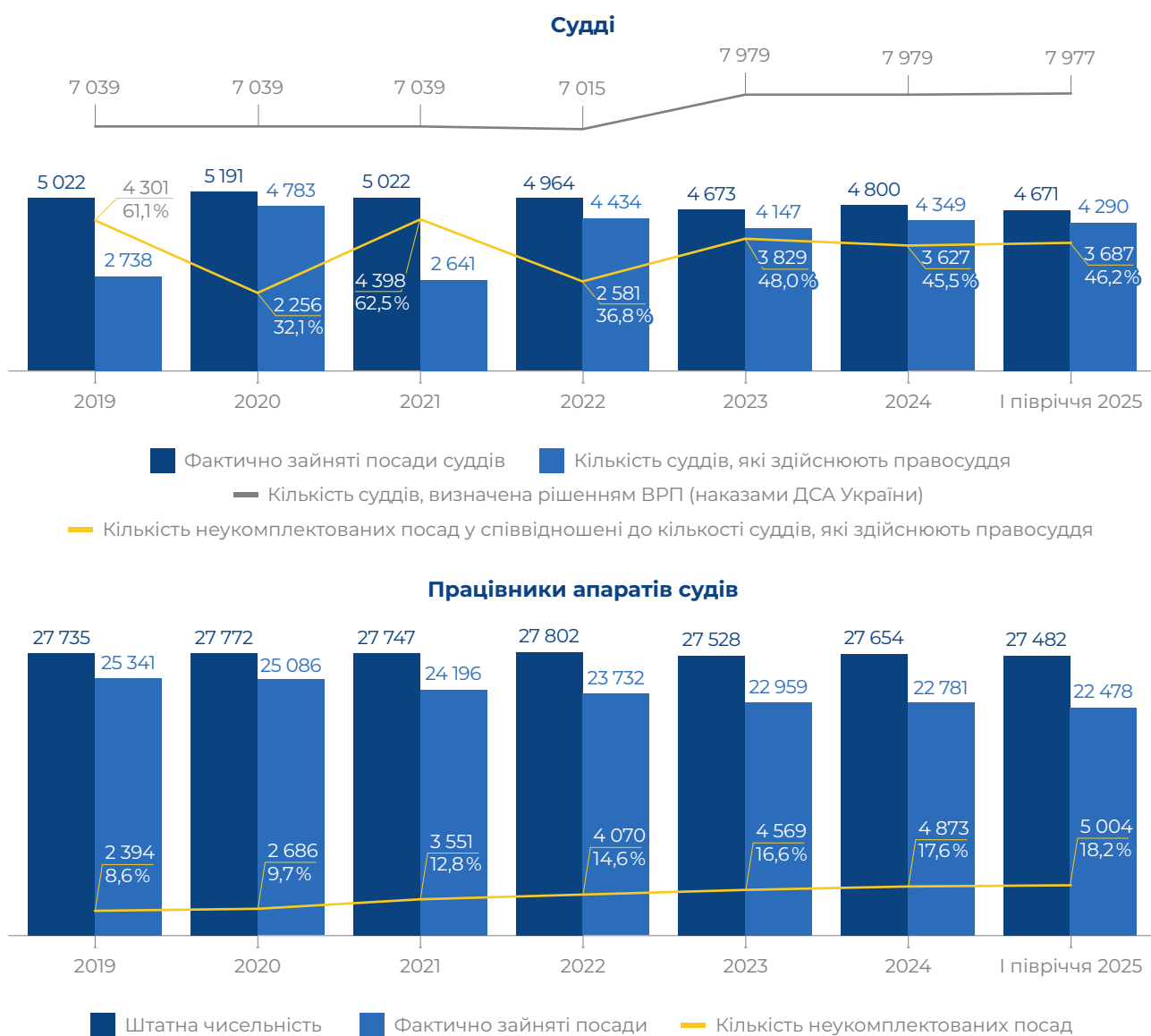

Рис. 6. Штатна і фактична чисельність суддів та працівників апаратів судів

Станом на середину 2025 року фактична чисельність суддів місцевих і апеляційних судів, які здійснювали правосуддя, становила 4290, тобто 53,8 відс. кількості суддів, визначеної рішеннями ВРП. Апарати місцевих і апеляційних судів налічували 22 478 працівників, що становить 81,8 відс. штатної чисельності. За результатами аналізу даних про чисельність суддів і працівників апаратів судів у регіональному розрізі за перше півріччя 2025 року виявлено нерівномірність у кадровому забезпеченні судів. Інформацію про відсоток неукомплектованих посад суддів та працівників апаратів судів у розрізі регіонів за I півріччя 2025 року представлено на рис. 7.

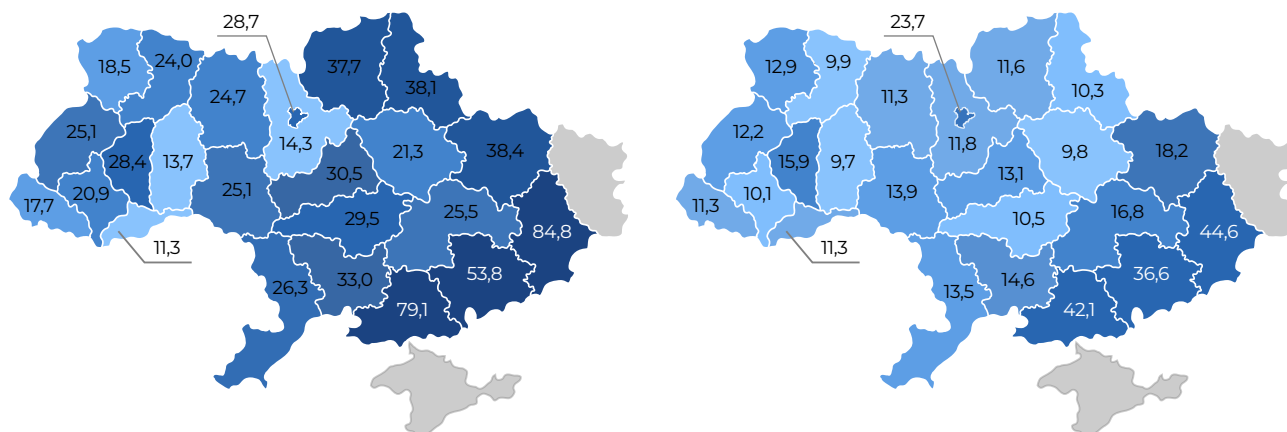

Рис. 7. Відсоток неукомплектованих посад суддів та працівників апаратів судів у розрізі регіонів за I півріччя 2025 року

Найбільший відсоток неукомплектованих посад суддів зафіксовано в Донецькій (84,8 відс.) та Херсонській (79,1 відс.) областях. Натомість найменший — у Чернівецькій (11,3 відс.), Хмельницькій (13,7 відс.) та Київській (14,3 відс.) областях. Подібна ситуація склалася і з кадровим забезпеченням апаратів судів: найбільше неукомплектованих посад у Донецькій (44,6 відс.), Херсонській (42,1 відс.) та Запорізькій (36,6 відс.) областях, а найменше — у Хмельницькій (9,7 відс.), Рівненській (9,9 відс.) та Івано-Франківській (10,1 відс.) областях.

Матеріально-технічне забезпечення

Не менш значущим чинником ефективності роботи судової системи є стан її матеріально-технічної бази, зокрема будівель, у яких розміщуються суди. Питання забезпечення судів відповідними будівлями та **створення належних умов у приміщеннях** залишається актуальним протягом останніх років.

Упродовж 2019–2024 років ДСА України у своїх щорічних звітах наголошувала, що лише кожен п'ятий суд функціонує в будівлях, які наближено відповідають вимогам ДБН⁴². У 2020 році до ВРП неодноразово надходили звернення щодо критичного стану окремих приміщень судів, зокрема повідомлялося про відсутність теплопостачання та аварійний стан елементів будівель⁴³. У 2021 році РСУ визнала стан матеріально-технічного забезпечення місцевих і апеляційних судів (у 2020 — на початку 2021 року) таким, що становив загрозу функціонуванню судової гілки влади України. Подібні звернення про неналежне матеріально-технічне забезпечення надходили від місцевих і апеляційних судів до РСУ і впродовж 2022 року⁴⁴. На цю проблему неодноразово звертали увагу й самі судді, повідомляючи про незадовільний стан приміщень та необхідність проведення ремонтів власним коштом (див. додаток)⁴⁵.

Кількість будівель, у яких фактично розташовувалися суди⁴⁶, відображено на рис. 8.

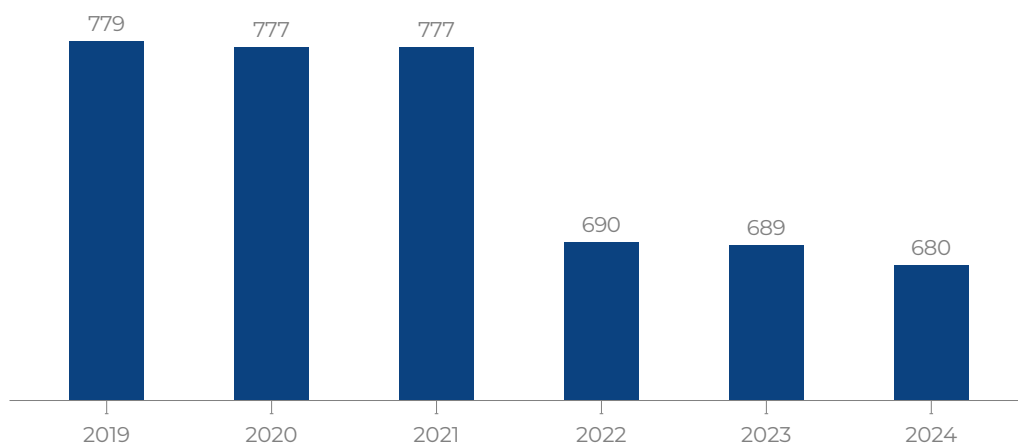

Рис. 8. Кількість будівель, у яких фактично розташовувалися місцеві і апеляційні суди у 2019–2024 роках

⁴² Згідно з Підсумками роботи ДСА України у 2019–2024 роках: у 2019 році 20 відс. судів розміщувалися в приміщеннях, що за основними параметрами максимально наближені до ДБН, у 2020–2023 роках — 22 відс., у 2024 році — 32 відсотки (<https://dsa.court.gov.ua/dsa/pokazniki-diyalnosti/1233/>).

⁴³ Щорічна доповідь Вищої ради правосуддя за 2020 рік «Про стан забезпечення незалежності суддів в Україні» (https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/shchorichna_dopovid_za_2020_rik_pro_stan_zabezpechennya_nezalezhnosti_suddiv_v_ukrayini.pdf).

⁴⁴ Рішення РСУ від 30.08.2023 № 36 «Про організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади» (<https://rsu.gov.ua/uploads/article/risenna-rsu-no-36-vid-30082023-p-af1d78172b.pdf>).

⁴⁵ Протокол інтерв'ю з головою Солом'янського районного суду м. Києва від 28.07.2025; опитування Рахункової палати.

⁴⁶ 2019–2022 роки — за даними звітів про виконання бюджетної програми за КПКВК 0501020.

Станом на кінець 2023 року апеляційні та місцеві суди були формально забезпечені 775 будівлями, а на кінець 2024 року — 773.

Водночас фактично судочинство здійснювалося у 689 будівлях у 2023 році та у 680 — у 2024 році⁴⁷. У 2023–2024 роках 66,2–67,1 відс. будівель, у яких розміщувалися суди, перебували на балансі ДСА України (рис. 9). Окремі суди функціонували в приміщеннях державної (власність інших органів) та комунальної форм власності, а сім судів — навіть приватної форми власності⁴⁸. Це породжувало додаткові ризики для незалежності окремих судів від орендодавців, створювало непередбачуваність умов оренди та ускладнювало проведення ремонтних робіт за бюджетні кошти, оскільки такі видатки фактично спрямовувалися би на створення чи поліпшення приватного майна.

Додатковий негативний вплив на стан забезпечення судів будівлями мала збройна агресія РФ проти України: 170 приміщень 161 судової установи зазнали пошкоджень чи були зруйновані⁴⁹, частина судів не здійснювала правосуддя через окупацію або близькість до лінії зіткнення. У зв'язку з цим відповідно до закону⁵⁰ було змінено територіальну підсудність судових справ таких судів⁵¹: справи передано на розгляд іншим визначеним судам, що забезпечило безперервність здійснення правосуддя. ДСА України вживала заходів щодо відновлення пошкоджених будівель. Так, у 2023 році провели капітальні ремонти у 6 (3,5 відс.) та поточні ремонти у 27 (15,9 відс.) постраждалих від воєнних дій судових установах. У 2024 році проведено капітальні ремонти ще 3 (1,8 відс.) пошкоджених будівель судів⁵².

⁴⁷ Інформація, надана ДСА України.

⁴⁸ Іллічівський міський суд (м. Чорноморськ, Одеська область), Ленінський районний суд (м. Миколаїв), Дніпровський районний суд (м. Кам'янське, Дніпропетровська область), Амур-Нижньодніпровський районний суд (м. Дніпро), Закарпатський окружний адміністративний суд (м. Ужгород), Центральний апеляційний господарський суд (м. Дніпро), Північний апеляційний господарський суд (м. Київ).

⁴⁹ Аналітична довідка ДСА України про пошкоджені та зруйновані приміщення судів внаслідок збройної агресії РФ та їх відновлення станом на 16 вересня 2025 року (https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/courts_buildings/1878661/).

⁵⁰ Частина сьома статті 147 Закону № 1402.

⁵¹ Інтерактивна онлайн-мапа судів, територіальну підсудність судових справ яких змінено (<https://hcj.gov.ua/pidsud-map>).

⁵² Інформація, надана ДСА України.

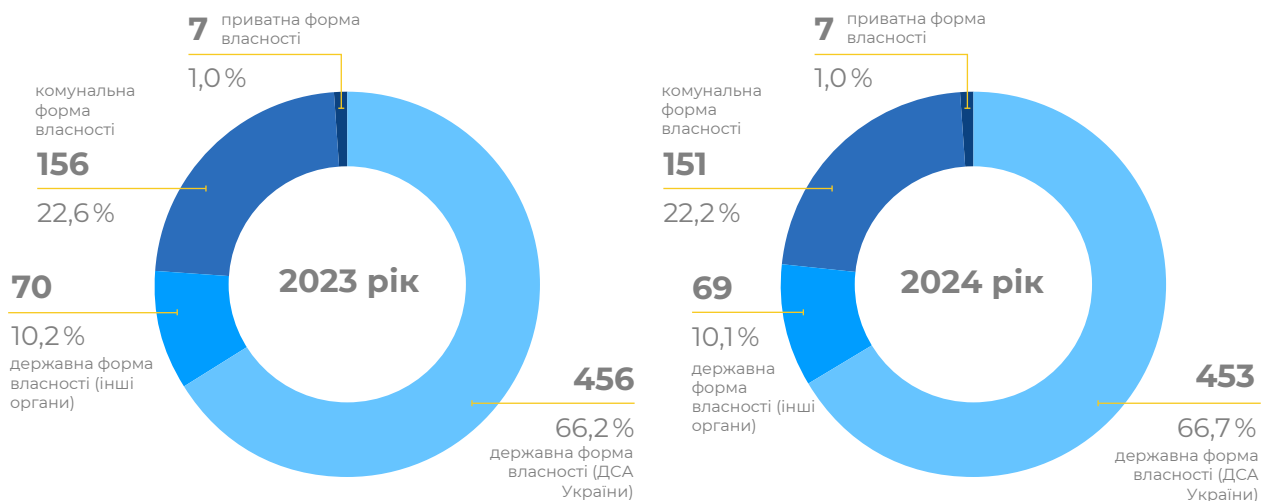

Рис. 9. Права власності на будівлі, у яких розміщувалися місцеві й апеляційні суди у 2023–2024 роках

У 2023 році місцеві і апеляційні суди були забезпечені 5605 кабінетами суддів та 3013 залами судових засідань. У 2024 році ці показники становили відповідно 5610 і 3024⁵³. Отже, у середньому **на кожного суддю**, з визначеної рішенням ВРП кількості, **припадало 0,7 кабінету та 0,4 залу судових засідань**.

Важливим елементом організаційного забезпечення діяльності судів є **сучасні засоби інформатизації**.

На рис. 10 представлено дані щодо стану забезпечення місцевих і апеляційних судів персональними комп'ютерами, ноутбуками, моноблоками (далі — комп'ютери), принтерами, сканерами, багатофункціональними пристроями (далі — оргтехніка), засобами аудіо- та відеофіксації судових засідань і відеоконференцзв'язку (далі — засоби фіксації), серверами, а також щодо кількості обладнання, яке є фізично зношеним або морально застарілим і підлягало списанню станом на початок та середину 2025 року.

За останні п'ять років найбільший приріст відзначено щодо оргтехніки — на 16,9 відс. (4551 од.). Кількість комп'ютерів зменшилась на 5,3 відс. (1929 од.), серверів — на 11,3 відс. (180 од.), засобів фіксації — на 29,8 відс. (2035 од.). У 2022 році втрати обладнання сягали 15,1–19,6 відс., що було спричинено тимчасовою окупацією частини територій України та руйнуванням судової інфраструктури внаслідок бойових дій. Станом на 1 січня 2025 року значна частина техніки підлягала списанню (від 17,4 до 29,6 відс. залежно від виду), що свідчить про суттєве зношення матеріально-технічної бази судів і потребу в її системному оновленні.

⁵³ Там само.

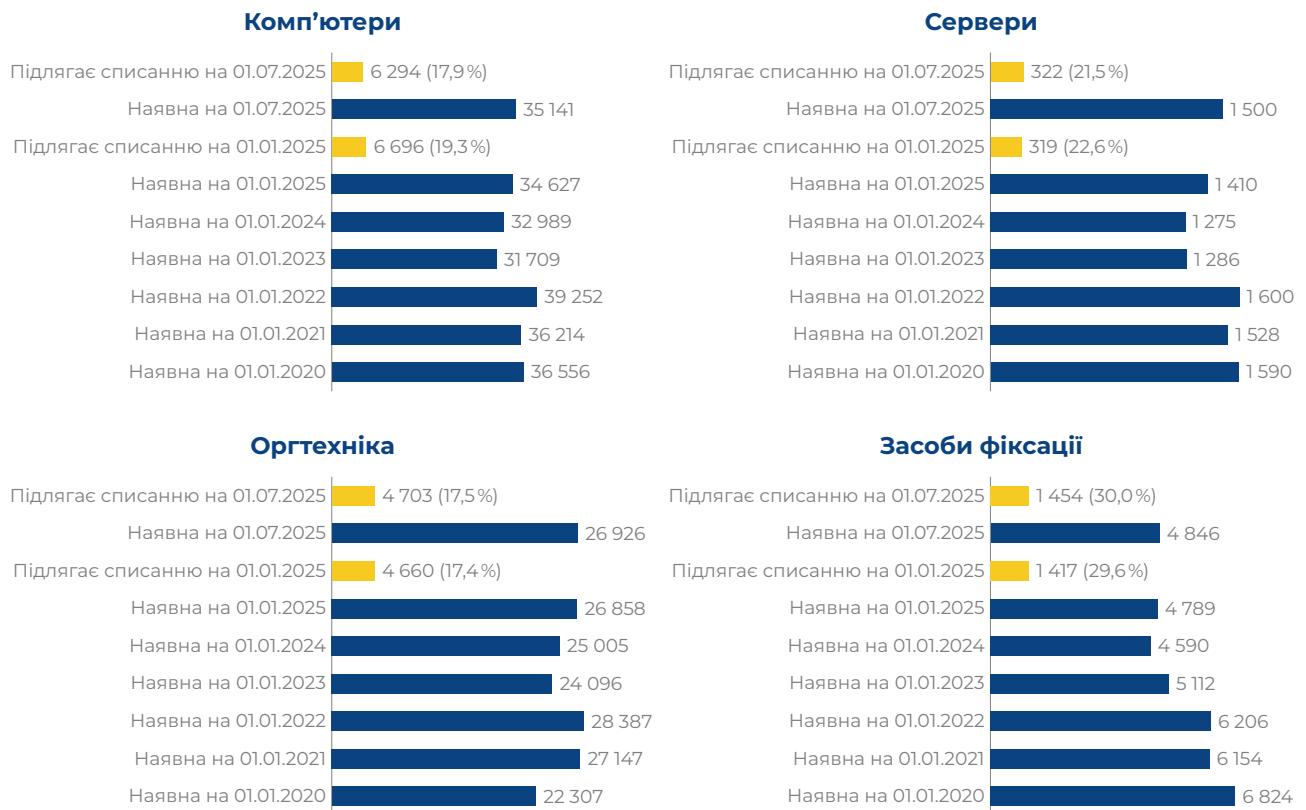

Рис. 10. Кількість засобів інформатизації

Важливим складником діяльності ДСА України є **збір і щорічне оприлюднення зведеної статистичної інформації** про стан здійснення правосуддя місцевими і апеляційними судами на офіційному вебпорталі «Судова влада України»⁵⁴.

Судова статистика є основою, зокрема, для розрахунку навантаження, що дає змогу враховувати специфіку розгляду різних категорій справ при визначенні часу, необхідного судді на їх розгляд.

Крім того, судова статистика застосовується для розрахунку нормативу фінансового забезпечення, визначення оптимальної кількості суддів, а також використовується як один із результативних показників бюджетної програми під час оцінки її ефективності за напрямками використання бюджетних коштів, зокрема ефективності надання публічних послуг.

⁵⁴ Наказ ДСА України від 08.12.2022 № 455 «Про оприлюднення статистичної звітності про стан здійснення правосуддя».

Систему ведення судової статистики ДСА України організовано на основі затверджених форм звітності, показники яких автоматично формуються з даних, внесених працівниками апаратів судів до автоматизованої системи документообігу суду⁵⁵.

На її основі ТУ ДСА України формують зведену інформацію про діяльність місцевих і апеляційних судів у межах відповідної області⁵⁶.

ДСА України узагальнює ці матеріали і формує консолідовані звіти про розгляд справ (проваджень) і матеріалів судами першої і апеляційної інстанцій у масштабах усієї держави⁵⁷.

Аудит засвідчив тенденцію до **зростання кількості нерозглянутих судових справ**, що передусім є наслідком кадрового дефіциту в судах (див. рис. 11).

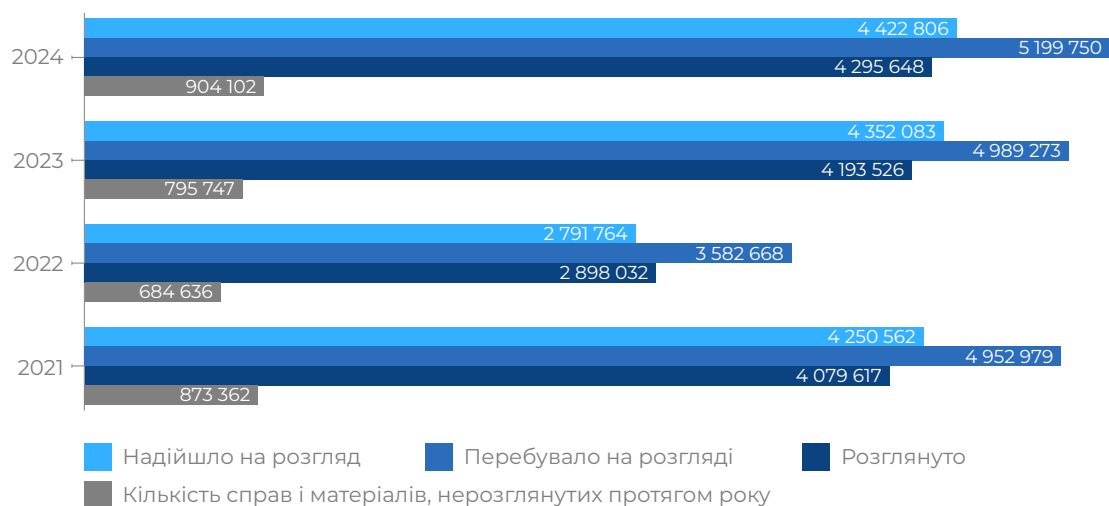

Рис. 11. Кількість судових справ і матеріалів

⁵⁵ Підпункт 1 пункту 2 розділу II «Загальний порядок формування та подання звітів» Методичних рекомендацій щодо подання і формування річних форм звітності про стан здійснення правосуддя місцевими і апеляційними судами (лист ДСА України від 28.12.2018 № 15-27779/18).

⁵⁶ Підпункт 2 пункту 2 розділу II «Загальний порядок формування та подання звітів» Методичних рекомендацій щодо подання і формування річних форм звітності про стан здійснення правосуддя місцевими і апеляційними судами (лист ДСА України від 28.12.2018 № 15-27779/18).

⁵⁷ Підпункт 3 пункту 2 розділу II «Загальний порядок формування та подання звітів» Методичних рекомендацій щодо подання і формування річних форм звітності про стан здійснення правосуддя місцевими і апеляційними судами (лист ДСА України від 28.12.2018 № 15-27779/18).

У 2021–2024 роках спостерігалася нестійка динаміка частки справ і матеріалів, що залишалися нерозглянутими протягом звітного періоду. У співвідношенні до загальної кількості справ і матеріалів, що перебували на розгляді, ця частка становила: у 2021 році — 17,6 відс., у 2022 році — 19,1 відс., у 2023 році — 15,9 відс., у 2024 році — 17,4 відсотка⁵⁸.

Водночас зростання кількості справ і матеріалів, що залишаються нерозглянутими понад один рік, свідчить про наявність системної проблеми у функціонуванні судової системи. Якщо у 2023 році таких справ було **119 166 (2,4 відс.)**, то вже у 2024 році — **147 102 (2,8 відс.)**⁵⁹.

Отже, діяльність ДСА України щодо забезпечення місцевих і апеляційних судів у 2020–2024 роках характеризувалася постійним недофінансуванням, недостатнім рівнем кадрового забезпечення й неналежними матеріально-технічними умовами. Такий стан супроводжувався збільшенням кількості нерозглянутих судових справ і матеріалів, а також зростанням частки проваджень, розгляд яких тривав понад один рік, що свідчить про накопичення судового навантаження та уповільнення темпів здійснення правосуддя.

⁵⁸ Кількість справ і матеріалів, не розглянутих протягом періоду, поділена на кількість справ і матеріалів, які перебували на розгляді.

⁵⁹ Відсоток обчислюється як кількість справ, у яких загальний термін проходження триває понад один рік, поділена на загальну кількість справ, що перебувають у провадженні та в процесі розгляду питання про відкриття провадження на останній день звітного періоду (рішення РСУ від 02.04.2015 № 28).

2. ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ДСА УКРАЇНИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЙНОГО І ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

ВИСНОВКИ

У 2023–2024 роках організаційне та фінансове забезпечення місцевих і апеляційних судів не мало системного та ефективного характеру. Відсутність актуальних нормативів, нестабільне фінансування, недостатній рівень кадрового забезпечення та внутрішнього контролю, значні проблеми матеріально-технічного забезпечення негативно впливали на здійснення правосуддя, спричинили збільшення строків розгляду справ, накопичення нерозглянутих судових проваджень і посилили ризики зниження довіри до судової системи.

Діяльність ДСА України у межах реалізації покладених на неї повноважень та основних завдань не забезпечила ефективного функціонування системи організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів. Відсутність стратегічного бачення та чіткої вертикалі управління, дублювання функцій між ДСА України та її територіальними управліннями, різний підхід до планування потреб судів і неналежна комунікація призвели до неузгодженості управлінських рішень, нерівномірного забезпечення судів ресурсами та затримок у реагуванні на їхні потреби.

Наявна структура ДСА України не відповідає сучасним умовам функціонування судової влади. Вона потребує реформування — із запровадженням чіткої вертикалі підпорядкування, скороченням дублюючих ланок, оптимізацією кількості територіальних управлінь, цифровізацією управлінських процесів і впровадженням інтегрованої інформаційної системи, яка дасть можливість у реальному часі збирати інформацію, аналізувати, планувати, відстежувати й контролювати забезпечення судів фінансовими, кадровими й матеріально-технічними ресурсами. При цьому функціональна модель ДСА України може бути орієнтована на адміністрування процесів, стратегічне планування та управління проєктами, а проведення закупівель здійснюватися завдяки централізованому механізму.

Без структурної реформи система ДСА України не здатна забезпечити ефективне, прозоре і своєчасне ресурсне забезпечення судів, що створює ризики подальшого загострення кризових явищ у судовій системі.

Фінансування місцевих і апеляційних судів у 2023–2024 роках характеризувалося низьким рівнем покриття потреби, нерівномірністю розподілу ресурсів, накопиченням кредиторської заборгованості та значними залишками невикористаних асигнувань у розмірі 972,0 млн гривень. Недосконалість Порядку № 38 і недостатній внутрішній контроль ДСА України не дали змоги забезпечити прозорий та ефективний процес планування та виділення асигнувань. Діяльність ДСА України як головного розпорядника бюджетних коштів та держава загалом не забезпечили конституційні гарантії фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності суддів, передбачені статтею 130 Конституції України.

Кадрова ситуація у судах у 2023–2024 роках залишалася кризовою. Велика кількість вакантних посад суддів (до 48 відс.) і працівників апаратів (до 20 відс.), низький рівень оплати праці призвели до збільшення навантаження, накопичення залишку судових справ і матеріалів, збільшення строків їх розгляду й уповільнення темпів здійснення правосуддя.

Взаємодія між ДСА України, її територіальними управліннями та судами не була належним чином врегульована. Відсутність автоматизованої системи збору та узагальнення даних, єдиних процедур комунікації та реагування призвела до затримок у прийнятті управлінських рішень і неузгодженості дій між різними рівнями управління. Ту ДСА України використовували в діяльності різні підходи, що спричинило нерівномірність забезпечення судів ресурсами.

Процес забезпечення місцевих і апеляційних судів будівлями й функціональними приміщеннями мав стійкі системні недоліки та не відповідав повному обсягу завдань, визначених для ДСА України. Попри чіткі вимоги законодавства та ДБН В.2.2-26:2010 «Суди» організація цієї діяльності залишалася фрагментарною та несистемною.

Чинні у 2023–2024 роках нормативи не оновлювалися з 2018 року, а отже, не враховували сучасні вимоги до технічних засобів. Рівень забезпечення місцевих і апеляційних судів засобами інформатизації залишався середнім, попри те що своєчасне оновлення матеріально-технічної бази для впровадження ІТ-рішень з метою цифровізації правосуддя є необхідним кроком на шляху до членства України в ЄС.

Неволодіння ДСА України інформацією щодо стану забезпечення судів меблями було спричинене відсутністю нормативів матеріально-технічного забезпечення та чітких вимог щодо необхідної кількості меблів і строків їх експлуатації.

2.1. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Системні недоліки планування та розподілу бюджетних ресурсів у системі ДСА України зумовили низький рівень покриття потреб місцевих і апеляційних судів, нерівномірність фінансування, накопичення кредиторської заборгованості та повернення до державного бюджету значних залишків невикористаних асигнувань.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Однією з конституційних гарантій незалежності суддів є особливий порядок фінансування судів. Важливим механізмом забезпечення такої гарантії є встановлений частиною першою статті 130 Конституції України обов'язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів шляхом окремого визначення у Державному бюджеті України видатків на утримання судів⁶⁰.

Однак аудит засвідчив, що місцеві і апеляційні суди працювали в умовах суттєвого обмеження ресурсів, внаслідок чого не мали змоги повною мірою виконувати завдання судочинства.

Довідково. У місцевих загальних судах спостерігається зростання залишків нерозглянутих справ (станом на кінець 2024 року) через перевантаження суддів, недостатнє кадрове та фінансове забезпечення, зокрема: у Вінницькій області — на 16,9 відс., у Волинській — на 11,7 відс., у Дніпропетровській — на 20,9 відс., у Миколаївській — на 5,9 відс., у Кіровоградській — на 4,4 відсотка.

Розрахунки видатків здійснювалися з урахуванням прогнозних макроекономічних показників, визначених Міністерством економіки України, зокрема: номінальний ВВП — від 6371,3 млрд грн у 2023 році до 7824,8 млрд грн у 2024 році; інфляція (індекс споживчих цін) — 130,0 та 110,8 відс. відповідно; середньомісячна заробітна плата — 16700 грн та 21852 грн; прожитковий мінімум — 2589 грн та 2920 грн відповідно. У розрахунках враховувалося підвищення державних соціальних стандартів, зокрема мінімальної заробітної плати та посадового окладу працівника 1 тарифного розряду Єдиної тарифної сітки, а також потреби в індексації грошових доходів населення⁶¹.

⁶⁰ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 19, 42 Закону України «Про Державний бюджет України на 1999 рік» (справа про фінансування судів) від 24 червня 1999 року № 6-рп/99 (справа № 1-31/99).

⁶¹ Листи Мінфіну щодо підготовки бюджетних запитів на 2023–2025 роки та на 2024–2026 роки.

Відповідно до листів Мінфіну щодо підготовки бюджетних запитів на 2023 рік та 2024–2026 роки доведені головним розпорядникам бюджетних коштів граничні обсяги видатків передбачали фінансування суддівської винагороди та заробітної плати працівників апаратів судів залежно від фактичної чисельності та умов оплати праці у відповідному бюджетному періоді. Такий підхід фактично унеможлилював добір на вакантні посади в апаратах судів через відсутність необхідного фінансового ресурсу для забезпечення їхньої оплати праці. Окремо враховувалися видатки на оплату комунальних послуг та енергоносіїв із застосуванням прогнозних коефіцієнтів та з подальшим уточненням потреби під час складання кошторисів.

Оцінюючи фінансування з позиції його реального обсягу з урахуванням інфляційних процесів, можна констатувати, що у 2016–2018 роках суди отримували більше ресурсів, ніж у 2015 році (див. рис. 12). Натомість починаючи з 2019 року зростання фінансування мало переважно номінальний характер: фактично судова система не отримувала додаткових ресурсів, адже їхню вартість знецінювала інфляція. У 2022 році через різке зростання індексу споживчих цін реальний обсяг фінансування судів суттєво скоротився, а впродовж 2023–2024 років ситуація істотно не поліпшилася.

Рис. 12. Динаміка фінансування ДСА України, 2015–2026 роки (КВК 050)⁶²

⁶² Розрахунок здійснено на основі офіційних даних Державної служби статистики України щодо індексів споживчих цін за 2015–2023 роки. Прогнозні значення індексу споживчих цін на 2025–2026 роки взято з Основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2025–2027 роки, затверджених постановою КМУ від 28 червня 2024 року № 780.

Заплановане на 2025 рік збільшення обсягів асигнувань компенсує виключно інфляційні витрати, не створюючи нових фінансових можливостей для судів. У 2026 році, попри формальне збільшення у проєкті Державного бюджету України обсягів асигнувань, очікується лише незначне покращення реального фінансового забезпечення — навіть з урахуванням інфляції, зростання ресурсного забезпечення залишатиметься обмеженим (на рівні близько 3,9 відс.).

Попри критичну важливість діяльності місцевих і апеляційних судів, які розглядають понад 90 відс. судових справ в Україні, саме ці установи залишаються найбільш уразливими до браку фінансування. Такий стан справ є проблемним не лише через значне навантаження на ці суди, а й через їхню ключову роль у забезпеченні громадянам доступу до правосуддя⁶³. У зв'язку з цим показовим є порівняння рівня бюджетного забезпечення ДСА України (як головного розпорядника коштів для місцевих і апеляційних судів) з іншими органами судової влади, що також мають статус головних розпорядників (див. рис. 13⁶⁴).

У 2019–2026 роках середній рівень задоволення потреб ДСА України становив **лише 58,7 відс.**, що свідчить про значно нижчий показник фінансування порівняно з іншими органами судової влади. Зокрема, рівень задоволення потреби у фінансуванні інших органів судової влади в середньому перевищував показник ДСА України більш ніж у 1,4 раза.

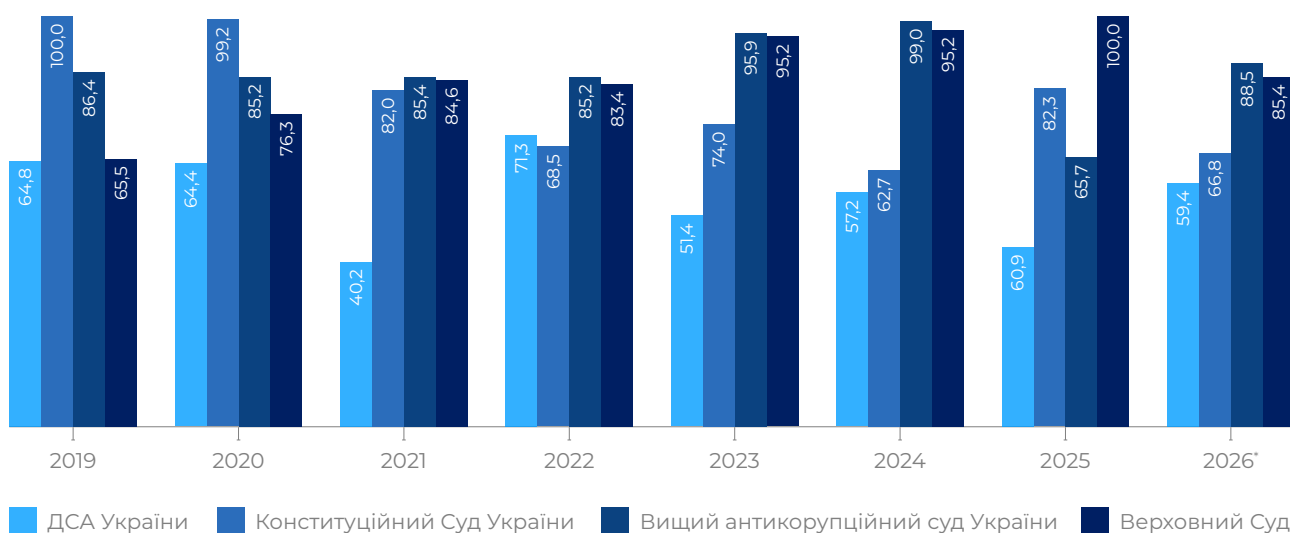

Рис. 13. Рівень задоволення потреби в бюджетних коштах судових установ у 2019–2026 (у відсотках)

* Показник фінансування на 2026 рік відображає обсяг, визначений у бюджетному запиті ДСА України.

⁶³ За даними звітів про діяльність ДСА України у 2023–2024 роках, до місцевих і апеляційних судів у 2020 році надійшло 4,64 млн справ і матеріалів (92 відс. загальної кількості), у 2021 році — 4,52 млн (91 відс.), у 2022 році — 4,01 млн (понад 90 відс.), у 2023 році — 4,35 млн (понад 90 відс.), у 2024 році — 4,52 млн (понад 90 відс.).

⁶⁴ Показники бюджетних запитів та бюджетні призначення, затверджені законами України про державний бюджет на 2019–2026 роки.

Це вказує на системну нерівномірність у розподілі бюджетних ресурсів між органами судової влади. Така диспропорція свідчить про пріоритетне фінансування окремих установ при одночасному **недофінансуванні ДСА України**, на яку покладено функції забезпечення діяльності всієї мережі місцевих і апеляційних судів. Зазначене порушує принципи бюджетної системи, зокрема справедливості, ефективності та обґрунтованості, закріплені у статті 7 Бюджетного кодексу України, а також рівності перед законом, гарантованої Конституцією України.

Доведені граничні обсяги видатків забезпечили покриття потреб місцевих і апеляційних судів лише на 58,2 відс. у 2023 році та 56,1 відс. у 2024 році (див. рис. 14).

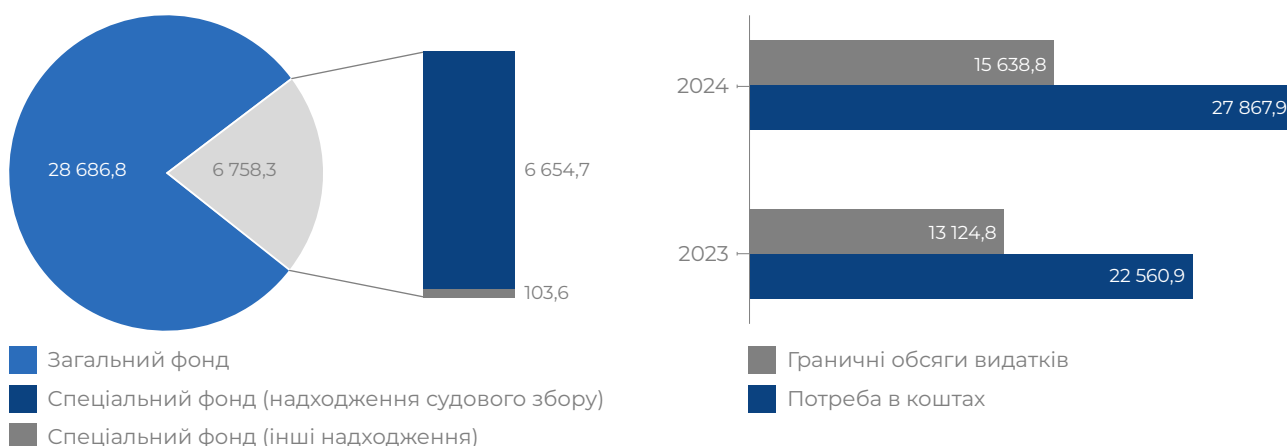

Рис. 14. Доведені граничні обсяги видатків та покриття потреб місцевих і апеляційних судів, млн грн

Довідково. Низький рівень забезпечення зумовлений тим, що Мінфін під час визначення граничних обсягів видатків виходить із ресурсних можливостей державного бюджету та прогнозних макроекономічних показників⁶⁵. Водночас ДСА України формує бюджетний запит на основі пропозицій судів і територіальних управлінь, що відображають фактичні потреби для забезпечення ефективного функціонування судової системи.

Варто зазначити, що відсутність затверджених нормативів фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів, на що неодноразово звертали увагу ВРП та Мінфін⁶⁶, ускладнює обґрунтування бюджетних запитів. У результаті пріоритет при плануванні надається таким статтям видатків як оплата праці та комунальні послуги, тоді як інші напрями (утримання приміщень, капітальні видатки, ремонти, закупівля обладнання, серверів для ЄСІТС, оновлення оргтехніки та меблів) залишаються системно недофінансованими.

⁶⁵ Абзац перший частини четвертої статті 33 Бюджетного кодексу України.

⁶⁶ Рішення ВРП від 22.04.2021 № 929/0/15-21 та від 20.07.2023 № 740/0/15-23.

При цьому у 2023–2024 роках у межах граничного обсягу видатків від 87,5 до 89,3 відс. бюджетних коштів було спрямовано на оплату праці та суддівську винагороду, тоді як на матеріально-технічне забезпечення та інші поточні видатки припадала лише незначна частка ресурсів (див. рис. 15). На 2025–2026 роки планові показники передбачають збереження подібної структури видатків: основна частина коштів запланована на оплату праці та суддівську винагороду (69,0 відс. у 2025 році та 67,0 відс. у 2026 році). Така структура фінансування фактично обмежує можливості судів щодо модернізації та розвитку.

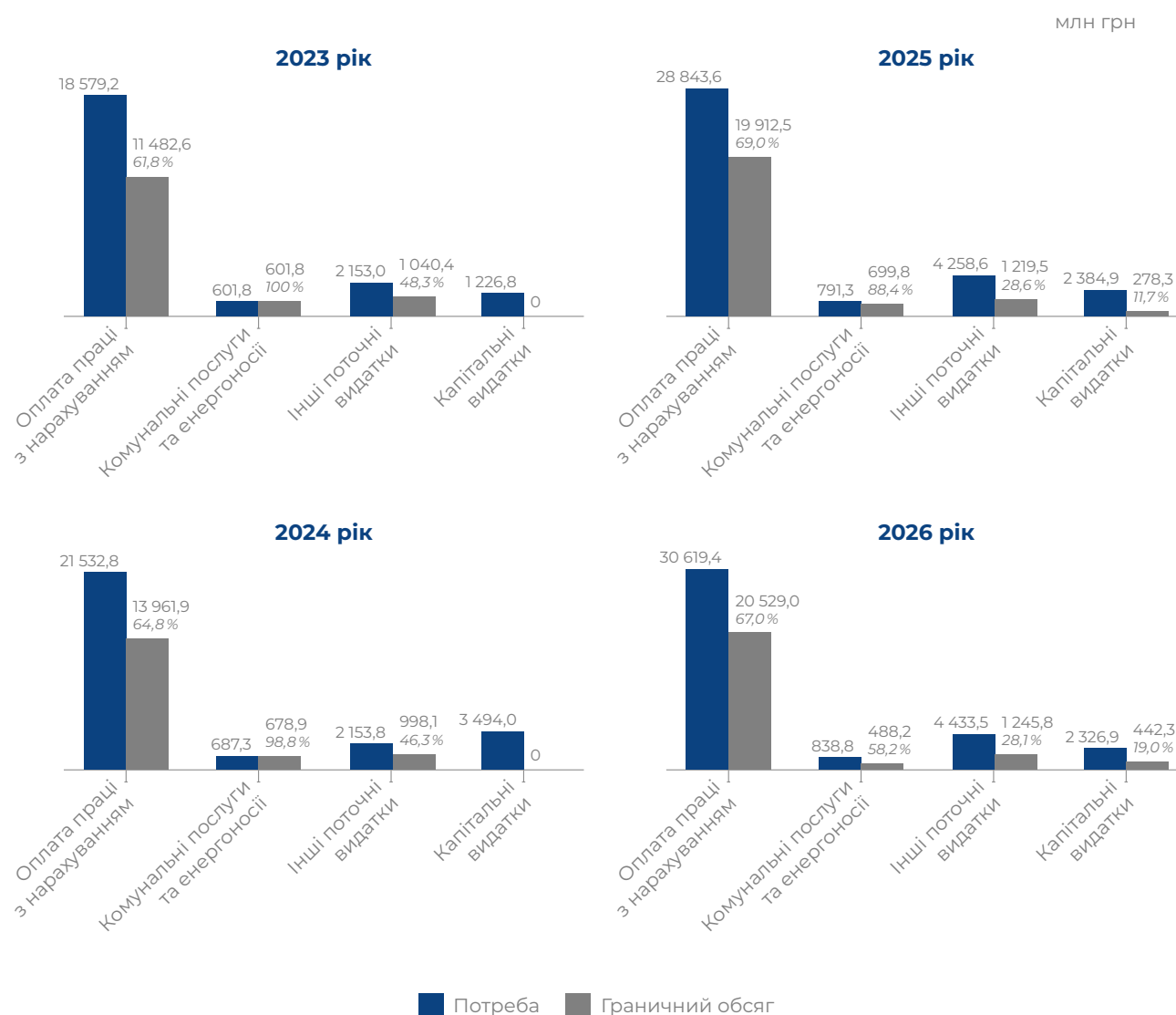

Рис. 15. Покриття потреби місцевих і апеляційних судів у бюджетних коштах у межах граничного обсягу видатків у 2023–2026 роках

Водночас слід зазначити, що аудитом також **виявлено системні недоліки в організації бюджетного процесу ДСА України — від збору розрахунків судів до їх узагальнення і затвердження.**

Відсутність єдиного методологічного підходу, належної перевірки обґрунтованості потреб, моніторингу, аналізу та регламентованої взаємодії між судами, територіальними управліннями та ДСА України призвела до необ'єктивного визначення обсягів потреби та нерівномірного розподілу бюджетних коштів.

Ця ситуація створює ризики порушення конституційної гарантії забезпечення фінансування та належних умов для функціонування судів і діяльності суддів, передбаченої статтею 130 Конституції України.

Так, зведена потреба у бюджетних коштах формувалася на підставі пропозицій місцевих і апеляційних судів, однак відсутність стандартизованого підходу до збору, перевірки та узагальнення цих розрахунків не забезпечує її відповідності фактичним потребам. ТУ ДСА України діяли на власний розсуд, що призвело до значних відмінностей у якості поданих ними до ДСА України даних. Зокрема, **ТУ ДСА України: в м. Києві** не повною мірою врахувало потребу судів, а подані до ТУ ДСА України місцевими загальними судами матеріали були фрагментарними, без деталізації та підтвердних документів; в **Житомирській області** збирало пропозиції у вигляді листів без фінансово-економічних обґрунтувань та без належної перевірки; в **Івано-Франківській області** формувало потребу самостійно, з ігноруванням пропозицій судів та без обґрунтування, видатки на нарахування заробітної плати були затверджені без розрахунків; в **Луганській області** визначало потребу централізовано, без урахування фактичного стану справ у судах.

Причиною цього є недосконалість чинного Порядку № 38, який не передбачає чітких механізмів перевірки правильності розрахунків, не встановлює вимог до обґрунтування бюджетних запитів і не забезпечує функціонування єдиної централізованої системи збору та аналізу даних. Відсутні також алгоритми погодження даних між судами, територіальними управліннями та ДСА України. Як наслідок, **зведена інформація, яка надходить до ДСА України, містить лише агреговані показники в розрізі областей без деталізації на рівні кожного суду.** Розрахунки подаються без розбивки за кількістю, вартістю, одиницями виміру, відсутні техніко-економічні обґрунтування, а подані пропозиції формуються нерівномірно⁶⁷. Як результат, **ДСА України не володіє повною та достовірною інформацією щодо розрахунків на рівні кожного суду, що унеможливорює ефективний контроль, об'єктивну оцінку наявних фінансових потреб та результативне бюджетне планування й управління ресурсами.**

⁶⁷ У 2023 році місцеві суди в середньому були забезпечені на 74–80 відс. (адміністративні — на 79,8 відс., господарські — на 77,4 відс., загальні — на 74,4 відс.), водночас апеляційні суди — лише на 69–80 відс. (загальні — на 69,0 відс., господарські — на 79,6 відс., адміністративні — на 79,8 відс.), у 2024 році місцеві суди були забезпечені на рівні 67–75 відс. (адміністративні — на 74,1 відс., господарські — на 74,6 відс., загальні — на 67,1 відс.), апеляційні — на 57–69 відс. (загальні — на 56,7 відс., адміністративні — на 67,2 відс., господарські — на 69,1 відс.).

У 2023–2024 роках фінансування діяльності місцевих і апеляційних судів здійснювалося за рахунок коштів загального та спеціального фондів державного бюджету. Загалом у цей період було профінансовано 35 445,1 млн гривень (див. табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка фінансування та рівень покриття потреби місцевих і апеляційних судів

Рік	Заявлена потреба, млн грн	Затверджено кошторисами (зі змінами) станом на 31 грудня, млн грн	Врахування потреби, відс.	Касові видатки, млн грн	Рівень виконання кошторисів, відс.
2023	22 560,9	16 855,3	74,7	16 375,6	97,2
2024	27 867,9	18 589,8	66,7	18 073,7	97,2
Разом	50 428,8	35 445,1	X	34 449,3	X

У 2023 році з 22,6 млрд грн необхідного фінансування місцеві і апеляційні суди отримали лише 16,9 млрд грн, що становило 74,7 відс. потреби та загалом відповідало середньому рівню (див. рис. 16). Водночас більшість розпорядників не отримали фінансування в обсязі, достатньому для покриття заявленої потреби. Із 112 розпорядників лише 15 мали високий рівень забезпечення, 69 — середній, а 28 — низький⁶⁸.

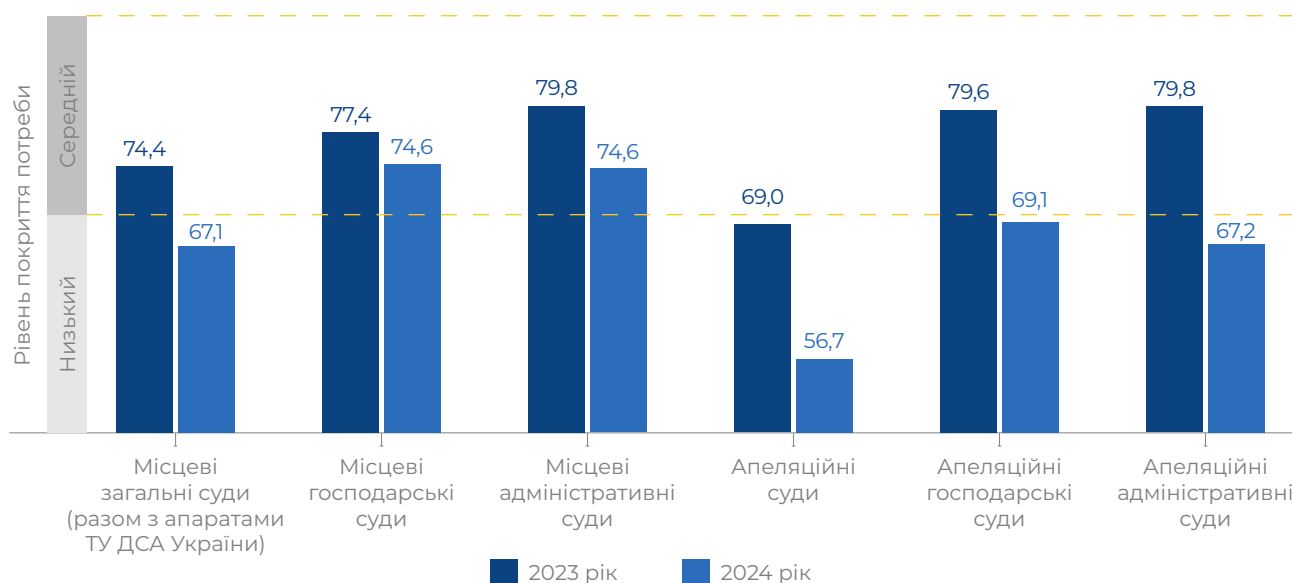

Рис. 16. Рівень покриття потреби за видами судів (у відсотках)

⁶⁸ Оцінка проводилася за часткою бюджетних призначень у загальній потребі: 90 відс. і більше — високий рівень, 70–89 відс. — середній, менше ніж 70 відс. — низький.

Довідково. Наведені дані узагальнюють показники фінансування місцевих загальних судів з урахуванням апаратів ТУ ДСА України, оскільки кошториси затверджуються саме для територіальних управлінь, які виконують функції розпорядника бюджетних коштів стосовно місцевих загальних судів, що не є самостійними суб'єктами в бюджетному процесі.

У 2024 році ситуація погіршилася: при зростанні зведеної потреби до 27,9 млрд грн, фактичне фінансування становило 18,6 млрд грн (66,7 відс.). Найбільше недофінансованими залишалися апеляційні суди, які в обох роках отримували менш ніж 70 відс. потреби. Крім того, кількість розпорядників із низьким рівнем фінансування зростає з 28 у 2023 році до 49 у 2024 році, тоді як кількість розпорядників із високим рівнем забезпечення скоротилася з 15 до лише 5. Це свідчить про негативну тенденцію до зниження рівня фінансування судової системи, що суттєво обмежує ресурси, необхідні для повноцінного функціонування.

Водночас **відсутність єдиного підходу до визначення потреб і розподілу бюджетних ресурсів у системі ДСА України призвела до непропорційного фінансового забезпечення судів у різних регіонах.** Так, у 2024 році рівень забезпечення потреби судів у бюджетних коштах суттєво відрізнявся між областями — від 62,6 відс. у Кіровоградській області до 83,9 відс. в Івано-Франківській області. Високі показники зафіксовано у Чернівецькій (83,4 відс.), Хмельницькій (80,8 відс.) та Миколаївській (80,4 відс.) областях. Натомість найнижчі рівні забезпечення — у Тернопільській області (62,9 відс.), м. Києві (63,5 відс.) та Черкаській області (67,4 відс.).

Інформацію про частку задоволення потреб судів у бюджетних коштах за регіонами у 2024 році представлено на рис. 17.

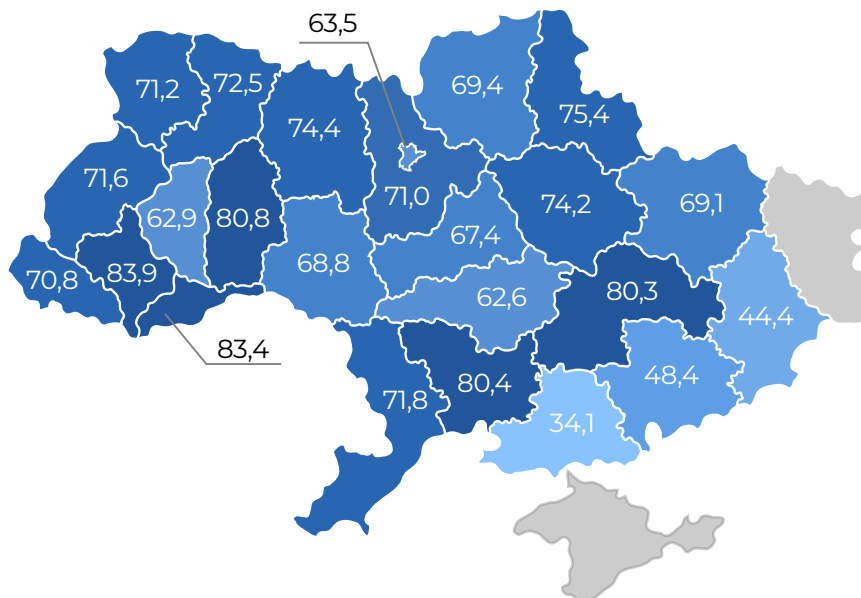

Рис. 17. Частка (у відсотках) врахування ДСА України потреби судів у бюджетних коштах за регіонами у 2024 році

У структурі фактичного фінансування у 2023 році 87,5 відс. припадало на оплату праці працівників апаратів судів з нарахуваннями та суддівську винагороду. У 2024 році цей показник зріс до 89,3 відсотка. На оплату комунальних послуг та енергоносіїв було спрямовано лише 4,6 відс. у 2023 році та 4,3 відс. у 2024 році. На інші поточні видатки — 7,9 відс. та 6,4 відс. відповідно. Капітальні видатки у межах граничних обсягів у ці роки не фінансувалися. Отже, після видатків на оплату праці місцевим та апеляційним судам залишалося лише близько 10 відс. виділених ресурсів на інші напрями.

Значні обсяги бюджетних коштів, які виділялися ДСА України на організаційне та фінансове забезпечення діяльності місцевих і апеляційних судів (у 2023 році — 9 369,2 млн грн, у 2024 році — 11 132,2 млн грн), **спрямовувалися на утримання ДСА України та її територіальних управлінь** у 2023 році — 383,5 млн грн або 4,1 відс., у 2024 році — 412,3 млн грн або 3,7 відсотка. У межах цього обсягу близько половини використаних бюджетних коштів припадало на утримання безпосередньо ТУ ДСА України — 163,7 млн грн (42,7 відс.) у 2023 році та 218,7 млн грн (53,0 відс.) у 2024 році (див. табл. 2).

Таблиця 2

Структура касових видатків на забезпечення функціонування судів та утримання ДСА України і її територіальних управлінь у 2023 та 2024 роках

Показник	2023 рік	2024 рік	Разом
Касові видатки* (загальний та спеціальний фонди), млн грн	9 369,2	11 132,2	20 501,4
Забезпечення функціонування місцевих і апеляційних судів**, млн грн	8 985,7	10 719,9	19 705,6
Частка у загальному обсязі касових видатків, відс.	95,9	96,3	96,1
Утримання ДСА України та її територіальних управлінь, млн грн	383,5	412,3	795,8
Частка у загальному обсязі касових видатків, відс.	4,1	3,7	3,9
Утримання ДСА України (центральный апарат), млн грн	219,8	193,6	413,4
Частка у загальній сумі видатків на утримання ДСА України та її територіальних управлінь, відс.	57,3	47,0	51,9
Утримання ТУ ДСА України, млн грн	163,7	218,7	382,4
Частка у загальній сумі видатків на утримання ДСА України та її територіальних управлінь, відс.	42,7	53,0	48,1

* У частині видатків на забезпечення діяльності місцевих і апеляційних судів та утримання ДСА України і її територіальних управлінь.

** З метою забезпечення порівнянності показників не враховано КЕКВ 2113 «Суддівська винагорода».

Водночас слід зазначити, що ТУ ДСА України фактично **споживають бюджетні ресурси, не створюючи доданої цінності у вигляді поліпшення матеріально-технічного стану судів**. Це свідчить про відсутність належного внутрішнього контролю результативності діяльності ТУ ДСА України у співвідношенні «витрати — ефект».

Аудит засвідчив, що **у низці регіонів видатки на оплату праці працівників апаратів ТУ ДСА України (КЕКВ 2111 та 2120) перевищили видатки розвитку місцевих загальних судів** відповідних областей (КЕКВ 3110; 3120; 3130; 3140; 3160)⁶⁹.

При цьому паспортами бюджетної програми за КПКВК 0501020 на 2023 та 2024 роки визначено напрями використання бюджетних коштів, які одночасно охоплюють фінансування діяльності судів та утримання ДСА України і її територіальних управлінь. Така структура видатків фактично поєднує адміністративно-господарські та функціональні витрати в межах однієї бюджетної програми, що ускладнює розмежування витрат за економічним змістом, визначення їхньої результативності та оцінку ефективності використання бюджетних коштів.

У 2023 році бюджетні призначення на видатки розвитку не передбачалися, а у 2024 році їх обсяг становив лише 2,6 відс. загальної суми. Це свідчить про обмеження можливостей модернізації та розвитку інфраструктури судів, **зумовлює затримки в забезпеченні судів обладнанням, приміщеннями, ІТ-інфраструктурою, а також кадрові проблеми, зокрема плинність кадрів і зниження рівня умов праці в апаратах судів**.

Попри високий рівень виконання кошторисів (понад 97 відс.) у ДСА України **щороку формувалися значні залишки невикористаних відкритих асигнувань**. Лише у 2023–2024 роках до державного бюджету було повернуто **972,0 млн гривень**. З них 611,1 млн грн — асигнування, передбачені на забезпечення діяльності місцевих і апеляційних судів, та 360,9 млн грн — кошти, розподілені, але не освоєні судами.

⁶⁹ Зокрема, у 2023 році: у Волинській області — у 19,5 раза (оплата праці — 3,9 млн грн, капітальні видатки — 0,2 млн грн); у Тернопільській області — майже у 4 рази (4,3 млн грн, 1,1 млн грн); у Херсонській, Івано-Франківській та Закарпатській областях — майже у 3 рази (Херсонська — 4,6 млн грн, 1,7 млн грн; Івано-Франківська — 4,1 млн грн, 1,4 млн грн; Закарпатська — 4,0 млн грн, 1,4 млн грн); у Черкаській та Одеській областях — майже у 2 рази (Черкаська — 4,9 млн грн, 2,9 млн грн; Одеська — 7,0 млн грн, 4,1 млн грн). У 2024 році: у Херсонській області — приблизно у 10 разів (8,4 млн грн, 0,8 млн грн); у Запорізькій області — приблизно у 9 разів (7,7 млн грн, 0,8 млн грн); у Донецькій області — майже у 5 разів (8,8 млн грн, 1,8 млн грн); у Тернопільській області — приблизно у 2 рази (5,3 млн грн, 2,1 млн грн); у Волинській області — майже у 2 рази (5,1 млн грн, 2,7 млн грн).

Утворення таких залишків пояснювалося воєнними діями⁷⁰, кадровими змінами⁷¹, економією коштів під час закупівель⁷² та неможливістю реалізувати капітальні проєкти наприкінці бюджетного періоду⁷³.

Водночас втрачені ресурси могли бути використані для модернізації інфраструктури чи фінансування капітальних проєктів, як-от:

- реконструкція з добудовою адміністративної будівлі Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області (197,8 млн грн);
- реконструкція будівлі № 2 під адміністративну будівлю Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області (75,6 млн грн);
- реконструкція їдальні під розміщення Центрального районного суду м. Миколаєва (212,2 млн грн);
- будівництво адміністративної будівлі Пустомитівського районного суду Львівської області (56,9 млн грн);
- реконструкція будівлі Господарського суду Дніпропетровської області (179,0 млн грн);
- реконструкція будівлі під «Будинок правосуддя» у м. Кропивницькому Кіровоградської області (284,8 млн грн).

Відкладення реалізації таких проєктів призводило до тривалої роботи судів у непридатних або орендованих приміщеннях, що погіршувало умови здійснення правосуддя і ускладнювало своєчасний і якісний розгляд справ.

Крім того, станом на 01.01.2025 у розпорядженні ДСА України залишалися нерозподіленими бюджетні кошти в загальній сумі 382,4 млн грн, передбачені для забезпечення здійснення правосуддя місцевими й апеляційними судами, а також для функціонування органів та установ системи правосуддя.

При цьому через прорахунки у плануванні та за відсутності належного внутрішнього контролю **у всіх місцевих і апеляційних судах накопичувалася кредиторська заборгованість, зокрема з оплати праці та суддівської винагороди** (див. табл. 3).

⁷⁰ Асигнування судам і територіальним управлінням ДСА України у Донецькій, Луганській та Херсонській областях, розташованим на окупованих територіях або в зоні бойових дій.

⁷¹ Простої, відпустки без збереження зарплати, звільнення працівників апаратів і суддів, припинення виплати доплат суддям, які не здійснюють правосуддя.

⁷² Менші витрати на енергоносії через погодні умови, відключення електроенергії та результати тендерів.

⁷³ Невідкриті асигнування, затримки процедур закупівель і платежів, мобілізація будівельників, відключення електроенергії.

**Динаміка кредиторської заборгованості з оплати праці
та суддівської винагороди у 2023–2024 роках**

Місяць (на перше число)	Оплата праці (КЕКВ 2111), млн грн		Суддівська винагорода (КЕКВ 2113), млн грн	
	2023 рік	2024 рік	2023 рік	2024 рік
лютий	19,0	10,2	69,8	34,5
березень	24,1	19,2	148,1	61,3
квітень	33,3	38,6	242,3	108,8
травень	15,9	59,9	296,5	157,2
червень	12,4	13,8	212,2	25,4
липень	16,8	16,6	185,1	29,0
серпень	18,9	41,3	164,0	43,0
вересень	11,1	40,3	67,5	29,9
жовтень	3,3	2,9	28,8	6,9
листопад	6,2	2,1	13,5	3,4
грудень	0,6	0,6	6,0	1,4

Кредиторська заборгованість формувалася у періоди масових відпусток і звільнень, коли суди мали здійснювати значні одноразові виплати. У результаті утворювалися борги від десятків мільйонів гривень з оплати праці до сотень мільйонів — з виплати суддівської винагороди. Зокрема, заборгованість з оплати праці (КЕКВ 2111) досягала у 2023 році 33,3 млн грн станом на 01.04.2023 та 18,9 млн грн станом на 01.08.2023, у 2024 році — 59,9 млн грн станом на 01.05.2024 та 41,3 млн грн станом на 01.08.2024. Заборгованість із суддівської винагороди (КЕКВ 2113) досягала у 2023 році 242,3 млн грн станом на 01.04.2023 та 296,5 млн грн станом на 01.05.2023, у 2024 році — 108,8 млн грн станом на 01.04.2024 та 157,2 млн грн станом на 01.05.2024.

Крім того, аудит засвідчив, що система результативних показників бюджетної програми за КПКВК 0501020 також не відповідала вимогам об'єктивності та прозорості. Вона не містила індикаторів, які б давали можливість оцінити ефективність використання коштів на здійснення судочинства (наприклад, середні витрати на розгляд однієї справи або навантаження на одного суддю)⁷⁴. В окремих випадках результативні показники формувалися без підтвердження даними офіційної державної статистичної звітності та включали інформацію з внутрішніх довідок ДСА України всупереч Загальним вимогам № 1536.

⁷⁴ Не забезпечено дотримання пункту 6 Загальних вимог № 1536.

У звітах про виконання паспорта бюджетної програми не враховувалися перехідні залишки нерозглянутих справ⁷⁵ і матеріалів⁷⁶, які були утворені у попередніх періодах. Це викривлювало сприйняття реальних результатів діяльності судів, і, як наслідок, офіційний показник «відсоток вирішених справ» (97,1 відс.)⁷⁷ не враховував перехідного залишку⁷⁸ справ, який у 2024 році становив понад 900 тисяч. За повного врахування **своєчасність здійснення правосуддя** становила б лише **82,3 відсотка**⁷⁹. Виявлена розбіжність є істотною, оскільки показник своєчасності безпосередньо характеризує ефективність функціонування судової системи та використовується як критерій оцінювання результативності бюджетної програми.

Разом з тим, результативні показники звітності — «Кількість судових справ, що будуть вирішені», «Кількість справ, що надійде на розгляд», «Кількість судових справ, що вирішені» та «Відсоток вирішених судових справ до загальної кількості судових справ, що надійшли на розгляд судів» — містять некоректні дані, оскільки до їх складу включено не лише судові справи, а й матеріали, що не належать до цієї категорії. Це призводить до викривлення результативних показників бюджетної програми та ускладнює об'єктивну оцінку ефективності діяльності судів.

⁷⁵ Судова справа — позовні заяви, заяви, скарги, справи, матеріали кримінального провадження, подання та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду й можуть бути предметом судового розгляду, судові процесуальні документи, що виготовляються судом (Інструкція з діловодства в місцевих і апеляційних судах України, затверджена наказом ДСА України від 20.08.2019 № 814 (у редакції наказу від 17.10.2023 № 485)).

⁷⁶ Матеріали — це документація, що надходить до суду для розгляду в порядку, встановленому процесуальним законодавством України, яка після реєстрації в суді формується у судову справу (за даними протоколу інтерв'ю з т. в. о. директора Департаменту інформаційних технологій ДСА України).

⁷⁷ Результативний показник якості Звіту про виконання паспорта бюджетної програми на 2024 рік.

⁷⁸ Розраховано як співвідношення кількості розглянутих справ і матеріалів у 2024 році (4 295 648) до їх загальної кількості з урахуванням залишку нерозглянутих (5 326 908): $4\,295\,648 \div 5\,326\,908 \times 100 = 80,6$ відсотка.

⁷⁹ Кількість справ і матеріалів, нерозглянутих справ станом на 01.01.2024 року (795 747) + надійшло на розгляд протягом 2024 року (4 422 806) ÷ кількість справ і матеріалів, розглянутих протягом 2024 року (4 295 648) × 100 = 82,3 відсотка.

2.2. КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

Кадрове забезпечення судів у 2023–2024 роках залишалося недостатнім. Відсутність постійних нормативів чисельності суддів, велика кількість вакантних посад та значна плінність кадрів в апаратах судів істотно обмежували ефективність функціонування судової системи.

Це зумовило перевантаження діючих суддів, збільшення строків розгляду справ і накопичення нерозглянутих проваджень. Як наслідок кадровий дефіцит послаблював здатність судової влади забезпечувати своєчасне й безперервне здійснення правосуддя та негативно впливав на довіру суспільства до судової системи.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Аудит засвідчив суттєві проблеми з укомплектованістю судів кадрами, що безпосередньо впливало на здійснення правосуддя.

Станом на середину 2025 року фактична чисельність суддів у місцевих і апеляційних судах була значно нижчою за кількість суддів визначену рішенням ВРП⁸⁰: **із 7 977** посад суддів було **зайнято лише 4 290**, вакантними залишалися 3 687. Подібна ситуація спостерігалася і на кінець 2024 року, коли не були заповнені 3 627 посад⁸¹.

Дані щодо штатної та фактичної кількості суддів місцевих і апеляційних судів представлені на рис. 18.

⁸⁰ Рішенням ВРП від 26.08.2023 № 852/0/15-23 «Про визначення кількості суддів у місцевих і апеляційних судах» визначено тимчасову кількість суддів у місцевих і апеляційних судах згідно з додатками 1–6 до консультативного висновку ДСА України.

⁸¹ За інформацією зі звітів про кількість суддів та чисельність працівників апаратів судів, складених відповідно до вимог наказу ДСА України від 25.09.2023 № 443 (лист ДСА України від 17.09.2025 № 8-18544/25).

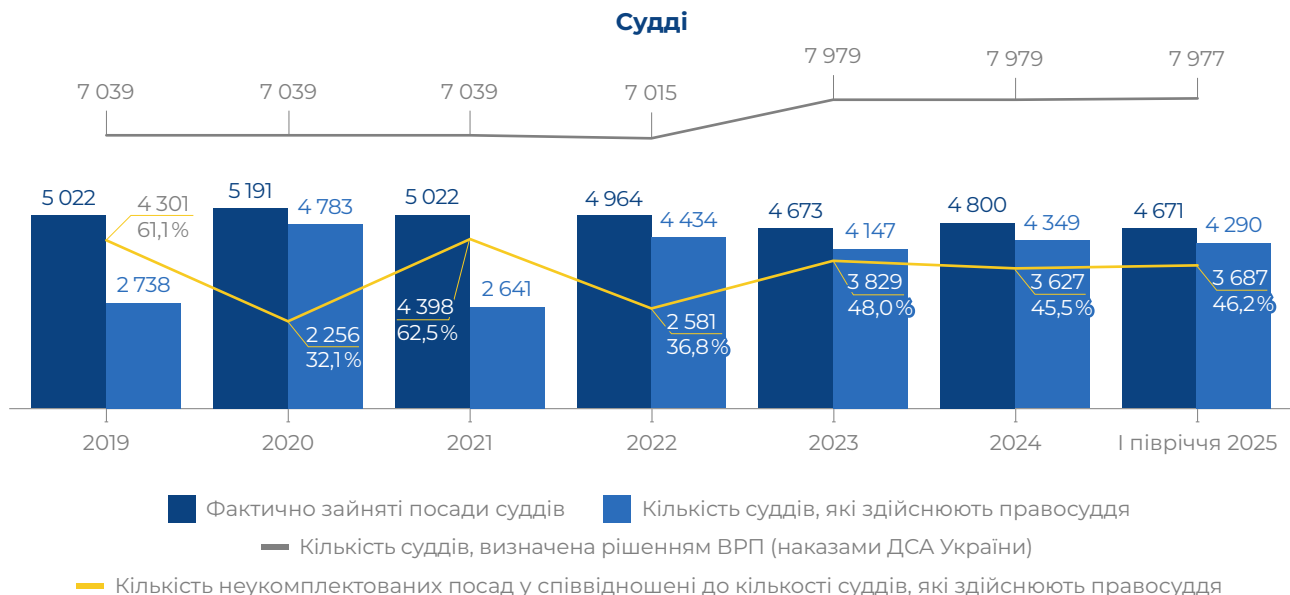

Рис. 18. Штатна та фактична кількість суддів місцевих і апеляційних судів

Такий дефіцит кадрів сформувався попри розроблення у 2022 році проекту Методики розрахунку оптимальної чисельності суддів, упровадження якої було відтерміноване через зауваження ВРП. Лише у 2023 році ВРП визначила тимчасову нормативну чисельність суддів, однак відсутність постійного нормативу не давало можливості забезпечити єдиний орієнтир для планування потреб.

ВРП 30.09.2025 затвердила нормативи кадрового забезпечення судів та Методику розрахунку чисельності судів першої та апеляційної інстанції, згідно з якими передбачено визначення:

- кількості суддів, необхідної для забезпечення розгляду справ і матеріалів, що надійшли до суду протягом звітного періоду;
- прогнозованої кількості суддів, необхідної для забезпечення розгляду справ і матеріалів, що прогнозовано надійдуть до суду у наступному звітному періоді;
- кількості працівників апарату суду, необхідної для належної організації діяльності суду та забезпечення ефективного здійснення правосуддя.

У 2021 році один суддя в середньому розглядав близько 1500 справ і матеріалів. Після тимчасового зниження навантаження у 2022 році (654 справ і матеріалів) їх кількість знову зросла у 2023–2024 роках, що посилює навантаження на працюючих суддів: **у 2024 році середній показник становив уже 988 справ і матеріалів на одного суддю, або 3,8 щодня.**

Навантаження на одного суддю місцевих і апеляційних судів за кількістю розглянутих справ і матеріалів наведено на рис. 19.

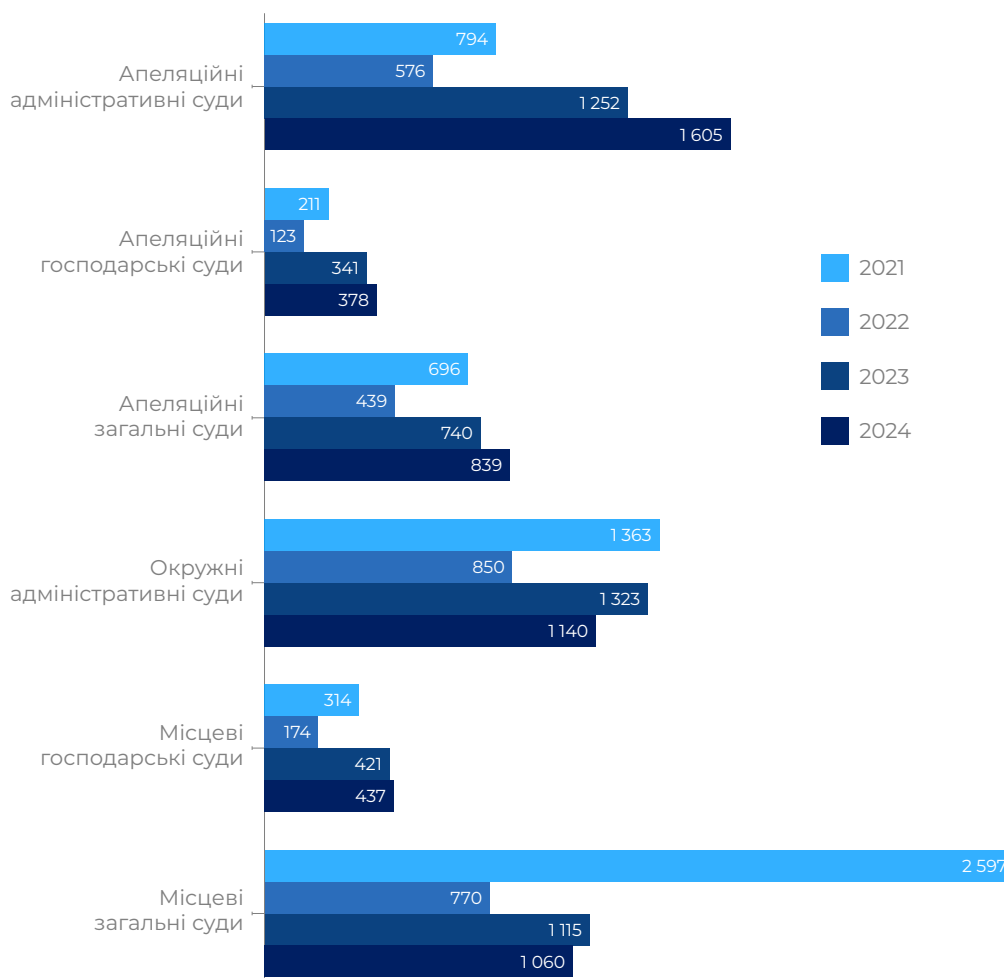

Рис. 19. Навантаження на одного суддю місцевих і апеляційних судів за кількістю розглянутих справ і матеріалів

Станом на 01.07.2025 року додатковою проблемою залишалася наявність 381 судді без повноважень. Такі судді отримували суддівську винагороду, однак фактично не здійснювали правосуддя, що призводило до поглиблення кадрового дисбалансу, несправедливості в оплаті праці та збільшення навантаження на суддів, які виконували свої обов'язки.

Не кращою залишалася й ситуація **з кадровим забезпеченням апаратів місцевих і апеляційних судів**. Хоча ДСА України визначила штатну чисельність працівників апаратів (зокрема секретарів судових засідань, помічників суддів, працівників канцелярії тощо), при цьому, зокрема, **через неконкурентний рівень заробітної плати значна частина цих посад залишалася неуккомплектованою**.

Інформація щодо штатної та фактичної чисельності працівників апаратів місцевих і апеляційних судів наведена на рис. 20.

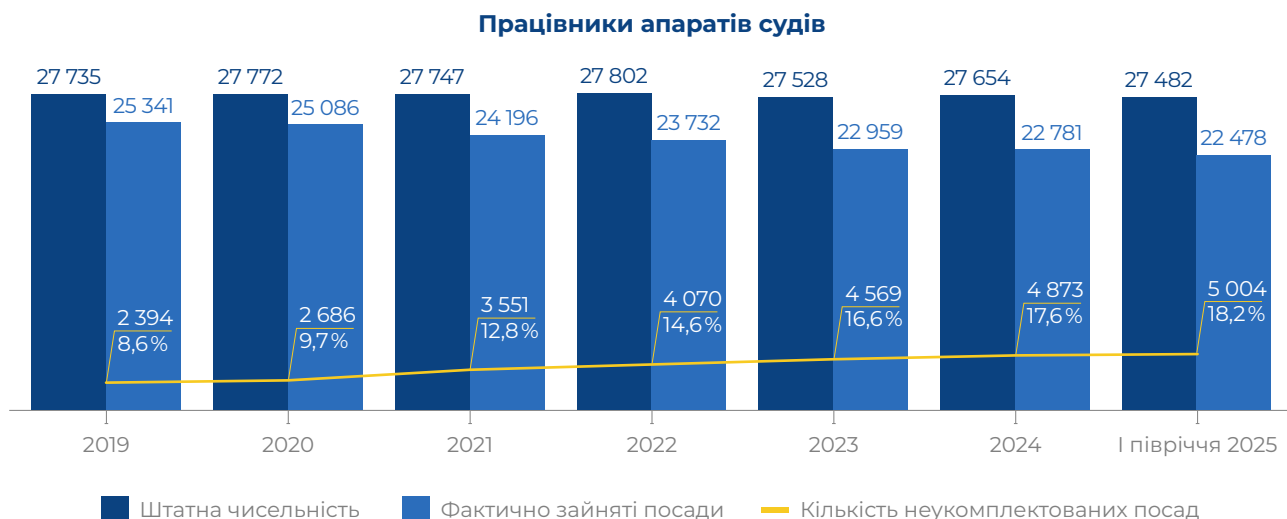

Рис. 20. Штатна та фактична чисельність працівників апаратів місцевих і апеляційних судів

При цьому **спостерігалася стійка тенденція до зростання неуккомплектованості посад**: упродовж 2019–2024 років кількість вакантних посад в апаратах судів подвоїлася і на початок 2025 року перевищила 5 тис., що становило 18,2 відс. штатної чисельності працівників апаратів судів.

Зокрема, у липні 2025 року вакантними залишалися 986 посад секретарів судових засідань та 1218 посад помічників суддів (див. рис. 21).

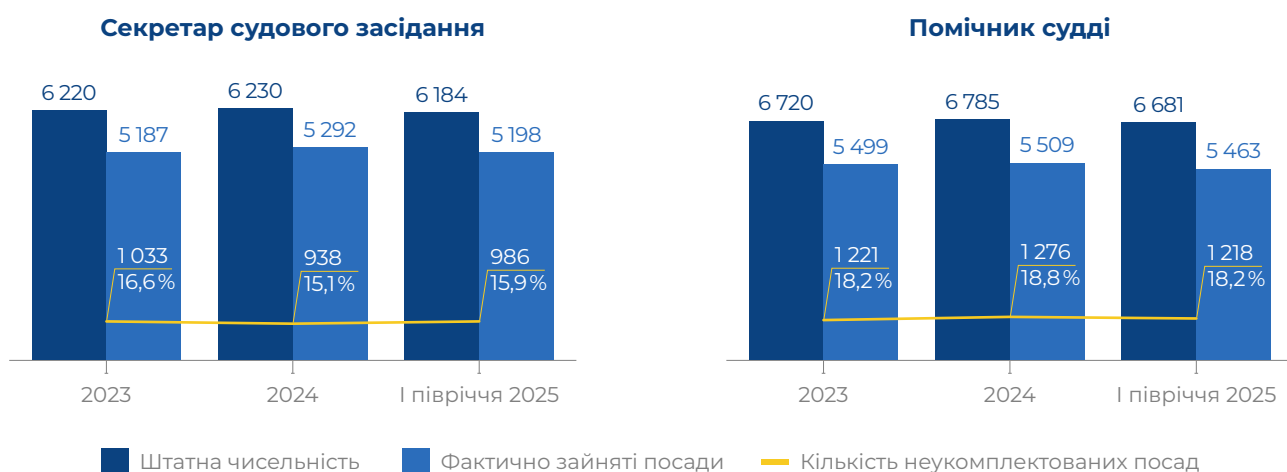

Рис. 21. Динаміка укомплектованості посад секретарів судового засідання та помічників суддів

Брак кадрів ускладнював організацію роботи судів, збільшував навантаження на персонал, що негативно впливало на ефективність функціонування судової системи загалом.

Довідково. Секретарі судових засідань та помічники суддів забезпечують організацію судового процесу, займаються підготовкою необхідних процесуальних документів, веденням протоколів судових засідань та реєстрацією справ, що дає змогу забезпечити точність і своєчасність виконання судових дій⁸².

Помічники суддів, своєю чергою, займаються підготовкою справ до розгляду, аналізують матеріали та готують проекти рішень, що допомагає суддям ефективно вирішувати справи. Вони також виконують адміністративні функції, що дає суддям можливість зосередитися безпосередньо на судовій діяльності⁸³.

Важливим чинником, що поглиблював кадрові проблеми в судовій системі, була висока плинність кадрів, що негативно впливала на її стабільність, інституційну пам'ять та ефективність функціонування.

У 2023 році середній рівень плинності кадрів⁸⁴ в апаратах місцевих загальних судів⁸⁵ сягнув критичних 28,6 відс., зокрема серед секретарів судових засідань — 39,0 відс., серед помічників суддів — 20,3 відс. У 2024 році ці показники дещо знизилися (до 26,0 відс. загалом та 31,7 відс. і 18,6 відс. — серед секретарів і помічників відповідно), проте залишалися значно вищими за цільовий індикатор плинності кадрів передбачений для посад державної служби, який на 2024 рік було встановлено на рівні 13 відсотків⁸⁶.

Інформація про плинність кадрів працівників апаратів місцевих загальних судів у розрізі регіонів за 2024 рік представлена на рис. 22.

⁸² Цивільний процесуальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, Закон № 1402.

⁸³ Закон № 1402, Положення про помічника судді, затверджене рішенням РСУ від 18.05.2018 № 21.

⁸⁴ Плинність кадрів дає змогу оцінити: стабільність кадрового складу (чи є значна ротація), рівень задоволеності персоналу (задоволеність корпоративною культурою), ризики втрати знань та досвіду (висока плинність може свідчити про втрату кваліфікованих кадрів), ефективність кадрової політики.

Показник плинності кадрів — один із ключових індикаторів у сфері управління персоналом. Його важливість полягає в тому, що він дає змогу не лише оцінити стабільність колективу, а й виявити проблеми в організації. Цей показник відображає частку співробітників, які залишили установу за визначений період, відносно середньої кількості співробітників за той самий період.

⁸⁵ Інформація розрахована з даних 441 місцевого загального суду.

⁸⁶ Відповідно до Стратегії реформування державного управління України на 2022–2025 роки (схваленої розпорядженням КМУ від 21 липня 2021 року № 831-р) індикатор плинності кадрів на посадах державної служби на 2024 рік становить 13 відс., на 2025 рік — 10 відсотків.

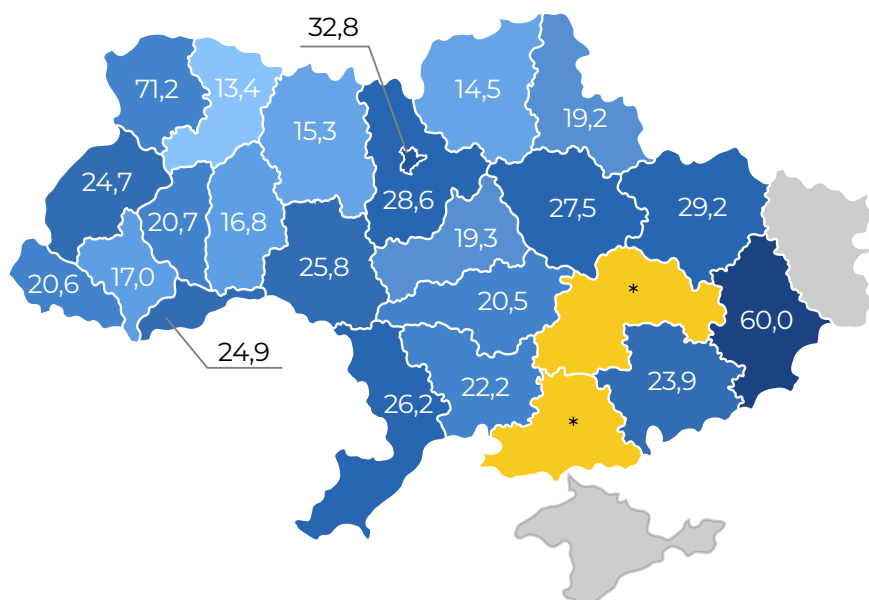

Рис. 22. Плинність кадрів (у відсотках) працівників апаратів місцевих загальних судів у 2024 році

* Інформація щодо плинності кадрів ТУ ДСА України не надана.

Отже, фактично щороку майже третина персоналу у судах оновлювалася, що унеможливлювало формування сталого, професійного й мотивованого кадрового складу й негативно впливало на безперервність і якість організації судового процесу.

Довідково. Так само спостерігалася критично висока плінність кадрів серед працівників ТУ ДСА України, яка становила у 2023 році — 31,1 відс., у 2024 році — 29,6 відсотка.

Водночас ДСА України не використовувала інформацію про звільнення та найм персоналу в судах для визначення показника плинності кадрів⁸⁷. Отже, вона не виявляла ризики кадрової нестабільності (зокрема, в розрізі посад, регіонів або окремих судів), а тому й не могла управляти ними.

Окрім того, рівень заробітної плати в апаратах судів був неконкурентним. За даними Звіту про результати аудиту відповідності на тему «Реформування системи оплати праці

⁸⁷ Наказ ДСА України від 25.09.2023 № 443 «Про затвердження форми звіту про кількісний склад суду».

у сфері державного управління»⁸⁸, найнижчий показник середньої заробітної плати у 2024 році зафіксований у сім'ї 17 «Організаційне забезпечення виконання функцій суду або конституційного провадження» у розмірі 20,7 тис. грн, де половина працівників отримувала менше 16,3 тис. гривень. У цей же час 10 відс. найменш оплачуваних працівників 3-ї сім'ї «Аналіз державної політики та нормотворча діяльність» отримали в середньому близько 40 тис. грн, що більш як удвічі перевищує показник 17-ї сім'ї.

У 2024 році середній розмір заробітної плати секретаря судового засідання становив близько 19 тис. грн, що свідчить про її неконкурентоспроможність порівняно з ринковими умовами для аналогічних посад⁸⁹.

Для порівняння, середня заробітна плата працівників ДСА України на подібних посадах значно вища — близько 33 тис. гривень.

У Полтавській області рівень середньої зарплати працівників апаратів місцевих судів у 2024 році (19,9 тис. грн) був нижчим за середній по Україні (21,7 тис. гривень)⁹⁰. При цьому навантаження на одного секретаря судового засідання місцевого загального суду сягало в середньому 800 справ на рік або приблизно 3 справи на день. У поєднанні з низькою оплатою праці це спричиняло масові звільнення та труднощі із залученням нових працівників⁹¹.

Основними причинами високої плинності кадрів та інших кадрових проблем були:

- низький рівень оплати праці працівників апаратів судів та її невідповідність обсягу навантаження і ринковим умовам;
- відсутність затверджених нормативів кількості суддів та працівників апаратів у судах;
- тривалі процедури кваліфікаційного оцінювання суддів;
- невідповідність опису типових посад державної служби специфіці роботи у судах.

За даними опитування, проведеного Рахунковою палатою серед керівників апаратів судів, 74,5 відс. респондентів зазначили, що **половина оголошених доборів на зайняття вакантних посад в апаратах судів не відбулася через недостатню кількість кандидатів або низький рівень заробітної плати**.

Більш ніж третина респондентів також вказали, що **затверджена чисельність і структура штатів апаратів не відповідає реальним потребам судів, зокрема бракує**

⁸⁸ Рішення Рахункової палати від 28.10.2025 № 26-1.

⁸⁹ За даними сайту пошуку роботи <https://www.work.ua/>, в оголошеннях про вакансії помічників юристів, адвокатів та нотаріусів було зазначено оплату праці на рівні 25 тис. гривень.

⁹⁰ Середній рівень заробітної плати у 2024 році в судових органах загалом по Україні, зокрема у ДСА України, становив: на центральному рівні — 49,5 тис. грн, на обласному рівні — 25,4 тис. грн, на районному рівні — 21,7 тис. грн (<https://mof.gov.ua/uk/governance-649>).

⁹¹ Інформація про середній розмір заробітної плати та стимулюючих виплат працівникам апаратів місцевих загальних судів Полтавської області за 2024 рік (https://pl.court.gov.ua/tu17/courts_info/info).

таких ключових посад, як архіваріуси, працівники канцелярії, секретарі судових засідань тощо. Це негативно позначалося на організації роботи судів, ускладнювало обробку справ і діловодство⁹².

Додатковою причиною кадрових проблем стало впровадження нової системи оплати праці на основі класифікації посад. Класифікація посад державної служби в апаратах судів, органах та установах системи правосуддя здійснювалася у межах загальнодержавного процесу реформування системи оплати праці державних службовців⁹³. Класифікація посад ґрунтувалася на трьох складових: сім'я посад, рівень посади, юрисдикція та тип державного органу. Для врахування специфіки діяльності на посадах державної служби в органах судової влади у системі класифікації була введена окрема 17-та сім'я посад — «Організаційне забезпечення виконання функцій суду або конституційного провадження».

ДСА України забезпечувала збір і подання до НАДС результатів класифікації посад державної служби апаратів апеляційних загальних, адміністративних, господарських судів, місцевих загальних, окружних адміністративних та місцевих господарських судів, ДСА України, а також своїх територіальних управлінь. Після перевірки НАДС правильності класифікації посад ДСА України інформувала відповідних керівників державної служби про результати погодження.

Під час первинної та повторної класифікації посад, що проводилася за методологічної підтримки та з роз'ясненнями НАДС, ДСА України, зокрема⁹⁴, вирішила проблему систематичних помилок у класифікації посад секретарів судових засідань. Також за

⁹² Рахункова палата у серпні – вересні 2025 року провела опитування керівників апаратів та суддів усіх місцевих і апеляційних судів з метою отримання їхньої оцінки того, як ДСА України та її територіальні управління забезпечують суди необхідними кадровими, матеріально-технічними й фінансовими ресурсами для здійснення судочинства. Участь в опитуванні взяли 235 керівників апаратів судів та 260 суддів (далі — опитування Рахункової палати).

⁹³ Відповідно до Законів України від 09 листопада 2023 року № 3460-IX «Про Державний бюджет України на 2024 рік», від 19 листопада 2024 року № 4059-IX «Про Державний бюджет України на 2025 рік» та від 11 березня 2025 року № 4282-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо впровадження єдиних підходів в оплаті праці державних службовців на основі класифікації посад»; постанов КМУ від 23 жовтня 2023 року № 1109 «Про підготовку до запровадження умов оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році» та від 29 грудня 2023 року № 1409 «Питання оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році» було затверджено перелік типових посад державної служби та схему посадових окладів з урахуванням сімей і рівнів посад, юрисдикції та типів державних органів.

⁹⁴ Згідно з постановою КМУ від 29 березня 2024 року № 358 «Деякі питання оплати праці державних службовців судів, органів та установ системи правосуддя» посада секретаря судового засідання належала до підкатегорії «В2» категорії «В». Відповідно до Каталогу типових посад державної служби і критеріїв віднесення до таких посад, затвердженого постановою КМУ від 23 жовтня 2023 року № 1109, при встановленні фахового рівня для посад категорії «В» керівник повинен враховувати обмеження, що посада провідного спеціаліста та прирівняні до неї посади не можуть бути віднесені до VII (вищого) фахового рівня (тільки до VIII (середнього) чи IX (початкового) фахового рівня).

ініціативою ДСА України⁹⁵ Уряд розширив Перелік типових посад державної служби в межах рівнів посад і врегулював⁹⁶ оплату праці в системі правосуддя.

У підсумку недосконалість впровадження нової моделі оплати праці та лише часткове врахування специфіки системи правосуддя, попри зусилля ДСА України, не призвели до встановлення справедливої та конкурентоспроможної оплати праці державних службовців.

Виявлені проблеми кадрового забезпечення безпосередньо впливали на роботу судів. Через брак суддів розгляд справ ставав тривалішим, а кількість нерозглянутих проваджень зростала.

Брак працівників апаратів місцевих і апеляційних судів ускладнював підготовку матеріалів, ведення протоколів судового засідання та діловодство. Висока плинність кадрів призводила до втрати накопиченого досвіду та створювала постійну потребу у залученні й підготовці нових працівників.

За результатами опитування Рахункової палати, **91,5 відс. опитаних суддів місцевих і апеляційних судів** підтвердили, що нинішній рівень кадрового забезпечення негативно впливає на строки розгляду справ.

⁹⁵ ДСА України звернулася до КМУ з пропозицією врегулювання умов оплати праці працівників судової системи (лист від 10.01.2024 № 10-1334/24). Звернення ґрунтувалося на частині шостій статті 150 Закону № 1402, яка передбачає, що схема посадових окладів і визначення коефіцієнтів для державних службовців судів затверджуються КМУ за поданням ДСА України.

⁹⁶ Пункт 4 постанови КМУ від 05 липня 2024 року № 794 «Деякі питання оплати праці державних службовців судів, органів та установ системи правосуддя, інших державних органів на основі класифікації посад у 2024 році» визначив, що постанова набирає чинності з дня її опублікування і застосовується з 01 січня 2024 року. Перелік типових посад державної служби в межах рівнів посад, затверджений постановою КМУ від 29 грудня 2023 року № 1409 «Питання оплати праці державних службовців на основі класифікації посад у 2024 році», розширений у частині посад судів та органів правосуддя, зокрема Верховного Суду, вищих спеціалізованих судів, ВРП, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, апеляційних та місцевих судів, ДСА України.

2.3. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ І АПЕЛЯЦІЙНИХ СУДІВ

2.3.1. Забезпечення місцевих і апеляційних судів будівлями і приміщеннями

ДСА України не забезпечила системного підходу до управління матеріально-технічними ресурсами, розроблення довгострокової програми оновлення інфраструктури судів, автоматизованого моніторингу, чітких критеріїв відбору будівель для судів та пріоритезації ремонтних робіт, нормативно врегульованих процедур планування й контролю, а також перенесла значну частину функцій на розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня, що призвело до обмеження можливості судів здійснювати правосуддя своєчасно й безперервно.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

У процесі забезпечення будівлями і приміщеннями місцевих і апеляційних судів **ДСА України використовувала неавтоматизовану систему їх моніторингу, що не давало змоги ефективно збирати й аналізувати дані, визначати пріоритети і планувати ресурси.**

Для збору інформації ДСА України використовувала два інструменти, які не давали змоги відстежувати стан будівель та окремих приміщень усієї мережі судів:

- паспорти будівель судів, затверджені ДСА України у 2014 році⁹⁷, які містили деталізовані дані про функціональні групи приміщень, але оновлювалися лише у разі суттєвих змін технічних характеристик будівель⁹⁸;
- облік будівель та приміщень у форматі таблиць Excel, що не передбачено жодним нормативним чи організаційно-розпорядчим документом⁹⁹, а тому такі дані не можуть вважатися офіційними. Щороку такі таблиці заповнювали ТУ ДСА України та апеляційні, господарські й окружні адміністративні суди, де кадрові ресурси є обмеженими, а рівень володіння працівниками технічними інструментами (зокрема Excel) різниться. Про необхідність та спосіб їх заповнення ДСА України інформувала розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня листами¹⁰⁰. При цьому дані обліку не містили інформації про ключові функціональні групи приміщень.

⁹⁷ Наказ ДСА України від 20.08.2014 № 112.

⁹⁸ Інформація, надана ДСА України; протокол інтерв'ю від 26.08.2025.

⁹⁹ Там само.

¹⁰⁰ Листи ДСА України від 03.01.2024 № 14-314/24 та від 27.12.2024 № 14-25286/24.

Це призводило до розбіжностей і викривлень: зокрема, облікові дані ДСА України у форматі таблиць Excel містили записи, які свідчили про те, що в суді немає санвузлів, або зазначена в них кількість залів судових засідань і кабінетів суддів не відповідала фактичній. Водночас у щорічних звітах ДСА України та таблицях, на основі яких вони формувалися, фіксувалася різна кількість будівель.

Наприклад, аудитом встановлено, що за даними обліку ДСА України у Солом'янському районному суді м. Києва зазначено нуль санвузлів, тоді як під час огляду приміщень суду аудиторів зафіксували їх сім.

Аудитом виявлено розбіжності між фактичною кількістю залів судових засідань і кабінетів суддів у Шевченківському районному суді м. Харкова та Харківському районному суді Харківської області та тією, що зазначена в облікових даних ДСА України. А саме: у даних щодо Шевченківського районного суду — 22 кабінети суддів, тоді як фактично їх 21; щодо Харківського районного суду — 6 залів судових засідань та 15 кабінетів суддів, тоді як фактично їх 5 та 11 відповідно.

Під час аудиту ДСА України перевірила виявлені розбіжності та виправила їх.

Викривлення управлінської інформації ДСА України щодо забезпечення судів будівлями виявлено і в макропоказниках. Так, у Звіті про діяльність ДСА України за 2023 рік зазначено, що станом на 31.12.2023 судочинство здійснювалося у 697 будівлях, тоді як за даними управлінського обліку ДСА України таких будівель було 689.

Різниця між показниками у Звіті про діяльність ДСА України та уточненою інформацією зумовлена: змінами у фактичному стані використання приміщень; виправленням помилок, яких припустилися при попередньому обліку; оновленням інформації про безпекову ситуацію, яка стала доступною вже після завершення звітного періоду.

Відсутність у ДСА України єдиної автоматизованої бази даних обліку й управління майном унеможливлювала якісний аналіз даних, пріоритезацію та планування ресурсів.

Аудит показав, що **ДСА України не володіла повною та достовірною інформацією в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих і апеляційних судів за функціональними групами приміщень.**

ДСА України, всупереч вимогам ДБН, які передбачають обов'язкову наявність у судах функціонально розподілених приміщень, застосувала підхід, за якого оцінювалася не потреба в приміщеннях окремих функціональних груп і їхній площі, а лише загальна площа приміщень судів, достатня для здійснення судочинства.

У результаті ДСА України володіла лише узагальненою інформацією про відповідність загальної площі будівель вимогам ДБН, що **істотно обмежувало можливості точної оцінки функціональної забезпеченості судів необхідними приміщеннями** для ухвалення відповідних управлінських рішень.

Так, у 2023 році фактична площа будівель судів становила 792,6 тис. м² за нормативної потреби, визначеної ДБН, майже 1,8 млн м², тобто забезпечено лише 44,5 відс. установленого стандарту (рис. 23).

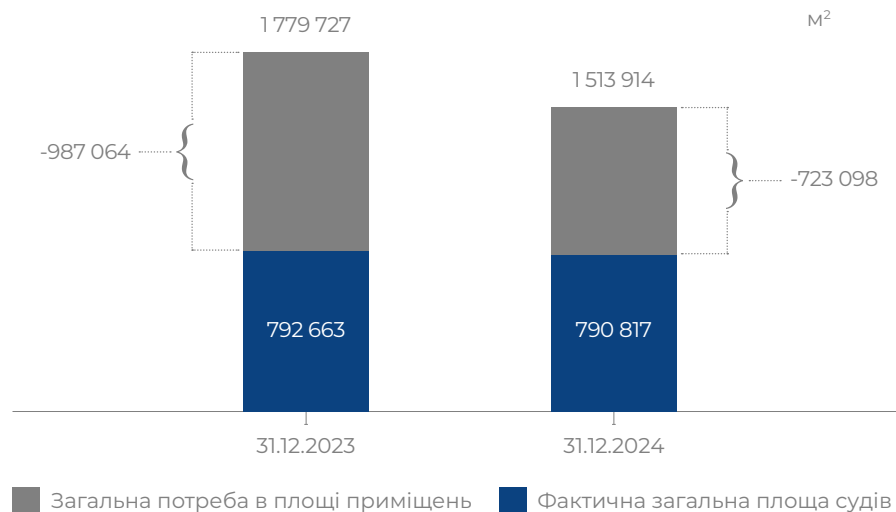

Рис. 23. Відповідність загальної площі будівель, у яких розміщувалися місцеві і апеляційні суди, вимогам ДБН

У 2024 році загальна площа приміщень судів становила 790,8 тис. м² й відповідала ДБН лише на 52,2 відсотка. Попри вжиті ДСА України заходи з покращення інфраструктури — зокрема, у 2023 році виконано капітальний ремонт, реконструкцію й реставрацію приміщень 9 судів за рахунок понадпланових надходжень до спеціального фонду держбюджету, у 2024 році такі роботи проведено вже у 45 будівлях судів у межах доведених бюджетних призначень за загальним та спеціальним фондами¹⁰¹, — **потреба залишалася незадоволеною на більш ніж 47 відсотків.**

Водночас зростання показника відповідності загальної площі будівель вимогам ДБН у 2024 році порівняно з попереднім роком було зумовлено різними підходами до розрахунку.

¹⁰¹ Інформація, надана ДСА України.

Так, у 2023 році ДСА України під час розрахунку використовувала визначену рішенням ВРП загальну кількість суддів усіх судів, у тому числі тих, що розташовані на тимчасово окупованих територіях та в зонах бойових дій.

Натомість у 2024 році під час обчислення цього показника ДСА України враховувала лише кількість суддів тих судів, що функціонують на підконтрольній Україні території та не перебувають у зоні бойових дій.

Унаслідок цього кількість суддів, що врахована під час розрахунків, зменшилася, що, своєю чергою, призвело до скорочення нормативно необхідної площі згідно з вимогами ДБН. Отже, зростання відсотка відповідності наявних площ будівель судів вимогам ДБН є наслідком зменшення розрахункової нормативної площі, а не результатом цілеспрямованих дій діяльності ДСА України щодо приведення будівель судів у відповідність до встановлених нормативів.

Довідково. Згідно з ДБН розрахунковим показником для будівель судів є штатна чисельність суддів, визначена чинним розпорядчим документом.

На час проведення аудиту вимогам ДБН¹⁰² у повному обсязі не відповідала жодна будівля суду, включно з тими, що були зведені вже після їх ухвалення у 2010 році. ДСА України у своїй звітності¹⁰³ зазначала, що у 2024 році лише 32,0 відс. будівель можна вважати такими, що «наближено відповідають» ДБН за основними параметрами (площа суду наближена до рекомендованої ДБН, наявність кабінетів суддів, залів судових засідань, умов для підсудних і конвою та достатньої площі), **однак такий показник був умовним і оцінювався суб'єктивно, не відображаючи реальної потреби у приміщеннях функціональних груп¹⁰⁴, що призводило до викривлення сприйняття інформації її користувачами.**

Так, Чечелівський районний суд м. Дніпра отримав від ДСА України оцінку «наближеної відповідності» ДБН, хоча за даними оперативного обліку його загальна площа відповідала вимогам лише на 25,5 відс., а з необхідних семи залів судових засідань були наявні лише чотири на 13 суддів. Аналогічна ситуація зафіксована і у Прилуцькому районному суді Чернігівської області, де загальна площа відповідає вимогам ДБН на 57,2 відс. і наявні лише чотири зали судових засідань із семи необхідних.

¹⁰² Інформація, надана ДСА України.

¹⁰³ Звіт про роботу ДСА України у 2024 році (https://dsa.court.gov.ua/dsa/pokazniki-diyalnosti/1233/zvit_dsa_24).

¹⁰⁴ ТУ ДСА України та суди позначали наближену відповідність будівлі вимогам ДБН в облікових даних ДСА України в таблицях Excel цифрою «1» або «0», не деталізуючи, яких саме приміщень бракує і наскільки вони відповідають нормам. Сам відсоток (32) розраховувався як співвідношення кількості судів, для яких у таблиці зазначено «1», до загальної кількості будівель.

Аудит також засвідчив, що **ДСА України не володіла оперативною, достовірною та повною інформацією про фактичний стан будівель місцевих і апеляційних судів у всіх істотних аспектах.**

Збір даних ДСА України здійснювала раз на рік для підготовки річного звіту про свою діяльність та епізодично — у відповідь на запити громадян або інших державних органів. Для цього використовувався облік у форматі таблиць Excel, які містили лише обмежений перелік показників: фактичну кількість залів судових засідань, кабінетів суддів, санвузлів, а також окремі показники, щодо яких до ДСА України надходили запити від інших державних органів, як-от приміщення для підсудних і конвою чи доступність для маломобільних груп населення¹⁰⁵. Водночас поза увагою ДСА України залишала інші ключові приміщення, без яких ефективне функціонування судів є неможливим, а їх нестача створювала перешкоди для своєчасного розгляду справ.

Так, станом на початок 2025 року в Солом'янському районному суді м. Києва здійснювали правосуддя 22 судді, при цьому відповідно до рішення ВРП їхня чисельність становила 33. Водночас цей суд був забезпечений лише 7 залами засідань при мінімально необхідних 20. Варто зауважити, що у 2023–2024 роках і в першому півріччі 2025 року він входив до десятки найбільш навантажених судів України. Тільки за два роки до цього суду на розгляд надійшло більш як 67,8 тис. справ (понад 1,0 відс. усіх справ і матеріалів, що надійшли в місцеві загальні суди у 2023–2024 роках)¹⁰⁶. Нестача 13 залів судових засідань призводила до перенесення розгляду справ та проведення судових засідань у кабінетах суддів¹⁰⁷.

Результати аудиту засвідчили, що у 2023–2024 роках у тринадцяти областях¹⁰⁸ та м. Києві рівень забезпечення місцевих загальних судів залами судових засідань був низьким — їхня площа становила менш як 70,0 відс. норми, визначеної ДБН, а в п'яти областях¹⁰⁹ та м. Києві рівень забезпечення ними був низьким і за кількістю.

Натомість рівень забезпечення кабінетами суддів за кількістю у чотирьох областях¹¹⁰ був середнім — понад 70,0 відс., у 9 областях¹¹¹ та столиці високим — перевищував 90,0 відсотків. Водночас у Київській області понад 25,0 відс. суддів місцевих загальних судів, визначених рішеннями ВРП, не мали окремих кабінетів всупереч вимогам ДБН.

Критичною була ситуація із забезпеченням приміщеннями інших функціональних груп. У Вінницькій, Житомирській, Черкаській та Чернігівській областях рівень забезпечення кабінетами помічників суддів був низьким за площею, а в Івано-Франківській,

¹⁰⁵ Інформація, надана ДСА України; протокол інтерв'ю від 26.08.2025.

¹⁰⁶ За даними інтерактивної карти РСУ за 2023, 2024 роки, перше півріччя 2025 року (<https://rsu.gov.ua/ua/documents/109>).

¹⁰⁷ Протокол інтерв'ю з Головою Солом'янського районного суду м. Києва від 28.07.2025.

¹⁰⁸ Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області.

¹⁰⁹ Вінницька, Закарпатська, Київська, Хмельницька, Чернівецька області.

¹¹⁰ Івано-Франківська, Київська, Харківська, Хмельницька області.

¹¹¹ Вінницька, Житомирська, Закарпатська, Львівська, Полтавська, Сумська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області

Хмельницькій та Черкаській — і за кількістю. У п'яти областях¹¹² забезпечення приміщеннями для секретарів судових засідань було на низькому рівні як за площею, так і за кількістю. У місцевих загальних судах Київської та Харківської областей критично бракувало приміщень для архівів, зокрема у Київській області — половини необхідних архівних приміщень. Під час здійснених у межах аудиту оглядів зафіксовані випадки переповненості архівів, коли справи розміщувалися на підлозі через переповнення стелажів (зокрема, у Вінницькому районному суді Вінницької області (фото 1), Володимирському міському суді Волинської області (фото 2), Амур-Нижньодніпровському (фото 3–4), Індустріальному (фото 5) і Центральному (фото 6) районних судах міста Дніпра, Ужгородському та Шепетівському міськрайонних судах). Критична ситуація склалася в архіві Київського окружного адміністративного суду, до якого було передано архівні справи ліквідованого Окружного адміністративного суду міста Києва, зокрема ті, що перебували у провадженні (понад 60,0 тис.), а також справи, які обліковувалися в архіві суду (понад 300,0 тис.) (фото 7–9).

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

¹¹² Закарпатська, Львівська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області.

Фото 7

Фото 8

Фото 9

Подібний рівень забезпечення місцевих загальних судів приміщеннями канцелярій: у Полтавській, Хмельницькій та Черкаській областях їхня кількість була нижчою за встановлені норми, а у м. Києві та Вінницькій області — недостатньою також за площею. Зокрема, у Хмельницькій області рівень забезпечення приміщеннями канцелярій становив лише 55,0 відс. потреби. Крім того, у Вінницькій, Івано-Франківській, Київській, Чернівецькій, Чернігівській областях та м. Києві не вистачало також місць для відвідувачів, які очікують розгляду справ: їхня кількість становила лише близько 40,0 відс. норми, передбаченої ДБН.

Найгірша ситуація склалася з приміщеннями для роботи з матеріалами справ та санвузлами: у 2023 році в п'яти областях¹¹³ та м. Києві їхня кількість становила менше ніж 20,0 відс. потреби. Загалом у 2023–2024 роках у десяти областях¹¹⁴ та м. Києві рівень забезпечення приміщеннями для роботи з матеріалами справ був низьким за кількістю, а у восьми з них¹¹⁵ і столиці — також і за площею. Крім того, в дев'яти областях¹¹⁶ кількість санвузлів для відвідувачів була недостатньою (менше ніж 70,0 відс. потреби), а у Київській, Закарпатській, Хмельницькій і Чернівецькій областях аналогічна проблема стосувалася і санвузлів для працівників судів. У деяких місцевих загальних судах **є санвузли, що розміщені за межами будівель судів**. Наприклад, у Новоодеському районному суді Миколаївської області, Шепетівському міськрайонному суді Хмельницької області,

¹¹³ Вінницька, Полтавська, Сумська, Харківська, Хмельницька області.

¹¹⁴ Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Полтавська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Черкаська, Чернігівська області.

¹¹⁵ Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Полтавська, Сумська, Харківська, Хмельницька, Черкаська області.

¹¹⁶ Вінницька, Житомирська, Львівська, Полтавська, Рівненська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області.

Олександрівському районному суді Кіровоградської області, Хустському районному суді Закарпатської області (фото 10)¹¹⁷ та Тиврівському районному суді Вінницької області (фото 11)¹¹⁸.

Отже, ДСА України, не здійснюючи детального обліку потреб у приміщеннях за функціональними групами, не володіла необхідною інформацією для ухвалення обґрунтованих рішень щодо планування, фінансування та розвитку матеріально-технічної бази судів.

Окрім цього, ДСА України не розробила планів поступового наближення будівель і приміщень місцевих і апеляційних судів до вимог ДБН.

ДСА України пояснювала відсутність довгострокового планування обмеженістю фінансування та нестабільними зовнішніми факторами¹¹⁹. Водночас саме такі умови, навпаки, потребують посиленої уваги до планування, аби забезпечити ефективне управління ресурсами та визначення пріоритетів під час забезпечення судів приміщеннями. Відсутність стратегічних планів лише підтверджувала ситуативний характер діяльності ДСА України, коли проблеми вирішували реактивно — вже після їх виникнення, а не запобігали їм шляхом системного планування.

Фото 10

Фото 11

Аудит показав, що процес забезпечення будівлями місцевих і апеляційних судів здійснювався ДСА України без належного нормативного регулювання.

¹¹⁷ Протокол щодо результатів огляду приміщень, техніки, меблів та інших матеріальних цінностей Хустського районного суду Закарпатської області.

¹¹⁸ Робочий документ щодо результатів огляду приміщень, техніки, меблів та інших матеріальних цінностей Тиврівського районного суду Вінницької області

¹¹⁹ Інформація, надана ДСА України.

У 2023–2024 роках ДСА України не розробила відповідних регламентів, передбачених власною Інструкцією з організації та здійснення внутрішнього контролю¹²⁰.

Нормативна база залишалася фрагментарною: окремі накази стосувалися лише деяких питань — інвентаризації, затвердження паспорта будівлі, погодження оренди, реєстрації права власності чи проведення закупівель. Водночас низка ключових процесів — збір інформації про стан будівель і приміщень, пріоритезація проведення ремонтів, відбір будівель для розміщення судів, реагування на звернення судів щодо забезпечення будівлями й приміщеннями — залишалася неврегульованою.

Відсутність комплексної процедури, яка б визначала єдиний порядок дій, строки та відповідальних осіб, зумовлювала дублювання ДСА України та її територіальними управліннями функцій щодо ухвалення рішень з матеріально-технічного забезпечення судів.

Аудитом встановлено, що, зокрема, у Полтавській області місцеві загальні суди надавали інформацію про стан матеріально-технічного забезпечення ТУ ДСА України, яке здійснювало її перевірку та аналіз. Водночас остаточне погодження та ухвалення рішень відбувалося вже в ДСА України, де фактично повторно проводилися ті самі дії, що свідчить про дублювання функцій і неефективне використання адміністративних ресурсів.

Крім того, **ДСА України не розробила чітких критеріїв для визначення потреби та встановлення пріоритетів фінансування ремонтних робіт і будівництва. Її діяльність не була проактивною, а переважно зводилася до реагування на проблеми вже після їх виникнення.**

ДСА України використовувала ДБН як орієнтири при будівництві, ремонті чи реконструкції, проте критеріїв для пріоритезації цих робіт не визначила. Рішення ухвалювалися ситуативно, переважно на підставі інформації від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та суб'єктивних оцінок працівників ДСА України щодо «критичності» стану будівлі. При цьому самі критерії «критичності» не були зафіксовані в жодному нормативному чи організаційно-розпорядчому документі¹²¹, що створювало ризики непрозорості та суб'єктивності під час відбору об'єктів, а також зволікання у реагуванні на проблеми.

Про наслідки цієї практики свідчить, зокрема, таке.

Технічний стан будівлі **Автозаводського районного суду м. Кременчука** оцінено ДСА України як незадовільний (фото 12, 13). Площа суду (664,5 м²) була в 6 разів меншою, ніж передбачали вимоги ДБН. Суд розміщувався на першому поверсі житлового будинку,

¹²⁰ Затверджена наказом ДСА України від 18.08.2022 № 284.

¹²¹ Інформація, надана ДСА України

всупереч забороні ДБН¹²² (фото 14, 15). За інформацією працівників суду проведення судових засідань ускладнювалося через ремонтні роботи, що проводилися в квартирах мешканців будинку. Такий побутовий шум заважав ходу судового засідання та створював перешкоди для якісної фіксації процесу технічними засобами, зокрема аудіо- та відеозапису¹²³. Попри неодноразові звернення суду щодо ремонту, фінансування не надавалось, оскільки ТУ ДСА України в Полтавській області орендувало з 2013 року іншу будівлю площею 1468,9 м², частково відремонтовану у 2018 році. При цьому протягом 12 років ДСА України не забезпечила переміщення суду до цієї будівлі й використовувала її як архів (фото 16, 17). Лише у 2024 році за комунальні послуги в орендованій будівлі ДСА України сплатила 174,5 тис. гривень¹²⁴.

Частина суддів та працівників апарату **Пирятинського районного суду Полтавської області** працювала в аварійному приміщенні¹²⁵ (фото 18, 19, 20, 21), попри те, що з 2021 року ТУ ДСА України орендувала для нього іншу будівлю площею 782,7 м², яка на час здійснення аудиту не використовувалася судом через відсутність ремонту та незавершену процедуру її передачі з комунальної у державну власність¹²⁶. Водночас за цей час неефективно витрачено понад 257,9 тис. грн на теплопостачання в будівлі, що не використовується¹²⁷.

Фото 12

Фото 13

¹²² Пункт 6.1.6 ДБН В.2.2-26:2010 «Суди»: «Розміщення судових установ у житлових будинках забороняється».

¹²³ Довідка про результати огляду приміщень, техніки, меблів та інших матеріальних цінностей Автозаводського районного суду м. Кременчука від 24.07.2025.

¹²⁴ Відповідно до даних бухгалтерського обліку за 2024 рік, були здійснені касові видатки за KEKB 2271 «Оплата теплопостачання» для двох будівель Автозаводського районного суду м. Кременчука загальною площею 664,5 м² та 1468,9 м² на суму 253,4 тис. гривень. Згідно з проведеним розрахунком, орієнтовна вартість теплопостачання орендованої будівлі (площею 1468,9 м²) становить 174,5 тис. грн (253,4 тис. грн ÷ 2133,4 м² × 1468,9 м² = 174,5 тис. грн).

¹²⁵ Звіт про обстеження будівлі Пирятинського районного суду Полтавської області від 05.12.2023.

¹²⁶ Інформація, надана ДСА України; протокол інтерв'ю від 26.08.2025.

¹²⁷ За період із дати укладення договору оренди від 22.06.2021 № 161-21 до кінця 2024 року касові видатки на оренду будівлі площею 782,7 м² за KEKB 2271 «Оплата теплопостачання» становили 257917,2 гривні.

Фото 14

Фото 15

Фото 16

Фото 17

Фото 18

Фото 19

Фото 20

Фото 21

Майже три роки **Київський окружний адміністративний суд** працює в складних умовах після передачі йому справ і матеріалів ліквідованого Окружного адміністративного суду міста Києва. Суду не вистачає площі для здійснення своїх функцій, справи зберігаються в кабінетах суддів (фото 22, 23), секретарів судових засідань і помічників суддів (фото 24, 25, 26), у залах судових засідань (фото 27).

Фото 22

Фото 23

Фото 24

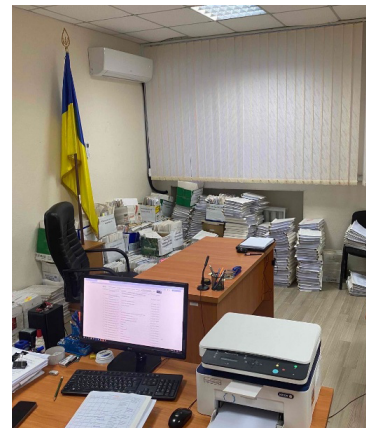
Фото 25

Фото 26

Фото 27

Понад сім років **Печерський районний суд м. Києва** працює в умовах надмірного навантаження. У 2023–2024 роках він був найбільш навантаженим серед усіх місцевих загальних судів України (на розгляд у 2023 році надійшло понад 61,9 тис. справ і матеріалів, а у 2024 році — більш як 64,4 тис.¹²⁸). Однак суду не вистачає понад 50,0 відс. площі залів судових засідань, а рівень забезпечення площею архівів становить 17,0 відс. (фото 28–30).

¹²⁸ За даними інтерактивної карти РСУ за 2023, 2024 роки (<https://rsu.gov.ua/ua/documents/109>).

Фото 28

Фото 29

Фото 30

Приміщення по вул. Кривоноса, 2А, в м. Києві використовується як архів Печерського районного суду. В ньому немає електрифікації та опалення, стіни, стеля й підлога пошкоджені й уражені пліснявим грибком, також немає достатнього обладнання для зберігання судових справ, що створює неналежні умови для роботи суду та зберігання документів (фото 31–33).

Фото 31

Фото 32

Фото 33

При визначенні об'єктів будівництва на 2023–2024 роки ДСА України орієнтувалася насамперед на найбільший відсоток будівельної готовності, а також на ті приміщення,

де мали розташовуватися окружні суди після оптимізації мережі місцевих судів¹²⁹. Проте ДСА України не закріпила цей підхід в жодному нормативному чи організаційно-розпорядчому документі. Внаслідок відсутності чітких критеріїв та механізму пріоритезації ремонтних робіт окремі проблеми вирішувалися не коштом державного бюджету, а власними силами працівників судів, оскільки не існувало прозорої системи визначення, що, де і коли підлягає ремонту. **Судді у 20 областях і м. Києві¹³⁰ повідомляли про випадки проведення ремонтних робіт власним коштом.**

Довідково. За підсумками опитувань суддів судів першої інстанції, які були презентовані під час засідання правничої асоціації «Добросуд» 26.07.2025, із 375 суддів 73,6 відс. відповіли, що робили ремонти службових приміщень судів за власні кошти¹³¹.

За результатами аналізу функціонування державної та патронатної служб в органах судової влади України, проведеного ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив», з опитаних понад 1000 працівників державної та патронатної служб у судах першої та апеляційної інстанцій 175 осіб робили ремонт у кабінетах власним коштом¹³².

Водночас **пошук та відбір будівель для розміщення судів ДСА України також здійснювала без офіційно затверджених вимог та критеріїв.**

Відбір будівель проводили ТУ ДСА України, беручи до уваги зовнішній вигляд приміщення, його технічний стан та відповідність чи можливість приведення у відповідність до вимог ДБН. Пріоритет надавався будівлям державної форми власності¹³³. При цьому ДСА України не забезпечила контролю за процесом оренди приміщень. Так, **Північний апеляційний господарський суд** розташовувався в приміщенні Дочірньої компанії «Газ України» Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» з 2012 року на умовах оренди строком на 10 років¹³⁴. Після закінчення строку оренди у 2019 році був укладений договір суборенди зі щорічною пролонгацією. ДСА України не вжила заходів для забезпечення суду власним приміщенням, що створює

¹²⁹ Інформація, надана ДСА України; протокол інтерв'ю від 26.08.2025.

¹³⁰ За результатами опитування Рахункової палати, про такі випадки повідомили у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій, Чернігівській областях та м. Києві.

¹³¹ Портал «Судово-юридична газета» (<https://sud.ua/uk/news/publication/337233-bolee-75-sudey-mestnykh-sudov-samostoyatelno-zakupayut-u-sudy-vse-neobkhodimoe-dlya-raboty-a-bolee-73-sdelali-remont-v-sluzhebnykh-kabinetakh-za-sobstvennye-dengi-opros>).

¹³² Портал Supreme Observer (<https://so.supreme.court.gov.ua/news/1477/u-verkhovnomu-sudi-obhovoryly-nahalni-vyklyky-funktsionuvannia-derzhavnoi-ta-patronatnoi-sluzhby-v-orhanakh-sudovoi-vlady-pid-chas-prezentatsii-zelenoi-knyhy>).

¹³³ Інформація, надана ДСА України; протокол інтерв'ю від 12.08.2025.

¹³⁴ Розпорядження КМУ від 13 червня 2012 року № 366-р.

ризика для незалежності його діяльності. Розташування суду в приміщенні, яке належить суб'єкту господарювання, підконтрольному державі, але не підзвітному судовій владі, може розцінюватися як ознака потенційного конфлікту інтересів і негативно впливати на сприйняття незалежності суду.

Так само **ДСА України використовувала суб'єктивні критерії для оцінювання технічного стану будівель місцевих і апеляційних судів.**

Таблиці Excel, у яких ДСА України обліковувала інформацію про забезпечення судів будівлями й приміщеннями, містили параметр «Технічний стан будівлі», у якому зазначалися чотири основні характеристики: нормальний, задовільний, незадовільний, аварійний.

ДСА України довела до розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня інформацію про використання характеристик, які потрібно застосовувати при визначенні стану будівлі, 10 років тому¹³⁵.

Крім того, оскільки ТУ ДСА України не мали в штаті спеціалістів із будівництва зі знаннями специфіки ДБН та ДСТУ, оцінювання стану приміщень базувалося на візуальному огляді та суб'єктивних думках працівників. Лише «аварійний» стан визначався спеціалізованими установами або сертифікованими фахівцями¹³⁶.

Без чітко визначених і актуалізованих критеріїв та технічної експертизи існувала ймовірність, що критичні дефекти будівель, які потребували ремонту, могли залишитися непоміченими.

Загалом ДСА України займала пасивну позицію щодо забезпечення приміщеннями судів: попри статус головного розпорядника коштів і визначену законом функцію організаційного забезпечення, більшість завдань делегувала розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня.

Саме вони забезпечували утримання будівель, організацію та проведення ремонтів, визначення технічного стану, здійснювали закупівлі, облаштування атестованих приміщень для роботи з матеріалами справ з обмеженим доступом і створювали належні умови для відвідувачів¹³⁷. **ДСА України фактично обмежувалася функціями фінансового контролю та погодження договорів, що свідчить про самоусунення від управління процесом забезпечення судів приміщеннями.**

¹³⁵ Інформація, надана ДСА України.

¹³⁶ Там само.

¹³⁷ Там само.

2.3.2. Забезпечення місцевих і апеляційних судів засобами інформатизації та меблями

ДСА України не забезпечила суди достатніми матеріально-технічними ресурсами, зокрема засобами інформатизації та меблями. Значна частина техніки була фізично і морально застарілою, через недосконале планування бюджетних видатків та обмежене фінансове забезпечення закупівлі здійснювалися несвоєчасно.

РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ

Належне та своєчасне оновлення засобів інформатизації є однією з ключових умов ефективного функціонування місцевих і апеляційних судів, оскільки забезпечує безперервність і оперативність судових процесів, інтеграцію з ЄСІТС та державними реєстрами, знижує ризики технічних збоїв і підвищує прозорість та швидкість судочинства.

Відповідно до законодавства¹³⁸ однією з основних функцій ДСА України є організація комп'ютеризації судів і забезпечення функціонування ЄСІТС. Впровадження цієї системи передбачене ще з 2017 року¹³⁹.

Цифровізація судової системи України є ключовим етапом на шляху до інтеграції з ЄС, що закріплено в Дорожній карті з питань верховенства права¹⁴⁰. Впровадження нових ІТ-систем передбачено також Планом для Ukraine Facility.

Натомість аудитом встановлено, що ефективному функціонуванню ЄСІТС перешкоджали: нестача комп'ютерного обладнання, зношеність і застарілість наявної техніки, періодичне відключення електропостачання (починаючи з 2022 року). Як наслідок, наявна техніка не витримувала навантаження від постійного зростання кількості оброблюваної інформації, що призводило до перебоїв у роботі, зниження швидкості оброблення даних та збільшення часу на виконання завдань. Своєчасне оновлення матеріально-технічної бази є необхідною умовою для впровадження електронних реєстрів, систем електронного документообігу та інших ІТ-рішень.

Водночас **чинна нормативна база, що регулює планування і забезпечення судів технічними засобами, не відповідає сучасним викликам і не гарантує належного рівня оснащення**. У 2023–2024 роках застосовувалися нормативи забезпечення засобами

¹³⁸ Стаття 152 Закону № 1402.

¹³⁹ Закон України від 03 жовтня 2017 року № 2147 «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів».

¹⁴⁰ Затверджена розпорядженням КМУ від 14 травня 2025 року № 475-р (підпункт «б» пункту 1.3 розділу І).

інформатизації, затверджені наказом ДСА України від 12.06.2018 № 298 (зі змінами). Ці нормативи не були актуалізовані й, зокрема, не враховували поетапно впроваджену у 2021 році ЄСІТС. Вони, наприклад, передбачали закупівлю п'яти типів серверів, хоча централізоване програмне забезпечення давало змогу забезпечити роботу суду на базі двох основних серверів на будівлю¹⁴¹. У зв'язку з цим, ДСА України визначала потребу в основних серверах в розрахунку на будівлю: один — для автоматизованої системи документообігу, інший — для розміщення додаткових програм і систем, які можуть працювати одночасно на одному сервері. Принагідно треба зазначити, що з метою ефективного використання обладнання Нормативами матеріально-технічного забезпечення судів, затверджені ВРП 30.09.2025, рекомендовано поєднання серверних функцій у межах одного фізичного сервера шляхом спільного розгортання серверних додатків або використання засобів віртуалізації.

Аналогічно Нормативи № 298 передбачали забезпечення обладнанням для здійснення відеоконференцзв'язку кожного залу судового засідання та додатково на суд в цілому¹⁴². Водночас впровадження підсистеми відеоконференцзв'язку як складової ЄСІТС давало змогу відмовитися від придбання такого додаткового аудіо- та відеообладнання, оскільки участь учасників справи у проведенні засідань у режимі відеоконференції, що організовуються іншим судом, стала можливою безпосередньо з робочого місця, оснащеного камерою та мікрофоном, а фіксація судових засідань здійснювалася засобами самої підсистеми¹⁴³.

Відсутність оновленої нормативної бази та єдиного підходу до розрахунку потреби призводила до суттєвих розбіжностей між судами та ДСА України у визначенні кількості необхідного обладнання. Під час аудиту, на запит контрольної групи, були отримані пояснення від судів та ТУ ДСА України щодо підходів, які вони застосовували при розрахунку потреби в обладнанні.

Встановлено, що розпорядники бюджетних коштів при розрахунку потреби враховували передбачені Нормативами № 298 основні та резервні засоби інформатизації¹⁴⁴, тоді як ДСА України — лише основні. Окремі розпорядники бюджетних коштів не включали до розрахунків техніку, що підлягала списанню¹⁴⁵, або визначали потребу з огляду на фактичну чисельність працівників¹⁴⁶, тоді як ДСА України враховувала затверджену штатну чисельність. Деякі розпорядники розраховували необхідний обсяг

¹⁴¹ Лист ДСА України від 18.09.2018 № 15-17717/18.

¹⁴² ДСА України для забезпечення можливості проведення судових засідань у режимі відеоконференцзв'язку з іншими судами оснащувала кабінети додатковими системами відеоконференцзв'язку.

¹⁴³ Листи ДСА України від 04.10.2021 № 15-17888/21 та від 22.07.2022 № 15-6239/22.

¹⁴⁴ ТУ ДСА України у Полтавській області, Південно-західний апеляційний господарський суд, Одеський та Кіровоградські окружні адміністративні суди, Кропивницький апеляційний суд, господарські суди Чернігівської та Черкаських областей.

¹⁴⁵ ТУ ДСА України у Вінницькій, Кіровоградській, Одеській та Черкаській областях.

¹⁴⁶ ТУ ДСА України у Полтавській області, Західний апеляційний господарський суд, господарські суди Івано-Франківської, Кіровоградської, Полтавської та Хмельницької областей.

потреби без застосування Нормативів № 298, виходячи з першочергової потреби¹⁴⁷, в інших вказана потреба перевищувала визначену нормативами¹⁴⁸. Південно-західний апеляційний господарський суд¹⁴⁹ наголошував, що розбіжності у визначенні потреби в засобах інформатизації зумовлені різними підходами, які застосовуються судами та ДСА України через відсутність єдиної затвердженої методики розрахунку.

Це свідчить про **відсутність належного контролю з боку ДСА України за процесом формування потреби в засобах інформатизації розпорядниками бюджетних коштів, а також про необхідність уніфікованої методики розрахунку.**

Нормативи № 298 передбачали закупівлю персональних та портативних комп'ютерів з урахуванням граничних витрат, встановлених постановою КМУ від 2 квітня 2001 року № 332 (зі змінами), тобто протягом 2023–2024 років вартість комп'ютерної техніки не могла перевищувати 23,0 тис. гривень.

Крім того, 10-річний строк експлуатації техніки, встановлений обліковою політикою, не враховував її реального фізичного та морального зносу. Нормативи № 298 також не містили ані вимог до технічних характеристик техніки та програмного забезпечення, ані строків їх експлуатації, що **призводило до закупівель комп'ютерів з різними характеристиками та іноді — без операційних систем, моніторів або джерел безперебійного живлення.**

Нормативами кадрового, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів, затвердженими рішенням ВРП від 30.09.2025, такі вимоги також не передбачені.

У 2024 році 51 розпорядник бюджетних коштів (з яких 36 — суди) здійснив закупівлю серверного обладнання на загальну суму 62,5 млн гривень. Вартість одного сервера варіювалася від 244,7 тис. до 1225,9 тис. грн залежно від його характеристик і комплектації¹⁵⁰.

Таким чином, кожен розпорядник провів окрему закупівлю, а загалом протягом року було проведено понад 14 тис. процедур закупівель.

Згідно з чинним законодавством здійснення закупівель вимагає наявності в штаті розпорядників бюджетних коштів посад уповноважених осіб¹⁵¹. У 2024 році у судовій системі діяло 112 таких розпорядників.

¹⁴⁷ ТУ ДСА України у Тернопільській, Харківській, Херсонській, Чернівецькій областях, Сумський апеляційний суд, Господарський суд Рівненської області.

¹⁴⁸ ТУ ДСА України в Тернопільській області, Полтавський окружний адміністративний суд.

¹⁴⁹ Лист від 27.08.2025 № 12-06/526/2025, адресований ДСА України, наданий на запит контрольної групи.

¹⁵⁰ За даними публічного модулю аналітики (<https://bi.prozorro.org/sense/app/2595af2b-985f-4771-aa36-2133e1f89df0/overview>).

¹⁵¹ Службова (посадова) чи інша особа, яка є працівником замовника і визначена відповідальною за організацію та проведення процедур закупівлі/спрощених закупівель згідно з цим Законом на підставі власного розпорядчого рішення замовника або трудового договору (контракту) (пункт 35 статті 1 Закону України від 25 грудня 2015 року № 922-VIII «Про публічні закупівлі»).

Запровадження механізму централізованих закупівель дало б змогу скоротити кількість закупівель шляхом групування потреб судів за предметами закупівлі, зменшити кількість уповноважених осіб і досягти економії бюджетних коштів¹⁵² завдяки уніфікації технічних характеристик та закупівлі обладнання за найвигіднішими цінами.

Отже, результати аудиту свідчать про обмежену спроможність ДСА України та ТУ ДСА України здійснювати ефективне планування, координацію, організацію та проведення публічних закупівель у сфері інформатизації. Відсутність єдиної методики розрахунку потреб, технічних вимог до комп'ютерної техніки, нормативів строків експлуатації та допустимості придбання окремих компонентів, а також несвоєчасне затвердження бюджетних асигнувань унеможлиблювали належне оновлення матеріально-технічної бази судів. Виявлено факти придбання техніки з невідповідними характеристиками або без програмного забезпечення, що свідчить про неналежний контроль з боку ДСА України. З огляду на це, доцільним є розмежування функцій ДСА України та ТУ ДСА України як розпорядника коштів та замовника закупівель і запровадження механізму централізованих закупівель, який забезпечив би системність, уніфікованість та прозорість процедур, а також підвищив би ефективність використання бюджетних коштів.

Зокрема, у грудні 2024 року, за даними Prozorro, ТУ ДСА України в Житомирській та Черкаській областях придбані комп'ютери однаковою вартістю 23,0 тис. грн з різними характеристиками (потужність процесора, оперативна пам'ять, накопичувач)¹⁵³. Водночас ТУ ДСА України у Київській області придбало комп'ютери з процесором більшої потужності¹⁵⁴, але схожими іншими характеристиками на 3,7 тис. грн дешевше. ТУ ДСА України у Львівській області, не дотримуючись Нормативів № 298, у 2023 році закупило системні блоки в комплекті з комп'ютерною мишкою та клавіатурою, але без моніторів, водночас у 2023–2024 роках це управління закуповувало комп'ютери без програмного забезпечення Windows. Жодне із зазначених вище ТУ ДСА України не придбавало в комплекті джерело безперебійного живлення, як це передбачалося чинними на той час Нормативами № 298. Крім того, ТУ ДСА України в Тернопільській області¹⁵⁵ наголошувало на неможливості придбати у 2024 році комп'ютер у комплекті з операційною системою та джерелом безперебійного живлення в межах граничних витрат (23 тис. грн).

Окрім цього, з огляду на незатвердження технічних вимог до комп'ютерного обладнання, ДСА України зверталася до Міністерства цифрової трансформації України¹⁵⁶ щодо збільшення

¹⁵² Центральні закупівельні органи (SIGMA Creating Change Together).

¹⁵³ ТУ ДСА України в Житомирській області — процесор Intel Core i510400, 2,9 ГГц, 6 ядер; оперативна пам'ять 16 GB (3200 MHz), накопичувач SSD 512 GB, програмне забезпечення Windows 10 Pro.

ТУ ДСА України у Черкаській області — процесор AMD Ryzen 55500 GT series Zen3, 3,6 ГГц, 6 ядер; оперативна пам'ять — 8 GB (3200 MHz), накопичувач — SSD 240 GB, програмне забезпечення Windows 10 Pro.

¹⁵⁴ ТУ ДСА України в Київській області — процесор AMD Ryzen 5 серії, 4,4 ГГц, 6 ядер; оперативна пам'ять 16 GB (2666 MHz), накопичувач SSD 256 GB, програмне забезпечення Windows 10 Pro.

¹⁵⁵ Лист від 28.08.2025 № 06-1025/25.

¹⁵⁶ Листи від 23.01.2024 № 15-2320/24 та від 28.05.2025 № 15-10779/25.

граничної вартості комп'ютерного обладнання у зв'язку з неможливістю придбати його за ціною до 23 тис. грн разом з ліцензійним програмним забезпеченням, необхідним для ефективного функціонування сервісів, запроваджених у межах ЄСІТС.

У 2025 році Уряд підвищив граничну вартість придбання комп'ютерної техніки до 50,0 тис. гривень¹⁵⁷.

Водночас Нормативи № 298 і нові Нормативи матеріально-технічного забезпечення, затверджені ВРП у 2025 році, не передбачають можливості придбання окремих складників персонального комп'ютера (монітора, системного блока тощо) у разі виходу їх з ладу, що може призвести до необґрунтованого збільшення потреби.

Неврегульованість цього питання ускладнювала оновлення техніки, оскільки старе обладнання не можна було списати без наявності нового. До 2022 року оновлення комп'ютерної техніки здійснювалося несистемно, переважно за рахунок поточних видатків. Лише у 2023–2024 роках завдяки додатковим надходженням спеціального фонду, на закупівлю комп'ютерної техніки, серверів, оргтехніки та систем відеоконференцзв'язку ДСА України було передбачено 618,1 млн гривень.

Проте ці видатки не передбачалися у кошторисах на початку року — вони з'являлися лише після актуалізації потреб розпорядниками у IV кварталі 2023 та 2024 років. Це свідчить про те, що цей напрям не вважався ДСА України пріоритетним.

У 2024 році для придбання систем відеоконференцзв'язку також були перерозподілені кошти загального фонду (зміни до кошторисів від 08.11.2024), що передбачалися на розвиток ЄСІТС.

Попри передбачені Законом України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» бюджетні призначення на розвиток ЄСІТС у розмірі 232 075,7 тис. грн, ці кошти залишилися невикористаними. У жовтні 2024 року ДСА України звернулася до Мінфіну з ініціативою перерозподілу 138 042,5 тис. грн загального фонду державного бюджету на придбання систем відеоконференцзв'язку¹⁵⁸. Причиною була незавершеність ІТ-аудиту судової влади та технічного завдання на нову систему діловодства судів, що здійснювалися в межах підтримки з боку Програми USAID «Справедливість для всіх».

Бюджетні асигнування на придбання обладнання для судів у 2023–2024 роках затверджувалися із запізненням — у грудні 2023 року та листопаді–грудні 2024 року. Це фактично унеможливило проведення процедур публічних закупівель, поставку й оплату обладнання до завершення бюджетного періоду. Унаслідок цього у Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Одеській, Миколаївській, Херсонській, Тернопільській та Чернівецькій областях закупівлі не були проведені, а суди залишилися без запланованого

¹⁵⁷ Постанова КМУ від 11.06.2025 № 696.

¹⁵⁸ Лист від 10.09.2024 № 11-17778/24.

оновлення технічних ресурсів. Така ситуація свідчить, що **несвоєчасне затвердження ДСА України бюджетних асигнувань суттєво обмежує можливості судів з оновлення матеріально-технічної бази**, сповільнює процес інформатизації та модернізації судової інфраструктури.

Як наслідок, рівень використання коштів, передбачених у 2023–2024 роках на закупівлю засобів інформатизації (окрім сканерів у 2024 році), був низьким: у 2023 році — 43,7 відс., у 2024 році — 75,4 відс. (див. рис. 24), а невикористані кошти в загальній сумі 221218,4 тис. грн повернуто до бюджету.

Частково покрити потреби вдалося за рахунок міжнародної технічної допомоги: у 2023–2024 роках ДСА України та її територіальні управління отримали комп'ютери, ноутбуки, сервери, багатофункціональні пристрої, принтери та джерела безперебійного живлення на загальну суму 62702,2 тис. грн; а також за рахунок коштів місцевих бюджетів — 322 од. засобів інформатизації на суму 10826,7 тис. гривень¹⁵⁹.

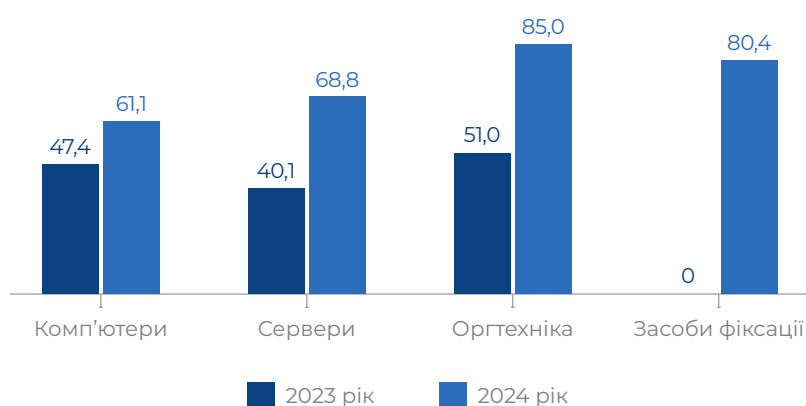

Рис. 24. Рівень використання коштів на закупівлю засобів інформатизації (у відсотках)

Проте реальний стан оснащення судів залишався недостатнім. Наприклад, в Автозаводському районному суді м. Кременчука експлуатуються 66 комп'ютерів зі зносом 93 відс., а 2 із 5 систем відеоконференцзв'язку, придбані у 2016 році, мають знос 100 відс.; у Вінницькому районному суді 18 із 34 комп'ютерів підлягають заміні через невідповідність мінімальним вимогам продуктивності¹⁶⁰.

¹⁵⁹ Ту ДСА України у Вінницькій, Волинській, Донецькій, Івано-Франківській, Кіровоградській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській областях; Запорізьким окружним адміністративним судом та Київським апеляційним судом за рахунок коштів субвенцій з місцевих бюджетів придбано 110 комп'ютерів (ноутбуків), 1 сервер, 183 одиниці оргтехніки (БФП, принтери, сканери) та 28 систем відеоконференцзв'язку.

¹⁶⁰ Швидкий процесор, належна оперативна пам'ять, достатній накопичувач, що забезпечить високу продуктивність, швидкий запуск програм і достатній обсяг для зберігання інформації.

За даними опитування суддів та керівників апаратів, проведеного Рахунковою палатою під час аудиту, **працівники судів змушені були власним коштом ремонтувати техніку, купувати витратні матеріали й відеокамери, а подекуди працювати на власному обладнанні** (зокрема, в Індустріальному районному суді м. Дніпра — 15,0 відс. працівників). Керівники апаратів судів неодноразово **скаржились на неякісну заправку картриджів**, що здійснюється ТУ ДСА України за бюджетні кошти.

Не врегульовано й питання ліцензійного програмного забезпечення. Так, ТУ ДСА України у Хмельницькій області повідомило, що станом на 01.01.2025 існує потреба в ліцензійній операційній системі Windows для забезпечення 210 робочих місць, а також у придбанні ліцензійного програмного забезпечення Microsoft Office для 928 робочих місць. На відсутності ліцензійного програмного забезпечення наголошували керівники апаратів Дружківського міського суду Донецької області, Господарського суду Одеської області та Господарського суду Сумської області, на необхідності оновлення програмного забезпечення — керівник апарату Хмельницького апеляційного суду.

У зв'язку з тим, що комп'ютерна техніка застаріла, виникають проблеми у використанні нових версій програмного забезпечення та у взаємодії з іншим обладнанням / програмним забезпеченням¹⁶¹. Так, Київським апеляційним судом повідомлено¹⁶², що застарілі операційні системи (Windows 7, Windows 8, Windows XP) спричиняють проблеми в роботі з реєстрами (наприклад, з реєстром Національного агентства з питань запобігання корупції). Окрім того, використання застарілих та непідримуваних версій Windows створює ризики для безпеки інформації та комп'ютерів, на яких вони встановлені.

Керівники апаратів судів також повідомляли про неможливість списати застарілу техніку, оскільки немає нової¹⁶³, та про недостатню потужність серверного обладнання¹⁶⁴. За результатами опитування суддів **відсутність (несправність) комп'ютерної техніки, обладнання для відеоконференцзв'язку зазначалася серед причин перенесення судових засідань**. Так, наприклад, за даними ДСА України, забезпеченість місцевих загальних судів Дніпропетровської області системами відеоконференцзв'язку станом на 01.01.2025 становила лише 23,2 відс., а місцеві загальні суди Миколаївської області забезпечені серверами на 43,8 відсотка.

Отже, використання застарілого обладнання та програмного забезпечення, а також відсутність їх своєчасного оновлення призводили до затримок судових засідань і, як наслідок, збільшення строків розгляду справ.

¹⁶¹ Дані опитування керівника апарату Бережанського районного суду Тернопільської області.

¹⁶² Лист від 28.08.2025 № 13-06/46/2025, адресований ДСА України, отриманий на запит контрольної групи.

¹⁶³ Дані опитування керівника апарату Коломийського міськрайонного суду Івано-Франківської області.

¹⁶⁴ Дані опитування керівників апаратів Першотравневого районного суду м. Чернівців, Деснянського районного суду м. Києва.

Аудитом **також виявлені неточності у звітності ДСА України**. Так, у звітах про діяльність ДСА України рівень забезпечення судів засобами інформатизації обчислювався за некоректною формулою¹⁶⁵, що призвело до його завищення станом на 01.01.2025 в середньому на 3,0 відсотка. За розрахунками аудиторів Рахункової палати, фактичний рівень забезпечення місцевих і апеляційних судів засобами інформатизації був середнім. Найкраще забезпечені засобами інформатизації апеляційні адміністративні та апеляційні господарські суди. Дані наведено на рис. 25.

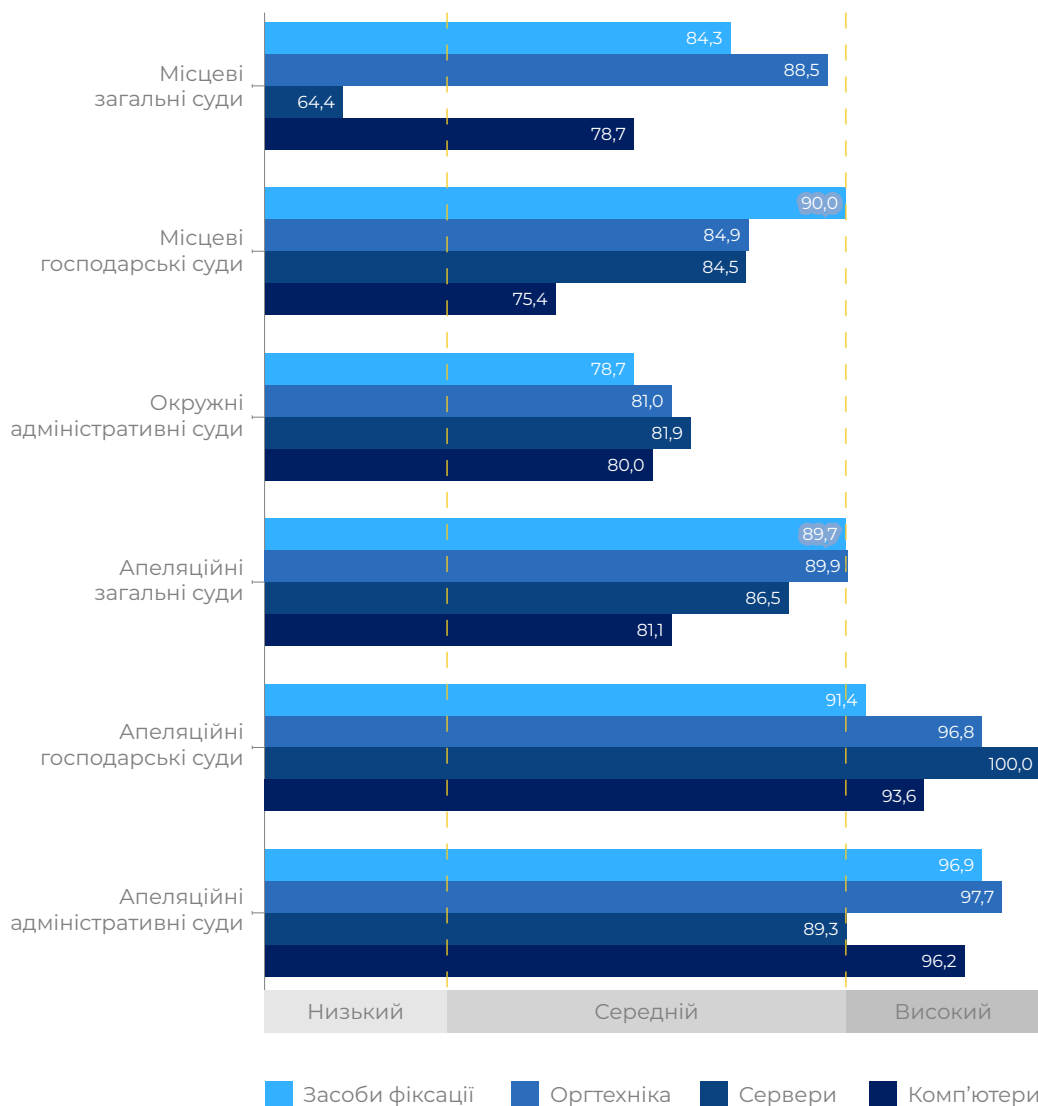

Рис. 25. Рівень забезпечення місцевих і апеляційних судів засобами інформатизації станом на 01.01.2025

¹⁶⁵ ДСА України визначала рівень забезпечення засобами інформатизації за формулою: фактично наявне обладнання ÷ (фактично наявне обладнання + потреба) × 100. Потреба визначалася таким чином: нормативно необхідний обсяг відповідно до Нормативів № 298 — фактично наявне обладнання + обладнання, що підлягає списанню. При цьому рівень забезпечення мав розраховуватись так: наявне робоче обладнання (без урахування того, що підлягає списанню) ÷ нормативно необхідне × 100.

Аудит також засвідчив суттєву нерівномірність у забезпеченні місцевих загальних судів комп'ютерами залежно від регіону (рис. 26).

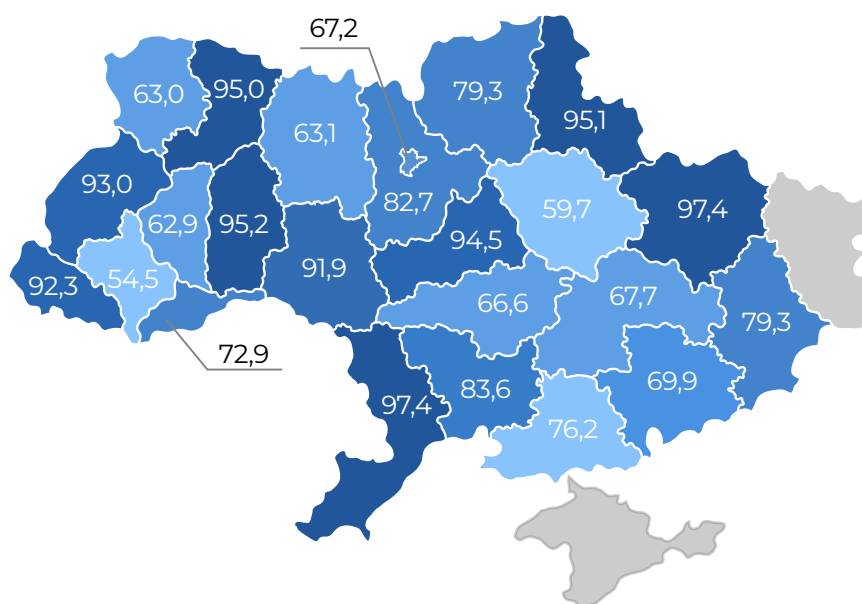

Рис. 26. Нерівномірність у рівні забезпечення місцевих загальних судів комп'ютерами залежно від регіону у відсотках

Високий рівень комп'ютерного забезпечення зафіксовано у судах **Харківської (97,4 відс.), Одеської (97,4 відс.), Черкаської (94,5 відс.), Хмельницької (95,2 відс.), Львівської (93,0 відс.) Вінницької (91,9 відс.) областей, тоді як в судах Івано-Франківської (54,5 відс.), Полтавської (59,7 відс.), Житомирської (63,1 відс.) областей він є низьким. Подібна нерівномірність характерна й для забезпечення оргтехнікою: окремі регіони досягли повного покриття потреб, натомість в інших цей показник значно нижчий. Це свідчить про **відсутність єдиного підходу до розподілу технічних ресурсів, що створює нерівні умови для організації роботи судів.****

Окрім цього, **виявлено недоліки в забезпеченні технічними засобами для роботи з матеріалами, що містять державну таємницю.**

Рівень забезпечення технічними засобами для діловодства та розгляду справ, що містять інформацію з обмеженим доступом, визначити неможливо, оскільки ДСА України не веде облік, не збирає й не узагальнює дані щодо потреб судів у такому обладнанні. Наявна лише інформація про кількість атестованих автоматизованих робочих місць для роботи з матеріалами, що становлять державну таємницю.

Аудит засвідчив, що відсутність атестованих приміщень та технічних засобів із належним рівнем технічного захисту інформації у місцевих і апеляційних судах унеможлиблювала розгляд справ, які містять інформацію з обмеженим доступом, і створювала ризики порушення процедур безпеки та збереження державної таємниці. Так, **42,6 відс. судів, які мали спеціальний дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, не були забезпечені атестованими технічними засобами.**

Водночас під час аудиту **встановлено факт кращої практики в організації технічного захисту інформації — Київським апеляційним судом у 2023 році було ініційовано створення мобільного апаратно-програмного комплексу захисту інформації загальною вартістю 6800,0 тис. гривень.** Реалізація цього проєкту дає змогу забезпечити ведення діяльності, пов'язаної з державною таємницею, силами працівників суду без залучення сторонніх організацій.

За розрахунками, щорічна економія коштів у порівнянні з оплатою послуг зовнішніх виконавців становила 4160,0 тис. гривень¹⁶⁶.

В умовах воєнного стану актуальності набуло питання забезпечення судів джерелами безперебійного енергоживлення.

Відключення електроенергії спричиняли збої в роботі ЄСІТС і ускладнювали функціонування судів. Перебої також призводили до відсутності інтернет-зв'язку й понаднормової роботи персоналу, що підтверджено результатами аудиту в ТУ ДСА України та даними опитування, проведеного Рахунковою палатою. Наприклад, тривала відсутність зв'язку мала місце у Шевченківському районному суді м. Полтави (до трьох діб) та у Доброславському районному суді Одеської області (3,5 робочого дня). На необхідності понаднормової роботи наголошувало, зокрема, ТУ ДСА України у Полтавській області.

Для забезпечення місцевих і апеляційних судів безперебійним енергопостачанням ДСА України визначала потребу, виходячи з необхідної потужності альтернативного джерела енергопостачання (генератора) та очікуваної вартості закупівлі, користуючись інформацією з відкритих джерел¹⁶⁷. Передбачалося придбання генераторів потужністю 5–7 кВт (70,0 тис. грн), 10–15 кВт (150,0 тис. грн) та 15–20 кВт (250,0 тис. грн). Суди та ТУ ДСА України самостійно визначали тип та характеристики альтернативних джерел живлення, які необхідно було придбати в межах доведеного фінансового ресурсу. Водночас ДСА України під час розрахунку не враховувала ринкові ціни на придбання генераторів та витрати на їх встановлення та обслуговування (зокрема, придбання паливно-мастильних матеріалів). Так, Харківський апеляційний суд повідомив¹⁶⁸, що середня ринкова вартість дизельного генератора потужністю 20 кВт становила від 340,0 тис. грн (китайського виробництва) до 450,0 тис. грн (європейських виробників). Аналогічну вартість (450,0 тис.

¹⁶⁶ Лист Київського апеляційного суду від 30.08.2023 № 02-16/437/2023.

¹⁶⁷ Сайти виробників та постачальників, електронна система закупівель Prozorro.

¹⁶⁸ Лист від 01.11.2023 № 01-09/ЕП-4985/23-Вк.

грн) вказував і Господарський суд Закарпатської області¹⁶⁹. Як наслідок, розпорядники бюджетних коштів замість генераторів придбавали альтернативні системи зберігання енергії (зарядні станції, гібридні інвертори, акумуляторні батареї тощо).

У 2023–2024 роках коштом спеціального фонду державного бюджету придбано 619 одиниць обладнання на загальну суму 47648,4 тис. грн., а також отримано 28 генераторів від міжнародних партнерів та придбаних коштом місцевих бюджетів. Станом на 31.12.2024 усі місцеві і апеляційні суди, крім Київського апеляційного суду, були забезпечені альтернативними джерелами енергопостачання.

Водночас через незавершеність процедур публічних закупівель у 2023 році та недостатній рівень фінансування у 2024 році Київський апеляційний суд залишався без альтернативного джерела електроживлення. Причиною цього стало те, що у 2023 році суд не зміг завершити закупівлю генератора через затвердження бюджетних призначень у листопаді¹⁷⁰, що унеможливило проведення торгів у встановлені законом строки¹⁷¹. У 2024 році на відповідні потреби не було передбачено достатнього обсягу коштів, унаслідок чого суд не зміг придбати необхідне обладнання¹⁷².

В окремих випадках генератори не використовувалися через брак коштів на придбання пального (Оболонський районний суд м. Києва) або несвоєчасне підключення (у зв'язку з відсутністю коштів на проведення робіт з поточного ремонту електромережі, придбані у грудні 2023 року альтернативні джерела живлення для потреб 29 судів Полтавської області були встановлені майже через рік).

Отже, **незважаючи на зусилля ДСА України щодо забезпечення судів альтернативними джерелами енергоживлення, брак коштів на їх обслуговування та затримки із введенням в експлуатацію унеможливлювали їх фактичне використання.**

Ще однією невирішеною проблемою залишалося забезпечення судів меблями. Аудитом встановлено, що **ДСА України не володіла інформацією про рівень забезпечення судів меблями**, а відсутність відповідних нормативів унеможливлювала обґрунтоване планування витрат на ці потреби. Як наслідок, **меблі у місцевих загальних судах переважно є застарілими або фізично зношеними.**

Зокрема, у Вінницькому районному суді понад 83,0 відс., а у судах Миколаївської та Одеської областей — більш ніж половина меблів експлуатуються понад 10 років¹⁷³, в Ужгородському та Мукачівському міськрайонних судах майже 70,0 відс. меблів 1995–

¹⁶⁹ Лист від 11.10.2023 № 01-09/33/23.

¹⁷⁰ Реєстр змін розподілу показників зведених кошторисів від 17.11.2023 № 119.

¹⁷¹ Лист Київського апеляційного суду до ДСА України від 05.01.2024 № 02-16/11/2024.

¹⁷² Лист Київського апеляційного суду від 09.01.2025 № 04-24/6/2025.

¹⁷³ Згідно з Положенням про облікову політику, затвердженим наказом ДСА України від 04.07.2016 № 131, для інших основних засобів, до яких належать меблі, визначено строк корисного використання 10 років.

2007 років виготовлення повністю зношені. Рівень фінансування цих потреб залишався низьким — 48,5 відс. у 2023 році та 18,9 відс. у 2024 році, при цьому на початку року кошти не передбачалися взагалі, а закупівлі здійснювалися переважно за рахунок спеціального фонду державного бюджету.

У 2023 році меблів придбано на 16 899,1 тис. грн, у 2024 році — на 10 932,4 тис. грн, однак забезпечення потреб у столах, шафах і тумбах становило менше ніж 10,0 відсотка.

Критичним залишався стан забезпечення меблями залів судових засідань: за два роки вдалося придбати лише 3,8 відс. загальної потреби. Так, у 2023 році не було закуплено жодної з 2 597 необхідних лав, а у 2024 році — лише одну з 1 082. Із 173 необхідних трибун у 2023 році придбано одну, а з 276 у 2024 році — лише дві.

Частина меблів оновлювалася за рахунок власних коштів суддів і працівників судів, що підтверджено результатами опитувань суддів та керівників апаратів судів, а також результатами аудиту в ТУ ДСА України. Так, станом на 01.01.2025 частка меблів, придбаних власним коштом, у місцевих загальних судах Вінницької області становила 7,0 відсотка. У кабінетах суддів Шевченківського районного суду м. Полтави та Автозаводського районного суду м. Кременчука також оновлено меблі власним коштом суддів. Про придбання меблів власним коштом повідомили 66 із 260 суддів, що пройшли опитування. Окрім того, за даними опитувальників, через нестачу шаф справи зберігаються у коробках¹⁷⁴, у залах судових засідань деяких судів 80,0 відс. меблів експлуатуються понад 60 років¹⁷⁵.

¹⁷⁴ Луганський окружний адміністративний суд.

¹⁷⁵ Судді місцевих загальних судів Полтавської та Черкаської областей.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Мінфіну:

- Вжити заходів щодо забезпечення під час формування орієнтовних граничних показників видатків державного бюджету для органів судової влади дотримання вимог частини другої статті 146 Закону № 1402 щодо повного і своєчасного фінансування судів.

2. ДСА України спільно з ВРП (до 31.12.2026):

- Вжити заходів щодо:
 - удосконалення інституційної моделі управління організаційним забезпеченням судів з урахуванням міжнародного досвіду, передбачивши розмежування стратегічних та операційно-виконавчих функцій ДСА України, а також впровадження механізму централізованих закупівель із визначенням прозорих інструментів контролю та підзвітності;
 - створення єдиної цифрової системи управління ресурсами судів, що об'єднає фінансові, кадрові та матеріально-технічні дані і дасть змогу здійснювати облік, планування та контроль у режимі реального часу.

3. ДСА України спільно з ВРП та РСУ (до 31.12.2026):

- Забезпечити актуалізацію нормативів фінансового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів з урахуванням встановлених під час аудиту недоліків, зокрема:
 - привести розрахунок фінансових нормативів у відповідність до фактичних витрат судів;
 - удосконалити нормативи кадрового забезпечення судів з урахуванням реального навантаження на працівників і специфіки функціональних підрозділів апаратів судів та кращих світових практик;
 - оновити нормативи матеріально-технічного забезпечення із деталізацією технічних характеристик обладнання, переліком ліцензованого програмного забезпечення, нормативних строків експлуатації, а також порядком його оновлення;
 - встановити періодичність перегляду нормативів з урахуванням змін у судовому навантаженні та технологічного розвитку.

4. ДСА України (до 31.12.2026):

4.1. Удосконалити Порядок № 38, передбачивши в ньому:

- єдину методику формування потреби у видатках місцевих і апеляційних судів;
- алгоритми збору, перевірки й узагальнення даних із деталізацією щодо кожного суду;
- порядок перевірки обґрунтованості розрахунків потреби;
- чіткі критерії пріоритезації та пропорційного врахування потреб судів;
- процедури системного моніторингу та контролю за використанням бюджетних асигнувань розпорядниками нижчого рівня, зокрема щодо утворення залишків і кредиторської заборгованості.

4.2. Забезпечити своєчасне планування та ефективне використання понадпланових надходжень спеціального фонду державного бюджету, запровадивши дієвий контроль за станом кредиторської заборгованості й утворенням залишків невикористаних відкритих асигнувань наприкінці року.

4.3. З метою забезпечення прозорості структури видатків та підвищення обґрунтованості оцінки ефективності використання бюджетних коштів виокремити фінансування ДСА України та її територіальних управлінь в окремий напрям, відділивши його від видатків на забезпечення діяльності місцевих і апеляційних судів.

4.4. Удосконалити систему визначення результативних показників бюджетної програми за КПКВК 0501020 відповідно до Загальних вимог № 1536, передбачивши індикатори ефективності:

- використання бюджетних коштів на здійснення судочинства;
- діяльності ДСА України як головного розпорядника бюджетних коштів.

4.5. Привести назви результативних показників бюджетної програми за КПКВК 0501020 — показника затрат «кількість судових справ, що надійде на розгляд» та показника продукту «кількість судових справ, що вирішені» — у відповідність до показників офіційної статистичної звітності з метою забезпечення їх узгодженості та достовірності.

4.6. Вжити заходів для забезпечення дотримання пункту 6 Загальних вимог № 1536, передбачивши підтвердження результативних показників офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, а також даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, які є джерелами інформації для визначення або розрахунку таких показників.

- 4.7.** Розробити й затвердити комплексний регламент (порядок) забезпечення місцевих і апеляційних судів будівлями та приміщеннями, визначивши в ньому:
- алгоритм дій і відповідальних осіб на всіх етапах (від збору інформації до ухвалення рішень);
 - строки, критерії й механізми контролю.
- 4.8.** Розробити та затвердити порядок взаємодії з розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня щодо матеріально-технічного забезпечення місцевих і апеляційних судів.
- 4.9.** Встановити критерії пріоритезації проведення ремонтних і будівельних робіт з урахуванням оцінки технічного стану будівель і приміщень місцевих і апеляційних судів, безпекової ситуації, відповідності ДБН тощо.
- 4.10.** Запровадити довгострокове планування розвитку матеріально-технічної бази судів, спрямоване на її поступове наближення до вимог ДБН.
- 4.11.** З метою вдосконалення збору та обліку інформації про кадровий склад вжити заходів щодо автоматизації процесу формування та подання щомісячної звітності з кадрових питань, визначеної наказом ДСА України від 25.09.2023 № 443 «Про затвердження форми звіту про кількісний склад суду», шляхом інтеграції збору та обробки даних у наявну інформаційну систему.
- 4.12.** Провести аналіз чинної класифікації посад державної служби з метою внесення пропозицій щодо її оновлення з урахуванням специфіки функцій, які виконують державні службовці апаратів місцевих і апеляційних судів.
- 4.13.** Вивчити практику Київського апеляційного суду щодо технічного захисту інформації для власних потреб у разі доцільності її застосування в усій системі ДСА України.

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АУДИТ

Застосовані стандарти

Аудит проведено відповідно до Закону України від 02 липня 2015 року № 576 «Про Рахункову палату» (зі змінами), Методології проведення аудиту діяльності (ефективності), затвердженої рішенням Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-2, що ґрунтується на положеннях ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 300 «Принципи аудиту діяльності (ефективності)», ISSAI 3000 «Стандарт аудиту діяльності (ефективності)», GUID 3910 «Основні поняття аудиту діяльності (ефективності)», Міжнародних стандартів вищих органів аудиту, визнаних в Україні, та вимог нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Рахункової палати.

Обсяг аудиту

Географічний: Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Запорізька, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Львівська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області та м. Київ.

Часовий: період 2023–2024 років. Для аналізу динаміки окремих показників використовувалися також дані за попередні роки, 2025 рік (стан виконання показників на час аудиту) та планові розрахунки на 2026 рік.

Об'єкт аудиту — ДСА України (як головний розпорядник бюджетних коштів), зокрема її територіальні управління у м. Києві та зазначених вище областях.

Предмет аудиту

Діяльність ДСА України щодо організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення функціонування місцевих і апеляційних судів.

Обмеження аудиту

Аудит проводився з урахуванням обмежень, встановлених Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», затвердженим Законом України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX (зі змінами). У зв'язку з тим, що окремі розпорядники бюджетних коштів (ТУ ДСА України) та суди розташовані в регіонах, наближених до зони бойових дій, аудит у них здійснювався на підставі запитів без безпосереднього виходу на об'єкт.

Критерії аудиту

Зведена потреба ДСА України у коштах загального фонду державного бюджету визначена з урахуванням пропозицій місцевих і апеляційних судів **(виконано частково)**.

Показники бюджетних запитів на 2023 та 2024 роки обґрунтовані розрахунками та підтверджені документально **(виконано частково)**.

Фінансування місцевих і апеляційних судів забезпечено відповідно до їхньої обґрунтованої потреби **(не виконано)**.

Частка (бюджетних призначень) профінансованої потреби місцевих і апеляційних судів в бюджетних коштах у 2023 та 2024 роках становила: 90 відс. і більше — високий рівень; 70–89 відс. — середній рівень; менше ніж 70 відс. — низький рівень **(не виконано)**.

Частка фактично використаних коштів від планових бюджетних асигнувань: 90 відс. і більше — високий рівень; 70–89 відс. — середній рівень; менше ніж 70 відс. — низький рівень **(виконано частково)**.

Фінансування місцевих і апеляційних судів є своєчасним **(не виконано)**.

Результативні показники, визначені у паспортах бюджетної програми, відображають виконання завдання бюджетної програми та реалізацію кожного напрямку використання бюджетних коштів **(не виконано)**.

Фактична кількість суддів місцевих і апеляційних судів відповідає кількості суддів, визначеній рішенням ВРП з урахуванням консультативного висновку ДСА України **(не виконано)**.

Штатні розписи місцевих і апеляційних судів, затверджені ДСА України, відповідають їхній фактичній потребі, у межах затвердженої граничної чисельності **(виконано)**.

Фактична кількість працівників апаратів місцевих і апеляційних судів відповідає штатному розпису **(не виконано)**.

Плинність кадрів апаратів місцевих і апеляційних судів не перевищує 10 відсотків **(не виконано)**.

Місцеві і апеляційні суди забезпечені приміщеннями відповідно до їхньої потреби: залами судових засідань; кабінетами суддів; кабінетами помічників суддів; приміщеннями для секретарів судових засідань; приміщеннями для канцелярії; приміщеннями для роботи з матеріалами справ для юристів (адвокатів, прокурорів) і громадян; приміщеннями архівів; санвузлами для відвідувачів, працівників суду та підсудних (в загальних судах) окремо для кожної із зазначених груп осіб; місцями для сидіння в очікуванні судового розгляду справ; атестованими приміщеннями для розгляду справ та матеріалів, що містять інформацію з обмеженим доступом.

Рівень забезпечення місцевих і апеляційних судів приміщеннями відповідно до їхньої потреби становить: 90 відс. і більше — високий рівень; 70–89 відс. — середній рівень; менше ніж 70 відс. — низький рівень **(виконано частково)**.

Приміщення місцевих і апеляційних судів обладнані відповідно до їхньої потреби: персональними комп'ютерами; серверним обладнанням; багатофункціональними пристроями, принтерами, сканерами; обладнанням для аудіо-, відеофіксації та відеоконференцз'язку; меблями; технічними засобами для здійснення діловодства та розгляду справ та матеріалів, що містять інформацію з обмеженим доступом. Рівень обладнання приміщень місцевих і апеляційних судів відповідно до їхньої потреби становить: 90 відс. і більше — високий рівень; 70–89 відс. — середній рівень; менше ніж 70 відс. — низький рівень **(виконано частково)**.

Використані методи аудиту

Для досягнення мети аудиту та отримання достатніх і належних доказів застосовано сукупність методів наукового пізнання й аналітичного опрацювання даних, визначених програмою та матрицею дизайну аудиту, включно з інноваційними підходами, які забезпечили комплексність і достовірність результатів, а саме:

- **документальний контент-аналіз** — системно вивчено нормативно-правові акти, плани, звіти та інші документи ДСА України й територіальних управлінь, зокрема бюджетні пропозиції, запити, паспорти бюджетних програм, кошториси, звіти про їх виконання, штатні розписи, дані щодо чисельності персоналу, приміщень і матеріально-технічного оснащення, а також іншу бюджетну, фінансову та статистичну звітність із метою виявлення закономірностей, відхилень і невідповідностей;

- **порівняльний і трендовий аналіз** — зіставлено динаміку потреб, асигнувань, касових видатків, а також показників кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів за 2023–2024 роки із використанням даних попередніх років, 2025 року та планових розрахунків на 2026 рік (результати подано у таблицях і діаграмах Звіту);
- **інфляційно-дефляторний аналіз** (метод оцінки у постійних цінах) — застосовано дефлятори для приведення номінальних бюджетних показників до реального виміру, що дало змогу оцінити тенденції фінансування з урахуванням втрати купівельної спроможності;
- **запити та офіційне листування** — отримано від ДСА України, її територіальних управлінь і судів інформацію щодо стану кадрового, матеріально-технічного та фінансового забезпечення діяльності місцевих і апеляційних судів;
- **опитування** (анкетний метод збору емпіричних даних) — використано стандартизовані опитувальники для збору первинної інформації від суддів, керівників апаратів судів з метою виявлення наявних проблем і потреб;
- **інтерв'ювання** — проведено інтерв'ю з посадовими особами ДСА України та територіальних управлінь, стейкхолдерами, з метою уточнення відповідей від судів і структурних підрозділів ДСА України щодо фактичного стану забезпечення, наявних проблем і потреб;
- **аналітичні процедури** — розраховано рівень задоволення потреби в бюджетних коштах, частки касових видатків, показники забезпеченості кадрами та рівень укомплектованості матеріально-технічними засобами; проаналізовано відхилення у плануванні, розподілі та використанні бюджетних асигнувань;
- **ризик-аналітичне моделювання** — ідентифіковано, класифіковано та оцінено ризики, що впливають на ефективність і результативність діяльності ДСА України, зокрема ризики, пов'язані з кадровим дефіцитом, нерівномірністю фінансування та неузгодженістю забезпечення судів матеріальними ресурсами, з використанням причинно-наслідкового аналізу та методів ранжування ризикових факторів;
- **оцінка причинно-наслідкових зв'язків** — проаналізовано взаємозалежність між управлінськими рішеннями, обсягами фінансування, кадровим і матеріально-технічним забезпеченням та умовами функціонування місцевих і апеляційних судів, реагування на звернення судів до ДСА України та ТУ ДСА України;
- **систематизація, узагальнення й візуалізація даних** — систематизовано та узагальнено отримані докази, підготовлено таблиці, діаграми та графіки для відображення тенденцій і співвідношень у показниках фінансування, кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів;
- **просторово-візуальний аналіз** (геоінформаційне картографування даних) — показники забезпеченості судів ресурсами відображено на картах для виявлення регіональних диспропорцій;
- **польове спостереження** — безпосередньо відвідано місцеві загальні суди з метою верифікації фактичного стану приміщень, техніки, обладнання та умов праці;
- **бенчмаркінг** — проведено порівняння показників задоволення потреб місцевих загальних судів, їх кадрового наповнення та залишків нерозглянутих справ, після чого здійснено огляди 2–3 таких судів у кожній області.

Для оцінки ступеня відповідності обсягів фінансування та матеріально-технічного забезпечення місцевих і апеляційних судів їхнім фактичним потребам під час аудиту розроблено та застосовано таку шкалу:

- 90 відс. і більше — високий рівень забезпечення;
- від 70 до 89 відс. — середній рівень забезпечення;
- менше ніж 70 відс. — низький рівень забезпечення.

Зазначені методи дали змогу отримати достатні, належні та достовірні аудиторські докази для формулювання висновків і рекомендацій, викладених у звіті.

Член Рахункової палати

Кирило КЛИМЕНКО

ДОДАТОК ДО ЗВІТУ

Повідомлення в медіа про діяльність ДСА України щодо організаційного та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів

«Якщо у судді немає помічника або секретаря судового засідання — то це чомусь виключно його проблема, а не держави» — суддя Солом'янського райсуду м. Києва // Судово-юридична газета (28.01.2025). URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/321837-esli-u-sudi-net-pomoschnika-ili-sekretarya-sudebnogo-zasedaniya-eto-pochemu-to-isklyuchitelno-ego-problema-a-ne-gosudarstva-sudya-solomenskogo-raysuda-kieva>

«Суддя столичного районного суду розповіла, як організаційні та кадрові проблеми відволікають суддів від здійснення правосуддя.

Суддя Солом'янського районного суду міста Києва Катерина Застрожнікова 28 січня 2025 року записала відео звернення у Facebook стосовно проблем, які наразі виникають у суддів районних судів столиці.

Зокрема, суддя повідомила, що практично всі проблеми, з якими суддя місцевого загального суду стикається у повсякденній професійній діяльності, фактично «є проблемою самого судді».

Як зазначила Катерина Застрожнікова, суддя столичного районного суду в цілому повинен самостійно вирішувати низку організаційних та кадрових питань.

На думку Катерини Застрожнікової, вказані проблеми найбільш характерні саме для місцевих загальних судів».

«ДСА нічого не робить для судів» — судді з Дніпра, які відремонтували службові кабінети за власний рахунок, звернулися до Вищої ради правосуддя // Судово-юридична газета (01.02.2025). URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/322047-dsa-nichego-ne-delaet-dlya-sudov-sudi-iz-dnepra-otremontirovavshie-sluzhebnye-kabinety-za-svoy-schet-obratilis-v-vyshshiy-sovet-pravosudiya>

«Новопризначені судді Бабушкінського, Індустріального, Самарського та Ленінського районних судів, які розташовані у місті Дніпро, звернулися до Вищої ради правосуддя з проханням не встановлювати премію за січень 2025 року для в.о. голови Державної судової адміністрації Максима Пампури.

У своєму зверненні судді повідомили про незадовільний стан матеріального забезпечення вказаних судів.

Судді вказали, що ремонти у службових кабінетах вони робили за власний рахунок, також за власні гроші заправляли картриджи для принтерів та купували офісну техніку.

Однак Максим Пампура під час засідання ВРП 30 січня повідомив, що йому невідомо про що конкретно йде мова.

Він розповів, що ТУ ДСА в Дніпропетровській області здійснило ремонти приміщень в Бабушкінському, Індустріальному та Ленінському райсудах за бюджетні кошти».

Ліквідація ДСА та передача її функцій до ВРП, або повернення РСУ повноважень з призначення та звільнення керівництва ДСА — опубліковано рішення з'їзду суддів // Судово-юридична газета (20.09.2024). URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/311100-likvidatsiya-gsa-i-peredacha-ee-funktsiy-k-vsp-ili-vozvraschenie-ssu-polnomochiy-po-naznacheniyu-i-uvolneniyu-rukovodstva-gsa-opublikovano-reshenie-sezda-sudey>

«Враховуючи історичний досвід, коли РСУ мала повноваження з призначення та звільнення Голови Державної судової адміністрації України (далі — ДСА) та його заступників, можна відзначити стабільність у виконанні цих функцій.

Оскільки ДСА здійснює управління бюджетом судової гілки влади, включаючи суди першої та другої інстанцій, питання ефективного та прозорого використання бюджетних коштів є надзвичайно важливим. Саме суддівська спільнота, через свої органи самоврядування, повинна мати ключову роль у контролі за використанням цих коштів для забезпечення їх цільового, ефективного та некорупційного витрачання.

З огляду на це, з'їзд суддів України вважає за необхідне звернутися з пропозицією ліквідації ДСА та передачі її функцій до Вищої ради правосуддя, або повернути РСУ повноваження з призначення та звільнення керівництва ДСА. Це забезпечить належний рівень прозорості і підзвітності діяльності органу у системі правосуддя перед суддівською спільнотою та відповідність витрачання бюджетних коштів потребам судової системи».

Перевірка організації роботи щодо запобігання корупції в ДСА: формальний підхід до розробки антикорпрограми та непрозорі закупівлі // Національне агентство з питань запобігання корупції (27.03.2025). URL: <https://nazk.gov.ua/uk/perevirka-organizatsii-roboty-schodo-zapobigannya-koruptsii-v-dsa-formalnyy-pidhid-do-rozrobky-antikorprogramy-ta-neprozori-zakupivli/>

«Аналіз результатів публічних закупівель ДСА, що проводились його територіальними управліннями у 2023 році, свідчить про те, що корупційні ризики у цій сфері діяльності органу продовжують реалізовуватись, ефективні заходи їх мінімізації не передбачені антикорупційною програмою органу, аналіз контрагентів, що проводився уповноваженими підрозділами територіальних управлінь ДСА, був поверховим та не став перешкодою до укладення контрактів із контрагентами, що мають сумнівну репутацію.

Так, під час перевірки НАЗК встановило, що наприкінці 2023 року службові особи ДСА та її територіальних управлінь закупили серверне обладнання на 25 млн грн у суб'єктів господарювання, які через засновників та учасників пов'язані з особами, що є фігурантами розслідування НАБУ щодо корупційних правопорушень, зазначених вище.

При цьому закупівлі проводилися з обмеженням конкуренції: до тендерної документації вносили умови, які могли бути виконані лише заздалегідь визначеним суб'єктом, що свідчить про попередню змову та умисел щодо вчинення корупційних кримінальних правопорушень».

ДСА продовжує закуповувати в суди «хлам», офісна техніка та суддівські мантиї низької якості — суддя // Судово-юридична газета (19.07.2025). URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/335797-gsa-prodolzhaet-zakupat-v-sudy-khlam-ofisnaya-tekhnika-i-sudeyskie-mantii-nizkogo-kachestva-sudya>

«У Солом'янському районному суді міста Києва повідомили, що Державна судова адміністрація продовжує закуповувати в суди неякісну офісну техніку та суддівські мантиї низької якості.

Як наслідок, офісна техніка від китайських виробників, наприклад, принтери, швидко виходять з ладу. При цьому їх ремонт може тривати тижнями.

«Сьогодні у нас в суді був майстер, який займається ремонтом офісної техніки. Він розповів, що принтери одного з китайських виробників, якими забезпечено наш суд, це найжахливіше, що можна було придбати. Ці принтери взагалі не пристосовані для роботи в судах. У підсумку майстер не зміг відремонтувати принтер, при цьому він сказав, що цей принтер краще «списати та перехреститися». Офісна техніка у нас в суді виходить з ладу десь раз на два тижні. Вкрай складно працювати в таких умовах», — розповіла 7 липня суддя Солом'янського райсуду столиці Ірина Тесленко під час засідання Робочої групи з питань забезпечення належного фінансування судової влади.

Також суддя додала, що проблеми з ремонтом офісної техніки зазвичай вирішуються структурами ДСА вкрай повільно».

Більше 75 % суддів місцевих судів самостійно закуповують в суди все необхідне для роботи, а більше 73 % зробили ремонт у службових кабінетах за власні гроші — опитування // Судово-юридична газета (30.07.2025). URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/337233-bolee-75-sudey-mestnykh-sudov-samostoyatelno-zakupayut-u-sudy-vse-neobkhodimoe-dlya-raboty-a-bolee-73-sdelali-remont-v-sluzhebnykh-kabinetakh-za-sobstvennye-dengi-opros>

«Як зазначила суддя Деснянського районного суду міста Києва Інна Коваленко (призначена на посаду судді у 2024 році), за підсумками опитування 345 суддів судів першої інстанції було встановлене наступне:

Понад 75 % суддів змушені покривати витрати на матеріально-технічне забезпечення за власні кошти 73,6 % суддів робили ремонти службових приміщень судів за власні кошти».

У Городнянському суді виявили порушення прав людини, — представництво Уповноваженого ВРУ в Чернігівській області // Суспільне Чернігів (25.07.2025). URL: <https://suspihne.media/chernihiv/1075137-u-gorodnanskomu-sudi-viavili-porusenna-prav-ludini-predstavnictvo-upovnovazhenogo-vru-v-vernigivskij-oblasti/>

«Перевірку провели працівники цього представництва разом з громадським монітором.

Виявили такі недоліки:

- відсутні камери для підсудних, кімната для адвокатів, санвузол, спеціальні маршрути та приміщення для варті;
- немає умов для безпечного транспортування осіб під вартою».

Працівники апаратів судів та помічники суддів розповіли про неофіційні доплати від суддів — опитування // Судово-юридична газета (27.07.2025). URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/336851-rabotniki-apparatov-sudov-i-pomoschniki-sudey-rasskazali-o-neofitsialnykh-doplatakh-ot-sudey-opros>

«Про це зазначено у звіті про результати опитування працівників апаратів судів та помічників суддів першої та апеляційної інстанції, яке протягом лютого-червня 2025 року здійснила громадська організація «Лабораторія законодавчих ініціатив».

За підсумками опитування, 795 працівників апаратів судів та помічників суддів повідомили, що їм невідомі факти отримання додаткових доплат від суддів або голів судів.

При цьому 119 співробітників апаратів судів та помічників суддів чомусь повідомили про своє небажання відповідати на вказане запитання.

А ще 88 працівників апаратів судів та помічників суддів зазначили, що час від часу отримують відповідні доплати.

Ще 27 працівників апаратів та помічників суддів повідомили про регулярне отримання доплат від суддів.

А дві особи зазначили про отримання доплат від суддів за виконання складних або термінових завдань».

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

Бюджетний кодекс	Бюджетний кодекс України від 08 липня 2010 року № 2456-VI (зі змінами)
ВРП	Вища рада правосуддя
ДБН В.2.2-26:2010 «Суди», ДБН	Державні будівельні норми (ДБН) В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175
Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки	Державна антикорупційна програма на 2023–2025 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 04 березня 2023 року № 220 (зі змінами)
ДСА України	Державна судова адміністрація України
Загальні вимоги № 1536	Загальні вимоги до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 10 грудня 2010 року № 1536 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 15 червня 2015 року № 553), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02 липня 2015 року за № 771/27216
Закон № 1402	Закон України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (зі змінами)
ЄС	Європейський Союз — економічний і політичний союз, що об'єднує 27 держав-членів, що розташовані в Європі, сучасна назва використовується з часу підписання Маастрихтського договору в 1993 році
ЄСІТС	Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система
КВК 050	Відомча класифікація видатків та кредитування державного бюджету, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 14.01.2011 року № 11 (зі змінами): код 50 — Державна судова адміністрація України
КМУ, Уряд	Кабінет Міністрів України
Бюджетна програма за КПКВК 0501020	Бюджетна програма за КПКВК 0501020 «Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ системи правосуддя»
Мінфін	Міністерство фінансів України
НАДС	Національне агентство України з питань державної служби
Нормативи кадрового, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів	Нормативи кадрового, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів, затверджені рішенням Вищої ради правосуддя від 30.09.2025 № 2015/0/15-25
Нормативи № 298	Нормативи забезпечення засобами інформатизації, затверджені наказом Державної судової адміністрації України від 12.06.2018 № 298 (зі змінами)
Положення про ДСА України	Положення про Державну судову адміністрацію України, затверджене рішенням Вищої ради правосуддя від 17.01.2019 № 141/0/15-19 (зі змінами)
Положення № 229	Положення про територіальні управління Державної судової адміністрації України, затверджені наказом Державної судової адміністрації України від 10.05.2023 № 229
Порядок № 38	Порядок взаємодії між Державною судовою адміністрацією України та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня на всіх стадіях бюджетного процесу, затверджений наказом Державної судової адміністрації України від 02.02.2018 № 38 (у редакції наказу Державної судової адміністрації України від 05.06.2024 № 230)
Розпорядники коштів, розпорядники нижчого рівня	Розпорядники коштів бюджету нижчого рівня, які у своїй діяльності підпорядковані головному розпоряднику — Державній судовій адміністрації України
РСУ	Рада суддів України
ТУ ДСА України, територіальне управління	Територіальне управління Державної судової адміністрації України

Довідка
про результати розгляду зауважень до проєкту Звіту аудиту діяльності (ефективності)
на тему «Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади»

Предмет аудиту: діяльність Державної судової адміністрації України щодо організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення функціонування місцевих та апеляційних судів.

№ з/п	Положення проєкту Звіту, до якого є зауваження у посадові особи об'єкта контролю	Позиція ДСА України (коментарі та застереження до положень проєкту Звіту Рахункової палати)	Зауваження посадової особи об'єкта контролю	Рішення, прийняте за результатами розгляду зауваження ¹ та його обґрунтування
1	Сторінка 1 проєкту Звіту. Звіт Рахункової палати про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему «Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади»	Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади відповідно до Закону України "Про судову систему" і статус суддів" від 02.06.2016 №1402-УІІ (скорочено - Закон 1402) здійснюють: 1) відповідно до частини першої статті 151 цього Закону: Державна судова адміністрація України, яка є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, установлених законом; 2) відповідно до частини першої статті 155 цього Закону організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату; 3) відповідно до статті 1 Закону 1402: - судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом;	Для переконливості і точності результатів аудиту повинна бути охоплена не лише діяльність ДСА України, а й діяльність: 1) апаратів судів - як органів, що виконують тотожні завдання - організаційне забезпечення діяльності судів і суддів з метою створення належних умов для здійснення ними правосуддя; 2) Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії	Не враховано. Відповідно до стандартів, застосованих в аудиті ефективності, предмет визначається цілями, питаннями та обсягом аудиту, які є унікальними для кожного аудиту ефективності, що проводиться. В межах теми «Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади» було визначено предмет аудиту «Діяльність ДСА України щодо організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення функціонування місцевих та апеляційних судів» та

¹ Необхідно зазначити, яке саме рішення прийнято за результатами розгляду зауважень: «Враховано», «Частково враховано», «Не враховано».

		- судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур. Отже, органами судової влади є суди і судді, які здійснюють правосуддя, тобто, розглядають судові справи. Висновок: "організаційне забезпечення діяльності органів судової влади" і "організаційне забезпечення роботи суду" - тотожні поняття. Водночас, слід зазначити, що згідно пункту 1.36 Плану роботи Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 19.12.2024 № 58-5 (зі змінами), а також враховуючи назву проекту цього Звіту, його темою є: "Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади". Проте, контрольною групою Рахункової палати у межах здійснення цього аудиту досліджувались як організаційне забезпечення діяльності органів судової влади та і їх фінансове забезпечення, що не відповідає завданню пункту 1.36 Плану роботи Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 19.12.2024 № 58-5 (зі змінами). Звертаємо увагу, згідно правових приписів частини першої статті 31 Закону України "Про Рахункову палату", підставою для здійснення заходу державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) є план роботи Рахункової палати та підписане на виконання такого заходу членом Рахункової палати відповідне доручення. При цьому, мета і предмет здійснення заходу, зазначені у дорученні члена Рахункової палати, повинні відповідати завданню пункту 1.36 Плану роботи Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 19.12.2024 № 58-5 (зі змінами). Проте, мета і предмет здійснення заходу, зазначені у дорученні члена Рахункової палати, не відповідають завданню пункту 1.36 Плану роботи Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 19.12.2024 № 58-5 (зі змінами). Проект Звіту Рахункової палати свідчить про не виконання завдання пункту 1.36 Плану роботи	суддів України, Національної школи суддів України щодо вирішення питань кадрового забезпечення судів судьями, їх добору та кваліфікаційного оцінювання. Включити до предмету, об'єкту і результатів аудиту дослідження діяльності самих судів в особі їх апаратів щодо організаційного забезпечення діяльності судів а також дослідження діяльності Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України щодо вирішення питань кадрового забезпечення судів судьями, їх добору та кваліфікаційного оцінювання, тобто привести зміст аудиту у відповідність з темою аудиту.	ознайомлено з цим об'єкт контролю. Від ДСА України не надходило жодних зауважень щодо предмета аудиту на етапі його планування та здійснення
--	--	--	---	---

		Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 19.12.2024 № 58-5 (зі змінами) у повному обсязі у частині дослідження діяльності інших державних органів окрім ДСА України, що здійснюють організаційне забезпечення діяльності органів судової влади, а саме - діяльність апаратів судів, Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України. З метою виконання завдання пункту 1.36 Плану роботи Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 19.12.2024 № 58-5 (зі змінами) у повному обсязі та складання Звіту Рахункової палати про результати аудиту діяльності (ефективності) на тему "Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади", контрольною групою Рахункової палати повинна бути охоплена не лише діяльність ДСА України, а й діяльність: 1) апаратів судів - як органів, що виконують тотожні завдання - організаційне забезпечення діяльності судів і суддів з метою створення належних умов для здійснення ними правосуддя; 2) Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України щодо вирішення питань кадрового забезпечення судів судьями, їх добору та кваліфікаційного оцінювання.		
2	Сторінка 3 проекту Звіту. Вступне слово члена: «...Від ефективності діяльності ДСА України залежить функціонування судів, а відтак і рівень довіри суспільства до судової влади. Це перший аудит, який дозволив об'єктивно оцінити стан забезпечення всіх місцевих та апеляційних судів, виявити ключові проблеми, а також визначити напрями для покращення діяльності ДСА України.»	Сумнівність цих тверджень в тому, що: по-перше, їх можна зрозуміти так, що неефективна діяльність ДСА виключає можливість функціонування судів взагалі, тобто суди просто припиняють свою діяльність щодо розгляду судових справ, як єдиного способу здійснення правосуддя; по-друге, це далеко не перший такий аудит у практиці діяльності Рахункової палати за всі роки її існування. І всі аудити, яких було декілька десятків, були об'єктивними; по-третє, якщо темою аудиту була уся діяльність щодо організаційного забезпечення діяльності органів судової влади, а не лише діяльність ДСА України з цих питань, то чому у Звіті не відображена	Вилучити сумнівні твердження або відкоригувати їх відповідним чином.	Частково враховано. Абзац викладено в такій редакції: «ДСА України виконує провідну роль у забезпеченні місцевих та апеляційних судів необхідними ресурсами – фінансуванням, персоналом апаратів судів, приміщеннями й обладнанням. <i>Водночас окремі функції та повноваження щодо організаційного забезпечення</i>

		роль і місце апаратів судів і покращення організації їх діяльності з цих питань. Апарати судів навіть не згадуються серед уповноважених органів системи правосуддя, як органи, що здійснюють організаційне забезпечення роботи суду, і не наведені у розподілі повноважень на рис.1 стор. 7-8 Звіту. Крім того, у Звіті не згадується та не відображена роль і місце Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України стосовно вирішення питань одного з видів організаційного забезпечення судів, а саме - кадрового забезпечення судів судьями, їх добору та кваліфікаційного оцінювання. Таким чином, у вступному слові члена Рахункової палати, яке відображає загальну ідею і спрямованість аудиту, його мету, містяться помилкові судження, які і ілюструють нерозуміння усіх проблем у сфері правосуддя і призводять до хибних, викривлених і некоректних висновків і оцінок.		<i>діяльності судів, поряд із ДСА України, у межах своєї компетенції також реалізують інші органи судової влади»</i>
3	Сторінка 4 "Резюме" проекту Звіту. Діяльність ДСА України у 2023 - 2024 роках не забезпечила ефективного функціонування системи організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів. Відсутність стратегічного бачення та чіткої вертикалі управління, дублювання функцій між ДСА України та ТУ ДСА України, різний підхід до планування потреб судів у регіонах і неналежна комунікація призвели до неузгодженості управлінських рішень, нерівномірного забезпечення судів ресурсами та затримок у реагування на їхні потреби.	1. 1. До абзацу першого резюме (узагальнюючий висновок): діяльність лише однієї ДСА України не могла забезпечити ефективного функціонування системи організаційного забезпечення місцевих і апеляційних судів, оскільки завдання здійснення такого забезпечення законом покладено також на апарати судів і їх керівників. При цьому, керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу відповідно до частини третьої статті 155 Закону 1402. Він може бути звільнений за рішенням зборів суддів, які мають право заслуховувати звіт, відповідно до вимог статті 128 Закону 1402. Відповідно до статті 24 Закону 1402, контролювати діяльність апарату суду і його керівника має повноваження лише голова суду. Це його виключна компетенція. ДСА України і її	Здійснити корегування узагальнюючого висновку (абзац перший резюме) і оцінки Рахункової палати щодо діяльності ДСА України з розмежуванням за системи забезпечення України, її відповідальності неефективності організаційного між ДСА територіальними управліннями та апаратами судів відповідно до повноважень кожного, встановлених Законом та Положеннями про	Частково враховано. У розділі «Резюме» додано речення: «Діяльність ДСА України у 2023–2024 роках у межах реалізації покладених на неї повноважень та основних завдань не забезпечила ефективного функціонування системи організаційного (кадрового, матеріально-технічного) та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів»

Фінансове забезпечення. Аналіз рівня задоволення потреб у бюджетних коштах ДСА України у період 2015-2026 років засвідчив наявність системної та тривалої проблеми хронічного недофінансування органів судової влади. Протягом зазначеного періоду, жодного разу не було досягнуто повного покриття потреби у фінансуванні. Так, у 2023 році рівень забезпечення потреби у фінансуванні ДСА України, як головного розпорядника бюджетних коштів місцевих та апеляційних судів становив 51,4 відсотка, а у 2024 році - 57,7 відсотка. Водночас встановлено системні недоліки планування і розподілу бюджетних ресурсів, що призвели до низького рівня покриття потреб, нерівномірності фінансування, накопичення кредиторської заборгованості та повернення до бюджету неосвоєних коштів, навіть в умовах обмеженого фінансування. Зокрема, у 2023-2024 роках до державного бюджету було повернуто 972,0 млн. грн невикористаних відкритих асигнувань. Кадрове забезпечення Кадрове забезпечення судів у 2023 - 2024 роках залишалося недостатнім. Упродовж 2019 - 2024 років кількість вакантних посад в апаратах судів подвоїлася і на початок 2025 року перевищила 5 тис. що становило 18,2 відсотка штатної чисельності працівників апаратів судів. У 2023 році середній рівень плинності кадрів в апаратах місцевих загальних судів сягнув критичних 28,6 відс., у 2024	територіальні управління такими повноваженнями не наділені. ДСА України і її територіальні управління здійснюють організаційне (кадрове, матеріально-технічне) та фінансове забезпечення лише в межах своїх повноважень. А повноваження ДСА України визначені не лише Законом, а й положенням про ДСА України, затвердженим Вищою радою правосуддя. Повну та об'єктивну картину ефективності діяльності ДСА України можна скласти лише після ґрунтовного дослідження стану реалізації усіх без винятку повноважень ДСА України, його територіальних управлінь, а стан організаційного забезпечення судів і його ефективність. 2. Фінансове забезпечення (абзаци другий, третій та четвертий резюме). Проблемами фінансового забезпечення у зазначеному розділі резюме визначені як зовнішні причини, що не залежать від діяльності ДСА України, так і внутрішні проблеми, які є недоліками в діяльності ДСА України. Зовнішня причина (вона ж є і суттєвим ризиком у майбутніх бюджетних періодах) - це системна та тривала проблема хронічного недофінансування органів судової влади, наслідком якої є недосягнення протягом 2015-2026 років повного покриття потреби у фінансуванні. Внутрішні проблеми - системні недоліки планування і розподілу бюджетних ресурсів з боку ДСА України, які призводять до тих же наслідків - не покриття потреби судів у бюджетних коштах. Тобто, за оцінкою Рахункової палати ДСА України відповідальна за те, що належно розрахована і заявлена у бюджетному запиті потреба не покривається фінансуванням. Така оцінка не ґрунтується на фактичному стані справ, а також суперечить попередньому твердженню про зовнішні причини — хронічне недофінансування. Причинно-наслідковий зв'язок між діяльністю ДСА України та викладений у цьому розділі резюме станом на справ відсутній, оскільки відсутні точність і переконливість	ДСА України, її територіальні управління, положеннями про апарати судів. Здійснити відповідні корективи цього розділу резюме, забезпечити причинно-наслідковий зв'язок в оцінці відображеного стану справ та викладених негативних наслідків, точність та переконливість висновків і оцінок.	
---	---	--	--

році становив 26 відс., що значно вище за цільовий індикатор плинності кадрів передбачений для посад державної служби (13 відсотків). Високий рівень вакантних посад та значна плинність серед працівників апаратів судів істотно обмежували ефективність функціонування судової системи. Це зумовило перевантаження діючих суддів, збільшення строків розгляду справ і накопичення нерозглянутих проваджень. Матеріально-технічне забезпечення ДСА України не володіла повного та достовірною інформацією в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих та апеляційних судів по групах функціональних приміщень та про їхній стан. У 2023 - 2024 роках будівлі, в яких розміщувалися суди, відповідали державним будівельним нормам за площею на 44,5 відсотка і 52,2 відсотка відповідно, проте ДСА України не розробила планів поступового їх наближення до цих норм. Рівень забезпечення місцевих та апеляційних судів засобами інформатизації залишався середнім (70 - 90 відсотків). Крім того, значна частина техніки, що використовувалася в судах, була фізично і морально застарілою, а через недосконале планування бюджетних площей на 44,5 відсотка і 52,2 відсотка відповідно, проте ДСА України не розробила планів поступового їх наближення до цих норм. Рівень забезпечення місцевих та апеляційних судів засобами інформатизації залишався середнім (70 - 90 відсотків). Крім того, значна	висновків і оцінок, між якими відсутній взаємозв'язок. 3. Кадрове забезпечення (абзаци п'ятий і шостий резюме) Викладений у цьому розділі фактичний стан справ взагалі не стосується безпосередньої діяльності ДСА України та її територіальних управлінь з цих питань у зв'язку з обмеженням їх повноважень у частині призначення, добору, кваліфікаційного оцінювання суддів та призначення працівників апаратів судів.	Зазначити, що головною причиною такого стану справ і одночасно суттєвим ризиком, що негативно впливатиме на кадрову ситуацію у судах у майбутньому є низький рівень оплати праці працівників апаратів судів і, як наслідок, низька мотивація до зайняття відповідних вакантних посад. Крім того, необхідно мати на увазі, що як зазначено у пункті 8 розділу II "Основні функції апарату суду" Типового положення про апарат суду, затвердженого наказом ДСА України від 08.02.2019 № 131 (зі змінами): "Відповідно до основних завдань, визначених Законом України "Про судоустрій і статус суддів", апарат суду: 24) забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної служби з питань управління персоналом апарату суду; 25) здійснює добір персоналу апарату суду, організовує роботу щодо його мотивації.
--	---	---

	частина техніки, що використовувалася в судах, була фізично і морально застарілою, а через недосконале планування бюджетних.			
4	Сторінка 5 проекту Звіту. Схема «Результати діяльності ДСА України» Зліва такі індикатори (критерії) ефективності діяльності ДСА України як: - рівень задоволення потреби ДСА України в коштах; - врахування потреби місцевих та апеляційних судів в коштах; - обсяг видатків розвитку {за межами граничного обсягу}; - залишки невикористаних асигнувань (млн. грн.) - відповідності нормам ДБН; - забезпечення засобами інформатизації. В правій частині схеми через стрілку від лівої частини схеми - результати, отримані від реалізації індикаторів (критеріїв) діяльності ДСА України. Зокрема, наведені такі результативні показники: кількість справ і матеріалів, що надійшли на розгляд; кількість розглянутих справ і матеріалів; кількість не розглянутих справ і матеріалів; кількість справ і матеріалів, розгляд яких триває понад рік.	У наведеній схемі відсутній причинно-наслідковий зв'язок між лівою і правою частинами, оскільки результативні показники здійснення судцями правосуддя безпосередньо залежать не від діяльності ДСА України і її територіальних управлінь, а від внутрішньої організації роботи суду і його апарату, адже наведені на схемі результативні показники є показниками затрат, продуктивності і якості паспорту бюджетної програми КПКВК 0501020, за якою фінансуються суди. Відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» і до Типового положення про апарат суду, забезпечення досягнення зазначених показників залежить від результатів діяльності апарату суду, голови суду і зборів суддів, а не від результатів діяльності ДСА України, як це зазначено на схемі. Зокрема, відповідно до пункту 8 розділу II Типового положення про апарат суду, більше половини з передбачених 53 функцій, покладених на апарат суду, відносяться безпосередньо до організації проведення судових засідань, розгляду і вирішення судових справ і матеріалів. Відповідно до частини третьої статті 155 Закону 1402: «3. Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що має наслідком звільнення його з посади». Відповідно до пункту 3 частини першої статті 24 Закону 1402 Голова місцевого суду контролює ефективність діяльності апарату суду, погоджує	Вилучити схему з проекту Звіту як таку, що не відповідає реальному стану справ, або відкоригувати її відповідно до безпосередньо встановлених фактів і обставин.	Частково враховано. Схему «Результати діяльності ДСА України» змінено

		призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду, а також вносить подання про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства. Відповідно до частини п'ятої статті 128 Закону 1402: «5. Збори судців: 1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду; 2) визначають спеціалізацію судців з розгляду конкретних категорій справ; 3) визначають рівень навантаження на суддів відповідного суду з урахуванням виконання ними адміністративних або інших обов'язків; 4) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в цьому суді, та керівника апарату суду». Отже, схема є неточною і непереконливою не відображає реального стану справ щодо причинно-наслідкового зв'язку між наведеними індикаторами (критеріями) діяльності ДСА України і результатами діяльності судів і судців щодо здійснення ними правосуддя.		
5	Сторінка 6 (абзац 1) проекту Звіту: «Доступність та ефективність правосуддя безпосередньо залежать від рівня фінансового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів».	Доступність та ефективність правосуддя безпосередньо залежать від судової влади, якою є суди і судді, що здійснюють правосуддя у цих судах, та опосередковано залежить від ДСА України, що здійснює фінансове, кадрове та матеріально-технічне забезпечення судів у межах, визначених законодавством.	Відкоригувати друге речення абзацу 1 сторінки 6 проекту Звіту відповідно до фактичних обставин з цього питання	Частково враховано. Абзац викладено в такій редакції: «Доступність та ефективність правосуддя, зокрема, залежать від рівня фінансового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів»
6	Сторінка 6 (абзац 4) проекту Звіту:	Стратегічний розвиток судової системи знаходиться поза межами компетенції ДСА України і	Вилучити абзац 4 сторінки 6 проекту	Частково враховано.

	«Проте, аудит засвідчив, що діяльність ДСА України була переважно зосереджена на розв'язанні поточних проблем, а не на стратегічному розвитку судової системи.»	її територіальних управлінь, а отже, поза сферою її відповідальності.	Звіту, як непереконливий, оскільки не ґрунтується на вимогах закону.	Абзац викладено у такій редакції: «Водночас аудит засвідчив, що діяльність ДСА України була переважно зосереджена на розв'язанні поточних проблем, а не на стратегічному розвитку механізмів організаційного та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів на належному рівні»
7	Сторінка 8 (абзац 5) проекту Звіту: «Забезпечення стабільного функціонування мережі місцевих та апеляційних судів належить до сфери відповідальності ДСА України.»	Положення (текст) абзацу 4 сторінки 6 проекту Звіту не ґрунтуються на вимогах Закону та суперечить рисунку 2 на сторінці 9 проекту Звіту, на якому зазначено основні повноваження ДСА України. Проте, серед відображених у рисунку 2 повноважень ДСА України, не зазначено як сфера сфери відповідальності - повноваження з питань забезпечення стабільного функціонування мережі місцевих та апеляційних судів. При цьому, законодавством передбачено, що ДСА України, зокрема, відповідає за створення "належних умов діяльності місцевих та апеляційних судів"	Вилучити з абзацу 4 сторінки 6 проекту Звіту зазначене положення як таке, що не відповідає дійсності та є непереконливим і неточним.	Не враховано. Стабільність функціонування мережі місцевих та апеляційних судів безпосередньо залежить від їхнього ресурсного забезпечення, а створення належних умов діяльності судів належить до повноважень ДСА України та її територіальних органів, а отже, перебуває у сфері відповідальності ДСА України
8	Сторінка 20 (рисунок 9) проекту Звіту: Рисунок 9 на сторінці 20 проекту Звіту «Рис.9. Права власності на будівлі, в яких розміщувалися місцеві й апеляційні суди у 2023 -2024 рр».	У правій діаграмі рисунку 9 на сторінці 20 проекту Звіту «Рис.9. Права власності на будівлі, в яких розміщувалися місцеві й апеляційні суди у 2023 - 2024 рр» помилково зазначено або допущено арифметичну помилку, а саме: якщо скласти відсотки питомої ваги усіх видів форм власності будівель (державна, що знаходиться у власності ДСА України, а також державна, комунальна, приватна власність на правах оренди) в яких розміщувалися місцеві й апеляційні суди у 2023 - 2024 роках, то загальний відсоток буде дорівнювати 101,3 відсотки (67,1% + 10,3 + 22,9% + 1,0 %), що є неможливим та не повинен перевищувати 100,0 відсотків.	У правій діаграмі рисунку 9 на сторінці 20 проекту Звіту «Рис.9. Права власності на будівлі, в яких розміщувалися місцеві й апеляційні суди у 2023 - 2024 рр» виправити арифметичну помилку.	Враховано.
9	Сторінки 23, 24 "Висновки" проекту Звіту:	Ефективне функціонування системи організаційного (кадрового, матеріально-технічного)	Висновки, зазначені на сторінках 23, 24	Не враховано.

	«... Діяльність ДСА України не забезпечила ефективного функціонування системи організаційного (кадрового, матеріально технічного) та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів. Відсутність стратегічного бачення та чіткої вертикалі управління, дублювання функцій між ДСА України й ТУ ДСА України, різний підхід до планування потреб судів у регіонах і неналежна комунікація призвели до неузгодженості управлінських рішень, нерівномірного забезпечення судів ресурсами та затримок у реагуванні на їхні потреби. Існуюча структура ДСА України не відповідає сучасним умовам функціонування судової влади. Вона потребує реформування - із запровадженням чіткої вертикалі підпорядкування, скороченням дублюючих ланок, оптимізацією кількості територіальних управлінь, цифровізацією управлінських процесів і впровадженням інтегрованої інформаційної системи, яка дозволить у реальному часі планувати, відстежувати й контролювати забезпечення судів фінансовими, кадровими й матеріально технічними ресурсами. При цьому ДСА України має зосередитися на адмініструванні процесів, стратегічному плануванні та управлінні проектами, а функції проведення закупівель доцільно передати спеціалізованій централізованій закупівельній організації. Без структурної реформи	та фінансового забезпечення місцевих і апеляційних судів безпосередньо залежить не лише від діяльності ДСА України та її територіальних управлінь, але також від діяльності апаратів судів, голів судів та зборів суддів, які відповідно до закону визначають і забезпечують внутрішню організацію роботи судів, здійснюють організаційне забезпечення належних умов для відправлення правосуддя. Крім того, ефективне функціонування системи кадрового забезпечення судцями місцевих і апеляційних судів, як одного з видів організаційного забезпечення, неможливо без діяльності Ради судців України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи судців України. Отже, висновок і оцінка неточні і неповні, а тому непереконливі. Покладення відповідальності за такий стан справ виключно на ДСА України та її територіальні управління є хибним підходом, що не ґрунтується на вимогах закону. Оцінка щодо відсутності стратегічного бачення та чіткої вертикалі управління не узгоджується з вимогами Закону України «Про судоустрій і статус суддів», яким саме ці питання врегульовані у повному обсязі, оскільки у ньому визначені і місія ДСА України, її стратегічні цілі, а також детально прописана чітка вертикаль підпорядкування і управління ДСА України та її територіальних управлінь, що є територіальними органами ДСА України. ДСА України залишається лише дотримуватися норм закону і нічого самій не вигадувати. Із висновку незрозуміло, про які конкретно дублюючі ланки йде мова, і що саме треба скорочувати. Кількість територіальних управлінь ДСА України і так оптимізовано - по одному на кожну область, у яких діє від 15 до 46 місцевих загальних судів. Менше - ніяк не можна, а більше - не дозволяє фінансова ситуація з бюджетом. Створення в системі ДСА України окремої спеціалізованої централізованої закупівельної організації щодо здійснення публічних закупівель товарів, робіт, послуг для задоволення потреб	проекту Звіту, відкоригувати відповідно до безпосередньо встановлених фактів і обставин, а також не застосовувати у Звіті оціночні судження і припущення, що здійснені без відповідного документального підтвердження.	Приймається як пояснення. Зазначена інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти, підтверджені матеріалами аудиту
--	--	--	---	---

	система ДСА України не здатна забезпечити ефективне, прозоре й своєчасне ресурсне забезпечення судів, що створює ризики подальшого загострення кризових явищ у судовій системі. Кадрова ситуація у судах у 2023 - 2024 роках залишалася кризовою. Високий рівень вакантних посад суддів (до 48 відсотків) і працівників апаратів (до 20 відсотків), низький рівень оплати праці призвели до збільшення навантаження, накопичення залишку та збільшення строків розгляду судових справ та матеріалів.».	місцевих і апеляційних судів призведе до значного додаткового фінансового навантаження на бюджет на утримання створеної окремої спеціалізованої централізованої закупівельної організації, а також призведе до відволікання цих значних коштів від потреб судів. У свою чергу, створення такої організації поза системою ДСА України, призведе до додаткового фінансового навантаження на бюджет і до проблеми неузгодженості такого управлінського рішення з вимогами закону, оскільки ДСА України, як головний розпорядник бюджетних коштів повноваження щодо використання бюджетних коштів здійснює безпосередньо через механізм публічних закупівель (окрім видатків на оплату праці) і делегування цих повноважень іншій окремо створеній організації - є сумнівним з точки зору дотримання вимог законодавства з питань бюджету та ефективності такого управлінського рішення, яке гарантовано забезпечить максимальне задоволення потреб місцевих і апеляційних судів у товарах, роботах, послугах. Крім того, відсутній причинно-наслідковий зв'язок між необхідністю проведення сумнівної структурної реформи системи ДСА України і подальшим загостренням кризових явищ у судовій системі, отже, висновок, оцінка і рекомендація є непереконливими. Стосовно питань по кадровій ситуації у судах у 2023 -2024 роках, що описані у Висновках на сторінці 24 проекту Звіту, слід зазначити, що діяльність лише однієї ДСА України та її територіальних управлінь не могла забезпечити ефективного функціонування системи організаційного забезпечення місцевих і апеляційних судів, оскільки завдання здійснення такого забезпечення законом покладено також на: - апарати судів і їх керівників; - Раду суддів України, Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, Національну школу суддів України. Отже, висновок, оцінка і рекомендації стосовно питань по кадровій ситуації у судах у 2023 -2024		
--	---	--	--	--

		роках, що описані у Висновках на сторінці 24 проекту Звіту, є усесторонньо не дослідженими та непереконливими.		
10	Сторінки 24 (абзац передостанній і останній), 25 (абзац 1) проекту Звіту: «Однією з конституційних гарантій незалежності судців є особливий порядок фінансування судів. Важливим механізмом забезпечення такої гарантії є встановлений частиною першою статті 130 Конституції України обов'язок держави забезпечувати фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів шляхом окремого визначення у Державному бюджеті України видатків на утримання судів. Однак аудит засвідчив, що місцеві та апеляційні суди працювали в умовах суттєвого обмеження ресурсів, що не дозволяло повною мірою виконувати завдання судочинства. Довідково. У Територіальному управлінні ДСА України у Вінницькій області - зростання залишків нерозглянутих справ (13,2 відс. справ із тривалістю розгляду понад один рік); у Волинській - затримки розгляду справ через кадровий дефіцит; у Дніпропетровській - збільшення кількості нерозглянутих справ на 13 тис.; у Миколаївській - надмірне навантаження на працівників апаратів (до 767 справ на одного помічника судді); у Кіровоградській - перевантаження	Текст передостаннього і останнього абзаців сторінки 24 та абзацу 1 сторінки 25 проекту Звіту викладено таким чином, що створює враження про зазначення негативної динаміки діяльності територіальних управлінь ДСА України стосовно допущення ними зростання залишків нерозглянутих справ, затримки розгляду справ через кадровий дефіцит, збільшення кількості нерозглянутих справ, надмірного навантаження на працівників апаратів судів, перевантаження суддів через недостатнє кадрове та фінансове забезпечення. Стосовно зростання залишків нерозглянутих справ, збільшення кількості нерозглянутих справ, слід зазначити, що розгляд судових справ здійснюється виключно органом судової влади, яким є суд та суддя цього суду, який безпосереднього розглядає судові справи та виносить відповідні рішення (стаття 5, стаття 8 Закону 1402). Втручання у діяльність судді заборонено законом. Стосовно затримки розгляду справ через кадровий дефіцит, надмірного навантаження на працівників апаратів судів, слід зазначити, що діяльність лише однієї ДСА України та її територіальних управлінь не могла забезпечити ефективного функціонування системи кадрового забезпечення місцевих і апеляційних судів, оскільки завдання здійснення такого забезпечення законом покладено також на: - апарати судів і їх керівників; - Раду суддів України, Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, Національну школу суддів України. Не зрозуміло у чому полягає причинно-наслідковий зв'язок Текст передостаннього і останнього абзаців сторінки 24 та абзацу 1 сторінки 25 проекту Звіту викладено таким чином, що створює	Виключити абзац 1 сторінки 25 проекту Звіту.	Частково враховано. Абзац викладено у такій редакції: <i>«Однак аудит засвідчив, що місцеві і апеляційні суди працювали в умовах суттєвого обмеження ресурсів, внаслідок чого не мали змоги повною мірою виконувати завдання судочинства.</i> <i>Довідково. У місцевих загальних судах спостерігається зростання залишків нерозглянутих справ (станом на кінець 2024 року) через перевантаження суддів, недостатнє кадрове та фінансове забезпечення, зокрема: у Вінницькій області – на 16,9 відс.; у Волинській – на 11,7 відс.; у Дніпропетровській – на 20,9 відс.; у Миколаївській – на 5,9 відс.; у Кіровоградській – на 4,4 відсотка».</i> У тексті йдеться не про оцінку суддівської діяльності, а про вплив обмеженого фінансування та кадрового дефіциту, за які відповідає саме ДСА України як головний

	суддів через недостатнє кадрове та фінансове забезпечення.».	враження про зазначення негативної динаміки діяльності територіальних управлінь ДСА України стосовно допущення ними зростання залишків нерозглянутих справ, затримки розгляду справ через кадровий дефіцит, збільшення кількості нерозглянутих справ, надмірного навантаження на працівників апаратів судів, перевантаження суддів через недостатнє кадрове та фінансове забезпечення. Стосовно зростання залишків нерозглянутих справ, збільшення кількості нерозглянутих справ, слід зазначити, що розгляд судових справ здійснюється виключно органом судової влади, яким є суд та суддя цього суду, який безпосереднього розглядає судові справи та виносить відповідні рішення (стаття 5, стаття 8 Закону 1402). Втручання у діяльність судді заборонено законом. Стосовно затримки розгляду справ через кадровий дефіцит, надмірного навантаження на працівників апаратів судів, слід зазначити, що діяльність лише однієї ДСА України та її територіальних управлінь не могла забезпечити ефективного функціонування системи кадрового забезпечення місцевих і апеляційних судів, оскільки завдання здійснення такого забезпечення законом покладено також на: - апарати судів і їх керівників; - Раду суддів України, Вищу раду правосуддя, Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, Національну школу суддів України. Не зрозуміло у чому полягає причинно-наслідковий зв'язок.	розпорядник бюджетних коштів. Фрази «працювали в умовах суттєвого обмеження ресурсів» та наведені приклади за територіальними управліннями (у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській, Миколаївській, Кіровоградській областях) відображають наслідки недостатнього матеріально-технічного та кадрового забезпечення, а не процес здійснення правосуддя. Такі факти підтверджені робочими документами аудиту, зведеними даними ДСА України про навантаження та укомплектованість апаратів судів, а також поясненнями територіальних управлінь, де прямо зазначено: нестача фінансування не давала змоги заповнити вакансії, придбати техніку, забезпечити належні умови праці. Під час аудиту не аналізувались якість чи строки розгляду справ суддями – це поза межами предмета аудиту, що охоплює кадрову,
--	--	--	--

				матеріально-технічну та фінансову складову. Наявний причинно-наслідковий зв'язок: недостатнє фінансування → неможливість укомплектування штатів апаратів судів → зростання навантаження → збільшення залишків нерозглянутих справ. Це логічний і підтверджений зв'язок у межах аудиту ефективності (ланцюг причинно-наслідкових зв'язків згідно з методологією аудиту ефективності)
11	Сторінка 31 проекту Звіту: «... Значні обсяги бюджетних коштів, які виділялися ДСА України на організаційне та фінансове забезпечення діяльності місцевих та апеляційних судів (у 2023 році - 9 369,2 млн грн, у 2024 році - 11 132,2 млн грн), спрямовувалися на утримання ДСА України та її територіальних управлінь у 2023 році - 383,5 млн грн або 4,1 відс., у 2024 році - 412,3 млн грн або 3,7 відсотка. У межах цього обсягу близько половини використаних бюджетних коштів припадало на утримання безпосередньо територіальних управлінь ДСА України - 163.7 млн грн (42,7 відс.) у 2023 році та 218.7 млн грн (53,0 відс.) у 2024 році (див. табл. 2).»	Відповідно до додатків 7 до Законів України про Державний бюджет України на 2023 та на 2024 роки бюджетні призначення для забезпечення кожного апеляційного та місцевого суду, а також ДСА України, територіальних управлінь ДСА України, ВККСУ, НШСУ та ССО визначені окремими рядками. Враховуючи викладене, є некоректним твердження, що видатки, які передбачались на організаційне забезпечення місцевих та апеляційних судів спрямовувались на утримання ДСА України та її територіальних управлінь.	Виключити зазначений абзац сторінки 31 проекту Звіту як такий, що не відповідає реальному стану справ, та є некоректним твердженням.	Не враховано. Наведене у проекті Звіту твердження ґрунтується на даних ДСА України, підтверджених матеріалами аудиту, і відображає фактичну структуру використання коштів на забезпечення функціонування судів та утримання ДСА України і її територіальних управлінь (КПКВК 0501020). Текст проекту Звіту не заперечує наявності окремих рядків у додатках 7 законів про Державний бюджет України, а характеризує фактичний розподіл і використання коштів у межах бюджетної програми за КПКВК 0501020 в частині

				використання коштів на забезпечення функціонування судів та утримання ДСА України і її територіальних управлінь. Аналіз показників показав, що в загальній сумі видатків програми на 2023–2024 роки (9 369,2 млн грн і 11 132,2 млн грн відповідно) утримання центрального апарату та територіальних управлінь становило: 383,5 млн грн (4,1 відс.) у 2023 році; 412,3 млн грн (3,7 відс.) у 2024 році. Ці дані підтверджені матеріалами ДСА України, наданими до аудиту контрольній групі Рахункової палати, і зафіксовані в робочих документах аудиторського файлу. Отже, висновок у проєкті Звіту відображає фактичну пропорцію використання коштів у межах бюджетної програми та дає змогу оцінити ефективність управління ресурсами. Вказівка на відсоток видатків, спрямованих на утримання ДСА України та її територіальних управлінь, не суперечить положенням законів про державний бюджет, а деталізує реальне використання бюджетних коштів
--	--	--	--	---

12	Сторінка 32 (абзац 1) проекту Звіту: «... Водночас слід зазначити, що територіальні управління ДСА України фактично споживають бюджетні ресурси, не створюючи доданої вартості у вигляді поліпшення матеріально-технічного стану. Це свідчить про відсутність належного контролю результативності діяльності територіальних управлінь ДСА України у співвідношенні "витрати – ефект».	Сумнівним і некоректним є твердження, що територіальні управління ДСА України не створюють доданої вартості у вигляді поліпшення матеріально-технічного стану. Територіальні управління, відповідно до закону є розпорядниками бюджетних коштів відносно місцевих судів і виконують повноваження щодо використання бюджетних коштів за їх цільовим призначенням, в тому числі на поліпшення матеріально-технічного стану. Якщо виходити з того, що фактів нецільового використання коштів аудитом не встановлено, то усі бюджетні кошти пішли за призначенням, тобто на поліпшення матеріально-технічного стану судів, і як зазначено у проекті Звіту цією діяльністю територіальних управлінь ДСА України і була створена так звана "додана вартість" у вигляді поліпшення матеріально технічного стану судів. Крім того слід зазначити, що територіальні управління ДСА України є бюджетними установами, тому при аналізі їх ефективності некоректно застосовувати поняття "створення доданої вартості". В даному випадку ефективність повинна визначатися як результат належного виконання ними визначених функцій та завдань, які територіальними управліннями ДСА України успішно виконано, що, у свою чергу, засвідчує наявність належного контролю з боку ДСА України за результативністю діяльності територіальних управлінь ДСА України за показником: співвідношення «витрати – ефект»».	Виключити зазначений абзац сторінки 32 проекту Звіту, як некоректне, помилкове і непереконливе твердження.	Не враховано. Твердження, наведене у проекті Звіту, є коректним у межах предмета аудиту та відповідає фактичним результатам аналізу використання бюджетних коштів територіальними управліннями ДСА України. Формулювання у проекті Звіту не заперечує законність, а характеризує ефективність використання коштів, тобто співвідношення «витрати – ефект». Аудит ефективності не обмежується перевіркою законності, а оцінює, чи досягнуто очікуваних результатів за використані ресурси. За результатами аналізу кошторисів і звітності ДСА України встановлено, що основна частина видатків територіальних управлінь ДСА України (від 95 до 98 відс. у 2023–2024 роках) спрямовувалася на заробітну плату, оплату комунальних послуг, послуг зв'язку, тобто на поточне утримання. Видатки розвитку (на поліпшення матеріально-технічної бази судів) становили в середньому
----	---	--	---	---

				2,2 відс. у 2023 році та 3,7 відс. у 2024 році. Таким чином, територіальні управління фактично не формували результату у вигляді покращення матеріально-технічного стану судів, а лише забезпечували поточне споживання бюджетних ресурсів. Це підтверджується даними територіальних управлінь Рахункової палати, які зазначають, що обмежене фінансування не давало змоги оновити технічне забезпечення судів. Твердження, наведене у проєкті Звіту, відображає оцінку результативності використання коштів (у контексті створення позитивного результату («ефекту») за витрачені ресурси), а не законність їх витрачання. Отже, висновок про відсутність «доданої вартості» у вигляді поліпшення матеріально-технічного стану судів є обґрунтованим і підтвердженим фактичними даними аудиту
13	Сторінки 34 (резюме розділу 2.2 «Кадрове забезпечення місцевих і апеляційних судів», передостанній і останній абзаци), 35 (абзац 1), 36 (абзаци 1,2) проєкту Звіту:	Викладені у резюме розділу 2.2 "Кадрове забезпечення місцевих і апеляційних судів" проєкту Звіту висновки щодо стану справ з питань кадрового забезпечення місцевих і апеляційних судів взагалі не стосується безпосередньої діяльності ДСА України	Врахувати, та зазначити в тексті Звіту обмеженість повноважень ДСА України у частині	Не враховано. У проєкті Звіту зазначено щодо повноважень ДСА України та інших органів, які здійснюють кадрове

«Кадрове забезпечення судів у 2023- 2024 роках залишалося недостатнім. Відсутність постійних нормативів чисельності суддів, високий рівень вакантних посад та значна плинність серед працівників апаратів судів істотно обмежували ефективність функціонування судової системи. Це зумовило перевантаження діючих суддів, збільшення строків розгляду справ і накопичення нерозглянутих проваджень. Як наслідок кадровий дефіцит послаблював здатність судової влади забезпечувати своєчасне й безперервне правосуддя та негативно впливав на довіру суспільства до судової системи. Аудит засвідчив суттєві проблеми з укомплектованістю судів кадрами, що істотно впливало на здійснення правосуддя. Станом на середину 2025 року фактична чисельність суддів у місцевих та апеляційних судах була значно нижчою за кількість суддів визначена рішенням ВРП: Із 7 977 передбачених посад було заміщено лише 4 290, вакантними залишалися 3 687. Подібна ситуація спостерігалася і на кінець 2024 року, коли не були заповнені 3 627 посад. ... Станом на 01.07.2025 року додатково проблемою залишалася наявність 381 судді без повноважень. Такі судді отримували суддівську винагороду, але фактично не здійснювали правосуддя, що поглиблювало кадровий дисбаланс,	та її територіальних управлінь з цих питань у зв'язку з обмеженням їх повноважень у частині призначення, добору, кваліфікаційного оцінювання суддів та призначення працівників апаратів судів. Так, відповідно до статті 152 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" Державна судово адміністрація України, у тому числі, вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює замовлення на підготовку відповідних спеціалістів. Відповідно до статті 80 Закону 1402 призначення на посаду судді здійснюється Президентом України на підставі та в межах подання Вищої ради правосуддя, без перевірки додержання встановлених цим Законом вимог до кандидатів на посаду судді та порядку проведення добору чи кваліфікаційного оцінювання кандидатів. Повноваження ДСА України щодо кадрового забезпечення судів, не передбачають участі у процесі призначення суддів. Крім того відповідно до пункту 1 частини першої статті 93 Закону 1402 Вища кваліфікаційна комісія судців України веде облік даних про кількість посад суддів у судах, у тому числі вакантних. ДСА України не впливає на визначення порядку та методології обліку таких посад. Інформація про діяльність Вищої кваліфікаційної комісії судців України не може характеризувати діяльність ДСА України, отже неуккомплектованість суддівських посад не може вважатися релевантним показником для оцінювання діяльності ДСА України щодо кадрового забезпечення судів. У свою чергу, укомплектування посад в апаратах судів не належить до повноважень ДСА України, оскільки згідно частини п'ятої статті 155 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" керівник апарату суду призначає, звільняє, здійснює добір працівників апарату суду. Незаповненість посад в апаратах судів в умовах недостатнього фінансування, триваючого повномасштабного вторгнення військ РФ не може характеризувати діяльність ДСА України,	призначення, добору, кваліфікаційного оцінювання суддів та призначення працівників апаратів судів. Для переконливості і точності результатів аудиту з питань кадрового забезпечення місцевих і апеляційних судів повинна бути охоплена не лише діяльність ДСА України, а й діяльність: 1) апаратів судів - як органів, що виконують тотожні завдання – організаційне забезпечення діяльності, судів (у тому числі з питань кадрового забезпечення) і суддів з метою створення належних умов для здійснення ними правосуддя; 2) Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії судців України, Національної школи суддів України щодо вирішення питань кадрового забезпечення судів судьями, їх добору та кваліфікаційного оцінювання.	забезпечення місцевих і апеляційних судів
--	---	--	--

	несправедливість в оплаті праці та навантаження на діючих суддів. Не кращою залишалася й ситуація з кадровим забезпеченням апаратів місцевих та апеляційних судів. Хоча ДСА України визначила штатну чисельність працівників апаратів (зокрема секретарів судових засідань, помічників суддів, працівників канцелярії тощо), при цьому через неконкурентний рівень заробітної плати значна частина цих посад залишалася вакантними.».	повноваження якої щодо безпосереднього заповнення посад в судах обмежені призначенням керівника апарату суду.	Включити до предмету, об'єкту і результатів аудиту дослідження діяльності самих судів в особі їх апаратів щодо кадрового забезпечення діяльності судів, а також дослідження діяльності Ради суддів України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії судців України, Національної школи судців України щодо вирішення питань кадрового забезпечення судів судьями, їх добору та кваліфікаційного оцінювання, тобто привести зміст аудиторського Звіту у відповідність з темою аудиту.	
14	Сторінка 38 (абзац 5) проекту Звіту: «Водночас ДСА України не володіла інформацією про звільнення та найм персоналу в судах, оскільки в щомісячних звітах, які подавали суди, ці показники не відображалися. Через невнесення ДСА України відповідних показників до регулярної звітності, вона була позбавлена можливості своєчасно виявляти ризики кадрової нестабільності й тим більше управляти ними (зокрема в розрізі посад або окремих судів).	Укомплектування посад в апаратах судів не належить до повноважень ДСА України, оскільки згідно частини п'ятої статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» керівник апарату суду призначає, звільняє, здійснює добір працівників. Крім того, оскільки Закон України «Про державну службу» не допускає переведення працівників, які призначені на посаду без конкурсу, звільнення і призначення працівників апаратів судів замінюють переведення в одній установі, тому не характеризують плінність кадрів. Суди щомісяця на виконання наказу НАДС від 21.03.2023 № 40-23 подають звіт про кількість призначених та звільнених державних службовців апаратів судів.	Виключити цей абзац, сторінки 38 з проекту Звіту.	Частково враховано. У проекті Звіту зазначено щодо повноважень ДСА України та інших органів, які здійснюють кадрове забезпечення місцевих і апеляційних судів. Абзац викладено в новій редакції: <i>«Водночас ДСА України не використовувала інформацію про звільнення та найм персоналу в судах для визначення показника плінності кадрів»</i>

		Суди щомісячно звітують про середньооблікову кількість штатних працівників на виконання наказу Державної служби статистики України від 15.04.2024 № 117. Також слід зазначити, що володіння або не володіння повною інформацією щодо кадрових проблем у судах не знаходиться у причинно-наслідковому зв'язку з управлінням ризиками у цій сфері, оскільки ці ризики є зовнішніми, які жодним чином не залежать від діяльності ДСА України, про що справедливо зазначається на сторінці 39 проекту Звіту. Зокрема, зазначено, що основними причинами (і одночасно ризиками, які суттєво впливають на стан справ у сфері кадрового забезпечення судової системи) високої плинності та кадрових проблем були: - низький рівень оплати праці працівників апаратів судів та її невідповідність обсягу виконуваних завдань й ринковим умовам; - відсутність затверджених нормативів кількості суддів та працівників апаратів у судах; - тривалі процедури кваліфікаційного оцінювання суддів; - невідповідність типових посад державної служби специфіці роботи у судах.		
15	Сторінка 40 (абзац 2) проекту Звіту: «Водночас ДСА України не забезпечила своєчасного врахування всієї специфіки впровадження нової моделі оплати праці та не досягла належного рівня конкурентоспроможності оплати державних службовців системи правосуддя.»	Відповідно до чинного законодавства, класифікацію посад державної служби проводить Національне агентство України з питань державної служби (скорочено - НАДС) шляхом розгляду та опрацювання документів, поданих кожним державним органом (у тому числі судами), що зазначається у проекті Звіту. Слід зазначити, що НАДС на запити ДСА України неодноразово висловлювало свою позицію щодо неможливості віднесення всіх посад державної служби апаратів судів до 17 сім'ї посад державної служби . Вказане, на думку НАДС, передбачено чинним законодавством, зокрема Правилами організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого	Виключити цей абзац сторінки 40 з проекту Звіту.	Частково враховано. Викладено в новій редакції: «У підсумку недосконалість впровадження нової моделі оплати праці та лише часткове врахування специфіки системи правосуддя, попри точкові зусилля ДСА України, не призвели до встановлення справедливої та конкурентоспроможної оплати праці державних службовців»

		самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженими наказом Міністерства юстиції України від 18.06.2015 № 1000/5 та іншим законодавством. Крім того, позиція НАДС щодо неможливості віднесення всіх посад в інших державних органах до відповідної сім'ї є послідовною, та доводиться, в тому числі, до ДСА України. (Листи та відповіді додаються) Не зважаючи на викладене, ДСА України продовжує роботу щодо покращення конкурентоспроможності оплати державних службовців системи правосуддя шляхом взаємодії з НАДС, результатом чого є, у тому числі, внесення змін постановою Кабінету Міністрів України від 01.04.2025 № 369 до Каталогу типових посад державної служби і критеріїв віднесення до таких посад, якою розширено тлумачення 17 сім'ї посад державної служби що відкриває перспективи поступового збільшення кількості віднесених до неї посад державних службовців судів.		
16	Сторінка 41 (абзаци 5, 6, 7, 8) проекту Звіту: «Облік будівель та приміщень у форматі таблиць Excel, які не були передбачені жодним нормативним чи організаційно-розпорядчим документом, і заповнювалися ТУ ДСА України та апеляційними, господарськими та окружними адміністративними судами щороку. Про необхідність та спосіб їх заповнення ДСА України інформувала розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня листами. Однак дані такого обліку не містили інформації про ключові функціональні групи приміщень. Це призводило до розбіжностей і викривлень: наприклад, в облікових даних ДСА України у форматі	Облік будівель та приміщень у форматі таблиць Excel застосовувався як робочий інструмент консолідації інформації, що надходила від територіальних управлінь ДСА України та судів, у зв'язку з відсутністю централізованої автоматизованої системи обліку. Формат таблиць забезпечувала можливість оперативного збору та оновлення даних за наявних кадрових і технічних ресурсів. Заповнення таблиць здійснювалося безпосередньо судами та ТУ ДСА України, де кадрові ресурси є обмеженими, а рівень володіння працівниками технічними інструментами (зокрема Excel) різниться. З огляду на обсяг облікової інформації, окремі технічні неточності є об'єктивно можливими ході перевірки всі виявлені розбіжності були перевірені та виправлені. Кількість виявлених розбіжностей становить менше 1 відсотка від загального обсягу даних, що свідчить про належну організацію процесу обліку, відповідальне ставлення	Висновки, зазначені в абзацах 5, 6, 7, 8 сторінки 41 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, надавши коментарі.	Частково враховано. Текст викладено в новій редакції: «Для збору інформації ДСА України використовувала два інструменти, які не давали змоги відстежувати стан будівель та окремих приміщень усієї мережі судів: паспорти будівель судів, затверджені ДСА України у 2014 році, які містили деталізовані дані про функціональні групи приміщень, але оновлювалися лише у разі суттєвих змін технічних характеристик будівель;

	таблиць Excel траплялися записи, що свідчили про відсутність санвузлів або наявність залів судових засідань і кабінетів суддів, хоча фактична їхня кількість була іншою. Водночас у щорічних звітах ДСА України та таблицях, на основі яких вони формувалися, фіксувалася різна кількість будівель. Наприклад, аудитом встановлено, що згідно з даними обліку ДСА України у Солом'янському районному суді міста Києва зазначено 0 санвузлів, хоча під час огляду приміщень суду аудитори зафіксували їх 7. У Шевченківському районному суді міста Харкова та Харківському районному суді Харківської області виявлені розбіжності між фактичною кількістю залів судових засідань і кабінетів суддів та тією, що зазначена в обліку ДСА України. А саме: по Шевченківському районному суду в облікових даних відображено 22 кабінети суддів, тоді як за фактом їх 21; по Харківському районному суду відображено 6 залів судових засідань та 15 кабінетів суддів, тоді як за фактом їх відповідно 5 та 11."	працівників та достатній рівень достовірності зібраної інформації. Таким чином, ДСА України забезпечила збереження, систематизацію та актуальність даних щодо стану приміщень судів.		облік будівель та приміщень у форматі таблиць Excel, що не передбачено жодним нормативним чи організаційно-розпорядчим документом, а тому ці дані не можуть вважатися офіційними. Щороку такі таблиці заповнювали ТУ ДСА України та апеляційні, господарські й окружні адміністративні суди, де кадрові ресурси є обмеженими, а рівень володіння працівниками технічними інструментами (зокрема Excel) різниться. Про необхідність та спосіб їх заповнення ДСА України інформувала розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня листами. При цьому дані обліку не містили інформації про ключові функціональні групи приміщень. Це призводило до розбіжностей і викривлень: наприклад, облікові дані ДСА України у форматі таблиць Excel містили записи, які свідчили про те, що в суді немає санвузлів, або зазначена в них кількість залів судових засідань і кабінетів суддів не відповідала фактичній. Водночас у щорічних звітах ДСА України та таблицях, на основі яких вони
--	---	--	--	--

				формувалися, фіксувалася різна кількість будівель. Наприклад, аудитом встановлено, що за даними обліку ДСА України у Солом'янському районному суді м. Києва зазначено нуль санвузлів, тоді як під час огляду приміщень суду аудитор зафіксували їх сім. Аудитом виявлені розбіжності між фактичною кількістю залів судових засідань і кабінетів суддів у Шевченківському районному суді м. Харкова і Харківському районному суді Харківської області та тією, що зазначена в облікових даних ДСА України. А саме: у даних щодо Шевченківського районного суду – 22 кабінети суддів, тоді як фактично їх 21; щодо Харківського районного суду – 6 залів судових засідань та 15 кабінетів суддів, тоді як фактично їх 5 та 11 відповідно. Під час аудиту ДСА України перевірила виявлені розбіжності та виправила їх»
17	Сторінка 41 (абзац 9) проекту Звіту: «Викривлення управлінської інформації ДСА України щодо забезпечення судів будівлями виявлено і в макропоказниках. Так, у	ДСА України довідкою від 17.09.2025 (вх. № 1-34204/25), наданою на виконання пунктів 6 переліку питань та документів, необхідних для здійснення аудиту ефективності на тему «Організаційне забезпечення діяльності органів судової влади», вже надавала обґрунтовані пояснення з цього питання.	Висновки, зазначені в абзаці 9 сторінки 41 проекту Звіту, пропонується від коригувати,	Частково враховано. Текст викладено у новій редакції: «Різниця між показниками у Звіті про діяльність ДСА України та

	Звіті про діяльність ДСА України за 2023 рік зазначено, що станом на 31.12.2023 судочинство здійснювалося у 697 будівлях, тоді як за даними управлінського обліку ДСА України, таких будівель було 689.».	Однак зазначене пояснення не було враховане у звіті Рахункової палати. Станом на 01.01.2023 апеляційні та місцеві суди були забезпечені 779 службовими приміщеннями. Станом на 31.12.2023 кількість приміщень апеляційних та місцевих судів, розмішених на підконтрольній та умовно безпечній території, становила 697 приміщень. Цей показник був розрахований шляхом виключення приміщень, які на той момент перебували на тимчасово окупованих територіях або в районах, де ведуться активні бойові дії. Саме ця кількість приміщень судів і була відображена у Звіті про діяльність ДСА України у 2023 році. У лютому 2024 року, під час аналізу, узагальнення та звірки даних, отриманих від територіальних управлінь ДСА України та судів, було виявлено неточності, які вплинули на формування загального показника. Зокрема, уточнено загальну кількість приміщень судів - замість 779, фактична кількість станом на 01.01.2024 становить 775 приміщень, у зв'язку із: - звільненням двох приміщень у Дніпропетровській області у зв'язку з розміщенням Жовтневого районного суду міста Дніпра в будівлі за адресою: м. Дніпро, вул. Гусенко, 13 (-2); - виявленням помилково врахованого приміщення у м. Борщів Тернопільської області (-1); - виправленням математичної помилки в обліку по загальній кількості приміщень у ТУ ДСА в Чернівецькій області (-1). Під час аналізу зібраних у лютому 2024 року даних, було також встановлено, що ще 4 приміщення, в яких суди розміщувалися, фактично на 01.01.2024 перебували у зоні активних бойових дій. Ця інформація на момент формування річного звіту не була врахована, оскільки зміни в безпековій ситуації відбулись наприкінці року і стали відомими лише під час додаткового уточнення в лютому 2024 року. Таким чином, станом на 01.01.2024: - загальна кількість приміщень судів - 775;	враховуючи надані коментарі.	уточненою інформацією зумовлена: змінами у фактичному стані використання приміщень; уточненням помилок в попередньому обліку; оновленням інформації про безпекову ситуацію на відповідних територіях, яка стала доступною вже після завершення звітного періоду». Водночас твердження про викривлення макропоказників ДСА України є обґрунтованим, оскільки однією з причин розбіжності в кількості будівель є наявність помилок в управлінському обліку
--	--	--	-------------------------------------	--

		- Кількість приміщень, що розташовані на умовно "безпечних" територіях - 689. Різниця між показниками у Звіті про діяльність ДСА України у 2023 році (697 приміщень) та уточненою інформацією станом на 01.01.2024 (689 приміщень) зумовлена: - змінами у фактичному стані використання приміщень; - уточненням помилок в попередньому обліку; - оновленням інформації про безпекову ситуацію на відповідних територіях, яка стала доступною вже після завершення звітного періоду. Усі дані були ретельно перевірені, узгоджені з ТУ ДСА України і судами та відображені у зведеній інформації станом на 01.01.2024. Таким чином, наведені у Звіті про діяльність ДСА України за 2023 рік показники щодо кількості будівель, у яких здійснювалося судочинство, сформовані на підставі достовірних даних, що відповідали фактичному стану на момент завершення звітного періоду. Виявлені у лютому 2024 року розбіжності є результатом подальшого уточнення облікових даних та оновлення інформації про безпекову ситуацію, а не свідченням викривлення управлінської інформації. Отже, твердження про викривлення макропоказників ДСА України не є обґрунтованим, оскільки зміни у кількості приміщень судів відображають динаміку фактичного стану забезпечення судів будівлями та оновлення інформації після завершення звітного періоду, що є об'єктивним процесом діяльності ДСА України та її територіальних управлінь в поточних умовах.		
18	Сторінки 41 (абзаци 10, 12), 42 (абзаци 1, 2) проекту Звіту: «Відсутність у ДСА України єдиної автоматизованої бази даних обліку й управління майном унеможлилювала якісний аналіз даних, пріоритезацію та планування ресурсів. Аудит показав, що ДСА	Відсутність централізованої автоматизованої бази даних обліку й управління майном дійсно обмежує можливості оперативного аналізу, однак у межах наявних ресурсів ДСА України забезпечила системний збір і консолідацію інформації про будівлям/ приміщенням судів, органів та установ системи правосуддя. Для цього було розроблено уніфіковану форму у форматі Excel, яка містить	Висновки, зазначені в абзацах 10 і 12 сторінки 41, абзацах 1 і 2 сторінки 42 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, надавши коментарі.	Не враховано. У проекті Звіту Рахункової палати йдеться про відсутність повної та достовірної інформації в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих та апеляційних судів за групами

	України не володіла повною та достовірною інформацією в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих та апеляційних судів по групах функціональних приміщень. ДСА України, всупереч вимогам ДБН, які передбачають наявність у судах функціонально розподілених приміщень, обрала підхід, за якого оцінювалася не потреба в окремих функціональних групах приміщень і їхній площі, а виключно загальна площа приміщень судів, достатня для здійснення судочинства. У результаті ДСА України володіла лише узагальненою інформацією про відповідність загальної площі будівель вимогам ДБН, що істотно обмежувало можливості точної оцінки функціональної забезпеченості судів необхідними приміщеннями.».	повний перелік базових даних, необхідних для обліку та оцінки стану судових приміщень. Зазначена форма включає інформацію не лише про загальну площу будівель, а й про форму власності, адресу, технічний стан, кількість залів судових засідань, кабінетів суддів, конвойних приміщень, санвузлів, наявність правовстановлюючих документів та інші параметри. Тому твердження аудиту про те, що оцінка здійснювалася виключно за показником загальної площі, не відповідає дійсності. Щодо зауваження про відсутність обліку по окремих функціональних групах приміщень - слід зазначити, що володіння детальною інформацією про кожне функціональне приміщення (наприклад, наявність чи відсутність кабінету помічника судді) саме по собі не створює доданої цінності для процесу планування чи фінансування. У більшості випадків існуючі будівлі судів мають обмежені конструктивні параметри, які унеможливають облаштування додаткових приміщень без проведення реконструкції або нового будівництва. Таким чином, аналіз загальної площі приміщень у співвідношенні до нормативних вимог є найоб'єктивнішим та практично доцільним інструментом для визначення можливості розміщення функціональних зон відповідно до ДБН. Зібрані ДСА України дані є достатніми для оцінки стану приміщень судів та прийняття управлінських рішень у межах наявних фінансових і технічних можливостей.		функціональних приміщень. Облік у форматі таблиць Excel містив дані про стан забезпечення судів залами судових засідань, кабінетами суддів та санвузлами, але не потреби в них. Тобто ДСА України не володіла інформацією, скільки й у якому суді бракує функціональних приміщень (залів судових засідань, кабінетів суддів і їхніх помічників, робочих місць для секретарів судових засідань, канцелярії, архівів, приміщень для роботи з матеріалами справ, а також санітарних кімнат для працівників, відвідувачів і підсудних, зон очікування, атестованих приміщень для розгляду справ, що містять інформацію з обмеженим доступом), ні за площею, ні за кількістю
19	Сторінка 42 (абзац 4) проекту Звіту: «У 2024 році загальна площа приміщень судів становила 790,8 тис. м² й відповідала ДБН лише на 52,2 відсотка. Попри вжиті ДСА України заходи з покращення інфраструктури (у 2023 році капітальний ремонт, реконструкцію й реставрацію	Висновок аудиту про те, що проведення капітальних ремонтів, реконструкцій і реставраційних робіт приміщень, у яких розташовані суди, не призвело до повного усунення дефіциту площі, є методологічно некоректним. Слід зазначити, що капітальний ремонт або реконструкція будівель судів не мають на меті збільшення загальної площі приміщень, а спрямовані на підтримання їх у належному технічному та санітарному стані, забезпечення безпеки	Висновки, зазначені в абзаці 4 сторінки 42 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. У відповіді на запит Рахункової палати від 24.07.2025 про надання інформації щодо вжитих у 2023–2024 роках та запланованих на наступні роки заходів для наближення приміщень місцевих та апеляційних судів до

	виконано в приміщеннях 9 судів за рахунок понадпланових надходжень до спеціального фонду держбюджету, а у 2024 році ці роботи було проведено в 45 будівлях судів в межах доведених бюджетних призначень за загальним та спеціальним фондами), понад 47 відс. потреби залишалося незадоволеною.».	експлуатації, енергоефективності та створення належних умов праці. Відповідно, порівнювати обсяг проведених ремонтних робіт із відсотком забезпечення площ за ДБН є некоректним і змістовно непов'язаним показником. Показник відповідності вимогам ДБН залежить насамперед від наявного фонду будівель і їх загальної площі, а не від проведення ремонтних заходів. Зміна цього показника можлива виключно за умови нового будівництва.		рекомендацій, визначених у ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», ДСА України повідомила, що у 2023–2024 роках здійснювалися такі заходи, спрямовані на покращення стану приміщень судів і поступове наближення їх параметрів до рекомендацій ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди». 1. Відновлювальні роботи після пошкоджень, спричинених воєнними діями. 2. Поточні та капітальні ремонти. 3. Завершення будівництва та реконструкції об'єктів, розпочатих у попередні роки. 4. Облаштування укриттів цивільного захисту. 5. Створення безбар'єрного простору. Крім того, збільшення загальної площі приміщень – не єдиний показник відповідності ДБН, оскільки вони встановлюють вимоги й до функціональних груп приміщень
20	Сторінка 43 (абзаци 3, 4, 5) проекту Звіту: «ДСА України у своїй звітності зазначала, що у 2024 році лише 32 відс. будівель можна вважати такими, що «наближено відповідають» ДБН за Сторінка 43 (абзаци 3, 4, 5) проекту Звіту: «ДСА України у своїй звітності	Зазначений показник не є нормативним чи статистичним показником державної звітності, а використовується ДСА України виключно для орієнтовної внутрішньої оцінки стану приміщень судів. Формування цього показника здійснювалося за сукупністю критеріїв - наявності залів судових засідань, кабінетів судців, приміщень для підсудних і конвою, санітарних вузлів, технічного стану будівлі	Висновки, зазначені в абзацах 3, 4, 5 сторінки 43 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, надавши коментарі.	Частково враховано. У відповіді на запит Рахункової палати від 30.05.2025 ДСА України повідомила, що «наявні будівлі/приміщення оцінюються за основними параметрами: площа

	зазначала, що у 2024 році лише 32 відс. будівель можна вважати такими, що «наближено відповідають» ДБН за основними параметрами (наявність кабінетів суддів, залів судових засідань, умов для підсудних і конвою та достатньої площі). Однак такий показник був умовним і оцінювався суб'єктивно, не відображаючи фактичної потреби у всіх функціональних приміщеннях, що зумовлювало викривлення сприйняття інформації її користувачами. Так, Чечелівський районний суд м. Дніпра отримав від ДСА України оцінку «наближеної відповідності» до ДБН, хоча за даними оперативного обліку його загальна площа відповідала вимогам лише на 26 відс., а з необхідних семи залів судових засідань були наявні лише чотири на 13 суддів. Аналогічна ситуація зафіксована і з Прилуцьким районним судом Чернігівської області, де загальна площа відповідає вимогам ДБН на 57 відс. і наявні лише чотири зали судових засідань із семи необхідних. Аудит також засвідчив, що ДСА України не володіла оперативною, достовірною та повною інформацією про фактичний стан будівель місцевих та апеляційних судів у всіх істотних аспектах."	та рівня її зносу, тобто мало комплексний практичний характер. Відповідність вимогам ДБН означає повне або переважне дотримання усіх нормативних параметрів, включаючи технічні, санітарні, функціональні та конструктивні. Такий рівень можливий переважно лише у разі нового будівництва. Наразі жодна будівля суду в Україні не може бути визнана такою, що повністю відповідає ДБН, оскільки суди функціонують у переобладнаних або пристосованих приміщеннях, споруджених за іншими стандартами. Показник «наближеної відповідності» використовується як орієнтовний аналітичний критерій, що характеризує базові функціональні можливості будівлі - наявність окремих кабінетів для суддів, достатню кількість залів судових засідань, умов для підсудних і конвою, а також площу, наближену до рекомендованої. Він не є юридичним або статистичним показником і не призначений для офіційного порівняння з нормами ДБН В.2.2-26:2010. Приклади, наведені аудитом (зокрема, щодо Чечелівського районного суду м. Дніпра та Прилуцького районного суду Чернігівської області), не спростовують достовірності оцінки, оскільки «наближена відповідність» визначається за комплексом параметрів, а не лише за арифметичним співвідношенням кількості залів до кількості суддів. При цьому не відповідає положенням ДБН вказана необхідна мінімальна кількість залів судового засідання для суддів Солом'янського районного суду міста Києва - 20 залів, тоді як максимальна кількість дорівнює 14 залів. Щодо зауваження про нібито відсутність у ДСА України достовірної чи повної інформації зазначаємо, що вся інформація щодо стану будівель формується судами та територіальними управліннями ДСА України, які самостійно заповнюють звітні форми і несуть відповідальність за достовірність наданих даних. ДСА України здійснює їх консолідацію, верифікацію та аналітичне узагальнення в межах		приміщення суду, наближена до розміру площі, рекомендованої ДБН, окремий кабінет для судді, необхідна (оптимальна) кількість залів судових засідань, відповідні умови для обвинувачених (підсудних), засуджених і конвойні служби в апеляційних та місцевих загальних судах». Наведені у проєкті Звіту Рахункової палати приклади містять по два з основних показників, які ДСА України бере до уваги при визначенні наближеності до вимог ДБН, і вони їм відповідали на 26–57 відсотків. Водночас абзац викладено в такій редакції: <i>«Так, станом на початок 2025 року в Солом'янському районному суді м. Києва здійснювали правосуддя 22 судді, а їхня чисельність відповідно до рішення ВРП становила 33. Водночас цей суд був забезпечений лише 7 залами засідань при мінімально необхідних 20»</i>
--	--	--	--	---

21	Сторінка 46 (абзац 1) проекту Звіту: «Таким чином, ДСА України, не здійснюючи детального обліку потреб у функціональних групах приміщень, не мала необхідної інформації для ухвалення обґрунтованих рішень щодо планування, фінансування та розвитку матеріально-технічної бази судів.».	ДСА України володіє систематизованою та актуальною інформацією щодо всіх об'єктів нерухомого майна, які перебувають в її сфері управління, у тому числі: - кількості загальної площі приміщень; - технічного стану; - форми власності; - адрес і правовстановлюючих документів; - наявності функціональних зон (зали судових засідань, архіви, кімнати для підсудних, службові кабінети тощо); - стану інженерних мереж і комунікацій. Уся зазначена інформація відображена у паспортах будівель судів, що ведуться судами та територіальними управліннями ДСА України й постійно оновлюються. Наведені приклади (відсутність окремих залів, службових приміщень тощо) відображають об'єктивні конструктивні обмеження будівель, а не відсутність інформації чи недбалість у її веденні. Наявність або відсутність певних зон у конкретній будівлі не впливає на повноту аналітичних даних, оскільки створення або перепланування приміщень потребує окремих рішень про реконструкцію чи нове будівництво, що виходить за межі інформаційного обліку. ДСА України здійснює централізований облік фактичного стану приміщень місцевих та апеляційних судів на підставі єдиної форми збору даних, розробленої з урахуванням управлінських потреб. Розроблена ДСА України форма таблиці містить ключові показники: загальну площу; тип будівлі; технічний стан; правовий режим; наявність основних функціональних зон тощо. Це забезпечує оперативне оновлення та обробку даних, а також їх використання для управлінських рішень.	Висновки, зазначені в абзаці 1 сторінки 46 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Аудит засвідчив, що ДСА України, попри вимоги ДБН, які передбачають наявність у судах функціонально розподілених приміщень, обрала підхід, за якого оцінювалася не потреба в окремих функціональних групах приміщень і їхній площі, а виключно загальна площа приміщень судів, достатня для здійснення судочинства. На думку аудиторів, це істотно обмежувало можливості ДСА України точно оцінити функціональну забезпеченість судів необхідними приміщеннями та раціонально планувати ресурси
22	Сторінка 46 (абзаци 2,3) проекту Звіту: «ДСА України також не розробила	Твердження, відображені у абзацах 2, 3 сторінки 46 проекту Звіту, про відсутність планів поступового наближення будівель і приміщень місцевих та апеляційних судів до вимог ДБН, не враховує реалій	Висновки, зазначені в абзацах 2, 3 сторінки 46 проекту Звіту, пропонується	Не враховано. ДСА України пояснює відсутність довгострокового планування нестабільними

	планів поступового наближення будівель і приміщень місцевих і апеляційних судів до вимог ДБН. ДСА України пояснювала відсутність довгострокового планування обмеженістю фінансування та нестабільними зовнішніми факторами. Хоча ці фактори навпаки вимагають ще більшої уваги до планування задля ефективного управління ресурсами та визначення пріоритетів під час забезпечення судів приміщеннями. Однак відсутність таких планів лише підкріплювала ситуативний характер діяльності ДСА України, коли проблеми вирішувалися вже після їх виникнення, а не шляхом запобігання їм.».	функціонування ДСА України та специфіку існуючих будівель. Розробка детальних стратегічних планів у нинішніх умовах є неефективною так як будь-який план миттєво втрачає актуальність у разі окупації, руйнування приміщень, аварійних ситуацій (прорив труби, пошкодження покрівлі через погодні умови), зміни штатів суддів або передавання підсудності між судами. Більшість судів розташовані в існуючих будівлях з обмеженими площами та конструктивними особливостями. Вимоги ДБН щодо повного функціонального облаштування застосовуються лише до реконструкції та нового будівництва, а не до наявних приміщень. Крім того, пунктом 3 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено утворення нових місцевих окружних судів. На даний момент відсутні точні дані про їх кількість, територіальне розташування, що унеможлиблює розробку стратегічного плану забезпечення належними приміщеннями місцевих загальних судів. В умовах обмеженого фінансового ресурсу стратегічні плани стають лише формальною витратою коштів та часу, тоді як ДСА України проводить облік і аналіз наявних ресурсів, а саме: у таблицях та паспортах будівель зібрані відомості про площу, функціональні приміщення, технічний стан, форму власності та фактичне розміщення суддів, залів, конвойних приміщень тощо. Ця інформація дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення, раціонально розподіляти обмежені ресурси та забезпечувати функціонування судів навіть у складних умовах.	відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	зовнішніми факторами. Хоча ці фактори, на думку аудиторів, навпаки, вимагають ще більшої уваги до планування задля ефективного управління ресурсами та визначення пріоритетів під час забезпечення судів приміщеннями. Однак відсутність таких планів лише підкріплювала ситуативний характер діяльності ДСА України, коли проблеми вирішувалися вже після їх виникнення, а не шляхом запобігання їм. Крім того, на загальнодержавному та відомчому рівнях затверджуються довгострокові плани, покликані забезпечити оперативне реагування на численні виклики в умовах невизначеності, визначення стратегічних цілей, ефективний розподіл ресурсів і досягнення стабільності в майбутньому
23	Сторінка 46 (абзаци 4, 5, 6, 7, 8) проекту Звіту: «Аудит засвідчив, що процес забезпечення будівлями місцевих та апеляційних судів здійснювався ДСА України без належного нормативного регулювання.	Критика щодо "неврегульованості" процесів збору інформації, пріоритезації ремонтів та відбору будівель ігнорує і не враховує динамічний характер часу, коли зміст запитуваної інформації постійно може змінюватись. Територіальні управління ДСА України на своєму рівні збирають і опрацьовують дані, однак центральний апарат ДСА України має повністю	Висновки, зазначені в абзацах 4, 5, 6, 7, 8 сторінки 46 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі	Не враховано. Проект Звіту Рахункової палати не має на меті критики. Він містить результати, що підтверджені доказами, а також обґрунтовану оцінку ефективності діяльності

	У 2023 - 2024 роках ДСА України не розробила регламентів, передбачених власного Інструкцією з організації та здійснення внутрішнього контролю. Нормативна база залишалася фрагментарною: окремі накази стосувалися лише деяких питань - інвентаризації, затвердження Паспорта будівлі, погодження оренди, реєстрації права власності чи проведення закупівель. Водночас низка ключових процесів - збір інформації про стан будівель і приміщень, пріоритезація проведення ремонтів, відбір будівель для розміщення судів, реагування на звернення судів щодо забезпечення будівлями й приміщеннями - залишалися неврегульованими. Відсутність комплексної процедури, яка б визначала єдиний порядок дій, строки та відповідальних осіб, зумовлювала дублювання функцій між ДСА України та її територіальними управліннями щодо ухвалення рішень з матеріально технічного забезпечення. Так, аудитом встановлено, що, наприклад, у Полтавській області місцеві загальні суди надавали інформацію про стан матеріально-технічного забезпечення територіальному управлінню ДС А України, яке її перевіряло та аналізувало. Водночас остаточне погодження та рішення ухвалювалося вже ДСА України, де фактично повторно здійснювали ті самі дії.»	володіти поточним станом відповідної ситуації по Україні, а не лише по окремих регіонах, як, наприклад Полтавська область. Тільки на такій основі можна робити комплексні, обґрунтовані висновки та приймати рішення щодо планування та забезпечення судів приміщеннями у масштабах держави.		ДСА України щодо організаційного та фінансового забезпечення місцевих та апеляційних судів. Результати аудиту є основою для надання рекомендацій об'єкту контролю задля вдосконалення його діяльності. Відповідно до Основних засад функціонування внутрішнього контролю у розпорядників бюджетних коштів, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1062 (зі змінами), організація та функціонування внутрішнього контролю в установі забезпечується шляхом запровадження чітких систем (порядків) планування діяльності, а також виконання керівництвом та працівниками установи планів, завдань і функцій, визначених законодавством, та затверджених керівником установи внутрішніх документів. Згідно з пунктом 6.3 Інструкції з організації та здійснення внутрішнього контролю, затвердженої наказом ДСА України від 18.08.2022 № 284, розроблення нових регламентів та/або внесення змін до чинних регламентів
--	---	---	--	---

				здійснюється суб'єктами внутрішнього контролю за напрямами діяльності. Водночас у 2023–2024 роках та за час здійснення аудиту ДСА України не врегулювала в жодному нормативному чи організаційно-розпорядчому документі процеси збору інформації про стан будівель і приміщень, пріоритезації проведення ремонтів, відбору будівель для розміщення судів, реагування на звернення судів щодо забезпечення будівлями й приміщеннями. Речення «<i>Територіальні управління ДСА України на своєму рівні збирають і опрацьовують дані, однак центральний апарат ДСА України має повністю володіти поточним станом відповідної ситуації по Україні, а не лише по окремих регіонах, як, наприклад Полтавська область</i>» підтверджує наявність дублювання обробки даних ДСА України та іншими ТУ ДСА України
24	Сторінка 46 (абзаци 9,10) проекту Звіту: «Крім того, ДСА України не розробила чітких критеріїв для визначення потреби та пріоритетів фінансування ремонтів і будівництва. Її діяльність переважно зводилася до	ДСА України орієнтується на ДБН як базові стандарти для будівництва, ремонту та реконструкції. Проте у воєнний та кризовий час жорстке закріплення критеріїв наказами або регламентами є фактично неможливим через динамічну зміну потреб судів, стану будівель, погодних умов, аварійних ситуацій та зміни підсудності судів.	Висновки, зазначені в абзацах 9, 10 сторінки 46 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. ДСА України використовувала ДБН як технічні орієнтири при здійсненні робіт із будівництва, ремонту чи реконструкції приміщень судів. Проте власних

	реагування на проблеми вже після їх виникнення, а не проактивного запобігання їм. ДСА України користувалася ДБН як орієнтирами при будівництві, ремонті чи реконструкції, проте критеріїв для пріоритезації цих робіт не визначила. Рішення ухвалювалися ситуативно, переважно на підставі інформації від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня та суб'єктивних оцінок працівників ДСА України щодо «критичності» стану будівлі. При цьому самі критерії "критичності" не були зафіксовані в жодному нормативному чи організаційно-розпорядчому документі, що створювало ризики непрозорості та суб'єктивності при відборі об'єктів, а також зволікання у реагуванні на проблеми.».	Щодо конкретного прикладу Автозаводського районного суду міста Кременчука: - будівля суду (664,5 м2) не відповідала вимогам ДБН. Переміщення суду до більшої будівлі (1468,9 м2), яка орендувалася з 2013 року, було неможливим у силу того, що будівля не передавалася з комунальної власності для безпосереднього розміщення суду; - на даний час ця будівля використовується як архів для справ судів, підсудність яких змінена. Використання будівлі для розміщення архіву є вимушеною організаційною мірою, яка дозволяє ефективно застосовувати наявні ресурси; - проведення ремонту в будівлі, що перебуває у житловому фонді та не передана на баланс суду, було неможливим. Твердження про неефективне використання коштів у зв'язку з утриманням приміщення Пирятинського районного суду Полтавської області не відображає реальних обставин та не враховує вимоги чинного законодавства. По-перше, приміщення, у якому Пирятинський районний суд Полтавської області здійснював правосуддя, перебувало в незадовільному стані, а у зв'язку з погіршенням технічного стану будівлі з настанням зимового періоду, у грудні 2023 року було отримано висновок про аварійний стан будівлі По-друге, орендоване приміщення не могло бути введено в експлуатацію без проведення ремонтних робіт, однак здійснення таких робіт було неможливим до завершення процедури передачі будівлі з комунальної у державну власність. Відповідно до пункту 3 Порядку подання та розгляду пропозицій щодо передачі об'єктів з комунальної у державну власність та утворення і роботи комісії з питань передачі об'єктів у державну власність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.09.1998 № 1482, передача об'єктів з комунальної у державну власність здійснюється за рішенням сільських, селищних, міських рад - щодо об'єктів права комунальної власності відповідних територіальних громад.		затверджених критеріїв щодо визначення пріоритетності об'єктів (за станом будівлі, навантаженням на суд, соціальною значущістю, наявністю альтернативних приміщень тощо) розроблено не було. У жодному нормативному чи організаційно-розпорядчому акті ДСА України не закріплено механізмів оцінювання «критичності» стану будівель, не визначено показників, які давали б змогу здійснювати об'єктивне ранжування об'єктів за ступенем нагальності потреби в ремонті. Зазначені у проекті Звіту приклади підтверджують системну проблему відсутності превентивного механізму управління ризиками у сфері забезпечення судів будівлями й приміщеннями. Наведені ДСА України доводи можуть сприйматися як обґрунтовані в контексті окремих справ, проте не змінюють загальної картини – відсутності системного підходу з боку ДСА України. Навпаки, вони демонструють реактивний характер її діяльності, коли рішення приймаються лише після настання критичних обставин, а не на етапі
--	--	---	--	---

		Крім того, передача об'єктів нерухомого майна з комунальної у державну власність здійснюється за наявності згоди на передачу Кабінету Міністрів України. Пирятинською міською радою Полтавської області, до компетенції якої належало ухвалення такого рішення, протягом тривалого часу не приймалося рішення з незалежних від ДСА України причин, попри неодноразові звернення. ДСА України не має правових механізмів впливу на рішення місцевих рад, а тому затримка передачі відбулася не з вини ДСА України. Після прийняття у лютому 2025 року Пирятинською міською радою Полтавської області відповідного рішення ДСА України було ініційовано перед Міністерством економіки України питання передачі будівлі з комунальної до державної власності (на сьогодні рішення Кабінетом Міністрів України стосовно погодження передачі будівлі поки не прийнято). По-третє, вкладення бюджетних коштів у проведення ремонтних робіт у майно (у даному випадку - приміщення, в яких розміщується Пирятинський районний суд Полтавської області), яке не перебуває у державній власності, суперечить принципам ефективності та законності бюджетних витрат, визначеним статтями 3, 48 та 49 Бюджетного кодексу України. Щодо витрат на теплопостачання у розмірі близько 258 тис. грн - вони були спрямовані на збереження технічного стану об'єкта, зокрема запобігання пошкодженню систем опалення та мереж у зимовий період. Таким чином, зволікання з початком експлуатації орендованої будівлі зумовлено об'єктивними причинами, не залежними від ДСА України, а здійснені витрати відповідають принципам ефективного управління бюджетними коштами. При цьому, ДСА України діяла в межах наданих повноважень.		планування та запобігання проблемам
--	--	---	--	--

25	Сторінка 49 (абзац 1) проекту Звіту: «При визначенні об'єктів будівництва на 2023 - 2024 роки ДСА України орієнтувалася насамперед на найбільший відсоток будівельної готовності, а також на ті приміщення, де мали розміщуватися окружні суди після оптимізації мережі місцевих судів. Проте цей підхід ДСА України не зафіксувала в жодному нормативному чи організаційно розпорядчому документі. Унаслідок відсутності чітких критеріїв та пріоритезації ремонтних робіт окремі проблеми вирішувалися не коштом державного бюджету, а самих працівників судів, оскільки не було зрозумілого механізму, за яким визначалося б, що, де і коли буде відремонтовано.	1. Щодо орієнтирів при визначенні об'єктів. ДСА України при плануванні будівництва та проведенні ремонтних робіт на 2023 - 2024 роки керувалася об'єктивними показниками, зокрема відсотком готовності будівель та необхідністю розміщення окружних судів після оптимізації мережі місцевих судів, а також обмеженим фінансовим ресурсом. Застосування таких підходів ґрунтувалося на інструктивних листах Міністерства фінансів України, які регламентують порядок використання бюджетних коштів у разі їх обмеженості. 2. Щодо механізму визначення ремонтних робіт. Рахунковій палаті надано інформацію про те, що окремі суди і судді цих судів здійснювали ремонтні роботи власним коштом не через незадовільний стан кабінетів та бездіяльність ДСА України, а у зв'язку з бажанням покращити стан кабінетів та створити умови, які бажає суддя особисто. Якщо деяких суддів не задовольняв зовнішній вигляд меблів, вони здійснювали їхнє придбання самостійно. У разі, якщо суддів не влаштовував колір стін або оздоблення кабінету, який перебував у належному технічному стані, такі зміни здійснювалися за ініціативою суддів. Ці дії не є наслідком бездіяльності ДСА України, а викликані особистими побажаннями суддів щодо створення власних комфортних умов праці. Щодо пріоритетності використання фінансових ресурсів. ДСА України орієнтувалася на усунення критичних технічних проблем, що впливають на безпечну та безперебійну діяльність судів, таких як аварійний стан покрівлі, прориви труб та інші суттєві дефекти.	Висновки, зазначені в абзаці 1 сторінки 49 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. 1. У проекті Звіту Рахункової палати наголошено, що відсутність чітких критеріїв та пріоритезації будівельних і ремонтних робіт не давала працівникам місцевих та апеляційних судів розуміння того, коли саме їхні об'єкти потраплять до плану ремонтів і чи будуть вони профінансовані взагалі. Зазначені інструктивні листи Міністерства фінансів України містили інструкцію ДСА України про «спрямування видатків розвитку насамперед на завершення проєктів, розпочатих у попередні роки і будівельна готовність яких більше 80 відсотків, а також на проєкти, що сприятимуть економії видатків державного бюджету в плановому та майбутніх бюджетних періодах», однак посилення на ці листи не замінює внутрішнього нормативного регулювання, оскільки такі документи не визначають конкретні принципи пріоритезації об'єктів у межах судової системи. Вони лише вказують на загальні засади використання бюджетних коштів за умов дефіциту фінансування.
----	--	--	---	--

				2. Зауваження об'єкта контролю, що «Рахунковій палаті надано інформацію про те, що окремі суди і судді цих судів здійснювали ремонтні роботи власним коштом не через незадовільний стан кабінетів та бездіяльність ДСА України, а у зв'язку з бажанням покращити стан кабінетів та створити умови, які бажав суддя особисто. Якщо деяких суддів не задовольняв зовнішній вигляд меблів, вони здійснювали їхнє придбання самотійно. У разі, якщо суддів не влаштовував колір стін або оздоблення кабінету, який перебував у належному технічному стані, такі зміни здійснювалися за ініціативою суддів. Ці дії не є наслідком бездіяльності ДСА України, а викликані особистими побажаннями суддів щодо створення власних комфортних умов праці», не підтверджене доказами та згідно з поясненнями ДСА України стосується лише новопризначених суддів. Водночас опитування Рахункової палати охопило всіх суддів. На питання: «Чи доводилося Вам власним коштом покривати витрати, пов'язані із забезпеченням роботи суду? Якщо «Так»,
--	--	--	--	--

				будь ласка, уточніть, які саме витрати Ви покривали власним коштом за останні 5 років», судді у 20 областях зазначили, що здійснювали ремонт у кабінетах власним коштом, у тому числі судді, стаж роботи яких на цій посаді становить понад 5 років
26	Сторінка 49 (абзаци 4, 5) проекту Звіту: «Водночас пошук та відбір будівель для розміщення судів ДСА України також здійснювала без офіційно затверджених вимог та критеріїв. Відбір будівель проводили ТУ ДСА України, беручи до уваги зовнішній вигляд приміщення, його технічний стан та відповідність чи можливість приведення до вимог ДБН. Пріоритет надавався будівлям державної форми власності. Однак ДСА України не забезпечила контролю за процесом оренди приміщень. Так, Північний апеляційний господарський суд розміщувався в приміщенні Дочірньої компанії «Газ України «Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» з 2012 року на умовах оренди строком на 10 років. Після закінчення строку оренди у 2019 році був укладений договір суборенди зі щорічною пролонгацією. ДСА України не вжила заходів щодо забезпечення суду власним приміщенням, що створює ризики незалежності його діяльності.»	Суди та територіальні управління ДСА України при пошуку відповідних приміщень керувалися об'єктивними факторами: технічним станом приміщення, його відповідністю ДБН, можливістю приведення до вимог ДБН та наявністю державної форми власності. Пріоритет надавався саме будівлям державної форми власності з метою мінімізації ризиків та забезпечення ефективного використання обмежених фінансових ресурсів. Проте, відсутність відповідних приміщень у місті Києві унеможливило одразу забезпечити суди відповідними приміщеннями. В даному випадку це спільна консолідована співпраця суду, ДСА України та інших державних органів.	Висновки, зазначені в абзацах 4, 5 сторінки 49 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Частково враховано. У межах аудиту досліджувалася діяльність ДСА України щодо організаційного та фінансового забезпечення місцевих та апеляційних судів, а не діяльність інших державних органів та апаратів судів у цьому напрямі. Приклад Північного апеляційного господарського суду підтверджує недостатній контроль з боку ДСА України за процесом оренди приміщень. Абзац викладено в новій редакції: «Відбір будівель проводили ТУ ДСА України, беручи до уваги зовнішній вигляд приміщення, його технічний стан та відповідність чи можливість приведення у відповідність до вимог ДБН. Пріоритет надавався будівлям державної форми власності. При цьому ДСА України не забезпечила

				контролю за процесом оренди приміщень. Так, Північний апеляційний господарський суд розташовувався в приміщенні Дочірньої компанії «Газ України» Національної акціонерної компанії «Нафтогаз України» з 2012 року на умовах оренди строком на 10 років. Після закінчення строку оренди у 2019 році був укладений договір суборенди зі щорічною пролонгацією. ДСА України не вжила заходів для забезпечення суду власним приміщенням, що створює ризики для незалежності його діяльності. Розташування суду в приміщенні, яке належить суб'єкту господарювання, підконтрольному державі, але не підзвітному судовій владі, може розцінюватися як ознака потенційного конфлікту інтересів і негативно впливати на сприйняття незалежності суду»
27	Сторінка 50 (абзаци 1, 2, 3) проекту Звіту: «Крім того, оскільки ТУ ДСА України не мали в штаті спеціалістів із будівництва зі знаннями специфіки ДБН та ДСТУ, оцінка стану приміщень базувалася на візуальному огляді та суб'єктивних оцінках працівників. Лише "аварійний" стан	ДСА України довела до судів і територіальних управлінь методичні орієнтири для визначення технічного стану приміщень на основі чинних норм і правил, що залишаються актуальними протягом тривалого часу. Таким чином, оцінка стану будівель здійснювалася відповідно до відомих вимог ДБН, без потреби у щорічному оновленні критеріїв. Факт наявності критичних дефектів будівель у більшості випадків визначається під час візуального	Висновки, зазначені в абзацах 1, 2, 3 сторінки 50 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. У проєкті Звіту Рахункової палати йдеться про те, що без чітко визначених і актуалізованих критеріїв та технічної експертизи існувала ймовірність, що критичні дефекти будівель, які

	визначався спеціалізованими установами або сертифікованими фахівцями. Без чітко визначених і актуалізованих критеріїв та технічної експертизи існувала ймовірність, що критичні дефекти будівель, які потребували ремонту, могли залишитися непоміченими. Загалом ДСА України займала пасивну позицію щодо забезпечення приміщеннями судів.».	огляду, навіть без спеціальної будівельної освіти. Територіальні управління щороку заповнюють таблиці технічного стану, що дозволяє систематизувати інформацію та оперативно реагувати на виявлені проблеми. Залучення сертифікованих експертів є економічно доцільним лише у випадках, коли йдеться про аварійний стан або складні технічні питання. Проведення повної експертизи для всіх будівель потребувало б значних коштів і не відповідало б принципу ефективного використання бюджетних ресурсів. ДСА України визначає пріоритети будівництва та ремонту, затверджує проектно-кошторисну документацію, контролює розподіл бюджетних коштів і здійснює моніторинг стану приміщень судів на загальнонаціональному рівні. Територіальні управління, у свою чергу, виконують технічні та організаційні завдання, не виходячи за межі повноважень, визначених Положенням. Отже, оцінка технічного стану судових будівель здійснювалася в межах установлених процедур, із застосуванням чинних будівельних норм і практичних підходів, а модель управління, що передбачає розподіл функцій між ДСА України та її територіальними управліннями, є ефективною.	потребували ремонту, могли залишитися непоміченими. Адже востаннє параметри, за якими мала здійснюватися оцінка стану приміщень, доводилися до ТУ ДСА України та судів у 2015 році. Водночас доведений тоді ДСТУ-Н Б В.1.2-18:2016 «Настанова з оцінювання технічного стану будівель і споруд», який не є чинним (на заміну йому з 01.09.2024 діє ДСТУ 9273:2024), не містить категорії «незадовільний», яка зазначається в обліку ДСА України в таблицях Excel. Крім того, такі орієнтири є довідковими документами, а не офіційними інструкціями, які б встановлювали порядок проведення технічного обстеження або кваліфікаційні вимоги до осіб, що його здійснюють. Навіть якщо формально використовуються положення ДБН та ДСТУ, їх правильне застосування потребує спеціальних технічних знань, якими працівники ТУ ДСА України не володіють. Зауваження щодо економічної недоцільності проведення повних експертиз для всіх будівель може бути слушним, однак це не заперечує існування потреби у створенні системи
--	--	--	---

				ризик-орієнтованої оцінки для будівель із високим рівнем зношеності, тривалим терміном експлуатації або значним навантаженням
28	Сторінка 51 (абзац 3) проекту Звіту: «Аналогічно, Нормативи № 298 передбачали забезпечення обладнанням для здійснення відеоконференцзв'язку кожного залу судового засідання та додатково на суд в цілому. Водночас впровадження підсистеми відеоконференцзв'язку як складової ЄСІТС давало змогу відмовитися від придбання такого додаткового аудіо- та відео - обладнання, оскільки проведення засідань у режимі відеоконференції стало можливим безпосередньо з робочого місця, оснащеного камерою та мікрофоном, а фіксація судових засідань здійснювалася засобами самої підсистеми.».	Частинами сьомою та восьмою статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» встановлено: - учасникам судового процесу на підставі судовою рішення забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який отримав судові рішення про проведення відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення; - судові засідання проводяться виключно в спеціально обладнаному для цього приміщенні суду - залі засідань, яке придатне для розміщення сторін та інших учасників судового процесу і дає змогу реалізовувати надані їм процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки. Отже, у разі проведення судових засідань у режимі відеоконференції безпосередньо з робочого місця судді, оснащеного камерою та мікрофоном, а не в залі засідань суду, порушуються вимоги частини восьмої статті 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».	Виключити абзац 3 сторінки 51 з проекту Звіту.	Частково враховано. Листами від 04.10.2021 № 15-17888/21 та від 22.07.2022 № 15-6239/22 ДСА України інформувало місцеві та апеляційні суди, ТУ ДСА про таке: «Можливість участі учасників справи у судовому засіданні в режимі відеоконференції, як у приміщенні суду, так і поза межами приміщення суду, здійснюється засобами підсистеми відеоконференцзв'язку»; «для забезпечення участі особи у судовому засіданні в режимі відеоконференцзв'язку, що організовується іншим судом, не обов'язково використовувати зали судових засідань, а можливо облаштовувати в суді робочі місця. Для цього необхідно обладнати робоче місце лише персональним комп'ютером або ноутбуком з камерою (вебкамерою) та окремим чи інтегрованим мікрофоном, використання яких має бути дозволено у браузері....

				Таким чином, для припвидшення розгляду судових справ ДСА України рекомендує у разі відсутності вільних залів судових засідань проводити судові засідання в режимі відеоконференцз'язку з іншими судами на інших робочих місцях суду, облаштованих необхідним обладнанням». З урахуванням цього у Звіті буде уточнено, що йдеться про участь учасників справи у проведенні судових засідань у режимі відеоконференцз'язку, що організовується іншим судом, абзац викладено у такій редакції: <i>«Водночас впровадження підсистеми відеоконференцз'язку як складової ЄСІТС давало змогу відмовитися від придбання такого додаткового аудіо- та відеообладнання, оскільки участь учасників справи у проведенні засідань у режимі відеоконференції, що організовуються іншим судом, стала можливою безпосередньо з робочого місця, оснащеного камерою та мікрофоном, а фіксація судових засідань здійснювалася засобами самої підсистеми»</i>
--	--	--	--	--

29	Сторінки 51 (абзац 4), 52 (абзац 2) проекту Звіту: «Відсутність оновленої нормативної бази та єдиного підходу до розрахунку потреб призводила до суттєвих розбіжностей між судами та ДСА України у визначенні кількості необхідного обладнання. Це свідчить про відсутність належного контролю з боку ДСА України за процесом формування потреби в засобах інформатизації розпорядниками бюджетних коштів, а також про необхідність уніфікованої методики розрахунку.».	3 метою визначення єдиної політики в частині здійснення заходів з інформатизації судами та іншими органами і установами системи правосуддя видано наказ ДСА України від 12.06.2018 № 298 "Про затвердження Нормативів забезпечення засобами інформатизації". Під час визначення кількісних показників забезпечення засобами інформатизації суди, органи і установи системи правосуддя мали дотримуватися вимог зазначеного наказу. Таким чином, твердження про відсутність єдиного підходу до розрахунку потреб є хибним. 3 метою оновлення нормативів забезпечення засобами інформатизації, затверджених наказом ДСА України від 12.06.2018 № 298, Вища рада правосуддя рішенням від 30.09.2025 № 2015/0/15-25 затвердила Нормативи матеріально-технічного забезпечення. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня були залучені до опрацювання проекту оновлених нормативів, їх зауваження та пропозиції були враховані. 3 метою визначення потреби в засобах інформатизації, ДСА України щоквартально збирає від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (судів, територіальних управлінь ДСА України) інформацію про стан забезпечення судів засобами інформатизації, шляхом надсилання листа до розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня. Після отримання від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня заповненої форми щоквартального звіту здійснюється узагальнення та аналіз отриманої інформації. Аналіз полягає у перевірці відповідності розрахунків, здійснених розпорядниками бюджетних коштів, кількісним показникам нормативів забезпечення засобами інформатизації, починаючи з 30.09.2025 - Нормативів матеріально-технічного забезпечення. Відповідальність за внесення достовірної інформації під час заповнення щоквартально звіту про стан технічного забезпечення судів засобами інформатизації несуть розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня.	Висновки, зазначені в абзаці 4 сторінки 51 і в абзаці 2 сторінки 52 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі	Не враховано. Приймається як пояснення. Надана об'єктом контролю інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти. У ході аудиту встановлено, що ДСА України не порівнювала надані розпорядниками дані з розрахованими самою ДСА України та не встановлювала причини розбіжностей між ними. Лише під час аудиту на запит контрольної групи були отримані пояснення від судів та ТУ ДСА України щодо підходів, які вони застосовували при розрахунку потреби в обладнанні, та з'ясовані причини таких розбіжностей. Це підтверджує факт відсутності належного контролю за процесом формування потреби в засобах інформатизації. На відсутності уніфікованої методики розрахунку наголошували самі розпорядники бюджетних коштів, приклади різних підходів наведені у проекті Звіту
----	---	---	---	---

30	Сторінка 52 (абзац 4) проекту Звіту: «Крім того, 10-річний строк експлуатації техніки, встановлений обліковою політикою, не враховував її реального фізичного та морального зносу. Нормативи №298 також не містили ані вимог до технічних характеристик техніки та програмного забезпечення, ані строків експлуатації, що призводило до закупівель комп'ютерів з різними характеристиками та іноді - без операційних систем, моніторів або джерел безперебійного живлення.».	10-річний строк експлуатації техніки визначено наказом ДСА України від 04.07.2016 № 131 «Про затвердження Положення про облікову політику» (зі змінами). З метою реалізації заходів, пов'язаних з виконанням вимог чинного законодавства у сфері інформатизації та визначення рекомендованих технічних вимог для закупівлі засобів інформатизації (комп'ютерне обладнання, оргтехніка, серверне обладнання тощо), на виконання доручення ДСА України, ДП «Інформаційні судові системи» (далі - Підприємство), як адміністратору Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та інших інформаційних систем і сервісів судової влади кожного року надсилає до актуалізованих рекомендованих технічних вимог до засобів інформатизації. Також, ДСА України постійно наголошує Підприємству, що оновлені технічні вимоги до засобів інформатизації, мають забезпечувати можливість придбати таку комп'ютерну техніку, яка у свою чергу забезпечить працездатність підсистем та модулів Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи відповідно до Концепції ЄСІКС, затвердженої наказом ДСА України від 30.04.2025 № 178 та будуть використовуватися судами та органами і установами системи правосуддя під час придбання засобів інформатизації. Після отримання актуалізованих рекомендованих технічних вимог до засобів інформатизації від Підприємства, ДСА України листами доводить їх до відома та використання в роботі розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня. Зазначені рекомендовані технічні вимоги для засобів інформатизації містять й вимоги до ліцензійного програмного забезпечення. Строки експлуатації засобів інформатизації визначаються виробником згідно з технічною документацією, а також конкретними нормативно-правовими актами України, які регулюють використання таких засобів.	Висновки, зазначені в абзаці 4 сторінки 52 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Надана інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти, які підтверджують закупівлю розпорядниками бюджетних коштів (ТУ ДСА України) персональних комп'ютерів з різними технічними характеристиками, різної комплектації
----	---	---	---	---

		Виробник встановлює базові строки експлуатації, виходячи з технічних характеристик та призначення обладнання, програмного забезпечення чи систем. Нормативно-правові акти встановлюють додаткові вимоги або обмеження для засобів інформатизації, що використовуються в певних сферах. Строки корисного використання засобів інформатизації, що використовуються в судах та установах системи правосуддя визначені наказом ДСА України від 04.07.2016 № 131 «Про затвердження Положення про облікову політику» (зі змінами).		
31	Сторінка 52 (абзац 5) проекту Звіту: «Отже, результати аудиту свідчать про обмежену спроможність ДСА України та ТУ ДС А України здійснювати ефективне планування, організацію та проведення публічних закупівель у сфері інформатизації. Відсутність єдиної методики розрахунку потреб, технічних вимог до комп'ютерної техніки, нормативів строків експлуатації та допустимості придбання окремих компонентів, а також несвоєчасне затвердження бюджетних призначень унеможлилювали належне оновлення матеріально-технічної бази судів. Виявлено факти придбання техніки з невідповідними характеристиками або без програмного забезпечення, що свідчить про неналежний контроль із боку ДСА України. З огляду на це доцільним є розмежування функцій ДСА України та ТУ ДСА України як розпорядника коштів та замовника закупівель і створення	Висновок і пропозиція, зазначені у четвертому і п'ятому реченнях абзацу 5 сторінки 52 проекту Звіту, а саме: «З огляду на це доцільним є розмежування функцій ДСА України та ТУ ДСА України як розпорядника коштів та замовника закупівель і створення централізованої закупівельної організації, яка забезпечуватиме професійне проведення закупівель для місцевих та апеляційних судів. Такий підхід забезпечив би системність, уніфікованість та прозорість процедур, а також підвищив би ефективність використання бюджетних коштів - за прикладом Міністерства оборони чи Міністерства охорони здоров'я України», - не узгоджуються з попередніми двома реченнями, викладеним у цьому ж абзаці, - тому є непереконливими. Зокрема, аудитори стверджують, що «Відсутність єдиної методики розрахунку потреб, технічних вимог до комп'ютерної техніки, нормативів строків експлуатації та допустимості придбання окремих компонентів, а також несвоєчасне затвердження бюджетних призначень унеможлилювали належне оновлення матеріально-технічної бази судів. Виявлено факти придбання техніки з невідповідними характеристиками або без програмного забезпечення, що свідчить про неналежний контроль із боку ДСА України». Вказані відхилення та недоліки у діяльності ДСА України з цих питань, не дають підстав стверджувати про необхідність утворення	Виключити четверте і п'яте речення абзацу 5 сторінки 52 проекту Звіту про доцільність створення окремої централізованої закупівельної організації (контори), а саме виключити: «З огляду на це доцільним є розмежування функцій ДСА України та ТУ ДСА України як розпорядника Виключити четверте і п'яте речення абзацу 5 сторінки 52 проекту Звіту про доцільність створення окремої централізованої закупівельної організації (контори), а саме виключити: «З огляду на це доцільним є розмежування функцій ДСА України	Не враховано. Приймається як пояснення. Надана інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти, що створення централізованої закупівельної організації дало би змогу скоротити кількість закупівель шляхом групування потреб судів за предметами закупівлі, зменшити кількість уповноважених осіб і досягти економії бюджетних коштів завдяки уніфікації технічних характеристик та закупівлі обладнання за найвигіднішими цінами.

	централізованої закупівельної організації, яка забезпечуватиме професійне проведення закупівель для місцевих та апеляційних судів. Такий підхід забезпечив би системність, уніфікованість та прозорість процедур, а також підвищив би ефективність використання бюджетних коштів - за прикладом Міністерства оборони чи Міністерства охорони здоров'я України.».	окремої організації з питань закупівель і розмежування функцій ДСА України. Необхідність усунення відхилень і недоліків та поліпшення роботи у цьому напрямку знаходиться у межах компетенції ДСА України, яка може прийняти відповідні управлінські рішення самостійно. Крім того, утворення окремої централізованої закупівельної організації призведе не до економії бюджетних коштів, а навпаки, до додаткового навантаження на державний бюджет з непередбачуваними наслідками. Достатньо буде усунути причини і ризики у цій сфері діяльності ДСА України, шляхом вжиття ДСА України і її керівництвом ефективних управлінських заходів. Створення в системі ДСА України окремої спеціалізованої централізованої закупівельної організації щодо здійснення, публічних закупівель товарів, робіт, послуг для задоволення потреб місцевих і апеляційних судів призведе до значного додаткового фінансового навантаження на бюджет на утримання створеної окремої спеціалізованої централізованої закупівельної організації, а також призведе до відволікання цих значних коштів від потреб судів. У свою чергу, створення такої організації поза системою ДСА України, призведе до додаткового фінансового навантаження на бюджет і до проблеми неузгодженості такого управлінського рішення з вимогами закону, оскільки ДСА України, як головний розпорядник бюджетних коштів повноваження щодо використання бюджетних коштів здійснює безпосередньо через механізм публічних закупівель (окрім видатків на оплату праці) і делегування цих повноважень іншій окремо створеній організації - є сумнівним з точки зору дотримання вимог законодавства з питань бюджету та ефективності такого управлінського рішення, яке гарантовано забезпечить максимальне задоволення потреб місцевих і апеляційних судів у товарах, роботах, послугах.	та ТУ ДСА України як розпорядника.»	
--	---	---	--	--

		Отже, висновок, оцінка і рекомендація, що зазначені у абзаці 5 сторінки 52 проекту Звіту, - є непереконливими. У свою чергу слід зазначити, що приклади утворення окремих централізованих закупівельних організацій з проведення публічних закупівель товарів, робіт, послуг Міністерством оборони України (державне підприємство Міністерства оборони України "Агенція оборонних закупівель") та Міністерством охорони здоров'я України (Національна служба здоров'я України) приведено невдало, так як при здійсненні протягом останніх років публічних закупівель вказаними вище окремими централізованими закупівельними організаціями відбуваються у супроводженні постійних корупційних скандалів, такі закупівлі здійснюються не прозоро і кулуарно, за результатами таких закупівель правоохоронними органами відкрито велику кількість кримінальних проваджень.		
32	Сторінка 53 (абзац 4) проекту Звіту: «Водночас Нормативи № 298 і нові Нормативи матеріально-технічного забезпечення, затверджені у 2025 році, не містять норм щодо можливості придбання окремих складових персонального комп'ютера у разі виходу їх з ладу (монітору, системного блоку), що може призвести до необґрунтованого збільшення потреби.».	Засіб інформатизації - це технічне, програмне, інформаційне або комунікаційне забезпечення, що використовується для реалізації інформаційно-комунікаційних технологій. До таких засобів належать комп'ютери, програмні продукти, інформаційні системи, мережі зв'язку та інше обладнання, необхідне для роботи з інформацією. Придбання складових персонального комп'ютера та інших технічних засобів здійснюється за рахунок видатків споживання. Відповідно до підпункту 2.4 розділу 2 Порядку взаємодії між ДСА України та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня на всіх стадіях бюджетного процесу, затвердженого наказом ДСА України від 02.02.2018 №38 (зі змінами) потреба в інших видатках споживання, зокрема на придбання складових комп'ютерної та іншої техніки розраховується розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня (судами та установами системи правосуддя) при підготовці проекту кошторису на відповідний бюджетний рік.	Висновки, зазначені в абзаці 4 сторінки 53 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Надана інформація не спростовує наведений у проекті Звіту факт відсутності в нормативах норми щодо можливості придбання окремих складових персонального комп'ютера. Для однозначного розуміння процедури придбання окремих складових комп'ютера, що вийшли з ладу, необхідно визначити її в нормативах

33	Сторінка 54 (абзац 3) проекту Звіту: «Проте реальний стан оснащення судів залишався недостатнім. Наприклад, в Автозаводському районному суді м. Кременчука експлуатуються 66 комп'ютерів зі зносом 93 відсотки, а 2 із 5 систем відеоконференцзв'язку, придбані у 2016 році, мають знос 100 відсотків; у Вінницькому районному суді 18 із 34 комп'ютерів підлягають заміні через невідповідність мінімальним вимогам продуктивності.».	Станом на 01.01.2025 за інформацією, отриманою від ТУ ДСА України в Полтавській області наявно 93 персональних комп'ютери, з них 45 підлягає списанню, 3 системи відеоконференцзв'язку, з них 1 підлягає списанню. Станом на 01.01.2025 за інформацією, отриманою від ТУ ДСА України в Вінницькій області наявно 53 персональних комп'ютери, з них 7 підлягає списанню. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня зазначають кількість обладнання, що підлягає списанню під час внесення відповідних показників до форми щоквартального звіту про стан забезпечення засобами інформатизації судів та установ системи правосуддя. Рівень зношеності основних фондів - це показник, що визначається як відсоткове відношення загальної суми зносу до первісної вартості основних фондів. Зазначений показник розраховується засобами бухгалтерського обліку кожним окремим розпорядником бюджетних коштів нижчого рівня (судами та установами правосуддя).	Висновки, зазначені в абзаці 3 сторінки 54 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Частково враховано. ТУ ДСА України в Полтавській області листом від 31.10.2025 № ЕП-04/949/2025-вих повідомило, що «при поданні звіту «Аналіз списання та наявності засобів інформатизації станом на 01 січня 2025 року» при заповненні інформації про кількість персональних комп'ютерів в Автозаводському районному суді м. Кременчука була допущена технічна помилка (опечатка). Правильною є кількість – 64 персональних комп'ютери, з них 60 з середнім зносом 93 відс. за даними бухгалтерського обліку, 45 підлягає списанню через фізичний та моральний знос, оскільки були введені в експлуатацію більше 10 років тому. Загальна кількість засобів для здійснення аудіо-, відеофіксації судового засідання та відеоконференцзв'язку, які встановлені в Автозаводському районному суді міста Кременчука, становить 15 одиниць: 3 засоби відеоконференцзв'язку та 12 технічних засобів
----	---	--	---	---

				фіксування судового процесу. Ще 2 мобільні системи відеоконференцзв'язку обліковуються за судом, але перебувають в установах виконання покарань для проведення судових засідань в режимі відеоконференції». Щодо Вінницького районного суду, то кількість комп'ютерів станом на 01.01.2025 дійсно становила 53 одиниці. Під час аудиту спеціалістом з інформаційних технологій Вінницького районного суду зауважено, що 18 комп'ютерів підлягають заміні через невідповідність мінімальним вимогам продуктивності 2025 року. У зв'язку з тим, що порядок складання звіту «Аналіз списання та наявності засобів інформатизації» не регламентований ДСА України, у графу «підлягає списанню» проставлялася кількість непрацюючих комп'ютерів. Листом від 28.08.2025 № 05-03/2089 ТУ ДСА України у Вінницькій області повідомляло, що «більшість наявної техніки є морально застарілою, проте її списання на даному етапі є неможливим, оскільки це призведе до суттєвого
--	--	--	--	---

				ускладнення або неналежного функціонування місцевих загальних судів Вінницької області». Отже, поняття «невідповідність мінімальним вимогам продуктивності» не є тотожним поняттю «підлягає списанню», а свідчить про моральну застарілість техніки. Враховуючи зазначене, абзац викладено в такій редакції: «Проте реальний стан оснащення судів залишався недостатнім. Наприклад, в Автозаводському районному суді м. Кременчука експлуатуються 66 комп'ютерів, з них 60 зі зносом 93 відсотки, а 2 із 5 систем відеоконференцзв'язку, придбані у 2016 році, мають знос 100 відсотків; у Вінницькому районному суді 18 із 53 комп'ютерів підлягають заміні через невідповідність мінімальним вимогам продуктивності»
34	Сторінка 54 (абзац 5) проекту Звіту: «Не врегульовано й питання ліцензійного програмного забезпечення.».	Придбання ліцензійного програмного забезпечення здійснюється за рахунок видатків споживання. Відповідно до підпункту 2.4 розділу 2 Порядку взаємодії між ДСА України та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня на всіх стадіях бюджетного процесу, затвердженого наказом ДСА України від 02.02.2018 № 38 (зі змінами), потреба в	Висновки, зазначені в абзаці 5 сторінки 54 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Наведена Зазначена інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти, підтверджені матеріалами аудитів територіальних

		інших видатках споживання, зокрема на придбання ліцензійного програмного забезпечення розраховується розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня (судами та установами системи правосуддя) при підготовці проекту кошторису на відповідний бюджетний рік.		управління ДСА України, даними опитування керівників апаратів судів
35	Сторінка 55 (абзаци 2, 3, 4) проекту Звіту: «За результатами опитування судців відсутність (несправність) комп'ютерної техніки, обладнання для відеоконференцз'язку зазначалася серед причин перенесення засідань. Так, наприклад, за даними ДСА України, забезпеченість місцевих загальних судів Дніпропетровської області системами відеоконференцз'язку станом на 01.01.2025 становила 25 відс., а місцеві загальні суди Миколаївської області забезпечені серверами на 44 відс. Таким чином, використання застарілого обладнання та відсутність належного оновлення призводили до затримок судових засідань, відповідно збільшення строків розгляду справ. Окрім того, аудитом виявлені неточності у звітності ДСА України. Так, у Звітах про діяльність ДСА України рівень забезпечення судів засобами інформатизації обчислювався за некоректною формулою, що призвело до його завищення станом на 01.01.2025 в середньому на 3 відсотка.».	За розрахунком ДСА України відповідно до Методики розрахунку результативних показників бюджетних програм, за якими Державна судова адміністрація України визначена головним розпорядником бюджетних коштів (скорочено - Методика № 596), затвердженої наказом ДСА України від 29.12.2023 № 596, на підставі показників щодо наявних залів судових засідань, кількості наявних систем відеоконференцз'язку та кількості таких систем, що підлягають списанню, отриманих від ТУ ДСА України в Дніпропетровській області, рівень забезпечення системами відеоконференцз'язку місцевих загальних судів Дніпропетровської області становить 41%. За розрахунком ДСА України відповідно до Методики № 596 з урахуванням показників щодо наявних залів судових засідань, кількості наявних систем відеоконференцз'язку та кількості таких систем, що підлягають списанню, отриманих від ТУ ДСА України в Миколаївській області, рівень забезпечення системами відеоконференцз'язку місцевих загальних судів Миколаївської області становить 56%. Кількісні і вартісні показники потреби в засобах інформатизації розраховуються ДСА України, з урахуванням показників стану забезпечення засобами інформатизації судів щоквартально. Оновлення застарілого обладнання відбувається в межах наявного фінансового забезпечення судів. ДСА України здійснює розрахунок рівня забезпечення судів засобами інформатизації відповідно до Методики розрахунку результативних показників бюджетних програм, за якими Державна судова адміністрація України визначена головним розпорядником бюджетних коштів, затвердженої	Висновки, зазначені в абзацах 2,3,4 сторінки 5 5 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Відповідно до підпункту 3.5.1.9 Методики розрахунку результативних показників бюджетних програм, за якими Державна судова адміністрація України визначена головним розпорядником бюджетних коштів, затвердженої наказом ДСА України від 29.12.2023 № 596, рівень забезпечення засобами інформатизації має розраховуватися департаментом інформаційних технологій «шляхом ділення кількості запланованих до придбання / придбаних засобів інформатизації для судів та установ системи правосуддя на загальну кількість засобів інформатизації, які необхідно придбати для судів та установ системи правосуддя у поточному році». Аудитом встановлено, що рівень забезпечення засобами інформатизації, що зазначався у звітах про результати діяльності ДСА України, визначається іншим

		наказом ДСА України від 29.12.2023 № 596, на підставі показників стану забезпечення засобами інформатизації судів, отриманих від судів та територіальних управлінь ДСА України.		чином: фактично наявне обладнання ÷ (фактично наявне обладнання + потреба) × 100. Але ця формула є некоректною, рівень забезпечення мав розраховуватися так: наявне робоче обладнання (фактично наявне — те, що підлягає списанню) ÷ ÷ нормативно необхідне × × 100. Контрольною групою розрахунок рівня забезпечення здійснювався на підставі даних ДСА України: забезпеченість системами відеоконференцзв'язку місцевих загальних судів Дніпропетровської області станом на 01.01.2025 визначалася виходячи з кількості зал судових засідань — 252, фактично наявного обладнання — 301 та обладнання, що підлягає списанню — 238, а саме: $(301 - 238) \div 252 \times 100 = 25,0$ відсотка; забезпеченість місцевих загальних судів Миколаївської області серверами станом на 01.01.2025 визначалася виходячи з нормативу (кількість будівель — 31) × 2 = 62, фактично наявних серверів — 43, обладнання, що підлягає списанню — 16, а саме: $(43 - 16) \div 62 = 43,5$ відсотка.
--	--	--	--	--

				Слід зауважити, що ДСА України щодо місцевих загальних судів Миколаївської області наведено дані про забезпеченість системами відеоконференцзв'язку, а в проєкті Звіту йдеться про рівень забезпечення серверами. Таким чином, наведена в проєкті звіту інформація є достовірною та ґрунтується на даних ДСА України
36	Сторінка 56 (абзаци 3, 4, 5, 6) проєкту Звіту: «Окрім цього, виявлено недоліки в забезпеченні технічними засобами для роботи з матеріалами, що містять державну таємницю. Рівень забезпечення технічними засобами для діловодства та розгляду справ, що містять інформацію з обмеженим доступом, визначити неможливо, оскільки ДСА України не веде облік, не збирає й не узагальнює дані щодо потреб судів у такому обладнанні. Наявна лише інформація про кількість атестованих автоматизованих робочих місць для роботи з матеріалами, що становлять державну таємницю. Аудитом встановлено, що 29 із 68 місцевих та апеляційних судів (43 відс.), які мають спеціальний дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, не забезпечені атестованими персональними електронно-обчислювальними машинами. Відсутність відповідного обладнання	Відповідно до основних завдань ДСА України, що визначені Положенням про Державну судову адміністрацію України, затвердженим Рішенням Вищої ради правосуддя від 17.01.2019 № 141/0/15-19 «забезпечує в межах повноважень, визначених законом, реалізацію державної політики у сфері охорони державної таємниці в ДСА України» (п. 36 Положення). Частиною першою статті 151 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (скорочено - Закон 1402) визначено, що Державна судова адміністрація України є державним органом у системі правосуддя, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, установлених законом. Повноваження Державної судової адміністрації України визначено статтею 152 Закону 1402. Відповідно до частини третьої статті 16 Закону 1402 суд, як державний орган має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням. Згідно з частиною восьмою статті 19 Закону 1402 суд є юридичною особою, якщо інше не визначено законом. Ураховуючи зазначене, Державна судова адміністрація України не є вищим органом по відношенню до судів в розумінні Порядку організації	Висновки, зазначені в абзацах 3, 4, 5, 6 сторінки 56 проєкту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. У проєкті Звіту викладені факти, виявлені в ході аудиту, які не суперечать інформації, наданій ДСА України

	у таких судах уповільнює розгляд справ, що містять інформацію з обмеженим доступом, та створює ризики порушення процедур безпеки і захисту державної таємниці. Аудитом встановлено, що в судах загальної юрисдикції відсутність атестованих приміщень та технічних засобів із належним рівнем технічного захисту інформації унеможливила розгляд справ, які містять інформацію з обмеженим доступом, і створювала ризики порушення процедур безпеки та збереження державної таємниці. Так, 43 відсотки судів, які мали спеціальний дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, не були забезпечені атестованими технічними засобами.».	та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939 (далі - Порядок № 939). Відповідно до пункту 3 Порядку № 939, забезпечення охорони державної таємниці на підприємстві, в установі, організації покладається на їх керівників. Керівник підприємства, установи, організації зобов'язаний бути обізнаним з вимогами законодавства у сфері охорони державної таємниці, із станом справ у структурних підрозділах підприємства, установи, організації, своєчасно вживати заходів для забезпечення режиму секретності, здійснювати постійний контроль за охороною державної таємниці на підприємства, в установі, організації. Рішення щодо необхідності облаштування в судах, які мають спеціальний дозвіл на провадження діяльності, пов'язаної з державною таємницею, залів для проведення закритих засідань та наявності атестованих персональних електронно обчислювальних машин (ПЕОМ) приймається суб'єктами режимно-секретної діяльності.		
37	Сторінки 57 (абзац 3), 58 (абзац 3) проекту Звіту: «В умовах воєнного стану особливій актуальності набуло питання забезпечення безперебійного енергоживлення. Отже, незважаючи на зусилля ДСА України щодо забезпечення судів альтернативними джерелами живлення, брак коштів на їх обслуговування та затримки з введенням в експлуатацію унеможлилювали їхнє фактичне використання.».	Щодо розрахунку потужності генераторів та вартості закупівлі. ДСА України визначала потребу з метою планування та координації закупівель, користуючись відкритими джерелами ринкових цін. Остаточні технічні характеристики та придбання визначалися судами та територіальними управліннями ДСА України в межах доведеного фінансового ресурсу. ДСА України в межах своїх законодавчо визначених функцій і повноважень забезпечила планування, визначення потреб та організаційне керівництво процесом забезпечення альтернативними джерелами енергопостачання. Проблеми з відсутністю генераторів чи затримками їхнього введення в експлуатацію виникли через об'єктивні обмеження, в тому числі	Висновки, зазначені в абзаці 3 сторінки 57 та абзаці 3 сторінки 58 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Зазначена інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти. У проекті Звіту наголошено на позитивному ефекті від належним чином проведеної ДСА України роботи щодо забезпечення судів альтернативними джерелами живлення у 2023–2024 роках. Водночас аудит засвідчив, що наявність обладнання без належного

		дії/бездіяльність розпорядників коштів нижчого рівня, а не через неналежне виконання ДСА своїх функцій.		фінансування витрат на його підключення та експлуатацію не гарантує енергетичної стійкості. Для ефективної роботи судів в умовах нестабільного енергопостачання важливо забезпечити узгодженість усіх етапів — від планування закупівель до належного фінансування обслуговування та технічної підтримки обладнання
38	Сторінка 58 (абзац 4) проекту Звіту: «Ще однією невирішеною проблемою залишалося меблеве забезпечення.»	ДСА України при наявності критичного стану забезпечення меблями залів судового засідання судів вживає заходи щодо виділення додаткового фінансового ресурсу. Якщо суди та ТУ ДСА України не звертаються з такою проблемою, відповідно ДСА України не має підстав вживати відповідні заходи. При цьому, закупівля меблів планується і здійснюється ДСА України в межах кошторисних призначень, затверджених на поточний рік.	Висновки, зазначені в абзацах 4, 5, 6, 7, 8 сторінки 58 проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Зазначена інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти, підтверджені матеріалами аудитів територіальних управлінь ДСА України, даними опитування керівників апаратів судів та суддів
Розділ «Рекомендації» проекту Звіту				
39	Сторінка 59 (абзаци 2, 3, 4, 5, 6, 7) Розділ "Рекомендації" проекту Звіту: «ДСА України спільно з ВРП та РСУ (до 31.12.2026): 1. Розробити та реалізувати модель інституційного реформування ДСА України, яка забезпечить: - чітке розмежування управлінських і операційних функцій, зосередження ДСА України на стратегічному плануванні, адмініструванні та управлінні проектами;	Функції, повноваження ДСА України чітко визначені чинним законодавством, Положенням про Державну судову адміністрацію України, затвердженим рішенням ВРП від 17.01.2019 №141/0/15-19, що виключає необхідність запропонованого у звіті розмежування. Рекомендація щодо передання спеціалізованої закупівельної організації не ґрунтується на певних обставинах такої необхідності. У звіті не зазначено конкретних фактів, які стали підставою зазначення такої рекомендації, які конкретні недоліки мали місце при проведенні закупівель судами та ТУ ДСА України. Така рекомендація дана без детального вивчення поточного стану проведення закупівель судами та ТУ	Вилучити з розділу «Рекомендації» рекомендацію 1 для ДСА України з ВРП та РСУ щодо інституційного реформування ДСА України, як непереконливу, таку що не відображає чіткий взаємозв'язок між метою аудиту, питаннями, критеріями, результатами аудиту,	Частково враховано. Викладено в новій редакції: 1. «ДСА України спільно з ВРП (до 31.12.2026): 1.1 Вжити заходів щодо: удосконалення інституційної моделі управління організаційним забезпеченням судів з урахуванням міжнародного досвіду, передбачивши розмежування стратегічних

	- передавання функцій закупівель товарів, робіт і послуг для судів до спеціалізованої централізованої закупівельної організації, здатної забезпечити прозорість, економність і ефективність процедур; - створення єдиної цифрової системи управління ресурсами судів, що об'єднає фінансові, кадрові та матеріально-технічні дані і дозволить здійснювати планування та контроль у режимі реального часу; - оновлення нормативно-правової бази для закріплення нового розподілу повноважень між центральним апаратом ДС А України, її територіальними управліннями та закупівельною організацією.».	ДСА України. Для зазначення такої рекомендації необхідно чітко вивчення можливості запровадження таких закупівель саме для судової системи, яка має дуже розгалужену мережу, значна кількість судів розміщена в маленьких містах та селах, де значно важка логістика. Крім того, утворення такої організації буде потребуватиме додатковий значний фінансовий ресурс. Таким чином, зазначена рекомендація сформована поверхнево, за відсутності певного обґрунтування та підстав. Крім того слід зазначити, що Концепцією ЄСІКС, яка затверджена наказом ДСА України від 30 квітня 2025 року № 178 передбачено утворення Підсистеми "Управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю органів судової влади", яка призначена для управління людськими, фінансовими та матеріальними ресурсами, а також автоматизації процесів фінансового, бухгалтерського та кадрового обліків. Розбудова підсистеми «Управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю органів судової влади» надасть змогу повноцінно керувати кадровим обліком та НЯ-процесами, тісно переплітаючи їх з функціонуванням компонентів ЄСІКС, управляючи доступом до функціональності та даних залежно від займаної працівником посади. Функції бухгалтерського фінансового планування, контролю та аналітики можливості для підвищення об'єктивності кожного суду чи іншого органу системи правосуддя, алокуючи видатки на кожну справу чи кожне службове завдання. Такий облік і контроль буде мати своїм результатом зменшення витрат на відправлення правосуддя та підвищення ефективності діяльності судових органів. Ці заходи заплановано впровадити до 2028 року. Отже, зазначені рекомендації є непереконливими, оскільки не відображає чіткий взаємозв'язок між питаннями аудиту, критеріями аудиту, висновками та оцінками. Надання таких рекомендацій не впливає з висновків та оцінок, зроблених у ході аудиту	його висновками і оцінками і не підкріплену точними і доказовими аргументами.	та операційно-виконавчих функцій ДСА України, а також впровадження механізму централізованих закупівель із визначенням прозорих інструментів контролю та підзвітності; створення єдиної цифрової системи управління ресурсами судів, що об'єднає фінансові, кадрові та матеріально-технічні дані і дасть змогу здійснювати облік, планування та контроль у режимі реального часу»
--	---	--	--	---

		Рахункової палати. їх реалізація може призвести до неефективного витрачання додаткових бюджетних коштів, руйнування системи належного фінансового та організаційного забезпечення органів судової влади, суттєвих корупційних ризиків у сфері правосуддя, зокрема: 1) розмежування управлінських і операційних функцій, зосередження ДСА України на стратегічному плануванні, адмініструванні та управлінні проектами, з великою ймовірністю призведе до руйнування цілісного процесу реалізації функцій і завдань ДСА України щодо належного фінансового та організаційного забезпечення діяльності судів і суддів з метою створення належних умов для здійснення ними правосуддя; 2) передання функцій закупівель товарів, робіт і послуг для судів до спеціалізованої централізованої закупівельної організації та оновлення у зв'язку з цим нормативно-правової бази для закріплення нового розподілу повноважень: - призведе до руйнування правового поля функціонування органів правосуддя, починаючи з Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та інших нормативно-правових актів, що регулюють діяльність з організаційного і фінансового забезпечення органів судової влади, а також до значного фінансового навантаження на бюджет з відволіканням значних фінансових ресурсів від потреб судів; створить нову проблему неузгодженості такого управлінського рішення з вимогами законодавства з питань бюджету та публічних закупівель, оскільки ДСА України, як головний розпорядник бюджетних коштів, повноваження щодо використання бюджетних коштів здійснює безпосередньо через механізм публічних закупівель (окрім видатків на оплату праці); 3) для створення єдиної цифрової системи управління ресурсами судів не потрібно розробляти та реалізовувати модель інституційного реформування ДСА України.		
--	--	---	--	--

		Достатньо прийняття і реалізації простого управлінського рішення в системі існуючої моделі ДСА України.		
40	Сторінка 59 (абзаци 2, 8, 11) Розділ «Рекомендації» проекту Звіту: «ДСА України спільно з ВРП та РСУ (до 31.12.2026): 2. Забезпечити актуалізацію нормативів фінансового, кадрового та матеріально-технічного забезпечення судів з урахування встановлених під час аудиту недоліків, зокрема: удосконалити нормативи кадрового забезпечення з урахуванням реального навантаження на працівників апаратів судів і специфіки функціональних підрозділів та методології СЕРЕJ-SATURN; ...»..	Рішенням Вищої ради правосуддя від 06.08.2024 № 2395/0/15-24 разом з Європейською комісією з питань ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕJ) утворено робочу групу для розроблення та впровадження нормативів кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів, до складу якої увійшли члени Вищої ради правосуддя, представники Верховного Суду, Ради судців України та ДСА України. За результатами аналізу інформаційно-аналітичних матеріалів щодо відібраних з урахуванням вимог СЕРЕJ пілотних судів України СЕРЕJ у лютому 2025 року надіслала до Вищої ради правосуддя проект Звіту «Оцінка та діагностика для підвищення ефективності та якості системи правосуддя в Україні за особливих обставин та в довгостроковій перспективі», який опрацьований українським складом робочої групи та в пілотних судах. У проекті Звіту СЕРЕJ, зокрема, надано високу оцінку роботі українських судів та суддів, із наголошенням на тому, що аналіз статистичних показників щодо кількості розглянутих справ свідчить про надзвичайно високу стійкість і спроможність судової системи України та здатність ефективно функціонувати навіть у таких екстремальних умовах, у яких судова влада функціонує під час дії воєнного стану: енергетична криза, обстріли, перебої з фінансуванням, надмірне навантаження та кадровий голод. Крім цього, зауважено, що формула розрахунку середніх витрат часу на розгляд судових справ для визначення коефіцієнта навантаження суддів, розроблена Програмою USAID «Справедливість для всіх», а також методологія зважування справ, є дієвими, а їх алгоритм - правильним. Упродовж 2024—2025 років у межах опрацювання запропонованих ДСА України проектів	Виключити абзац 8 сторінки 59 розділ «Рекомендації» проекту Звіту у зв'язку з його реалізацією.	Не враховано. Рекомендації, наведені у проекті Звіту, є обґрунтованими, відповідають виявленим під час аудиту недолікам, спрямовані на підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами та не дублюють чинні положення Порядку № 38. Проведений аудит засвідчив, що чинна редакція Порядку № 38 не забезпечує єдиної методики визначення потреби у видатках судів та належного контролю за обґрунтованістю розрахунків. У різних територіальних управліннях застосовуються різні підходи до планування потреби за економічною класифікацією видатків (КЕКВ 2111, 2210, 2240, 2282 тощо), відсутність єдиного підходу до визначення потреб, неузгодженість розрахункових показників між судами одного рівня, що підтверджено матеріалами робочих документів територіальних управлінь Рахункової палати. Під час аудиту встановлено, що відсутні затверджені алгоритми збору та узагальнення даних по

		нормативів кадрового, фінансового та матеріально-технічного забезпечення судів і доданих до них матеріалів було проведено низку робочих зустрічей зацікавлених сторін і засідань робочої групи. Метою цих заходів було оцінити відповідність розроблених проектів нормативів актуальним потребам функціонування судової системи, а також рекомендаціям міжнародних експертів щодо підвищення її ефективності та якості з урахуванням поточних і довгострокових викликів. За результатами аналізу та обговорення зазначених документів, ураховуючи зауваження і пропозиції суддівської спільноти, міжнародних експертів та членів робочої групи, ДСА України здійснювала їх доопрацювання та актуалізацію. Згідно з пунктом 9 Методики розрахунку чисельності суддів судів першої та апеляційної інстанцій, затвердженої рішенням Вищої ради правосуддя № 2015/0/15-25 від 30.09.2025, розрахунок прогнозованої кількості суддів здійснюється щорічно. Складниками нормативів кадрового забезпечення судів є кількість суддів і штатна чисельність працівників апарату суду, у тому числі помічників суддів. Отже, визначення Вищою радою правосуддя кількості суддів у місцевих та апеляційних судах здійснюється щорічно. Зміни кількості суддів призведуть до зміни штатної чисельності посад апарату суду.		кожному суду, а перевірка обґрунтованості розрахунків здійснюється формально. Це призводить до різного рівня забезпечення судів і значних міжрегіональних диспропорцій. Аналіз виконання бюджетної програми засвідчив наявність кредиторської заборгованості при одночасному поверненні до бюджету невикористаних асигнувань, що підтверджує неефективність внутрішнього контролю за виконанням кошторисів. Чинний Порядок № 38 регламентує загальний механізм доведення показників і перевірки кошторисів, але не визначає критеріїв пріоритезації потреб, порядок моніторингу виконання чи вимоги до перевірки достовірності поданих розрахунків. Саме ці прогалини були підтверджені аудитом і стали підставою для формування рекомендації про необхідність: - встановлення єдиної методики розрахунку потреби; - визначення алгоритму збору та перевірки даних по кожному суду; - впровадження процедур системного моніторингу та контролю за використанням
--	--	--	--	---

				асигнувань розпорядниками нижчого рівня, зокрема за утворенням залишків і кредиторської заборгованості. Отже, ці пропозиції не дублюють чинний Порядок № 38, а спрямовані на усунення виявлених системних прогалин у його практичному застосуванні та конкретизують напрями його вдосконалення відповідно до результатів аудиту
41	Сторінка 59 (абзаци 15, 16, 17, 18, 19, 20) розділ «Рекомендації» проекту Звіту: «ДСА України (до 31.12.2026): 1. Удосконалити Порядок № 38, передбачивши в ньому: єдину методику формування потреби у видатках місцевих та апеляційних судів; алгоритми збору, перевірки й узагальнення даних із деталізацією по кожному суду; порядок перевірки обґрунтованості розрахунків потреби; чіткі критерії пріоритезації та пропорційного врахування потреб судів; процедури системного моніторингу та контролю за використанням бюджетних асигнувань розпорядниками нижчого рівня, у тому числі щодо утворення залишків і кредиторської заборгованості.».	Порядок формування потреби у видатках доводився до розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня листами ДСА України від 27.01.2022 № 11-1220/22 та від 05.05.2023 № 11-5404/23. Потреба та проекти кошторисів формуються за деталізованим переліком видатків за кожним кодом економічної класифікації видатків з відображенням кількісних, цінових та вартісних параметрів. У разі відсутності у деталізованому переліку видатків окремого пункту, за яким виникла потреба в бюджетних асигнуваннях, заплановані видатки зазначаються у пункті «Інші видатки», що міститься за кожним КЕКВ з відповідним зазначенням розрахунків по ньому у формі «Обґрунтування інших видатків». Зокрема, Порядком № 38 передбачено: 2.2. Після доведення Міністерством фінансів України інструкції з підготовки бюджетної пропозиції до Бюджетної декларації та орієнтовних граничних показників та надходжень спеціального фонду на середньостроковий період департамент для забезпечення своєчасної організації роботи у триденний строк доводить до відома розпорядників нижчого рівня: - орієнтовні граничні показники та надходження спеціального фонду на середньостроковий період; - форму проекту кошторису;	Рекомендації, зазначені в абзацах 15, 16, 17, 18, 19, 20 сторінки 59 розділ «Рекомендації» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Рекомендації, наведені у проекті Звіту, є обґрунтованими, відповідають виявленим під час аудиту недолікам, спрямовані на підвищення ефективності управління бюджетними ресурсами та не дублюють чинні положення Порядку № 38. Проведений аудит засвідчив, що Порядок № 38 у чинній редакції не забезпечує єдиної методики визначення потреби у видатках судів та належного контролю за обґрунтованістю розрахунків. У різних територіальних управліннях застосовуються різні підходи до планування потреби за економічною класифікацією видатків (КЕКВ 2111, 2210, 2240, 2282 тощо), відсутність єдиного

		- надає роз'яснення щодо заповнення проекту кошторису; - розробляє і повідомляє розпорядникам нижчого рівня інші показники, яких вони повинні дотримуватися відповідно до законодавства і які необхідні для правильного визначення обсягів видатків бюджету; - установлює термін подання проекту кошторису розпорядниками нижчого рівня; - встановлює інші вимоги в межах повноважень для забезпечення дотримання вимог бюджетного законодавства; 2.7. Департамент розглядає проекти кошторисів бюджетних установ розпорядників нижчого рівня у такій послідовності: - перевірка правильності заповнення форми; - перевірка врахування всіх рекомендацій, що доведені листом головного розпорядника; - аналіз наданої розпорядниками нижчого рівня інформації на предмет її відповідності бюджетному законодавству; - узагальнення департаментом наданих розпорядниками нижчого рівня проектів кошторисів та формування зведеної форми проекту кошторису; 4.6. 3 метою аналізу та контролю за виконанням кошторисів і показників паспортів бюджетних програм, відповідно до бюджетного законодавства за визначеною департаментом та затвердженою наказом головного розпорядника формою, у визначені терміни та з урахуванням рекомендацій щодо заповнення розпорядники нижчого рівня подають звіт про виконання кошторису та паспорта бюджетної програми. Департамент узагальнює надану розпорядниками нижчого рівня у звіті про виконання кошторису та паспорта бюджетної програми інформацію та на її підставі в терміни, визначені для подання зведеної фінансової та бюджетної звітності, подає Міністерству фінансів України звіти про виконання паспортів бюджетних програм.		підходу до визначення потреб і неузгодженість розрахункових показників між судами одного рівня, що підтверджено матеріалами робочих документів територіальних управлінь Рахункової палати. Під час аудиту встановлено, що відсутні затверджені алгоритми збору та узагальнення даних по кожному суду, а перевірка обґрунтованості розрахунків здійснюється формально. Це призводить до різного рівня забезпечення судів і значних міждиспропорцій. Аналіз виконання бюджетної програми засвідчив наявність кредиторської заборгованості при одночасному поверненні до бюджету невикористаних асигнувань, що підтверджує неефективність внутрішнього контролю за виконанням кошторисів. Чинний Порядок № 38 регламентує загальний механізм доведення показників і перевірки кошторисів, але не визначає критеріїв пріоритезації потреб, порядок моніторингу виконання чи вимоги до перевірки достовірності поданих розрахунків. Саме ці прогалини були підтверджені аудитом і стали
--	--	---	--	---

				підставою для формування рекомендації про необхідність: встановлення єдиної методики розрахунку потреби; визначення алгоритму збору та перевірки даних по кожному суду; впровадження процедур системного моніторингу та контролю за використанням асигнувань розпорядниками нижчого рівня, у тому числі за утворенням залишків і кредиторської заборгованості. Отже, ці пропозиції не дублюють чинний Порядок № 38, а спрямовані на усунення виявлених системних прогалин у його практичному застосуванні та конкретизують напрями його вдосконалення відповідно до результатів аудиту
42	Сторінки 59 (абзац 15), 60 (абзац 8) Розділ "Рекомендації" проекту Звіту: «ДСА України (до 31.12.2026): 6. Вжити заходів для забезпечення дотримання пункту 6 Загальних вимог № 1536, передбачивши підтвердження результативних показників офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, а також даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського	Джерелами інформації для результативних показників є Укази Президента України, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», штатні розписи, дані внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, який здійснюється відповідними структурними підрозділами ДСА України за напрямками діяльності.	Рекомендації, зазначені в абзаці 8 сторінки 60 розділ «Рекомендації» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Рекомендація є обгрунтованою та відповідає Загальним вимогам № 1536. Аудитом встановлено, що частина результативних показників бюджетної програми за КПКВК 0501020 формувалася без підтвердження офіційною державною статистичною звітністю – із використанням внутрішніх довідок і

	(управлінського) обліку, які є джерелами інформації для їх визначення або розрахунку.».		оперативних даних підрозділів ДСА України. Крім того, показники звітності – «Кількість судових справ, що будуть вирішені», «Кількість справ, що надійде на розгляд», «Кількість судових справ, що вирішені» та «Відсоток вирішених судових справ до загальної кількості судових справ, що надійшли на розгляд судів» – містять некоректні дані, оскільки до їх складу включено не лише судові справи, а й матеріали, які не належать до цієї категорії, що викривлює результативні показники бюджетної програми та ускладнює об'єктивну оцінку ефективності діяльності судів. Запропонована рекомендація щодо обов'язкового підтвердження показників офіційними джерелами (державною статистичною, фінансовою або бухгалтерською звітністю) усуває виявлений недолік, підвищує достовірність, прозорість і контрольованість формування показників ДСА України та повністю узгоджується із встановленими фактами і
--	--	--	--

				вимогами нормативно-правових актів
43	Сторінки 59 (абзац 15), 60 (абзац 9) Розділ «Рекомендації» проекту Звіту: «ДСА України (до 31.12.2026): 7. Розробити та впровадити автоматизовану систему обліку, що міститиме повну інформацію про всі будівлі та функціональні групи приміщень місцевих та апеляційних судів, із можливістю оновлення та доступу до даних в режимі реального часу.».	Вважаємо доцільним зазначену систему обліку впровадити в рамках розробки Підсистеми «Управління персоналом та фінансово-господарською діяльністю органів судової влади», як окремий функціонал.	Виконання заходу до 31.12.2026 року неможливо виконати, так як на впровадження зазначеного заходу необхідно декілька років та відповідний фінансовий ресурс. Враховуючи зазначено, пропонуємо відкоригувати рекомендацію, викладену в абзаці 9 сторінки 60 розділу «Рекомендації» проекту Звіту, а саме рекомендацію: «7. Розробити та впровадити автоматизовану систему обліку, що міститиме повну інформацію про всі будівлі та функціональні групи приміщень місцевих та апеляційних судів, із можливістю оновлення та доступу до даних в режимі реального часу.».	Не враховано. Під час обговорення рекомендації з об'єктом контролю погоджено її виконання до 31.12.2026
Розділ «Інформація про аудит» проекту Звіту				
44	Сторінка 61 (абзац 4) Розділ «Інформація про аудит» проекту Звіту: «Аудит проведено відповідно до Закону України від 02 липня 2015 року № 576-VIII "Про Рахункову палату" (зі змінами), Міжнародних	Частиною шостою статті 4 Закону України «Про рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII (в редакції, що діяла з 28.01.2025 по дату обговорення проекту Звіту) (скорочено - Закон України «Про рахункову палату») передбачено, що організаційно-методологічні засади здійснення державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту)	Враховати при прийнятті остаточних висновків та наданні рекомендацій.	Частково враховано. Абзац викладено у новій редакції: «Аудит проведено відповідно до Закону України від 02 липня 2015 року № 576 «Про Рахункову палату» (зі

	стандартів вищих органів аудиту, визнаних в Україні, та вимог нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Рахункової палати.».	визначаються Рахунковою палатою відповідно до Системи професійних документів INTOSAI (IFPP) та Закону України «Про рахункову палату», а також оприлюднюються на офіційному веб-сайті Рахункової палати у формі відкритих даних відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації». Слід зазначити, що з 28.01.2025 по дату обговорення проекту цього Звіту, на офіційному веб-сайті Рахункової палати у формі відкритих даних не було оприлюднено організаційно-методологічні засади здійснення державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) визначаються Рахунковою палатою відповідно до Системи професійних документів INTOSAI (IFPP) та Закону України «Про рахункову палату». У періоді з 28.01.2025 по дату обговорення проекту цього Звіту на офіційному веб-сайті Рахункової палати оприлюднено Регламент Рахункової палати, затверджений рішенням Рахункової палати 29.03.2024 № 15-1. Положення Регламенту Рахункової палати, затвердженого рішенням Рахункової палати 29.03.2024 № 15-1, не відповідають правовим приписам Закону України «Про рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII (в редакції, що діяла з 28.01.2025 по дату обговорення проекту Звіту). Методологія проведення аудиту ефективності, що затверджена рішенням Рахункової палати 06.06.2023 № 12-2, згідно якої проводився цей захід державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту), не відповідає правовим приписам Закону України «Про рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII (в редакції, що діяла з 28.01.2025 по дату обговорення проекту Звіту). Частиною другою статті 31 Закону України «Про рахункову палату» встановлено, що порядок, правила та процедура здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) визначаються цим Законом та відповідно до цього Закону Регламентом Рахункової палати.		змінami), <i>Методологій проведення аудиту діяльності (ефективності) та аудиту відповідності, затверджених рішеннями Рахункової палати від 06.06.2023 № 12-2 та № 12-3, що ґрунтуються на положеннях ISSAI 100 «Фундаментальні принципи аудиту державного сектору», ISSAI 300 «Принципи аудиту діяльності (ефективності)», ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» та ISSAI 3000 «Стандарт аудиту діяльності (ефективності)», GUID 3910 «Основні поняття аудиту діяльності (ефективності)», ISSAI 4000 «Стандарт аудиту відповідності» та GUID 4900 «Керівництво з повноважень та критеріїв, які необхідно враховувати при перевірці аспектів законності та правильності при проведенні аудиту відповідності», Міжнародних стандартів вищих органів аудиту, визнаних в Україні, та вимог нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Рахункової палати»</i>
--	--	---	--	---

		Частиною другою статті 19 Конституції України встановлено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.		
45	Сторінки 61 (передостанній абзац), 62 (абзаци 8, 9, 10, 11, 12) проекту Звіту: «Для отримання достатніх і належних доказів застосовано комплекс методів збору та аналізу інформації, визначених програмою та матрицею дизайну аудиту, зокрема: Для оцінки ступеня відповідності обсягів фінансування та матеріально-технічного забезпечення місцевих і апеляційних судів їхнім фактичним потребам під час аудиту застосовано таку шкалу: - 90 відс. і більше забезпечення; - від 70 до 89 відс. - середній рівень забезпечення; - менше 70 відс. - низький рівень забезпечення. Зазначені методи дозволили отримати достатні, належні та достовірні аудиторські докази для формулювання висновків-і рекомендацій, викладених у звіті.».	Протягом 2023 - 2024 років Міністерством фінансів України задовольнялась потреба, що запрошувалась бюджетними запитами головного розпорядника бюджетних коштів бюджетної програми КПКВК 0501020 - Державною судовою адміністрацією України, на організаційне і фінансове забезпечення органів судової влади, ДСА України та її територіальних управлінь, Служби судової охорони та її територіальних управлінь, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України на рівні менш ніж 70 відсотків. Тому, застосування під час проведення цього аудиту для оцінки Рахунковою палатою ступеня відповідності обсягів фінансування та матеріально-технічного забезпечення місцевих і апеляційних судів їхнім фактичним потребам такої шкали як: 90 відсотків і більше - високий рівень забезпечення; від 70 до 89 відсотків - середній рівень забезпечення; менше 70 відсотків - низький рівень забезпечення, не дозволила отримати достатні, належні та достовірні аудиторські докази для формулювання висновків і рекомендацій щодо визначення і встановлення об'єктивного рівня організаційного і фінансового забезпечення органів судової влади Державною судовою адміністрацією України протягом 2023 - 2024 років. При цьому слід зазначити, що вказана вище шкала, яка використовувалася Рахунковою палатою під час проведення цього аудиту, не затверджена жодним нормативно-правовим актом, а тому, висновки Рахункової палати у частині визначення і встановлення рівня організаційного і фінансового забезпечення органів судової влади Державною судовою адміністрацією України протягом 2023 -	Врахувати при прийнятті остаточних висновків та наданні рекомендацій.	Не враховано. Застосована під час аудиту шкала оцінки рівня забезпечення є аналітичним інструментом Рахункової палати, який відповідає методології Рахункової палати та дає можливість об'єктивно класифікувати рівень відповідності фінансування фактичним потребам судів на основі офіційних бюджетних даних, а не нормативно-правового затвердження. У межах аудиту ефективності шкала застосовувалася як інструмент аналітичної інтерпретації фактичних даних, а не як нормативна класифікація. Вона використана виключно для порівняльного аналізу та групування результатів. Методика побудови шкали ґрунтується на підходах, які дають змогу використовувати власні методи вимірювання. Порогові значення (70 відс. та 90 відс.) встановлювалися на основі аналізу середніх фактичних показників фінансування

		2024 років не базуються на документальних доказах, а мають ознаки оціночного судження.		судів за 2023–2024 роки, отриманих із офіційних розрахунків потреби, граничних обсягів і касових видатків. Усі вихідні дані, що покладені в основу шкали, походять з офіційних документів (бюджетні запити, кошториси, бюджетна звітність), тому є достатніми й належними доказами. Таким чином, шкала є не «оціночним судженням», а результатом аналітичного групування документально підтверджених показників з метою уніфікації висновків. Шкала оцінювання рівня забезпечення судів є допоміжним методологічним інструментом, який забезпечив порівнянність і прозорість результатів аудиту. Вона не суперечить нормативно-правовим актам і не замінює законодавчих норм, а дає можливість кількісно інтерпретувати фактичні дані для обґрунтування висновків і рекомендацій. Отже, застосована шкала відповідає методології аудиту ефективності, базується на офіційних документах і забезпечує достовірність аналітичних висновків
Додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту				

46	Сторінка 67 (абзаци 5, 6) Додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Критерій виконано частково. Зведена потреба у коштах формувалася на підставі пропозицій місцевих та апеляційних судів, однак за відсутності затверджених нормативів фінансового забезпечення судів та єдиного методологічного підходу до збору, перевірки й узагальнення даних. Це призвело до неповного, нерівномірного та необ'єктивного врахування фактичних потреб судів.».	Критерій виконано. Зведена потреба у коштах формувалася на підставі пропозицій місцевих та апеляційних судів, підходи до збору, перевірки й узагальнення якої визначені Порядком № 38 та листами ДСА України від 27.01.2022 № 11-1220/22 та від 05.05.2023 № 11-5404/23, та врахована в повному обсязі. Нормативи фінансового забезпечення, затверджені рішенням Вищої ради правосуддя 30.09.2025.	Висновки, зазначені в абзацах 5, 6 сторінки 67 додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Під час аудиту встановлено, що на практиці механізм формування зведеної потреби не забезпечував єдиного методологічного підходу до збору, перевірки та узагальнення даних від судів. У різних територіальних управліннях ДСА України використовувалися різні методи обчислення: за кількістю суддів, штатною чисельністю, прогнозними обсягами видатків чи залишками коштів минулого року. Це підтверджується матеріалами робочих документів територіальних управлінь Рахункової палати. Фактичний рівень забезпечення потреб судів у 2023–2024 роках становив відповідно 51,4 відс. та 57,7 відс., що підтверджує неповне й нерівномірне врахування фактичних потреб, а отже, критерій не може вважатися виконаним у повному обсязі. Посилання ДСА України на нормативи фінансового забезпечення, затверджені рішенням ВРП 30.09.2025 року, не може бути враховане, оскільки зазначене рішення ухвалене після завершення аудиторського періоду
----	---	--	--	---

				(2023–2024 роки) і не впливало на стан, що оцінювався аудитом. Критерій «виконано частково» визначений правильно, оскільки формування зведеної потреби здійснювалося без єдиного методологічного підходу, що призвело до нерівномірного врахування фактичних потреб судів. Посилання на листи ДСА України не спростовує фактів, встановлених аудитом, а нормативи ВРП від 30.09.2025 не стосуються періоду, охопленого аудитом
47	Сторінка 67 (абзаци 8, 9) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Критерій виконано частково.» Бюджетні запити ДСА України на 2023 та 2024 роки формувалися на основі зведених розрахунків, отриманих від місцевих судів і територіальних управлінь, однак через відсутність єдиного методологічного підходу до визначення потреби та регламентованої процедури її перевірки показники запитів не були належно обґрунтовані. Порядок № 38 не встановлює чітких механізмів перевірки правильності розрахунків, вимог до документального підтвердження показників і алгоритмів погодження даних між судами, територіальними управліннями та ДСА України. Як наслідок, подані розрахунки потреби	Критерій виконано. Потреба та проекти кошторисів формуються за деталізованим переліком видатків за кожним кодом економічної класифікації видатків з відображенням кількісних, цінових та вартісних параметрів. У разі відсутності у деталізованому переліку видатків окремого пункту, за яким виникла потреба в бюджетних асигнуваннях, заплановані видатки зазначаються у пункті «Інші видатки», що міститься за кожним КЕКВ з відповідним зазначенням розрахунків по ньому у формі «Обґрунтування інших видатків». Техніко-економічне обґрунтування - це комплекс документів, що оцінює доцільність та ефективність інвестиційного проекту, який потребує бюджетного фінансування. Воно включає технічні, економічні, соціальні та ринкові аспекти, аналіз витрат і вигод, оцінку ризиків, а також розрахунок термінів окупності та соціального ефекту від реалізації проекту.	Висновки, зазначені в абзацах 8, 9 сторінки 67 додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Висновок «критерій виконано частково» повністю відповідає фактичним результатам аудиту, підтвердженням документально, і відображає виявлені недоліки у методології формування потреби та перевірки розрахунків, які не усуваються наведеними ДСА України аргументами. Аудит засвідчив, що фактичний процес формування бюджетних запитів у 2023–2024 роках не забезпечував належного рівня обґрунтованості через відсутність єдиного методологічного підходу, визначеного на рівні ДСА України.

	в бюджетних коштах не містили необхідної деталізації за кількістю, вартістю й одиницями виміру, часто без техніко-економічних обґрунтувань і формувалися нерівномірно, що зумовило необ'єктивність визначення потреби та обмежило обґрунтованість бюджетних запитів.».			Порядок № 38 визначає загальну послідовність перевірки проєктів кошторисів, однак не встановлює вимог до документального підтвердження обґрунтованості потреб (техніко-економічних розрахунків, деталізації кількісних показників, вартісних параметрів). Унаслідок цього подані розрахунки потреби в бюджетних коштах в окремих випадках не містили необхідної деталізації за кількістю, вартістю й одиницями виміру, що унеможливило повноцінну оцінку реальної потреби. Зазначені недоліки вплинули на точність і достовірність зведених бюджетних запитів, а отже – на об'єктивність визначення граничних показників. Результати аудиту в територіальних управліннях ДСА України засвідчили відсутність техніко-економічних розрахунків в окремих випадках. Отже, критерій виконано частково, оскільки формування бюджетних запитів у 2023–2024 роках здійснювалося без єдиної методології, із суттєвими відмінностями у підходах між судами та територіальними
--	---	--	--	--

				управліннями, що знизило достовірність розрахунків і ефективність процесу планування
48	Сторінки 68 (абзаци 13, 14, 15), 69 (абзаци 1, 2, 3) додаток 2 «Критерій аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Критерій не виконано. Система результативних показників бюджетної програми не забезпечувала об'єктивного відображення результатів виконання завдань і напрямів використання бюджетних коштів. Показники формувалися без підтвердження офіційною статистикою, а окремі з них - на підставі внутрішніх довідкових даних ДСА України, що не гарантувало їх повноти та достовірності. Водночас у паспортах бюджетної програми відсутні індикатори ефективності використання ресурсів, зокрема щодо середніх витрат на розгляд судової справи та навантаження на одного суддю. Крім того, у звітності не враховувався залишок нерозглянутих справ, сформований за попередні періоди, що викривлювало оцінку фактичних результатів діяльності судів. Крім того, паспортами бюджетної програми за КПКВК 0501020 «Забезпечення здійснення правосуддя місцевими, апеляційними судами та функціонування органів і установ	Критерій виконано. Джерелами інформації для результативних показників є Укази Президента України, Закон України «Про судоустрій і статус суддів», штатні розписи, дані внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, який здійснюється відповідними структурними підрозділами ДСА України за напрямками діяльності. Згідно підпункту 3.5.1.1. Методики розрахунку результативних показників бюджетних програм, за якими Державна судова адміністрація України визначена головним розпорядником бюджетних коштів, затвердженої наказом ДСА України від 29.12.2023 № 596, результативний показник «відсоток вирішених судових справ до загальної кількості судових справ, що надійшли на розгляд судів» розраховується шляхом ділення загальної кількості вирішених судових справ на загальну кількість судових справ, що надійшли на розгляд, та зазначається у відсотках. Кількість судових справ, які будуть вирішені, є кількістю справ і матеріалів, розглянутих судом за певний період часу, які перебували на розгляді суду у звітному періоді та складається із суми залишку нерозглянутих справ і матеріалів на початок звітного періоду і справ і матеріалів, що надійшли у звітному періоді. Показник «відсоток вирішених судових справ до загальної кількості судових справ, що надійшли на розгляд суду» використовується як один із інтегральних показників ефективності діяльності суду, що рекомендований Європейською комісією з ефективності правосуддя (CEPEJ). Для розрахунку за цим показником використовуються дані про динаміку надходження і розгляду справ: а) кількість розглянутих справ і матеріалів за звітний період; і б) кількість нових справ і матеріалів, що надійшли за звітний період.	Висновки, зазначені в абзацах 13, 14, 15 сторінки 68 та в абзацах 1, 2, 3 сторінки 69 додаток 2 «Критерій аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Висновок «критерій не виконано» відповідає фактичним результатам аудиту, який підтвердив, що система результативних показників бюджетної програми не забезпечує об'єктивного відображення результатів діяльності судів і не підтверджується офіційною статистичною звітністю, що прямо суперечить пункту 6 Загальних вимог № 1536. Аудитом встановлено, що окремі результативні показники бюджетної програми за КПКВК 0501020 формувалися без підтвердження офіційною державною статистикою і базувалися переважно на внутрішніх довідках ДСА України. Зокрема, показники «кількість судових справ, що вирішені», «кількість судових справ, що надійдуть на розгляд» та «відсоток вирішених судових справ» включали не лише судові справи, а й інші матеріали (подання, звернення, скарги), що викривлювало реальні результати діяльності судів.

	системи правосуддя» на 2023 та 2024 роки визначено напрями використання бюджетних коштів, які одночасно охоплюють фінансування діяльності судів та утримання апарату ДСА України і її територіальних управлінь. Така структура видатків фактично поєднує адміністративно-господарські та функціональні витрати в межах однієї бюджетної програми, що ускладнює розмежування витрат за економічним змістом, визначення їхньої результативності та оцінку ефективності використання бюджетних коштів.».			Показники не враховували залишки нерозглянутих справ, сформованих у попередні роки, що порушує принцип повноти обліку результатів і викривлює оцінку навантаження на суддів і працівників апаратів. Крім того, у паспортах бюджетної програми відсутні показники ефективності використання ресурсів (зокрема, середні витрати на одну справу, співвідношення «витрати – результат»), що унеможлиблює оцінку ефективності діяльності судової системи. Отже, критерій «не виконано» є обґрунтованим і базується на перевірених фактах: відсутність офіційного підтвердження окремих результативних показників, викривлення їх структури та невідповідність принципам достовірності і повноти
49	Сторінка 69 (абзаци 6, 7) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Критерій не виконано. Фактична кількість суддів не відповідає кількості суддів, визначеній рішенням ВРП з урахуванням консультативного висновку ДСА України. У 2024 році фактична кількість суддів склала 4 800, що на 3 176 менше ніж визначено	Повноваження ДСА України щодо кадрового забезпечення судів, не передбачають участі у процедурі призначення суддів. Відповідно до пункту 1 частини першої статті 93 Закону 1402 Вища кваліфікаційна комісія суддів України веде облік даних про кількість посад суддів у судах, у тому числі вакантних. ДСА України не впливає на визначення порядку та методології обліку таких посад. Загальновідомим та таким, що обговорюється у широкому колі професійної юридичної спільноти, є	Пропонується врахувати в частині констатації існуючих обставин. При цьому виключити зі звіту будь-які припущення щодо наявності причинно-наслідкового зв'язку між діями/бездіяльністю ДСА України і	Не враховано. Критерій розроблено тільки для оцінки наповнюваності кадрами місцевих та апеляційних судів

	рішенням Вищої ради правосуддя з урахуванням консультативного висновку ДСА України. Аналогічно у 2023 році фактична кількість суддів була 4 673 або на 3 303 суддів менше.».	питання наявності великої кількості незаповнених посад суддів у судах України. Разом з тим, така ситуація утворилась не внаслідок дій чи бездіяльності ДСА України, а зумовлена так званим «побічним ефектом» від перманентних реформ судової влади. Це наслідок того, що Вища кваліфікаційна комісія суддів України не працювала протягом 2019 - 2022 років, оскільки попередній її склад був розпущений Верховною Радою у жовтні 2019 року. Це призвело до вакууму в системі добору суддів. 3 22 лютого 2022 року Вища рада правосуддя втратила повноважність. Через два дні розпочалося повномасштабне вторгнення РФ до України. Більше ніж 10 місяців Вища рада право не працювала, через що увесь цей час було неможливо призначити або звільнити суддів. Вища рада правосуддя відновила кворум лише 12 січня 2023 року. ДСА України не наділена повноваженнями, реалізація яких могла б вплинути на кадрову ситуацію, що склалась із посадами суддів в Україні. Тож, сукупність усіх об'єктивних чинників призвела до існуючої ситуації на сьогодні.	незаповненими посадами суддів в Україні.	
50	Сторінка 69 (абзаци 12, 13) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Критерій не виконано. Через дефіцит кадрів, фактична чисельність працівників апаратів у 2024 році була 22 781, що менше штатного розпису на 4 873 осіб (17,6 відс.), та у 2023 році - 22 959 або менше штатного розпису на 4 569 осіб (16,6 відсотків).».	На думку ДСА України критерій сформульований помилково, адже діюче законодавство не забороняє наявність вакантних посад в апаратах судів, як і в будь-яких інших органах та установах. Штатний розпис може містити вакантні посади. Порядок їх заповнення чітко зазначено у законі. Згідно з частиною п'ятої статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» керівник апарату суду призначає, звільняє, здійснює добір працівників. В свою чергу, ДСА України у межах повноважень вживає усіх можливих дієвих заходів щодо сприяння заповненню вакантних посад в апаратах судів. Разом з тим, врахуванню підлягають об'єктивно існуючі обставини, такі як низький неконкурентний рівень оплати праці в апаратах судів, а також зміна територіальної підсудності судів деяких областей внаслідок збройної агресії РФ.	Пропонується виключити зі звіту будь-які припущення щодо наявності причинно-наслідкового зв'язку між діями/бездіяльністю ДСА України і вакантними посадами в апаратах судів України.	Не враховано. Критерій розроблено тільки для оцінки наповнюваності кадрами місцевих та апеляційних судів

		Тобто, сукупність об'єктивних чинників, що склались у державі, а не дії/бездіяльність ДСА України призвели до збільшення кількості вакантних посад в апаратах деяких судів України. Зменшення кількості суддів, а також фактично зайнятих працівників апаратів місцевих, апеляційних судів Донецької, Запорізької, Луганської Харківської, Сумської, Херсонської, Миколаївської Дніпропетровської областей, спричинено припиненням здійснення правосуддя судами внаслідок військової агресії РФ і подальшим відрядженням суддів до інших судів відповідно до частини першої статті 55 Закону «Про судоустрій і статус суддів».		
51	Сторінки 69 (останній абзац), 70 (абзаци 1, 2) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Критерій не виконано. У 2023 році середній рівень плинності кадрів в апаратах місцевих загальних судів сягнув критичних 28,6 відс., зокрема серед секретарів судових засідань - 39 відс., серед помічників суд дів -20 відс. У 2024 році ці показники дещо знизилися (до 26 відс. Загалом, 31,7 відс. - секретарі, 18,6 відс. - помічники). Водночас плинність кадрів інших судів визначити не можливо, через відсутність у ДСА України необхідної для цього інформації.».	Коментарі і застереження аналогічні до попереднього критерію аудиту. Крім, цього, не зрозумілим є висновок контрольної групи Рахункової палати щодо неможливості визначити плинність кадрів інших судів через відсутність у ДСА України необхідної інформації. Про які саме «інші» суди йде мова і чим передбачено наявність у ДСА України такої інформації?	Пропонується врахувати в частині констатації існуючих обставин. При цьому виключити зі звіту будь-які припущення щодо наявності причинно-наслідкового зв'язку між діями/бездіяльністю ДСА України і вакантними посадами в апаратах судів України.	Не враховано. Критерій розроблено тільки для оцінки наповнюваності кадрами місцевих та апеляційних судів
52	Сторінки 70 (абзаци 9, 10, 11, 12, 13), 71 (абзаци 1, 2) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Виконано частково. ДСА України не володіла повною та достовірною інформацією в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих та апеляційних	Відсутність централізованої автоматизованої бази даних обліку й управління майном дійсно обмежує можливості оперативного аналізу, однак у межах наявних ресурсів ДСА України забезпечила системний збір і консолідацію інформації про будівлям/ приміщенням судів, органів та установ системи правосуддя. Для цього було розроблено уніфіковану форму у форматі Excel, яка містить повний перелік базових даних,	Висновки, зазначені в абзацах 10, 11, 12, 13 сторінки 70 та в абзацах 1, 2 сторінки 71 додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту, пропонується відкоригувати,	Не враховано. У проекті Звіту Рахункової палати йдеться про відсутність повної та достовірної інформації в усіх істотних аспектах про реальні потреби місцевих та апеляційних судів за функціональними групами

судів у групах функціональних приміщень. Облік вона фактично здійснювала лише за показником загальної площі будівель, тоді як кількісні дані про конкретні категорії приміщень, визначені ДБН, - кабінети суддів і їхніх помічників, робочі місця секретарів судових засідань, архіви, канцелярії, приміщення для роботи з матеріалами справ, місця для відвідувачів, санвузли та атестовані приміщення для розгляду справ, що містять інформацію з обмеженим доступом, - не збиралися. Під час аудиту встановлено, що у 2023- 2024 роках у десяти областях та місті Києві рівень забезпечення місцевих загальних судів площами залів судових засідань мав низький рівень, а в п'яти областях та Києві був низьким і рівень забезпечення за їх кількістю. Рівень забезпечення кабінетами суддів за кількістю у 12 областях та місті Києві був середнім і високим. У Вінницькій, Житомирській, Черкаській та Чернігівській областях рівень забезпечення кабінетами помічників судців був низьким за площею, а в Івано-Франківській, Хмельницькій та Черкаській - і за кількістю. У чотирьох областях приміщення для секретарів судових засідань були забезпечені на низькому рівні як за площею, так і за кількістю. У місцевих загальних судах Київської та Харківської областей був низьким рівень забезпечення архівами. У Полтавській, Хмельницькій та Черкаській областях був низьким рівень забезпечення за кількістю канцелярій, а у Києві та Вінницькій	необхідних для обліку та оцінки стану судових приміщень. Зазначена форма включає інформацію не лише про загальну площу будівель, а й про форму власності, адресу, технічний стан, кількість залів судових засідань, кабінетів суддів, конвойних приміщень, санвузлів, наявність правовстановлюючих документів та інші параметри. Тому твердження аудиту про те, що оцінка здійснювалася виключно за показником загальної площі, не відповідає дійсності. Щодо зауваження про відсутність обліку по окремих функціональних групах приміщень - слід зазначити, що володіння детальною інформацією про кожне функціональне приміщення (наприклад, наявність чи відсутність кабінету помічника судді) саме по собі не створює доданої цінності для процесу планування чи фінансування. У більшості випадків існуючі будівлі судів мають обмежені конструктивні параметри, які унеможливають облаштування додаткових приміщень без проведення реконструкції або нового будівництва.	враховуючи надані коментарі.	приміщень. Облік у форматі таблиць Excel містив дані про стан забезпечення судів залами судових засідань, кабінетами суддів та санвузлами, але не потребу в них. Тобто всупереч тому, що ДБН містять вимоги до наявності функціональних груп приміщень, ДСА України не володіла інформацією, скільки і в якому суді бракує залів судових засідань, кабінетів суддів і їхніх помічників, робочих місць для секретарів судових засідань, приміщень канцелярії, архівів, приміщень для роботи з матеріалами справ, а також санітарних кімнат для працівників, відвідувачів і підсудних, зон очікування, атестованих приміщень для розгляду справ, що містять інформацію з обмеженим доступом, ні за площею, ні за кількістю
---	---	-------------------------------------	---

	області - й за площею. У Вінницькій, Івано-Франківській, Київській, Чернівецькій, Чернігівській областях та місті Києві рівень забезпечення місцями для сидіння в очікуванні розгляду справ був близько 40 відсотків. У 2023 році в чотирьох областях та місті Києві кількість приміщень для роботи з матеріалами справ для юристів і громадян становила менше ніж 20 відс. потреби. Загалом у 2023-2024 роках у дев'яти областях та місті Києві рівень забезпечення приміщеннями для роботи з матеріалами справ був низьким за кількістю, а у семи з них і столиці - також і за площею. Крім того, в дев'яти областях кількість санвузлів для відвідувачів була недостатньою (менш ніж 70 відс. потреби), а у Київській, Закарпатській, Хмельницькій і Чернівецькій областях аналогічна проблема стосувалася й санвузлів для працівників судів.			
53	Сторінка 72 (абзаци 1, 3) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Виконано частково. ДСА України не забезпечила належний контроль за процесом формування потреби в засобах інформатизації розпорядниками бюджетних коштів, а також не запровадила уніфіковану методику її розрахунку.».	З метою визначення першочергової потреби в засобах інформатизації, ДСА України звертається до судів та ТУ ДСА України, як розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня з дорученням надати кількісний та вартісний показник потреби в засобах інформатизації. Кількісний розрахунок першочергової потреби здійснюється судами та ТУ ДСА України з урахуванням вимог Нормативів забезпечення засобами інформатизації, затверджених наказом ДСА України від 12.06.2018 № 298 (зі змінами). Вартісний показник потреби визначається також судами та ТУ ДСА України відповідно до вимог Примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі, затвердженої наказом	Висновки, зазначені в абзаци 3 сторінки 72 додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Зазначена інформація не спростовує наведені в проекті Звіту факти. У ході аудиту встановлено, що ДСА України не порівнювала дані, надані розпорядниками, з розрахованими самою ДСА України та не встановлювала причини розбіжностей. Лише під час аудиту, на запит контрольної групи, отримані пояснення від судів

		Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18.02.2020 № 275 (зі змінами). Слід зауважити, що вартісний показник за одиницю персональних комп'ютерів/ноутбуків визначається відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 04.04.2001 № 332 «Про граничні суми витрат на придбання автомобілів, меблів, іншого обладнання та устаткування, мобільних телефонів, комп'ютерів держаними органами, а також установами та організаціями, які утримуються за рахунок державного бюджету» (зі змінами). Щодо серверного обладнання, ДСА України отримує інформацію щодо вартісних показників від ДП «Інформаційні судові системи» (далі - Підприємство), як адміністратора Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та інших інформаційних систем і сервісів судової влади. З метою здійснення аналізу стану використання додатково виділених коштів (для забезпечення першочергової потреби), розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня (суди та ТУ ДСА України) надсилають до ДСА України звіти про стан фактичного використання додатково виділених коштів на придбання засобів інформатизації. Крім того, ДСА України з метою аналізу технічних параметрів обладнання, придбаного протягом 2023-2024 років в частині відповідності технічним параметрам обладнання, на якому функціонують інформаційні системи і сервіси судової влади зібрано, узагальнено та забезпечено проведення аналізу спільно з Підприємством детальної формації, щодо відповідності придбаної розпорядниками бюджетних коштів техніки параметрам, визначеним Підприємством.		та ТУ ДСА України щодо підходів, які вони застосовували при розрахунку потреби в обладнанні, та з'ясовані причини таких розбіжностей. Зазначене підтверджує викладений факт щодо відсутності належного контролю за процесом формування потреби в засобах інформатизації. На відсутності уніфікованої методики розрахунку наголошували самі розпорядники бюджетних коштів, приклади різних підходів наведені у проєкті Звіту
54	Сторінка 72 (абзаци 1, 3) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Виконано частково. 	Формування потреб судів в засобах інформатизації здійснюється відповідно до Порядку взаємодії між Державною судовою адміністрацією України та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня на всіх стадіях бюджетного процесу,	Висновки, зазначені в абзаци 3 сторінки 72 додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту	Не враховано. Приймається як пояснення. Зазначена інформація не спростовує наведені в проєкті Звіту

	Не запровадження ДСА єдиного підходу до розподілу ресурсів призвело до нерівномірності у забезпеченні судів засобами інформатизації залежно від регіону.».	затвердженого наказом ДСА України від 02.02.2018 № 38 (у редакції наказу ДСА України від 17.10.2024 № 230), (далі - Порядок). Так, Порядком визначено, що обсяг видатків розвитку визначається ураховуючи кількість наявного обладнання та предметів довгострокового користування та ступінь їх фізичного і морального зношення. Формування потреби у видатках розвитку, у тому числі на інформатизацію здійснюється головним розпорядником коштів з урахуванням пропозицій розпорядників коштів нижчого рівня. Відповідно до Порядку, потреба у видатках розвитку надається до департаменту фінансово-економічної діяльності, бухгалтерського обліку та звітності відповідальними структурними підрозділами ДСА України за напрямками їх діяльності. З метою визначення потреби в засобах інформатизації, ДСА України щоквартально збирає від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (судів, територіальних управлінь ДСА України) інформацію про стан технічного забезпечення судів, шляхом надсилання листа до розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня. Після отримання від розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня заповненої форми щоквартального звіту здійснюється узагальнення та аналіз отриманої інформації. Відповідальність за внесення достовірної інформації під час заповнення щоквартально звіту про стан технічного забезпечення судів засобами інформатизації несуть розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня. Під час формування пропозицій до Бюджетної декларації або формування показників бюджетного запиту, ДСА України здійснює розрахунок потреби в видатках розвитку для забезпечення судів засобами інформатизації на підставі щоквартального звіту про стан технічного забезпечення судів (останній звіт, який є на дату формування пропозицій). Основними чинниками, які впливають на розрахунок потреби є чисельність суддів та	Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	факти, що підтверджують відсутність єдиного підходу до розподілу технічних ресурсів. Високий рівень комп'ютерного забезпечення зафіксовано у судах Харківської (97,4 відс.), Одеської (97,4 відс.), Черкаської (94,5 відс.), Хмельницької (95,2 відс.), Львівської (93,0 відс.), Вінницької (91,9 відс.) та окремих інших областей, тоді як в Івано-Франківській (54,5 відс.), Полтавській (59,7 відс.), Житомирській (63,1 відс.) та ще низці областей він є низьким. Подібна нерівномірність характерна і для забезпечення оргтехнікою: окремі регіони досягли повного покриття потреб, натомість в інших цей показник значно нижчий. Повне (100 відс.) забезпечення оргтехнікою мають місцеві загальні суди Житомирської, Кіровоградської, Рівненської та Чернівецької областей, тоді як у судах Волинської, Дніпропетровської, Запорізької та Івано-Франківської областей цей показник становить менше ніж 70,0 відсотка
--	---	--	--	---

		працівників апаратів судів, кількість будівель, кількість залів судових засідань, нарадчих кімнат, кімнат допиту свідків, кімнат для ознайомлення зі справами, кабінетів де розміщена служба діловодства (канцелярія), кількісний показник наявності засобів інформатизації, кількісний показник засобів інформатизації, які потребують списання (фізично зношене та морально застаріле). Володільцями зазначеної інформації є виключно розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня (суди та територіальні управління ДСА У країни).		
55	Сторінка 72 (абзаци 1, 4, 5) додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту: «Виконано частково. Неволодіння ДСА України інформацією щодо стану меблевого забезпечення судів було спричинено відсутністю нормативів матеріально-технічного забезпечення та чітких вимог щодо необхідної кількості меблів і строків їх експлуатації. Як наслідок, більшість меблів у місцевих судах є застарілою або фізично зношеною. ДСА України вжила заходи щодо забезпечення судів альтернативними джерелами живлення, проте брак коштів на їх обслуговування та затримки з введенням в експлуатацію унеможлилювали їхнє фактичне використання.	Наявність застарілих меблів не свідчить про бездіяльність ДСА України. Закупівля меблів здійснюється розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня в межах кошторисних призначень. У випадку надходжень відповідних обґрунтованих звернень ДСА України вживає заходи щодо виділення додаткового фінансового ресурсу на ці цілі. ДСА України в межах своїх законодавчо визначених функцій забезпечила планування, визначення потреб та організаційне керівництво процесом забезпечення альтернативними джерелами енергопостачання. Проблеми з відсутністю генераторів чи затримками їхнього введення в експлуатацію виникли через об'єктивні обмеження, в тому числі дії/бездіяльність розпорядників коштів нижчого рівня щодо введення їх в експлуатацію, а не через неналежне виконання ДСА своїх функцій.	Висновки, зазначені в абзацах 1, 4, 5 сторінки 72 додаток 2 «Критерії аудиту та результати їх виконання» проекту Звіту, пропонується відкоригувати, враховуючи надані коментарі.	Не враховано. Приймається як пояснення. Зазначена інформація не спростовує наведені в проєкті Звіту факти, підтверджені матеріалами аудитів територіальних управлінь ДСА України, даними опитування керівників апаратів судів та суддів